

BS. 8°

F. 71.

ΣΝΑ -

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΠΩΣ ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ
ΑΚΟΤΕΙΝ

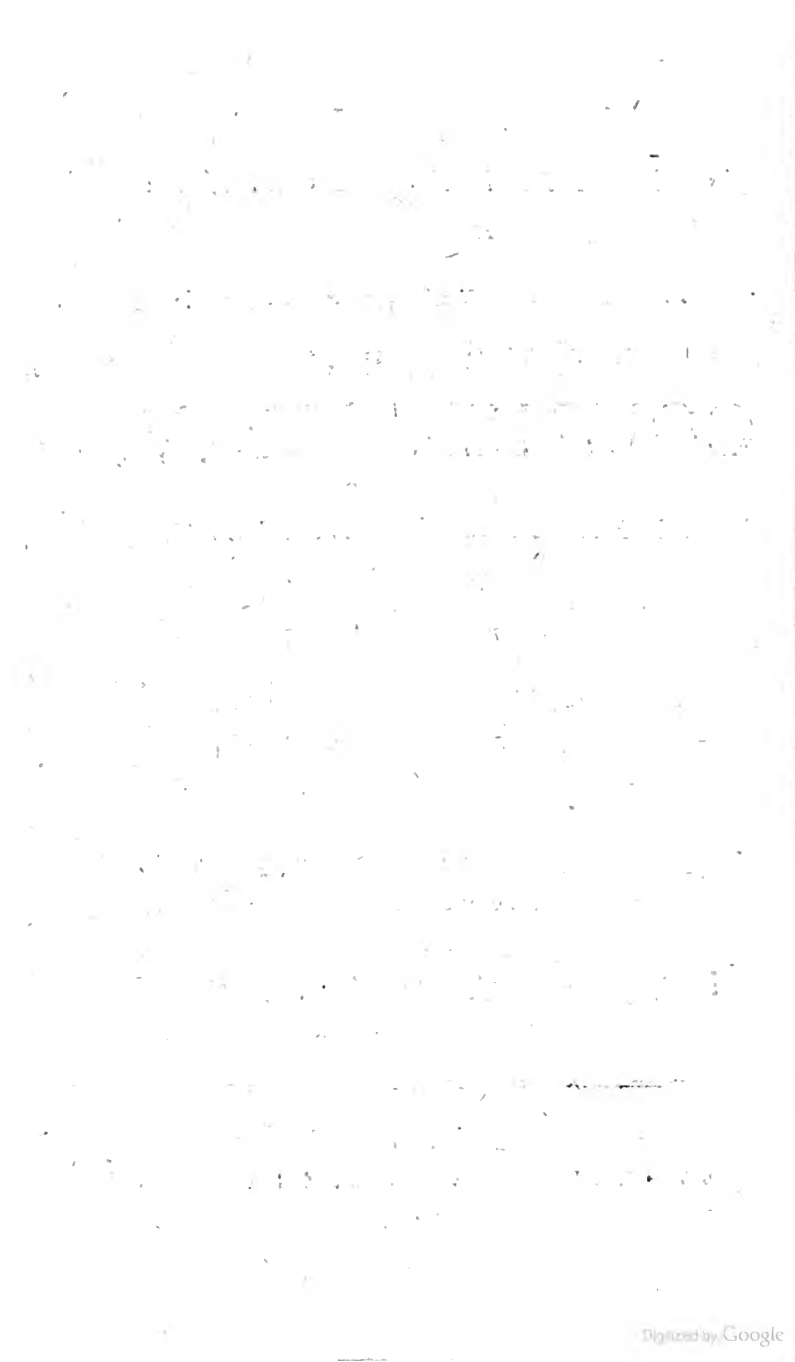
PLUTARCHI
COMMENTARIUS

QUOMODO
ADOLESCENS POETAS AUDIRE
DEBEAT
GRAECE ET LATINE
EX
INTERPRETATIONE XYLANDRI
SECUNDIS CVRIS
RECENSITVS EMENDATVS

ET
MVLTI ANIMADVERSIONIBVS NOVIS
ILLVSTRATVS
OPERA
IO. TOB. KREBSII
ILLVSTRIS MOLDANI RECTORIS

LIPSIÆ
SVMTIVS CASPARI FRITSCH
1779

ILLVSTRISSIMO
EXCELLENTISSIMO
DOMINO
CHRISTIANO GOTTHELF

S. R. I. LIB. BARONI
DE GVTSCHMID

DYNASTAE CLIENTELARVM
KLEINWOELMERSDORF ETC

SERENISSIMI ELECTORIS SAXONIAE
ADMINISTRO REIPVBLICAE ADMINISTRANDAE
COMITI CONSISTORIANO
ET
SVPREMI COLLEGII RATIONIBVS
EXAMINANDIS PRAESIDI

PATRONO SVO
PIE VENERANDO

D. D. D

VIR
ILLVSTRISIME
EXCELLENTISIME
PATRONE PIE
VENERANDE

 *Ecquid in tempora TVA, VIR
ILLVSTRISIME,
non, nisi communi Saxoniae
saluti consecrata, peccare videar, qui TE,
tot tamque grauib. negotiis publicis disten-
tum atque distric- tum, hac Epistola, fide-
lissima animi mei interprete, interpellare
importunus sustineam? Mihi quidem hoc
minime verendum videtur. Nam cum scri-*

bam ad GUTSCHMIDIUM, hoc est, ad Humanitatem ipsam, blandam illam animorum conciliatriculam, quae inter caeteras illas virtutes eximias, quarum veluti comitatu stipatus omnium admirationem venerationemque iam dudum TIBI peperisti, tanquam primae magnitudinis stella, exsplendescit; ad hanc igitur cum scribam: nullam mihi audaciae cuiusdam suspensionem pertimescendam esse existimaui. Et si paullo audacior in hac re TIBI fuisse videar: id cum huic ipsi Humanitati TVAE, TIBI quodammodo propriae, tum venerationi meae Illustrium virtutum TVARVM tribuendum putabis, quae non intra angustos taciti animi fines contineri se cohiberique passa est, sed in publi-

publicum prodire et monumento aliquo literario ponendo gestiit sese *TIBI* probare. Neque est, quod verear, ne eo nomine ineptus videar, in aliorumque vocus incurram, quod *ILLVSTRISSIMO NOMINI TVO* veluti *Musagetæ et Dei cuiusdam Tutelæ libellum graecum inscripsi*. Nam qui ita iudicant, neque *TE* neque *Plutarchum* norunt. Non *TE*, qui non solum exquisita et quodammodo diuina rerum civilium peritia ornatissimus, diuturnoque atque eo felicissimo earum usu exercitatissimus, sed in omni etiam doctrinarum genere ad admirationem usque eorum etiam, qui in hoc uno toti sunt, versatissimus et es et haberis: non *Plutarchum*, qui profecto non doctor umbraticus fuit, sed

qui, immensum illum omnis philosophiae veteris, omnium doctrinarum liberalium ambitum diuini ingenii capacitate complexus, non ita literis sese abdidit, ut nihil rebus agendis ad utilitatem publicam conferret, sed usum ipsum rerumque actionem (in qua, de iudicio Aristotelis, omnis virtutis laus cernitur) adiunxit, vno verbo, virum, cuius Opera si quis una cum Ciceronis et illius Historiae Naturalis Conditoris possidet, totam bibliothecam habere sit censendus. Huius igitur tanti viri, cui parem vix tota Antiquitas protulit, libellum, iuuentuti cum Scholasticae tum Academicæ utilissimum, Animaduersionibus meis illustratum cum TIBI, VIR EXCELLENTISSIME, bonarum literarum

Auctori

*Auctori et Statori, inscribere ausus sim:
rem iustam, Illustrissimaeque personae
TVAE, cui quippe cura et praesidium re-
rum et Scholarum Prouincialium et Academi-
carum non minus sapientissimo consilio quam
felicissimo euentu commissum est, debitam me
facere existimaui. Sed ne loquacitate mea
aures TVAS obtundam: non verbum ad-
dam, ubi sincerissima vota ad Deum fudero,
ut TE, VIR ILLVSTRISIME,
Columen Statoremque literarium cum diuina-
rum, tum humanarum firmissimum, quam
diutissime Saxoniae nostrae interesse iubeat, et
ad eum, qui mortalitatis extremus puta-
tur, terminum omnibus rebus et felicitate,
quae quidem in humanitatem cadit, floren-*

*tissimum perducatur ! Ita Deum propitium
mihi esse velim, ut ego hoc sincerissimo ani-
mo opto*

**ILLVSTRISSIMO
NOMINI TVO**

Scrib.

in Illustri Moldana

Ipfis Cal. Septembr.

CID ID CCLXXXVIII

deditissimus addictissimusque cliens

Ioannes Tobias Krebs.

LECTO-

LECTORIBVS
LITERARVM GRAECARVM
STVDIOSIS

S

Ante hos duo et triginta annos cum
hunc Plutarchi libellum, hinc inde
Animaduersionibus nostris illustra-
tum, ederemus: nunquam futurum speraba-
mus, vt nobis de altera illius Editione, secun-
dis curis recensita et recocta, esset cogitandum.

Nam

P R A E F A T I O

Nam et ipse libellus, graece quippe scriptus, et iuuenilis opera nostra, ei illustrando tum impensa, non facile spem faciebat multorum neque emtorum, neque lectorum. Itaque huius libelli editi ex eo inde tempore non, nisi hactenus, rationem habuimus, vt, si quid vel in lectione Graecorum vel in Commentariis Virorum doctorum recentiorum vsquam deprehendissemus, quod ad eum vel emendandum vel luculentius illustrandum faceret, exemplaris nostri margini ad nostrum ipsorum potius, quam aliorum, vsum allineremus. Posteaquam vero succedente tempore cognouimus, hunc Plutarchi librum dignum esse habitum, qui non solum in scholis bene constitutis, sed in Academicis etiam, Lipsiensi et Erlangensi, interpretationis luce literarum graecarum studiosis a Doctori-

P R A E F A T I O

storibus, graece peritissimis, illustraretur: coepimus filuulam Animaduersionum nostrarum nouarum congestam in ordinem redigere, consilio hoc, vt, si forte redemptor huius libelli, distractis exemplaribus, de noua eius Editione consilium cepisset, in promptu haberemus, quod huic libro vel emendando vel dilucidius illustrando esset. Quare cum CASP. FRITSCHIVS, Vir honestissimus et de Republica literaria optimis libris redimendis optime meritus, ante hunc fere annum nobis significasset, se alteram huius libri Editionem, atque eam cum magis emendatam, tum Animaduersionibus instructiorem, cupere: non dubitauimus, huius Viri voluntati honestissimae quam primum satisfacere, praesertim cum nos magni illius, IO. MATTH. GESNERI, τῆ νῦν ἐν ἀγίοις, honorificum de
 prima

P R A E F A T I O

prima huius libelli Editione factum iudicium ad hunc laborem fubeundum perpelleret. Ita enim in Encyclop. P. I p. 170 de hoc libello iudicat: *Plutarchi plures libri separatim excusi sunt, ut — — de ratione audiendi Poetas: qui liber valde utilis est et facilis intellectu, praesertim si accedat diligentia Krebsiana, qui pulchras in eum edidit observationes.* Hoc honorificum huius tanti Viri, iudicis harum rerum elegantissimi, iudicium acrius studium nostrum commouit, huius libelli et emendandi et pluribus Animaduersionibus illustrandi. In qua re (grato enim animo agnoscendum et profitendum est) multum nos adiuvit lectio non indiligens librorum Batauorum doctissimorum, HEMSTERHVSII, WESSELINGII, VALKENARII, RVHNKENII, DORVILLII, PIERSONII, et aliorum, quibus

P R A E F A T I O

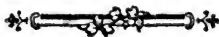
bus haud dubie principatus in literis graecis tribuendus est (quidquid dicat contra TOVPIVS, Anglus, qui MARKLANDVM, ciuem et heroem suum, his omnibus praeferre non dubitat,) quos et suis quemque locis laudauimus.

In his autem Animaduersionibus nostris, altera parte auctioribus, non id fecuti sumus, vt Viris graece doctis, quod nesciant, aliquid tradere-
mus (arrogantis enim et inani fastu tumidi hominis id esset): sed vt Iuuenibus, literarum graecarum studiosis, qui in Classe prima Gymnasiorum bene constitutorum, aut in Academiis Doctoribus, Auctores graecos enarrantibus, operam dant, aliquid adiumenti afferremus. Quod quidem consilium si, vti in his Animaduersionibus scribendis fecuti sumus, adsecuti fuerimus: dulcissimum vberimumque laboris nostri,

in

PRAEFATIO

in hac re positi, praemium arbitrabimur nos tulisse. Caeterum, quo consilio ad hunc libellum ante hos xxxii annos edendum accefferimus, quibusque adiumentis in ea re simus vsi: id e Praefatione, primae Editioni praemissa et nunc iterum stanneis formulis excusa, potest cognosci. Scrib. in Illustri Moldano Ipsis Calend. Septembr. A. R. S. cldccclxxviii.

PRAE-

PRAEFATIO

Cum ad praefationem, de more scribendam, animum adiiceremus, id inprimis negotii datum nobis putabamus, vt, quo consilio ad hunc libellum, Illustri Spanhemio iudice vere aureum, edendum accesserimus, quibusque adiuuentis in illustrando eo fuerimus vfi, doceremus. In quo quidem non tam illud ambitiose iactare possumus, pertinaces amicorum preces efflagitasse nobisque quasi extorsisse hunc libellum, quam ingenue confirmare hoc, ab ipsa voluntate nostra liberalique studio, iuuentutis rationibus hac opella nostra aliquo modo consulendi, eum esse profectum. Ex quo enim tempore hunc libellum cognitum nobis diuturnaue lectione familiarem reddidimus, ita de eo iudicauimus, praeque nobis tulimus, nullum facile ex omnibus Plutarchi scriptis esse, in quo iuuenum diligentia cum maiori et voluptate et vtilitate versari possit, quam hunc de audiendis Poetis commentariolum. Quare, cum e re iuuenum esse arbitraremur, satis cognitum familiarumque hunc libellum ipsis reddi; non male studium nos esse tempusque collocaturos existimabamus, si eius recensendi illustrandique laborem nobis ipsi imponeremus, eumque in iuuenum gratiam aliquando, cum et iudicium et doctrina

* 2

maior

maiores duxisset maturitatem, in lucem adspēctumque emitteremus. Neque nos ab hoc consilio dimoueri patiebamur, cum hunc ipsum libellum aliquoties seorsim iam editum esse postea intelligeremus. Qui primus eum edidit, est Xylander, ut ipse aliquo loco ad Plutarchum nos docuit: quae ipsa causa fuit, quare in Animadversionibus, ad vniuersa Plutarchi Opera scriptis, huius libelli illustrandi nullam, exiguam certe, rationem habuerit, cum ipsi sufficeret, lectorem ad eundem libellum, seorsim cum annotationibus editum, ablegasse. Sed is libellus, doctissimi Viri curis illustratus, vetustate temporis ita distractus est, ut apud nos quidem in paucorum manibus versari eum putemus. Nos quidem, etsi in multis bibliothecis curiosissime quaesiuimus, eum tamen ubique desiderari deprehendimus. Perincommodo profecto et iniquo fato nostro! Cum enim ipse Xylander aliquo loco doceat, antiquissimam ipsius curam in eo libello illustrando fuisse hanc, ut, vnde Poetarum sententiae, a Plutarcho saepissime sine locis Auctorumque nomine allatae, fuerint petitaе, indicaret: facile praeuidebamus, quantum adiumenti et ad intelligendum et ad exponendum hunc libellum essemus habituri, si, illius Viri auxilio adiuti, hunc interpretandi laborem susciperemus. Sed, cum ea nos spes destituerit, solis copiis nostris instructi eam rem aggredi ausi sumus. Anno MDCLXVII idem libellus Ienae prodit cura Georgii Weisii, ut nos docuit Bibliothecarius T. IV Biblioth. Graecae, quem ipsi non vidimus. Sub finem superioris seculi eundem libellum edidit Guntherus, tanta notarum mole non tam instructum, quam obrutum, ut saepe

saepe Plutarchi verba in eo sint quaerenda: quibus notis quod pretium sit ponendum, alios malumus iudicare, quam nostrum iudicium in ea re interponere. Quodsi enim diceremus, eas plerasque fere omnes ex Scapulae Lexico Wellerique Grammatica esse petitas, in eorumque tantum gratiam scriptas, qui vtrumque illum libellum aut non possideant aut certe euoluere grauentur: cupide magis, quam vere, iudicare et ex alterius obtrectatione nostri laboris commendationem gratiamque petere forte videremur. Nullum itaque sit nostrum de pretio, illi editioni statuendo, iudicium. Non multo post in adspectum eruditorum emissa est editio Potteri: quae etsi omni doctrinae diligentiaeque cultu est adornata, vti omnia illius Viri doctissimi sunt: tamen non dubitamus dicere, paucas illius notulas, quamuis perpolitas, non multum adiumenti iuuentuti afferre ad difficilem hunc libellum intelligendum; ne dicamus, illam editionem apud nos paullo rariorem esse, pretioque cariori, quam pro plerorumque iuuenum rei familiaris facultate, venire. Quae cum ita essent, non esse putabamus, quare nostri nos consilii poenitere posset, sed, vt id doctis aliquando probare possemus, in dies magis magisque cum in linguae graecae facultate comparanda, tum in caeteris praesidiis conquirendis laborabamus, quibus ornatos instructosque facilius in interpretandi studio feliciusque versaturos nos esse arbitrabamur. Cum autem cognouissemus, optimam Auctoris cuiusdam interpretandi legem, et ab ipsa ratione profectam, et auctoritate summorum Virorum confirmatam, esse hanc, vt Auctor ex se ipso, quantum fieri possit, illustretur: eam legem nobis

bis ipsi ponebamus, ad cuius normam totam interpretationem nostram dirigeremus. Postquam igitur hunc libellum legendo relegendoque satis cognitum nobis reddideramus: relictis omnibus id agendum nobis putabamus, ut universa Plutarchi Opera perlegeremus, quorum lectione et ipsius scribendi rationem, paullo insolentior, familiarior nobis redderemus, et ipsarum rerum, ad huius libelli illustrationem pertinentium, cognitionem compararemus. In quo etsi facile intelligebamus, huius amplissimi operis lectionem multum temporis nobis esse ablaturam; tamen, cum ita iudicaremus, quicquid temporis in Plutarcho legendo poneretur, id, quam fieri possit, optime collocari: illius molis timore non dimoueri nos a consilio nostro patiebamur, sed illam temporis impensam cum vberissima utilitatis usura redditum iri nobis confidebamus. Neque nos in ea re spes fefellit. In ipsa enim lectione deprehendebamus multa; (ut de caetera utilitate taceamus) quibus huius libelli loca deprauata corrigere, obscura illustrare, sollicitata a Viris doctis vindicare poteramus. Sed vnum hoc interpretandi praesidium, quamvis luculentum, tamen non satis valebat ad omnes difficultates, quibus hic libellus premitur, tollendas. Cum enim infinita fere Poetarum loca in eo allegentur ita, ut neque Auctorum nomina neque loca indicentur, eaque res saepissime insignem difficultatem intelligendi pariat: in ea quoque obscuritatis causa tollenda laborandum nobis putabamus. Eo consilio Sophoclem, Euripidem, Athenaeum, Stobaeum, aliosque multos curiose consulimus, an docere nos possent, unde illae sententiae, Plutarcho adductae, sint peti-

petitae. In qua re studium quaerendi tam feliciter nobis successit, ut paucissimas sententias Poetarum laudatas in hoc libello putemus, quarum Auctorem locumque, ubi extent, non indicaverimus. Inprimis id curae nobis fuit, ut Textum, quem vocant, miserrime saepe deprauatum, quam maxime correctum exhiberemus. In qua re etsi multum nobis et ipsorum Operum Plutarchi et aliorum Auctorum lectio profuit: ipsa tamen necessitas nobis iniunxit hoc, ut ad ingenii nostri opem doctrinaeque copiolas interdum decurreremus, ab iisque vnam et item alteram diuinationem peteremus. Sed in ea re non nisi timide religioseque sumus versati. Ex quo enim tempore paullo diligentius in hoc doctrinarum genere cognoscendo laborauimus, summorum virorum exemplis edocti cognouimus, quam maxime lubricum delicatumque esse, in veteres Auctores falcem Criticam immittere, iisque loquendi formam praescribere quodammodo velle. Quo emendandi, seu corrumpendi potius, Auctores morbo iuuenes inprimis teneri intelleximus, quibus nulla magnopere familiaritas cum Veteribus, non nisi per longum tempus diuturna nocturnaue consuetudine comparanda, intercessit. Cum enim immensum linguae cuiusdam campum ex suae cognitionis angustiis metiri fere soleant, in eaque loca incidunt, quae insolens aliquid habere videntur: statim, diuinationibus in auxilium adhibitis, pro ingenii acumine alias lectiones, interdum ipsius linguae rationi aduersas, fingunt auctori obtrudunt: quas si conuictas facilius refutatasque ab aliis vident, quam a se defensas, pudore suffunduntur. Est hoc cum omnibus, tum iis inprimis,

qui

qui Auctorum edendorum munus suscipiunt, ad sciendum perquam necessarium, non temere hanc vel illam vocem loquendique formam esse reiiciendam, propterea, quod nemo omnes auctores legerit eos, a quibus pure loquendi norma petitur, aut si legere potuerit, non tamen recordari semper possit, annon eadem vox, eadem loquendi ratio, quae insolens aliquid vitiique habere videatur, grauis alicuius auctoris auctoritate tueri se possit. In N. T. libris saepe χορτάζεσθαι de hominibus, cibo satiatis, vsurpatur: quae vox cum apud Graecos plerumque, et tantum non semper, de brutis animantibus in ea re vsurpetur: viri quidam docti in sententiam descendenterunt eam, vt putarent, scriptores sacros a communi omnium Graecorum loquendi consuetudine in ea re discessisse. Pfochenius, qui, vt satis constat, graecae linguae N. T. puritatem ex ipsis Auctoribus Graecis defendit, quam feliciter, id nunc non disputo; is Pfochenius igitur et in hac re sacros scriptores cum profanis loqui contendit, adducto in eam rem Platonis ex lib. II de Republ. loco. Sed bonus ille Pfochenius aut Editionem corruptam aut oculos in alia re occupatos habuerit necesse est, cum ista scriberet, cum ibi non *υἱῶν filiorum*, sed *υῶν suum, porcorum*, occurrat, adeo vt ille locus causae Pfochenianae nihil patrocinetur, quod dudum contra ipsum obseruauit Gatakerus. Accommodatius forte in eam rem laudaturus fuisset alium eiusdem Platonis locum, Longino *περὶ ὑψους* Sect. XIII laudatum, vbi de hominibus ita: *βοσκημάτων δίκην κάτω αἰεὶ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν, καὶ εἰς τραπέζας, βόσκονται χορταζόμενοι*, *veluti bruta animantia prono semper in terram vultu,*

vultu, defixisque in mensas, et conuiuiorum luxum, oculorum luminibus, epulis sese explent. Sed, cum et apud Longinum sermo sit de hominibus, brutorum instar ventri obedientibus, nec ille locus satis apte in eam rem adduci potest. Causam, quae bonum Pfochenium in errorem induxit, aperit Moses Solanus in Syntagm. Differtatt. de Stylo N. T. p. 298. Hemsterhusius ad Luciani T. I p. 346 βόσκειν etiam de hominibus vsurpari monet, sed saepe cum contemptu quodam et contumelia, ut significetur, eos pecoribus similes et abiectissimos esse: in quam rem conferendus Dukerus ad Thucyd. p. 476. Quid igitur? dicendumne est, sacros scriptores in ea re a communi Graecorum loquendi forma recessisse? Non temere id nobis quidem pronunciandum videtur. Etiam si enim nec nobis, nec aliis, qui maiorem familiaritatem cum Graecis Auctoribus sibi contraxerunt, locus occurreret, in quo ea vox eodem significato sit adhibita: tamen, ob rationem supra traditam, suspenso pede in tam immenso hoc lubricoque doctrinae campo erat incedendum, neque, ut viri quidam docti fecerunt, is vocis significatus ab Hebraeorum consuetudine loquendi repetendus. Sed in ea re sacri scriptores ab omni insolentis sermonis suspicione sunt liberandi. Neque enim Graeci Auctores profani ab eo significato abhorruerunt ita, quin eam vocem de hominibus, cibo saturatis, interdum adhibuerint. Apud Athenaeum Δειπνοσοφιστῶν Lib. III c. 20 Vlpianus quidam in sermone adhibet τὰ κεχορησμένοι homines satiati: qui, cum ab alio ob eam rem esset reprehensus, et, ut κορεδέντες potius in ea re adhiberet, admonitus: eum vocis significatum auctoritate Cratini, Menandri, Aristophanis, Sopho-

phoclis, aliorumque confirmat: in quam rem adhibeatur quoque Pollux Lib. VI c. 8. Sic χορτάζειν pro *conuiuio excipere* est apud Plutarch. in Quaestionibus Conuiual. p. 1094 Edit. Stephan. In re simili ipsos Graecos interdum esse lapsos, vel vnum, idque maxime insigne, exemplum Athenaei docet. Zenodotus cum apud Homerum *Ιλιάδ. α* pro *οἰωνοῖσι τε πᾶσι* legere mallet *οἰωνοῖσι τε δαῖτα*, reiectus est cum sua emendatione, tanquam ineptissima, ab Athenaeo eam ob causam, quia *δαῖς* de pastu auium dici nequeat. Sed in hac re falsus est Athenaeus. Quid enim? *δαῖς* de volucribus adhiberi non potest? Atqui ipse Homerus *Ιλ. ω* v. 43 tribuit leoni *δαῖτα*: quem locum iam ante nos obseruauit Vir quidam doctus in Obseruatt. Miscellan. Tom. I Vol. I p. 110, cui nos addimus duo alia, Sophoclis alterum in *Philoct.* v. 971, alterum Euripidis in *Hecuba* v. 1090. Cum igitur hoc Athenaei exemplum doceat, Veteres ipsos in suo quasi domicilio linguaque domestica fuisse interdum hospites, temereque saepe de vocis significato, paullo insolentiori, pronunciaffe: nobis profecto, quibus eorum lingua, siue potius aliqua pars, non sine diurna nocturnaue cum Veteribus familiaritate summaque animi contentione est comparanda, caute et propemodum religiose de voce et loquendi formula; paullo insolentiori, erit iudicandum, ne in ea re iudicium praecipitemus, statimque auctoritate dictatoria pronunciemus: *vox nihili: locus corruptus: ita lege: ita reponere.* Sed de cautione in ea re adhibenda fatis et grauiter disputarunt Viri summi, Burmannus in aurea illa ad Phaedrum praefatione, et D'Orville in Vann. Critica. Saepe animum nostrum subit modesta illa

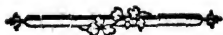
illa ingenuitatisque plena vox Casauboni, qui aliquo loco fatetur, se ne millesimam quidem latinae linguae partem satis cognitam habere, ideoque non temere se vocem aut loquendi rationem, tanquam sermonis vitio maculatam, reiicere. Cum hac modestia in ea re usus sit Casaubonus, una omnium et consentiente eruditorum voce in hoc literarum genere Princeps: cum quanta cautione, quantaque timiditate, et propemodum religione, nobis versandum erit in pronunciando et constituendo, quae vox bonae sit notae, quae malae, quae loquendi forma admittenda, quae reiicienda? Nos quidem quo maiorem consuetudinem familiaritatemque cum Veteribus affequimur, eo timidiore in reprehendendis emendandisque illorum verbis redimur. Quae religio etsi et in hoc libello recensendo animo nostro insidebat, neque adeo quicquam facile emendare concedebat: tamen in quibusdam locis, forte corruptis, ausi sumus, ingenii nostri doctrinaeque vires experiundi causa, unam et item alteram diuinationem asserere: quae etsi magna veri specie commendabiles nobis abblandiebantur, tamen, cum ingenio nostro ipsi diffideremus, non prius ausi sumus publico eruditorum iudicio eas deferre, quam IO. MATH. GESNERO et IO. AVG. ERNESTI, literarum elegantiorum Auctoribus summis, et, quae felicitatis nostrae summa est, Doctoribus nostris fidelissimis, submisimus, eo consilio, ut, quod pretium iis illi statuerent, id et nos ponendum putaremus. Cum autem eorum suffragium, tanquam praerogatiuam aliquam publici iudicii, in plerisque tulissemus, non dubitauimus easdem aliis quoque dirudicandas in hoc libello

bello proponere, non aequo solum, sed propè
lubenti, animo laturi, si quis nos erroris huma-
niter admonuerit, errantesque in viam reduxe-
rit. Neque enim ita nobis ipsis in nostris rebus
placemus, quin ab elegantibus harum rerum iu-
dicibus corrigi, quin modeste reprehendi, nos
patiamur. Habes, Candide Lector, interpre-
tandi rationem, qua in hoc libello recensendo
illustrandoque sumus vsi; quam si iudicio Tuo
sefe probasse intellexerimus: vberimum nos
nostri laboris fructum cepisse existimabimus: si
minus, magno nos beneficio tibi obstringes, si
meliozem nobis ostenderis. Constitueramus ete-
iam primam Sophoclis Tragoediam, Aiacez,
curis nostris illustratam, huic Plutarchi libello,
tanquam comitem aliquam adiunctam, simul in
eruditorum adspèctum emittere, eo consilio, vt
insigni aliquo documento ostenderemus, quo-
modo ad Plutarchi regulas, in hoc libello tradi-
tas, Poetarum interpretatio dirigi posset, eam-
que ob causam aliquoties in animaduersionibus
nostris Plutarchi Lectorem ad Lectiones nostras
Sophocleas remisimus. Cum autem huius libelli
redemptor vereretur, ne vterque Libellus, simul
vendendus, pretio veniret cariori, quam pro rei
familiaris facultate plerorumque iuuenum scho-
lasticorum, quibus inprimis hac opella nostra
consultum volumus: id consilium mutauimus,
eamque Tragoediam hoc ipso anno, si Deus de-
derit, seorsim edere decreuimus. [Sed hoc con-
silium nostrum iam dudum irritum factum est.
Nam, vti quondam Ajax ille Augusti in spon-
giam, ita hic noster Sophocleus in manus tagae-
es cecidit. Quod igitur chartarum adhuc in
manibus habeo, id eiusmodi est, vt non tam
de

de edendo hoc Aiace, quam de Vulcano cum Platone in auxilium aduocando Ἡφαιστε πρόμολ' ᾧδε, cogitandum sit.] In magna voluptatis felicitatisque parte ponemus, si cognouerimus, iuventuti aliquid operae nos studio nostro nauasse, nostrasque animaduersiones difficilis huius libelli lectionem aliquanto faciliorem ei reddidisse. Id consilium certe in hac re suscipienda sumus secuti: quod si minus fuerimus affecuti, at voluntate certe, studioque, iuuenum rationibus consulendi, aliquo modo bene nos de iis meruisse arbitramur. Si qui denique in lubrico hoc laboris genere errores sint commissi, eos et ipsi difficili libello et aetati nostrae, quae iuuentutem nondum excessit, aequos harum rerum iudices condonaturos esse confidimus.

Scrib. Lips. a. d. x Apr.

CIC IO CC XLVI

EPISTO-

EPISTOLA
IO. MATH. GESNERI
AD
IO. TOB. KREBSIVM

Mi Carissime Krebsi!

Non multis mihi apud te verbis opus est. De animo meo si dubitares, non eas mihi literas missurus eras, quibus diu est cum nihil vidi humanius, politius, et, vt vero verbo vtar, amantius atque adeo amabilius. Quae pro temporis ea, qua premi soleo, inopia de tuis curis, Plutarcho Sophoclique impensis, scribere potui, ea in separatas chartas coniecta inuenies: qua in re hanc primo tenere rationem volebam, vt, quae tibi soli scriberem, seiungeres ab his, quae posses, si tibi ita videretur, tuis adiuncta publicare. Verum enim vero, cum in his ipsis etiam festinare coactus sim, cum forte in his sint quaedam, quae tu vel mei vel tui honoris causa vulgari nolis: quicquid est opellae nostrae ita tibi do, dono, addico, vt simpliciter tuo in iis arbitrio vtare, id est, si quae placent, iis vtare pro tuis, si quae displicent, ea vel refellas, vel pro non dictis habeas: nunquam ego tibi litem similem illi, quam mihi bonus Pontedera intendit, mouebo. Bene vale, et strenue rem gere.

Tuus, mi Carissime Krebsi,

Gottingae a. d. XII Nov.

GIO DCC XLV

omni studio

Io. Math. Gesnerus.

Ad

Ad pag. 99 ἢ γὰρ μόνον] Probabilior mihi videtur Stephaniana lectio. Distinguuntur Poeticae hypotheses, aperte fabulosae illae, ab his, quae tanquam δόγματα proponuntur, et tamen adiunctam habent mythologiam aliquam, ut v. c. illa Animarum doctrina, qualis est Heraclitica in systema quoddam redacta a nobis, sed ideo non minus forte μυθολογημένη. In priore classe fuisse Heraclidis Abaridem, et Lycona Aristonis, siue libri fuerunt, verisimile videtur consideranti, quae de utroque Bibliothecarius, de illo Vol. I p. 142, de hoc Vol. II p. 280: inspicere inprimis de illo Laert. 8, 72, de hoc Cic. de Fin. 5, 5.

ad pag. 103 ἄπερ ἔν μοι] Aldina lectio; ut abs te, V. D., repetita est, mihi quoque male videtur cohaerere. Vide enim, annon plenam sententiam efficiant ista: ἄλλ' ἐμοὶ — ἀπόντι — ἐπῆλθε πέμψας; quid igitur sibi vult id, quod sequitur διανοήθην; haud paullo melius est, quod ex Cod. Ald. et Basil. affertur pro διανοήθην, διελθῶν: illud enim convertas: *in mentem venit mittere tibi perlegenda*, s. quae perlegas, ut statim ταῦτα διελθε. Deinde in lectione Xylandrina vertenda aliquid est, quod nescio an satis observaueris. Si ita legamus ἄπερ ἔν μοι — ἀπᾶν — ἐπῆλθε, non continuo ponimus, disputationem, scholam, declamationem a Plutarcho habitam, deinde relata esse in literas: nam tam late patet ἀπᾶν, ut futurum non excludat, ut possis vertere: *quae mihi dicenda in mentem venere*. Verum, si pro ἀπᾶν substituas ἀπόντι, ille sensus erit necessarius: *quae mihi dicenti, declamanti etc. s. inter dicendum, in mentem venere*. Priori ῥήσας plane parallelus est locus in prooem. de vtilit. ex inim. cap.: ἄπερ ἔν αἰς τῷ πρώτῳ ἀπᾶν μοι παρέστη, quae dudum ea de re dicenda habui, quae dicere mihi in promptu fuere, ut non exprimat, dicta sint nec ne. Scripta quidem servasse Plutarchum, ostendunt, quae sequuntur, συναγαγὼν ἑμὲ τοῖς αὐτοῖς ἐνόμασι, ἀπέσπλκᾷ σοι κ. τ. λ., quomodo non scripturus erat, si a memoria sua repeteret, quae in declamatione dixisset.

ad pag. 123 ἄλλ' ἐπιλήψεται μὲν αὐτῷ φοβημένῳ] Plutonem intelligi posse, non est dubium: sed quid si vnumquemque exemplo Plutonis Homericum ita meticulosum reprehendi iubet Plutarchus? siue hoc siue illud est, legendum puto: ἐπιλήψεται μὲν ἂν τῷ φοβημένῳ κ. τ. λ. Posturus videtur fuisse τῷ ἄδῃ, ut τῷ Ἀπόλλωνος. Sed nec in eadem

eadem ῥήσας τὸν ᾄδην pro loco adhibiturus, in quo pro persona modo posuerat. Caeterum illam ἐπιλήψιν maxime ad ipsum Poetarum lectorem referri, atque adeo nec absurdum esse legere ἐπιλήψεται μὲν αὐτῷ, *se ipse reprehendet*, docent, quae sequuntur, ἃν δὲ περ συνταράττηται τοῖς πᾶσι etc.

ad pag. 129 καὶ γὰρ τῷτο χαρίεντος εἰς τὴν νεκυίαν] Sententia haec est: *si qua senserit lector poetarum, se affectibus, quos mouent, turbatum esse, et veneficiis illorum delinitum, ne cunctetur ad se ipsum applicare ista Poetae, (Ὅδυσσ. λ 222) quae Mater Vlyssi praecipit — — Lepide enim ista Homerus in suam de inferis fabulam huius, quam ita indicaret, propter fabulositatem, mulieris auditionem esse, quae cum pueris hoc commune habet, scilicet ut fabulis delectetur.*

ad pag. 143 τάλαντον ἢ προῖξ] Quin tu meo periculo, Krebsi Doctissime, interpretationem Grotianam retine. Auari Deus est argentum, impietas est, apud inferos expianda, lucrandi talenti occasionem praetermittere. Venu-
stas omnis perierit, si ab hac interpretatione discedas.

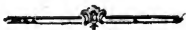
ad pag. 155 Δανὸς γὰρ ἔσται] Retineri potest, mea sententia, ἐντυχὼν: quod recte expressit Xylander: *voti sui pauper neque compos maxime cum fit* (hoc est ἐντυχὼν) *potitur.* Etiam sequentia recte cum interpretatum puto, modo γλώσση recte legatur, pro quo si πλῆτος esset in libro vetere, ambabus equidem amplecterer.

ad pag. 181 Εἰ δὲ θανῶν] Etsi extaret totum carmen, unde sunt isti dactylici, non plus sciremus, quam quod satis mihi quidem clarum videtur, καταδύσασθαι τὸν βίον εἰς ἀρετὴν esse *vitam impendere virtuti s. fortibus factis*, quae foucae Curtii vel mari periculoso comparantur, in quo pereundum sit, qui se immittat.

ad pag. 221 πάντων ἢ ἀναγομένων εἰς — διδασκαλίαν] B. F. Βάλλ' ἄνω, φῶλη κεφαλῇ.

ad pag. 231 τρέπος ἔδ' ὁ πείθων] καλῶς.

ad pag. 235 τίς δ' ἔτι δᾶλος] Recte sane Tu. Dormitarunt Viri docti, qui aliter.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΠΩΣ ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ
ΑΚΟΥΕΙΝ

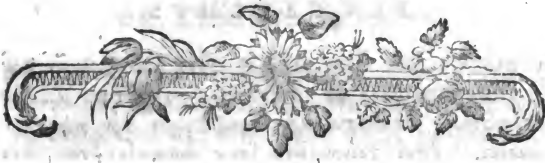
PLUTARCHI
COMMENTARIUS
QVOMODO ADOLESCENS POETAS
AVDIRE DEBEAT

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΩΣ ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΚΟΥΕΙΝ

Κ Ε Φ. α

Εἰ μὲν, ὡς Φιλόζενος ὁ ποιητὴς ἔλεγεν, ᾧ Μάρκε Σήδατε. τῶν κρεῶν τὰ μὴ κρέα ἡδιστὰ ἔστι, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ μὴ ἰχθύες, ἐκείνοις ἀποφαίνεσθαι παρῶμεν, οἷς ὁ Κάτων ἐφῆ τῆς καρδίας τὴν ὑπερώαν εὐαιδητοτέραν ὑπάρχειν· ὅτι δὲ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λεγομένων οἱ σφόδρα νέει τοῖς μὴ δοκῶσι φιλοσόφως, μηδὲ ἀπὸ σπευδῆς λέγεσθαι, χαίρεσι μᾶλλον, καὶ παρέχουσιν ὑπηκόους ἑαυτοὺς καὶ χειροῦθεις, δῆλον ἐστὶν ἡμῖν. Οὐ γάρ μόνον τὰ Αἰσώπεια μυθάρια, καὶ τὰς ποιητικὰς ὑποθέσεις, καὶ τὸν Ἀβερὶν τὸν Ἡρακλεῖδς, καὶ τὸν Λύκωνα τὸν Ἀρίωνος, διερχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν δόγματα μεμιγμένα μυθολογία μεθ' ἡδονῆς ἐνθουσιῶσι. Διὸ δεῖ μὴ μόνον ἐν ταῖς περὶ ἐδωδὴν καὶ πῶσιν ἡδοναῖς διαφυλάττειν εὐχήμενας αὐτὰς, ἐτι δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀκροάσεσι καὶ ἀναγνώσεσιν ἐδίδειν, ὥσπερ ἔψω χρωμένους μετρίως τῷ τέρποντι, τὸ χρεῖσιμον ἀπ' αὐτῶ καὶ τὸ σωτήριον διαίκειν. ἔτε γὰρ πόλιν αἰ κεκλεισμένην πύλαι τηρεῖσιν ἀνάλωτον, ἂν διὰ μιᾶς παραδέξηται τὰς πολεμίας, ἔτε νέον αἰ περὶ τὰς ἄλλαις ἡδοναῖς ἐγκράτεια σώξουσιν, ἂν γε δι' ἀκοῆς λάβῃ προέμε-
νος

PLVTARCHI COMMENTARIVS
QVOMODO ADOLESCENS POETAS
AVDIRE DEBEAT

C A P. I

Quod Philoxenus Poeta dixit, M. Sedate, eas carnes suauissimas esse, quae carnes non sint, itemque pisces, qui pisces non sint, de eo pronunciare sinemus istos, quos palato plus sapere, quam corde, Cato aiebat: De hoc autem nobis constat, adolescentulos magis gaudere, libentiusque obsequi, ac mansuetiores se praebere iis philosophiae dictis, quae philosophice et serio dicta non videntur. Non enim Aesopicas tantum fabellas, et poetica argumenta, sed et Heraclidis Abarin, et Aristonis Lyconem, inque his sententias de anima fabulis permixtas legentes, quasi coelesti quodam mentis instinctu non sine voluptate excitantur. Quare non id modo curandum est, ut circa voluptates, quae ex cibo et potu percipiuntur, modestiam seruent: sed magis etiam ad hoc sunt adsuescendi, ut in lectionibus et auditionibus delectatione, tanquam obsonio, fruantur, utiliaque et salubria ex iis captent. Nam neque urbi portae caeterae clausae id praestabunt, ut non capiatur, si per vnam aliquam hostes recipiantur: neque adolescentem continentia aduersus reliquas voluptates adhibita conseruabit, sicubi impru-

νος αὐτόν. ἀλλ' ὅτον μᾶλλον αὕτη τῷ φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι πεφυκός ἀπτεται, τοσῶτον μᾶλλον ἀμεληθεῖσα βλάπτει καὶ διαφθείρει τὸν παραδεξάμενον. ἐπεὶ τοίνυν ἔτε ἴσως δυνατόν ἐστιν, ἔτε ἀφελίμον ποιημάτων ἀπείργειν τὸν τηλικῶτον. ἡλίκος ἑμὸς τε νῦν Σώκλαρός ἐστι καὶ ὁ σὸς Κλέανδρος, εὖ μάλα παραφυλάττωμεν αὐτούς, ὥς ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι μᾶλλον ἢ ταῖς ὁδοῖς παιδαγωγίας δεομένους. ἅπερ ἐν ἐμοὶ περὶ ποιημάτων εἰπεῖν πρώην ἐπῆλθε, νῦν πρὸς σε γεγραμμένα πέμψαι διανοήθην. καὶ λαβὼν ταῦτα διέλθε. καὶν δοκῇ σοι μηδὲν εἶναι φαυλότερα τῶν ἀμεδύτων καλασμένων, αἵτινες ἐν τοῖς πότοις περιάπτονται καὶ προλαμβάνουσι, μεταδίδε δὲ τῷ Κλεάνδρῳ, καὶ προκαταλάμβανε τὴν φύσιν αὐτῷ, διὰ τὸ μηδαμῶς νοθεῖν, ἀλλὰ πανταχῶς σφοδρὸν καὶ δεδορκός, εὐαγωγοτέραν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἔσαν.

Πελύποδος κεφαλῇ ἐν μὲν κακόν, ἐν δὲ καὶ ἰδλόν·

ὅτι τῷ βρωθῆναι μὲν ἐστὶν ἡδιστος, δυσόνειρον δὲ ὕπνον ποιεῖ, φαντασίας ταραχώδεις καὶ ἀλακότες δεχόμενον, ὥς λέγουσιν· ἔγω δὲ καὶ ποιητικῇ πολὺ μὲν τὸ ἡδὺ καὶ τρεφίμον νέε ψυχῆς ἐνεστίν, ἐκ ἐλαττον δὲ τὸ ταρακτικόν καὶ παράφορον, ἂν μὴ τυγχάνῃ παιδαγωγίας ἐρεθῆς ἢ ἀκέραιος. ἐ γὰρ μόνον (ὥς ἔοικε) περὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων χώρας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ποιητικῆς ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι

Φάρμακα ποτὶ μὲν ἰδλά μειγμένα, ποτὶ δὲ λυγρὰ αὐτοῖς χρωμένοις ἀναδίδωσιν.

Ἐνθ' ἐν μὲν φιλότῃ, ἐν δ' ἱμερῳ, ἐν δ' ἀρεσίῃς,

Πάρεσσις ἥτ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονούντων.

ἐ γὰρ ἀπτεται τὸ ἀπατηλὸν αὐτῆς ἀβελτέρων κομιδῇ καὶ ἀνοήτων. διὸ καὶ Σιμωνίδης μὲν ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν εἰπόντα, τί δὴ μόνος ἐκ ἐξαπατᾶς

ΘΕΤ-

dens per auditum se illis capiendum dederit: quinimo auditus quo mentem ac rationem propius attingit, eo plus damni ac corruptelae affert ea per negligentiam admissa illecebra. Quoniam itaque neque fortassis licet, neque etiam expedit, a poematibus arceri eo natu adolescentem, quo Soclarus meus est, et tuus Cleander: peraccurate nobis obseruandi sunt, quippe in legendo magis quam in ambulando ductoris egentes. Proinde, quem nuper de Poetis Sermone habui, eum mihi subiit in praesentia conscriptum ad te mittere; quem ubi perlegeris, si quidem tibi videtur non minorem vim iis habere amuletis, quae nonnulli ad conuiuia ebrietatis arcendae causa appensa gestant, aut iis intra corpus ante sumtis accedunt: Cleandro imperti, iisque ingenium ipsius, quod ob vigorem et alacritatem acumenque facile istis perduatur illecebris, praemuni.

Polypodis capiti perhibent bonum inesse malumque.

nam suauissimum esu cum sit, difficilem somnum facere, ac turbulenta et absurda visa excitare creditur. Eodem sane modo poesis quoque multa iucunda, et adolescentis animo pabuli instar conducentia in se habet: non pauciora vero, quae conturbent eum, et de sanitate mentis dimoueant, ubi lectioni recta institutio defuerit. Neque enim de Aegypto tantum, sed de poetica etiam licet dicere,

*Illam noxia multa, et multa salubria ferre
Cultori medicamenta. —*

Etenim

*Hic amor, hic desiderium latet, hic quoque blandum
Alloquium, quamuis sapientem fallere callens.*

Quippe illecebrae eius fatuos plane et stupidos non attingunt: quare Simonides quoque interrogatus, cur solos Thessalos non deciperet, rudiores esse, re-

Θετταλές, Ἀμαθίτες· οἱ γὰρ εἰσιν ἢ ὡς ὑπὲρ ἡμῶν ἐξαπατᾶσθαι. Γοργίας δὲ τὴν τραγωδίαν ἔπεν ἀπάτην, ἢ ὅ, τε ἀπατήσας, δικαιότερος τῷ μὴ ἀπατήσαντος, καὶ ὁ ἀπατηθεὶς, σοφώτερος τῷ μὴ ἀπατηθέντος· πότερον ἐν τῶν νέων, ὥσπερ τῶν Ἰθακησίων, κηρῶ τινι τὰ ὥτα ἀτέγκτω καταπλάσσοντες ἀναγκάζωμεν αὐτοὺς τὸ Ἐπικύρειον ἀκάτιον ἀραμένους, ποιητικὴν φεύγειν καὶ παρεξελάνειν, ἢ μᾶλλον ὀρθῶς τινι λογισμῷ περισάντες καὶ καταδόντες τὴν κρίσιν, ὅπως μὴ παραφέρηται τῷ τέροντι πρὸς τὸ βλάπτον, ἀπευδύνωμεν καὶ παραφυλάττωμεν;

Οὐδὲ γὰρ εἰδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατέρος Λυκίους

ὕγιαίνοντα νῦν εἶχεν, ὅτι, πολλῶν μεθυσκομένων καὶ παροινέντων, τὰς ἀμπέλους περιῶν ἐξέκοπτεν, ἀντὶ τῷ ταῖς κρήνας ἐγγυτέρω προσαγαγεῖν, καὶ μαινόμενον θεῶν, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, ἐτέρῳ θεῷ νήφοντι κολαζόμενον σωφρονίζειν. ἀφαιρεῖ γὰρ ἡ κραισσις τῷ οἴνῳ τὸ βλάπτον, ἔσθυναί τε τὸ χρήσιμον· μὴδὲ ἡμεῖς ἐν τὴν ποιητικὴν μερίδα τῶν μέσων ἐκκόπτωμεν μὴδ' ἀφανίζωμεν, ἀλλ' ὅπῃ μὲν ὑφ' ἡδοῆς ἀκράτῃ πρὸς δόξαν αὐθαδέως δρατυνόμενον ἐξυβρίζει καὶ ὑλομανεῖ τὸ μυθῶδες αὐτῆς καὶ θεατρικόν, ἐπιλαμβάνόμενοι κολέωμεν καὶ πιέζωμεν· ὅπῃ δὲ ἄπτεται τινος μέσης τῇ χάριτι, καὶ τὸ γλυκὺ τῷ λόγῳ καὶ ἀγωγὸν ἐκ ἀκαρπὸν εἶναι, εἰδὲ κενὸν, ἐνταῦθα φιλοσοφίαν εἰσάγωμεν, καὶ καταμιγνύωμεν· ὥσπερ γὰρ ὁ μανδραγόρας ταῖς ἀμπέλαις παραφυόμενος, καὶ διαδίδως τὴν δύναμιν εἰς τὸν οἶνον, μαλακωτέραν ποιεῖ τὴν καταφορὰν τοῖς πίνοσι, ἔτω τὰς λόγους ἢ ποιήσεις ἐκ φιλοσοφίας ἀναλαμβάνοντα μιγνυμένους πρὸς τὸ μυθῶδες, ἐλαφρὰν καὶ προσφιλεῖν παρέχει τοῖς νέοις τὴν μάθησιν. Ὅθεν ἔσθ' οὐκ ἐπὶ τὰ ποιήματα τοῖς φιλοσοφεῖν μέλλουσιν, ἀλλ' ἐν ποιήμασι προσφιλοσοφίαν, ἐθιζομένους ἐν τῷ τέροντι τὸ χρήσιμον ζητεῖν

καὶ

spondit, quam qui ab ipso decipi possent. Et Gorgias tragoediam dixit esse imposturam, quam et qui adhiberet, non adhibente iussior, et qui passus esset, non passus esset sapientior. Vtrum igitur adolescentes, instar Ithacensium, aures eorum cera solida obturantes, cogemus lintre Epicuri poësin praeteruehi ac fugere? an vero recta potius quadam ratione iudicium circumdantes atque vincientes ita dirigemus, ne delectatione ad noxia deferantur?

Nam neque atrox, natus genitore Dryante, Lycurgus

sana est usus mente, quod, multis vino captis, ac per temulentiam peccantibus, vites passim excidit, quum debuisset potius fontes propius adducere, insanumque (vt ait Plato) Deum alio sobrio repressum castigare: nam id, quod noxium est, de vino aufert aqua admixta, vtili relicto. Neque nos sane poeticam, Musarum partem, excindamus, aut aboleamus; sed, vbi praenimia voluptate fabulosae eius et theatrales partes contumaciter se iactant et efferunt, nimiaque libidine insanunt; ibi, manus iniicientes, reprimamus eam: vbi vero erudita venustas, et suavis atque alliciens animum oratio, vana fructusue expers non est, ibi philosophiam introducamus atque admisceamus. Quemadmodum enim mandragora iuxta vites nascens, suamque in vinum vim diffundens, efficit, vt suavius dormiant, qui id biberunt: sic poësis e philosophia doctrinam desumens, eamque fabulis permiscens, facilem eius et gratam adolescentibus perceptionem praebet. Non ergo fugienda sunt poemata philosophaturis; sed adhibenda poematibus philosophica consideratio, adfuescendumque est, vt in eo, quod delectat, utilitatem quaeras, et eam amplectaris: sin vero, repugnandum ei est, et succensendum. Hoc

καὶ ἀγαπᾶν, εἰ δὲ μὴ, διαμάχεσθαι καὶ δυσχεραίνειν.
Ἀρχὴ γάρ αὕτη παιδείσεως,

Ἔργα δὲ παντὸς ἢν τις ἀρχῇται καλῶς,

Καὶ τὰς τελευταῖς πικρὰς ἐὼς ἄτως ἔχαν,

κατὰ τὸν Σοφοκλέα.

Κ Ε Φ. β

Πρῶτον ἐν εἰσαγωγῇ εἰς τὰ ποιήματα μηδὲν ἔτω
μεμελετημένον ἔχοντα καὶ πρόχειρον, ὡς τὸ,

— — — πικρὰ ψεύδονται κείδοι,
τὰ μὲν ἰκόντες, τὰ δὲ ἄκοντες.

ἰκόντες μὲν, ὅτι πρὸς ἡδονὴν ἀκοῆς καὶ χαρὲν (ἢν
οἱ πλεῖστοι διώκουσιν) αὐστηροτέραν ἡγῶνται τὴν ἀλή-
θειαν τῇ ψεύδει. ἡ μὲν γὰρ ἔργω γινομένη, καὶ
ἀτερπὲς ἔχει τέλος, ἐκ ἐξίσταται· τὸ δὲ πλαττό-
μενον λόγῳ, βᾶστα παραχωρεῖ καὶ τρέπεται πρὸς
τὸ ἡδίων ἐκ τῇ λυπῆντος. ἔτε γὰρ μέτρον, ἔτε τρέ-
πος, ἔτε λέξεως ὄγκος, ἔτ' εὐκαίρια μεταφορᾶς,
ἔτε ἀρμονία καὶ σύνθεσις ἔχει τοσῶτον αἰμυλίας
καὶ χάριτος, ὅσον εὖ πεποιημένη διάθεσις μυθολο-
γίας· ἀλλ' ὥσπερ ἐν γραφαῖς κινητικώτερόν ἐστι
χρῶμα γραμμῆς, διὰ τὸ ἀνδρείκελον καὶ ἀπατηλόν,
ἔτως ἐν ποιήμασι μεμιγμένον πιθανότητι ψεύδος
ἐκπλήττει καὶ ἀγαπᾶται μᾶλλον τῆς ἀμύθης καὶ
ἀπλάτης περὶ μέτρον καὶ λέξιν κατασκευῆς. Ὅθεν
ὁ Σωκράτης ἐκ τινῶν ἐνυπνίων ποιητικῆς ἀψάμενος,
αὐτὸς μὲν, ἅτε δὴ γεγωνὸς ἀληθείας ἀγωνιστὴς τὸν
ἅπαντα βίον, ἐ πιθανὸς ἦν ἐδ' εὐφυὲς ψευδῶν
δημιουργός· τὰς δὲ Αἰσώπῃ τοῖς ἔπεσι μύθους ἐνό-
μιζεν, ὡς ποίησιν ἐκ ἔσαν, ἢ ψεύδος μὴ πρόσεσι.
Θυσίας μὲν γὰρ ἀχόρους καὶ ἀναύλους ἴσμεν, ἐκ ἴσμεν
δὲ ἄμυθον ἐδὲ ἀψευδῇ ποίησιν. τὰ δ' Ἐμπεδοκλέους
ἔπη

enim eruditionis principium est, atque secundum Sophoclem,

*Quamcumque rem ratione recta coeperis,
Bonum iuvus recte sperabis exitum.*

CAP. II

Primum ergo introducemus in poemata hominem, cui nihil ita meditatum in promptuque sit atque illud,

— *per multa canunt mendacia vates:*

id quod partim coacti, partim sponte faciunt. Sponte, quia ad delectationem auditionis, et gratiam, quam plurimi captant, ob austeritatem veritas mendacio minus iis esse commoda videtur. quod enim re vera sit, id, tametsi exitum habet tristem, non mutatur: quod autem commentum est, id facillime cedit, et de tristi in iucundum mutatur. Nam neque numeri, neque verborum immutationes, neque dictionis maiestas, neque translationis opportunitas, neque concinnitas et compositio tantum habet blanditiae atque gratiae, quantum fabulae apte connexa dispositio. Enimvero sicut in picturis color plus afficit quam lineae, propter similitudinem corporis, et fallendi aptitudinem: ita in poematibus mendacium, probabilitate temperatum, magis percellit, et gratius est apparatu carminis et dictionis fabula et figmento carentis. Itaque Socrates quibusdam somniis ad scribendum carmen compulsus, quum ipse, ut qui per omnem vitam pro veritate decertasset, facultate probabilia mendacia fabricandi destitueretur, Aesopi fabellas argumentum sibi delegit: poësin non putans eam, a qua abesset mendacium. Etenim sacrificia quaedam novimus choris et tibiis ca-

ἔπη καὶ Παρμενίδε, καὶ Θηριακὰ Νικάνδρου, καὶ γινώ-
μολογίαι Θεογνίδος λόγοι εἰσι κεχρημένοι παρὰ
ποιητικῆς, ὥσπερ ὄχημα, τὸν ὄγκον, καὶ τὰ μέτρον,
ἵνα τὸ πρὸν διαφύγῃσιν. ὅταν ἔν ἄτοπόν τι καὶ
δυσχερὲς ἐν τοῖς ποιήμασι λέγεται περὶ Θεῶν, ἢ
δαιμόνων, ἢ ἀρετῆς, ὑπ' ἀνδρὲς ἐλλογίμους καὶ δόξαν
ἔχοντας, ὁ μὲν ὡς ἀληθῆ προσηγάμενος λόγον οἴ-
χεται φερόμενος, καὶ διέφθαρται τὴν δόξαν. Ὁ δὲ
μνηστικός αἰεὶ καὶ κατέχων ἐναργῶς τῆς ποιητικῆς
τὴν περὶ τὸ ψεῦδος γοητείαν, καὶ δυνάμενος λέγειν
ἐκάστοτε πρὸς αὐτήν,

ὦ μηχανήμα, σφιγγὸς αἰολώτερον, τί παίζε-
σαι τὰς ὀφρ' συναγείς; τί δ' ἐξαπατᾷς προσποιῇ
διδάσκεις; εἰδὲν πέσεται δεινόν, εἰδὲ πιεῖν σέο Φαῦλον,
ἀλλ' ἐπιλήψεται μὲν αὐτῷ φοβεμένῳ τὸν Ποσειδῶνα,
καὶ ταρβήσας, μὴ τὴν γῆν ἀναρρήξῃ, καὶ ἀπογυμνά-
σῃ τὸν ἄδην· ἐπιλήψεται δὲ τῷ Ἀπόλλωνος χαλεπαί-
νοντος ὑπὲρ τῷ πρώτῳ τῶν Ἀχαιῶν,

Ὅν αὐτὸς ἡμῶν, αὐτὸς ἐν δαίτῃ παρών,
Αὐτὸς τὰδ' ἀκῶν, αὐτὸς ἐστὶν ὁ κτανών.

παύσεται δὲ τὸν Φθιτὸν Ἀχιλλεῖα καὶ τὸν Ἀγαμέμνο-
να τὸν κατ' ἄδρα δακρύων, ἀδυνάτες καὶ ἀδενεῖς χεῖ-
ρας ἐπιδυμῖα τῷ ζῆνι ορέγοντας. ἀν δὲ πρὸ συνταράτ-
τηται τοῖς πάθεσι καὶ κρατῆται φάρμασσόμενος, ἐκ
ἀκνήσει πρὸς ἑαυτὸν εἰπεῖν,

Ἄλλὰ φράσδε τάχιστα λιλαιμο. ταῦτα δὲ πάντα

Ἰδ', ἵνα καὶ μετόπισθε τῇ ἀπῆδα γυναίκι.

καὶ γὰρ τῷτο χαριέντως Ὅμηρος εἰς τὴν νεκυίαν
εἶπεν, ὡς γυναῖκος ἀκρόασιν ἔσαν διὰ δὴ τὸ μυ-
θῶδες. τσιαῦτα γὰρ ἐστὶν, ἃ πλάττουσιν ἔκοντες οἱ
ποιηταί· πλείονα δὲ, ἃ μὴ πλάττοντες, ἀλλ' οἰόμενοι
καὶ δοξάζοντες αὐτοὶ, προσαναχρώννυνται τὸ ψευ-
δὲς ἡμῖν. οἷον ἐπὶ τῷ Διὸς εἰρηκότος Ὀμήρου,

rentia: poësin fabularum et figmentorum expertem non nouimus. Nam Empedoclis et Parmenidis versus, Theriaca Nicandri, ac sententiae Theognidis, orationes sunt, ut pedestris inceslus humilitatem effugerent, granditatem et mensuram a poetica pro vehiculo mutuatae. Proinde, ubi absurdum aliquid aut durum in poematibus dicitur ab aliquo praestanti viro de Diis, daemonibus aut virtute: is, qui cum ut verum amplectitur sermonem, in errorem incidit, falsaque opinione animum corrumpit. At qui nunquam immemor est poeticarum in mentiendo praestigiarum, idque perspicue semper tenens, identidem poësin sic compellere nouit:

*O machinatrix lynce versipellior,
Quid ludis, et supercilium quid contrahis,
Fraudemque texens, te simulas verum loqui?*

is, inquam, mali nihil feret, neque quicquam absurdi credet. Nimirum is se reuocabit a metu, sicubi timebit, ne Neptunus terram eruat, et inferos detegat: aut ubi subierit ei Apollini irasci ob Achiuorum principem,

*Ipsus suauī quem celebrans in conuiuio
Haec fatus ipse, ipse et leto dedit.*

Quin et extincti iam Achillis ac Agamemnonis lacrymas compescet, cupiditate viuendi manus, viribus cassas, intendentium. Quod sicubi a perturbationibus superatus, victusque veneficio erit, nulla interposita mora ita se ipsum alloquetur:

*Affecta redivitum, superas repete impiger auras
Quam primum. tum quae sunt hic tibi visa sub umbras
Vxori quondam carae narrare memento.*

venuste enim hoc in suam Necyam dixit Homerus, quod ea auditio propter fabulas est mulieribus congruens. Ac talia quidem sunt, quae poetae sua sponte fingunt. Plura sunt, quae non fingentes, sed ita esse opinantes, falsitatem eam nobis pigmentis fucatam offerunt: ut, quum de Ioue Homerus dixerit,

Iupi-

Ἐν δ' ἐτίθα δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο,
 τὴν μὲν Ἀχιλλῆος, τὴν δ' Ἑκτορος ἱπποδάμοιο·
 Ἐλκε δὲ μέσσα λαβῶν· ῥέπε δ' Ἑκτορος αἰσιμον ἤμαρ.
 Ὀχετο δ' αἰε αἰῶκο, λίπε δὲ ἑ Φοῖβος Ἀπόλλων.

τραγωδίαν ὁ Αἰχὺλος ὅλην τῷ μύθῳ περιέθηκεν, ἐπι-
 γράψας ψυχολογίαν, καὶ παραστήσας ταῖς πλά-
 σιγῇ τῷ Διός, ἐνθεν μὲν τὴν Θέτιν, ἐνθεν δὲ τὴν
 Ἥω, δεομένας ὑπὲρ τῶν υἱέων μαχομένων. τῷτο δὲ
 παντὶ δῆλον, ὅτι μυθοποίημα καὶ πλάσμα πρὸς ἡδο-
 νὴν ἢ ἐκπληξίν ἀνθρώπων γεγονός. τὸ δὲ,

Ζεὺς ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τίτεται·

καὶ τὸ,

— — θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,
 Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ·

ταῦτα δὲ ἤδη κατὰ δόξαν εἴρηται καὶ πίσιν αὐτῶν, ἣν
 ἔχουσιν ἀπατην περὶ θεῶν καὶ ἀγνοίαν, εἰς ἡμᾶς ἐκ-
 φερόντων καὶ μεταδιδόντων. Πάλιν αἱ περὶ τὰς
 νεκυίας τερατουργίαι καὶ διαθέσεις ὀνόμασι φοβεραῖς
 ἐνδημιεργεῖσθαι φύσματα καὶ εἰδῶλα ποταμῶν φλε-
 γομένων, καὶ τόπων ἀγρίων, καὶ κολασμάτων σκυ-
 θρωπῶν, ἃ πάνυ πολλὰς διαλανθάνουσιν, ὅτι τὸ μυθῶ-
 δες αὐτοῖς πολὺ, καὶ τὸ ψεῦδος, ὥσπερ τροφαῖς τὸ
 φαρμακῶδες, ἐγκέκραται· καὶ ἔτε Ὀμηρος, ἔτε
 Πίνδαρος, ἔτε Σοφοκλῆς, πεπεισμένοι ταῦτα ἔχειν
 ἔτως, ἔγραψαν· Ἐνθεν τὸν ἄπειρον ἐρεῦγονται σκό-
 τον βληχροὶ δοφεραῖς νυκτὸς ποταμοί. Καί,

Πᾶρ δ' ἴσαν Ὀκεανῶ τε ῥοαὶ καὶ Λευκάδα πέτρην. καί,
 Στενωπὸς ἄρα καὶ καλὴ ῥοα βυθῶ.

Ὅσοι μὲν τοι τὸν θάνατον ὡς οἰκτρὸν, ἢ τὴν
 ἀταφίαν ὡς δεινὸν ὀλοφυρόμενοι καὶ δεδιότες, φω-
 νὰς ἐξεννόχασι,

Μὴ μ' ἀκλαυτον ἄθαρπτον ἰὼν ὅπιδεν καταλείπαν.

καί,

Ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθίων παυμένη αἰδὸς δ' ἐβεβήκα,
 Ὅν πάμπαν γούωσα, λιπᾶσ' ἀδρότητα καὶ ἥβην. καί,

Μὴ

*Iupiter ipse duas aequato examine lances
Sustinet, et fata imponit diuersa duorum,
Pelidae huic magni, pugnacis at Hectoris illi,
Dardanidae fatum letali pondere lancem
Impulit, ad manes vergens. tunc Hectora Phoebus
Deferuit:*

totam tragoediam huic fabulae aptauit Aeschylus, titulo Psychostasiae, assistere enim facit lancibus Iouis, alteri Thetidem, alteri Auroram, deprecantes pro filiis suis Achille et Memnone manum conferentibus. Nemo non videt, fabulam esse hanc delectandi aut perterrendi auditoris causa confictam. Haec autem,

*Iupiter humanae dispensans proelia gentis:
Nam causam Iupiter praebet mortalibus,
Quum familiam statuit euertere funditus.*

haec iam ex ipsorum sunt dicta opinione, falsam de Diis sententiam et ignorationem suam nobis tradentium. Iam illae apud inferos portentorum fictiones et dispositiones, quae terribilibus nominibus spectra fabricantur ardentium fluminum, locorum horribilium, ac terribilium suppliciorum, fere ab omnibus deprehenduntur esse fabulosae admodum, et in quibus, tanquam in alimentis venenum, ita mendacium sit admixtum: nemoque paene nescit, neque Homerum, neque Pindarum, neque Sophoclem pro certo habuisse id, quod scribebant:

*Ibi immensas rulant tenebras
Validi umbrosae noctis fluiui. item,
Oceani fluctus legere, et Leucada petram. item,
Ibi aestus gurgitis, inferorum angustiaeque.*

Tamen, quotquot mortem veluti miserabilem, et sepulchrae priuationem tanquam miseram rem deplorantes, huiusmodi verba extulerunt:

*Non inhumatum, oro, tu me, infletumque relinquas. item,
Tunc anima ad manes de membris moesta volauit,
Interitumque suum lugens, et robur, et annos. item,
Non me prius, quam fert aetas, interfice:*

Nam

Μή μ' ἀπολέσῃς ἄωρον· ἡδὺ γάρ τὸ Φῶς
Λεύσῃ, τὰδ' ὑπὸ γῆν μὴ μ' ἰδῇ ἀναγκάσῃς·

Αὐτὰ πεπονθότων εἰσὶ καὶ προεαλωκότων ὑπὸ δόξης
καὶ ἀπάτης. Διὸ μᾶλλον ἀπτοῖνται καὶ διαταρατ-
τῶσιν ἡμᾶς, ἀναπιμπλαμένους τῇ πάθῃ καὶ τῆς
ἀδυνείας, ἀφ' ἧς λέγονται· πρὸς ταῦτα δὴ πάλιν
παρασκευάζωμεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἔχειν ἑναυλον, ὅτι
ποιητικῇ μὲν ἔσ' ἅπαν μέλον ἐστὶ τῆς ἀληθείας· ἡ δὲ
περὶ ταῦτα ἀλήθεια, καὶ τοῖς μηδὲν ἄλλο πεπονημέ-
νοις ἔργον ἢ γινῶσιν καὶ μάθῃσιν τῇ ὄντος, εὖ μάλα
δυοδήρατός ἐστι, καὶ δύσληπτος, ὡς ὁμολογεῖσιν αὐ-
τοί· καὶ τὰ Ἐμπειροκλέες ἔπη ἔσω πρόχειρα ταυτί-
στως,

Οὐτ' ἐπιδερκτὰ τὰδ' ἀνδράσιν, ἔτ' ἐπακκαῖ,
Οὐτε νόφ περιλήπτα.

καὶ τὰ Ξενοφάνους,

Καὶ τὸ μὲν ἔν σοφὲς ἔτις ἀνὴρ γένητ' ἐδὲ τις ἔσται
Εἰδώς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ὅσσοι λέγω περὶ πάντων.

καὶ νῦν Δία τὰ Σωκράτους ἐξομνυμένε παρα Πλάτωνι
τὴν περὶ τέτων γινῶσιν· ἦττον γὰρ ὡς εἰδῶσι τί περὶ
τέτων προσέξῃσι τοῖς ποιηταῖς, ἐν οἷς τὰς φιλοσόφους
ἐλιγγιῶντας ὁρῶσιν.

Κ Ε Φ. γ

Ἐτι δὲ μᾶλλον ἐπιτήσωμεν αὐτὸν, ἅμα τῷ
προσάγειν τοῖς ποιήμασιν υπογράφοντες τὴν
ποιητικὴν, ὅτι μιμητικὴ τέχνη καὶ δύναμις ἐστὶν ἀν-
τίστροφος τῇ ζωγραφίᾳ, καὶ μὴ μόνον ἐκεῖνο τὸ θρυλ-
λόμενον ἀκηκοῶς ἔσω, ζωγραφίαν μὲν εἶναι φθεγ-
γομένην τὴν ποίησιν, ποίησιν δὲ σιγῶσαν τὴν ζω-
γραφίαν· ἀλλὰ πρὸς τέτῳ διδάσκωμεν αὐτὸν, ὅτι
γεγεραμ-

*Nam dulce lucem est cernere. noli cogere,
Vt abdita infra terram conspiciam miser:*

haec, inquam, voces sunt ita sentientium, et errore captorum. Quo magis nos attigunt, et perturbatione ista atque imbecillitate exagitatos angunt, a qua proficiuntur. Aduersum haec ergo rursus prompte id aures nostras personet: poesi non admodum curae esse veritatem. Quod autem verum sit de his rebus, id ne ab iis quidem, qui in aliam nullam, quam huius ipsius rei discendae cognoscendaeque, curam incubuerint, omnino percipi aut inuestigari potuisse: quod quidem ipsi etiam fateantur. Atque hic ad manum sint Empedoclea haec:

*Non oculis possunt homines, non auribus, ista
Non comprehendere mente.*

Et illa Xenophanis:

*De superis, sed et his quae coepi dicere cunctis,
Nullus homo fuit, aut qui possit certa docere
Existat.*

sed et Socratis verba apud Platonem eiurantis istarum rerum notitiam. Minus enim poetis, tanquam istorum aliquid scientibus, animum aduertent, qui videbunt de iis rebus philosophis quoque pronuntiaturis, veluti vertiginem quandam obortam.

CAP. III

Magis quoque adhuc cautum cum reddemus, si, simulatque eum ad poemata applicamus, ipsam poeticam ei describamus: artem nimirum eam esse imitatricem, pingendique arti quasi ex altera parte respondentem. Neque id modo auditum habeat omnium sermone tritum, quo loquentis picturae nomine poesis, pictura tacentis poeseos afficitur: sed praeterea cum

γεγραμμένην σαῦραν, ἢ πιθικόν, ἢ Θεοσίτε πρόσ-
 ωπον ἰδόντες, ἡδόμεθα καὶ θαυμάζομεν, ἔχ' ὡς κα-
 λόν, ἀλλ' ὡς ὅμοιον. Οὐσία μὲν γὰρ ἐ δύναται κα-
 λὸν γενέσθαι τὸ αἰχρὸν. ἡ δὲ μίμησις, ἂν τε περὶ
 Φαῦλον, ἂν τε περὶ χρηστὸν ἐφίκηται τῆς ὁμοιό-
 τητος, ἐπαινῆται καὶ τεινάντιον, ἂν αἰχρὲ σώματος
 εἰκόνα καλὴν παράσῃ, τὸ πρέπον καὶ τὸ εἶκος ἐκ
 ἀπέδωκεν. γράψουσι δὲ καὶ πράξεις αὐτοῦ ἐνιοί,
 καθάπερ Τιμόμαχος τὴν Μηδείας τεκνοκτονίαν, καὶ
 Θέων τὴν Ὀρέστ' μητροκτονίαν, καὶ Παρρᾶσιος τὴν
 Ὀδυσσεὺς προσποίητον μανίαν, καὶ Χαιρεφάνης ἀνέ-
 λαστες ἐμιλίαις γυναικῶν πρὸς ἀνδρας. ἐν οἷς μά-
 λιστα δεῖ τὸν νέον ἐδίδεσθαι διδασκόμενον, ὅτι τὴν
 πράξιν ἐκ ἐπαινέμεν, ἧς γέγονεν ἡ μίμησις, ἀλλὰ
 τὴν τέχνην, εἰ μεμίμηται προσηκόντως τὸ ὑποκεί-
 μενον. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ποιητικὴ πολλὰκις ἔργα Φαῦ-
 λα καὶ Πάθη μοχθηρὰ, καὶ ἡδὴ μιμητικῶς ἀπαγ-
 γέλλει, δεῖ τὸ θαυμάζομενον ἐν τέτοις, καὶ κατορ-
 θόμενον μῆτε ἀποδέχεσθαι τὸν νέον, ὡς ἀληθές,
 μῆτε δοκιμάζειν ὡς καλόν, ἀλλ' ἐπαινεῖν μόνον ὡς
 ἐναρμόττον τῷ ὑποκειμένῳ προσώπῳ καὶ οἰκείον.
 ὥτ' περ γὰρ ὑὸς βοὴν καὶ ψόφον τροχιλίας καὶ πνευ-
 μάτων ῥαῖζον, καὶ θαλάττης κτύπον ἀκέοντες,
 ἐνοχλόμεθα καὶ δυσχεραίνομεν. ἂν δὲ τις πιθανῶς
 ταῦτα μιμῆται (καθάπερ Παρμένων τὴν ὕν, καὶ
 Θεόδωρος τὰς τροχιλίας) ἡδόμεθα. καὶ νοσῶδὴ μὲν
 ἀνδρωπον καὶ ὑπελον, ὡς ἀτερπὲς θάλαμα, Φεύγο-
 μεν· τὸν δὲ Ἀριστοφῶντος Φιλοκλήτην, καὶ τὴν Σι-
 λανίανος Ἰοκάστην ὁμοίως φθίνουσι καὶ ἀποθνήσκου-
 σι πεποημένοις ὁρῶντες, χαίρομεν. ἔτις ὁ νέος ἀνα-
 γινώσκων, ἂν Θεοσίτης ὁ γελωτοποιὸς, ἢ Σίσυφος
 ὁ φθαρεὺς, ἢ Βάτραχος ὁ πορνοβοσκὸς λέγων ἢ
 πράττων πεποίηται, διδασκῆσαι τὴν μιμεμένην ταῦ-
 τα δύναμιν καὶ τέχνην ἐπαινεῖν, ἃς δὲ μιμεῖται δια-
 κρίσεις καὶ πράξεις, προβάλλεσθαι καὶ καμίζειν. ἔ
 γάρ

cum quoque doceamus, quod pictam lacertam, aut simiam, aut Therisitae faciem videntes, delectamur, miramurque, non pulchritudinis, sed similitudinis causa. Suapte enim natura fieri id, quod turpe est, pulchrum non potest: imitatio, siue pulchrae siue turpis rei similitudinem exprimat, laudatur: eademque rursus, si pulchram turpis corporis imaginem effingat, decorum non seruauerit. Pingunt etiam quidam actiones absurdas, vt Timomachus Medeam liberos necantem, et Orestem matri necem inferentem Theo, Parrhasiusque Vlyssis simulatam insaniam, et Chaerophanes mulierum cum viris impudicam consuetudinem. In his adolescens maxime est adsuofaciendus, vt discat, rem, quae imitatione est expressa, non laudari, sed artem, quae id, quod propositum erat, recte repraesentauerit. Quando igitur poetica etiam ars saepe numero turpes actiones, et prauas actiones, moresque imitando exponit, adolescentis est, id, quod in his praeclare elaboratum admirationem meretur, neque probare vt verum, neque amplecti vt pulchrum: sed eatenus laudare, quatenus argumento congruit. Quomodo enim porci grunnitum, et trochleae stridorem, et venti fremitum, et maris strepitum non sine molestia audimus: si quis vero cominode ea imitetur, vt suem Parmeno, et trochleas Theodorus, delectamur. Et morbo captos homines, aut suspectae valetudinis, tanquam spectaculum iniucundum fugimus: Aristophontis vero Philoctetam, et Silanionis Iocastam, ad similitudinem contabescentium et morientium effictos, cum gaudio videmus: sic adolescens, vbi leget quae Thersites scurra, aut Sisyphus corruptor, aut Batrachus leno agens vel loquens in poemate introducit, sciat, artem imitatricem laudandam: quae vero ista imitatione affectiones et facta exprimuntur, reiicienda esse atque vituperanda. Non enim idem est, rem

B

ali.

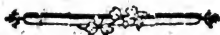
γάρ ἐσι ταῦτό, τὸ καλὸν καὶ καλῶς τι μιμεῖσθαι·
καλῶς γάρ ἐσι, τὸ πρεπόντως καὶ οἰκείως· οἰκεία δὲ
καὶ πρέποντα τοῖς αἰχροῖς τὰ αἰχρά. καὶ γὰρ αἱ
Δημονίδε τῷ χολῷ κρηπίδες, ἅς ἀπολέσας εὐχετο
τοῖς τῷ κλέφαντος ἐναρμόσαι ποσίν, Φαῦλαι μὲν ἦσαν,
ἐκείνῳ δὲ ἤρμοττον. καὶ τὸ,

Εἴπερ γὰρ ἀδικᾶν χρη, τυραννίδος πέρι
Κάλλιστον ἀδικᾶν. καὶ τὸ,

Τῷ μὲν δικαίᾳ τὴν δόκησιν ἄρυσσο,
Τὰ δ' ἔργα τῷ πᾶν θρῶντος, ἔνθα κερδαῖς. καὶ,

Τάλαντον ἢ προῖξ· μὴ λαβῶ; ζῆν δ' ἐσὶ μοι
Τάλαντον ὑπεριδέντι; τεύξομαι δ' ὕπνε
Προίμενος; ἢ δώσω δὲ καὶ ἄλλα δίκην
Ὡς ἡσιβηκῶς εἰς τάλαντον ἀργυρῆν;

μοχθηροὶ μὲν εἰσι λόγοι καὶ ψευδεῖς, Ἐτεοκλεῖ δὲ
καὶ Ἰξίονι καὶ τοκογλύφῳ πρεσβύτῃ πρέποντες. ἂν
ἐν ὑπομιμνήσσωμεν τῆς παιδας, ὅτι ταῦτα ἐκ
ἐπαινῶντες· ἐδὲ δοκιμάζοντες, ἀλλ' ὡς ἄτοπα καὶ
Φαῦλα Φαύλοις καὶ αἰτόποις ἤθεσι καὶ προσώποις
περιτιθέντες, γράφουσιν, ἐκ ἂν ὑπὸ τῆς δόξης
βλάπτοντο τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ τὸναντίον ἢ πρὸς
τὸ πρόσωπον ὑποψία διαβάλλει καὶ τὸ πρᾶγμα
καὶ τὸν λόγον, ὡς Φαῦλον ὑπὸ Φαύλῃ καὶ λεγόμε-
νον καὶ πραττόμενον. οἷόν ἐστι καὶ τὸ τῆς συγκοι-
μήσεως τῷ Παρίδῳ ἐκ τῆς μάχης ἀποδράντος·
ἐδὲνα γὰρ ἄλλων ἀνθρώπων ἡμέρας συγκοιμώμενον
γυναικὶ ποιήσας, ἢ τὸν ἀκέλασον καὶ μοιχικόν, ἐν
αἰσχύνῃ δηλὸς ἐστὶ καὶ ψόγῳ τιθέμενος τὴν τοιαύτην
ἀνκρασίαν.

aliquam esse pulchram, et eam imitari pulchre: quorum hoc in decoro et conuenientia consistit, turpibus autem turpia conueniunt. Quippe Demonidis etiam claudi illius, quas eius, qui furto eas subtraxisset, pedibus congruere optauit, crepidae erant quidem eae malae, sed Demonidi aptae. Iam haec:

*Nam si violandum est ius, regnandi gratia
violandum est.* et,

Existimationem iusti fac pares;

Sed lucri causa quiduis interim face. et,

Quod ni precario talentum cepero. et,

Viuam talento neglecto, et gratus sopor

Obrepet: atque flagitii, hoc argenteum

Propter talentum, quod patraui, non quidem

Apud inferos poenas luam:

Hae quidem improbae sunt et falsae orationes: sed quales Eteoclem, Ixionem, senem feneratorem deceant. Ergo si adolescentulos moneamus, haec eos, non vt quae laudi vertant atque probent, sed ita scribere vt absurda et mala, ideoque moribus et personis improbis attributa; nunquam ii opinione, de poetis concepta, decipientur: quin imo de loquentis persona suspicio insinuata et factum et orationem suspectam reddet, vt mala et a malis profecta. Tale est quod Homerus Paridem, e praelio profugum, cum Helena concumbere facit. Nam quum neminem alium interdiu cum vxore rem habere commemoret, extra intemperantem hunc et adulterum, satis euidenter docet, se hoc de eo opprobrii et reprehensionis causa referre.

Κ Ε Φ. δ.

Εν δὲ τέτοις εὖ μάλα προσεκτέον, εἴ τινας ὁ ποιη-
τὴς αὐτὸς ἐμφάσεις δίδωσι κατὰ τῶν λεγομένων,
ὡς δυσχεραίνοντων ὑπ' αὐτῷ· καθάπερ ὁ Μένανδρος
ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Θαιίδος πεποιήκειν,

Ἐμοὶ μὲν ἔν' αἵδε τοιαύτην, θεᾶ,
Θορκίσαν, ὠραίαν δὲ, καὶ πιθανὴν ἄμα,
Ἀδικᾶσαν, ἀποκλαίυσαν, αἰτῆσαν πυκνὰ,
Μηδενὸς ἐρῶσαν, προσποιεμένην δ' αἶ.

ἄριστά δὲ Ὅμηρος τῷ γένει τέτων κέχρηται. καὶ γὰρ
προδιαβάλλει τὰ Φαῦλα, καὶ προσυνίσησι τὰ χρεῖστα
τῶν λεγομένων. προσυνίσησι μὲν ἔτως,

Αὐτίκα μαλίσχον καὶ κερδαλέον φάτο μῦθον. καί,
Τὸν δ' ἀγανὸς ἐπίεσιν ἐρητύσασκε παρασῆς.

ἐν δὲ τῷ προδιαβάλλειν μονονὲ μαρτύρεται καὶ διαγο-
ρεύει μήτε χρῆσθαι μήτε προσέχειν, ὡς ἔσιν αὐτόποις
καὶ Φαύλοις· οἷον τὸν τε Ἀγαμέμνονα μέλλων διηγεί-
σθαι τῷ ἱερεῖ χρώμενον ἀφειδῶς προείρηκεν,

Ἄλλ' ἐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
Ἄλλ' ἀκακῶς ἀφίει· τέτρεσιν ἀγρίως καὶ αὐθαδῶς

καὶ παρὰ τὸ προσῆκον. τῷ τε Ἀχιλλεῖ τὸς θρασυῆς
λόγους περιτίθησιν,

Οἶνοβαρεῖς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραιδίην δ' ἐλάφοιο

τὴν αὐτὴν κρίσιν ὑπειπὼν,

Πηλεΐδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπίεσιν
Ἀτρείδην προσέειπε, καὶ ἔπειθ' ἔπειθ' ἔπειθ' ἔπειθ'.

καλὸν γὰρ εἰκὸς ἔδδεν εἶναι μετ' ὀργῆς καὶ αὐστηρῶς λε-
γόμενον. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων,

Ἦ ἔα, καὶ Ἑκτορα δῖον ἀσκήα μῆδετο ἔργα,
Πηνελία παρ' Ἀχιλλεΐσι Μενoitιάδαο τανύστας.

εὖ δὲ

CAP. IV

Quo in genere magnopere aduertendus est animus, sicubi poeta ipse contra ea, quae dicentur, indicium suae improbationis edit, quod in prologo Thaidis suae Menander fecit,

*Ergo mihi talem velim, Dea, tu canas,
Audacia et forma simul et facundia
Quae praedita, exerceat iniuriis suos
Procos, domo excludat, crebroque postulet
Munera, simulans amare semper, nullum amet.*

Optime omnium Homerus hoc est usus genere, male dictis reprehensionem, bene dictis commendationem praemittens. Haec ita:

*Mox ille haec blanda est astute verba locutus. item,
Hunc ille assistens pulero sermone tenebat.*

Illud vero agens, tantum non protestatur ea se non dicere aut probare, quippe inepta et praua. Exempli gratia, narraturus, quomodo sacerdotem Agamemnon inhumaniter tractauerit, haec praemisit,

*Non haec Atrides Agamemnon dicta probauit,
Sed male reiecit, — id est saeue, et superbe,*

ac praeter decorum: Achilli etiam ferocem hanc tribuens orationem,

Ebrie, cui cerui est pectus, vultusque caninus,

suum de ea iudicium addit,

*Rursum Pelides prauis Agamemnona regem
Impetiit verbis, neque adhuc dimiserat iram.*

consentaneum quippe est, nihil per iram et vehementiam recte dici. Sic et de factis:

*Sic fatus, facinus concepit in Hectora diuum
Immane: extendens quem pronum ad strata Patrocli.*

εὖ δὲ καὶ ταῖς ἐπιβλήσεσι χρῆται, καθάπερ τινὰ ψῆφον ἰδίαν ἐπιφέρων τοῖς πραττομένοις ἢ λεγομένοις· ἐπὶ μὲν τῆς μοιχείας τῷ Ἄρεος, τὰς θεὰς ποιῶν λέγοντας,

Οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα· κικάνη τοι βραδὺς ὤκνῳ.

ἐπὶ δὲ τῆς τῷ Ἐκτορος ὑπερφροσύνης καὶ μεγαλαυχίας,

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· νιμήσῃσι δὲ πότνια Ἥρη,

ἐπὶ δὲ τῆς Πανδάρεω τοξείας,

Ὡς φάτ' Ἀθηναίη, τῷ δὲ φρένας ἄφρονι πᾶσιν.

αὐταὶ μὲν ἐν αἷ τῶν λόγων ἀποφάσεις καὶ δέξαι, παντός εἰσι κατιδεῖν τῷ προσέχοντος· ἑτέρας δ' ἐν τῶν πραγμάτων αὐτῶν παρέχουσι μαθήσεις, ὥσπερ ὁ Εὐριπίδης εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὰς τὸν Ἰξίωνα λοιδορῶντας ὡς ἀσεβῆ καὶ μίαιρον, Οὐ μὲν τοι πρότερον αὐτὸν ἐκ τῆς σκηνῆς ἐξήγαγον, ἢ τῷ τροχῷ προσηλώσαι· παρὰ δὲ Ὀμήρῳ σιωπώμενόν ἐσι τὸ τοιαῦτον γένος τῆς διδασκαλίας. ἔχει δὲ ἀναθεώρησιν ὠφέλιμον ἐπὶ τῶν διαβεβλημένων μάλιστα μύθων, ὅς ταῖς πάλαι μὲν ὑπονοίαις, ἀλληγορίαις δὲ νῦν λεγομένοις, παραβιαζόμενοι καὶ διασρέφοντες ἔνιοι, μοιχευομένην φασὶν Ἀφροδίτην ὑπὸ Ἄρεως, μηνύειν τὸν ἥλιον, ὅτι τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀσέρι συνελθὼν ὁ τῷ Ἄρεως, μοιχικὰς ἀποτελεῖ γενέσεις, ἡλὶς δὲ ἐπαναφερομένη καὶ καταλαμβάνοντος ἐλάνθανε· τὸν δὲ τῆς Ἥρας καλλωπισμὸν ἐπὶ τὸν Δία, καὶ τὴν περὶ τὸν κερὸν γοητείαν, ἄλλος τινὸς κάθαρσιν εἶναι βεβλόνται, τῷ πυρώδει πλησιάζοντος· ὥσπερ ἐκ αὐτῶν τὰς λύσεις τῷ ποιητῇ δίδοντος. ἐν μὲν γὰρ τοῖς περὶ τῆς Ἀφροδίτης διδάσκει τὰς προσέχοντας, ὅτι μεσικὴ φαύλη, καὶ ἄσματα πονηρὰ καὶ λόγιοι μοχθηραὶ ὑποδέσεις λαμβάνοντες, ἀκόλαστα προῖ-

Praeclare etiam in fine dictum quoddam, quasi calculum, dictis factisue adiungit. Quale est, quum Deos facit de adulterio Martis ac Veneris dicentes:

*Successu mala facta carent, celerem quoque tardus
Assequitur fontem vindex.*

Et de Hectoris superbia atque iactantia:

Talia iactanti Iuno succensuit alma.

Et de Pandari sagittatione:

Hoc animum stulti Pallas sermone fefellit.

Huiusmodi effata et sententias quivis sane deprehenderit, modo animum animaduertat. Alia in ipsis rebus documenta exhibent: quemadmodum Euripides fertur Ixionem ut impium flagitiosumque conuiciantibus dixisse, Enimuero non ante eum e scena eduxi, quam rotae affigerem. Apud Homerum id mutum doctrinae genus extat, considerationem habens vtilem iis in fabulis etiam, quae maxime vituperantur. Quas allegoriis (ita enim nunc vocant, quum aliud dicitur, intelligitur aliud: antiqui hyponoeam, ab occulto, qui subesset, sensu nominabant) nonnulli alio detorquentes ac peruertentes, indicium de Venere, a Marte adulterata, solem detulisse aiunt hoc sensu, quod Veneris fideri sidus Martis congressum, adulterio obnoxias, natiuitates reddat: sole autem rursus elato, et deprehendente ea, non lateant. Ita quod se Iuno ornavit, Iouem aggressura, et veneficium cesti, volunt esse aeris quandam purgationem ad igneam accedentis naturam. Quasi vero non ipse interpretationem poeta addiderit. Nam in Veneris fabula, eos, qui animum aduertunt, docet, musicam prauam, et cantilenas malas, sermonesque de rebus vitiosis facere ad corrumpe-dos mores, efficereque vitara effeminatam, et

σιν ἦδη, καὶ βίβς ἀνάνδρες, καὶ ἀνδρώπες τρυφὴν
καὶ μαλακίαν καὶ γυναικοκρασίαν ἀγαπῶντας,

Εἴματά τ' ἐξημοιβά, λουτρά τε θερμά καὶ εὐνά.

διὸ καὶ τὸν Ὀδυσσεά τῷ κιθαρωδῷ προστάττοντα
πεποίηκεν,

Ἄλλὰ γε δὴ μιτάβηθι, καὶ ἵππε κόσμον ἄσπον,

καλῶς ὑφηγέμενος τὸ παρὰ τῶν σωφρόνων καὶ νῦν
ἐχόντων χρεῖναι λαμβάνειν τὰς μεσικὰς καὶ ποιητικὰς
ταῖς ὑποθέσεις. ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς Ἥρας, ἄριστα
τὴν ἀπὸ τῶν Φαρμάκων καὶ γοητείας, καὶ μετὰ ὅλης
πρὸς τὰς ἀνδρας ὁμιλίαν καὶ χάριν ἐδείξεν ἑ μόνον
ἐφήμερον καὶ ἀψίκορον καὶ ἀβέβαιον ἔσαν, ἀλλὰ καὶ
μεταβάλλουσιν εἰς ἔχθραν καὶ ὀργήν, ὅταν τὰ τῆς
ἡδονῆς ἀπομαρανθῇ. τοιαῦτα γὰρ ὁ Ζεὺς ἀπειλεῖ
καὶ λέγει πρὸς αὐτήν,

Ὅφρα ἴδῃς, ἦν τοι χραίσμη φιλότης τε καὶ εὐνή,

Ἦν ἐμίγῃς ἰλθῆσαι θεῶν ἅπ' ἀπὸ καὶ μ' ἀπάτησαι.

ἡ γὰρ τῶν Φαύλων διάθεσις ἔργων καὶ μίμησις, ἀν
προσαποδῶ τὴν συμβαίνεσαν αἰχμήν καὶ βλάβην
τοῖς ἐργασασμένοις, ὠφέλησεν, ἐκ ἐβλάψε τὸν ἀκρο
ώμενον. Οἱ γὰρ φιλόσοφοι παραδείγμασι χρῶνται,
νεφετῆνες καὶ παιδεύοντες ἐξ ὑποκειμένων. οἱ δὲ ποι
ηταὶ ταῦτα ποιεῖσι πλάττοντες αὐτοὶ πράγματα καὶ
μυθολογῶντες. ὁ μὲν ἔν Μελάνθιος εἶτε παίζων,
εἶτε σπευδῶν, ἔλεγε, διασώζεσθαι τὴν Ἀθηναίων πό
λιν ὑπὸ τῆς τῶν ῥητόρων διχοσασίας καὶ ταραχῆς.
ἔ γὰρ ἀποκλίνειν ἅπαντας εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον,
ἀλλὰ γίνεσθαι τῆς βλάπτοντος ἀνδολοκῆν ἐν τῇ
διαφορᾷ τῶν πολιτευομένων. αἱ δὲ τῶν ποιητῶν ὑπε
ναντιώσεις πρὸς αὐτὰς, ἀνταναφέρεσθαι τὴν πίσιν,
ἐκ εἰσιν ἰχυρεὰν ῥοπὴν γενέσθαι πρὸς τὸ βλάπτον.
ὅπερ μὲν ἐν αὐτοῖς τὸ τιθέσθαι συνεγγυς ἐκφανεῖς
ποιεῖ

viros luxum, mollitiem, consuetudinemque mulierum amantes, ac

*Mutatas item vestes, calida atque laudera,
Et thalamos.*

Idcirco Vlysssem etiam facit citharædo præcipientem,

*Hinc age digressus, potius quæ machina cepit
Vrbem Dardanidum canta:*

pulchre docens, musicae et poeticae argumenta a prudentibus esse et cordatis petenda. In Iunonis fabula optime demonstravit, consuetudinem mulierum cum viris, gratiamque quam eae veneficio et praestigiis ac dolo sibi conciliant, non modo in diem durare, ac fastidiosam esse et instabilem; sed in odium præterea inimicitiamque mutari, postquam voluptas evanuit. Sic enim ei Iupiter in hanc sententiam minatur:

*Vt videas, iuuet an Venus hæc te, concubitusque,
Quo mihi clam superis fraudem commixta struebas.*

Nimirum effictio et imitatio facinorum malorum, ubi simul dedecus atque damnum inde auctores consequutum proponitur, non incommodum, sed utilitatem, affert auditori. Philosophi quidem exemplis utuntur, eaque ad cohortandum et instituendum sumunt quæ ad manum sunt: at poetae idem hoc agunt, exempla ipsi fingentes, ac fabulas proponentes. Sane Melanthius, siue serio id, siue ioco, Atheniensium civitatem conservatam fuisse dixit Oratorum dissidiis atque turbis: ita enim non in vnum vniuersos parietem inclinasse, sed eorum, qui rem publicam tractabant, in dissidio quidpiam fuisse, quod recelleret a damnosa parte urbem. Poetarum quoque contradictiones, quibus fidem dictorum dubiam faciant, non sinunt ea ad notandum satis momenti habere. Vbi ergo iuxta se po-

ποιεῖ τὰς ἀντιλογίας, δεῖ τῷ βελτίονι συνηγορεῖν,
ὥσπερ ἐν τέτοις,

Πόλλ', ὃ τέκνον, σφάλλασιν ἀνθρώπους θεοί.
Τὸ βῆτον ἅπας, αἰτιάσασθαι θεός, καὶ πάλιν,
Χρυσῆ σε πλήθ' α, τοῖσδε δ' εὖ χαίραν χρεών.
Σκαῖόν γε πλετῶν κ' ἄλλο μηδὲν εἰδέναι. καί,
— τί δ' αὖ θεὸς σίβαν σε κατθανέμενον;
Ἄμεινον, εἰδὲς κάματος εὐσεβῶν θεός.

τὰ γὰρ τοιαῦτα τὰς λύσεις ἔχει προχείρως, εἰάν,
ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τὰ βελτίονα τῇ κρίσει τὸς νέους
κατευθύνωμεν. ὅσα δὲ εἴρηται μὲν αὐτόπως, εὐθὺς
δὲ εὖ λελυται, ταῦτα δεῖ τοῖς ἀλλοχόθι πρὸς τὸ
ναντίον εἰρημένοισι ὑπ' αὐτῶν ἀνταναιρῆν, μὴ ἀχ-
θόμενος τῷ ποιητῇ μηδὲ χαλεπαίνοντας, ἀλλὰ τοῖς
ἐν ἡδὲ καὶ μετὰ παιδείᾳ λεγομένοισι. εὐθὺς, εἰ βέ-
λει, πρὸς τὰς Ὀμηρικαῖς τῶν θεῶν εἴψεις ὑπ' ἀλ-
λήλων, καὶ τρώσεις ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ διαφορὰς καὶ
χαλεπότητας,

Οἷθα καὶ ἄλλον μῦθον αἰμάνονα τὰδε νοῆσαι.

καὶ νοεῖς νῆ Δία καὶ λέγεις κρεῖττον ἀλλοχόθι καὶ
βέλτιον τὰ τοιαῦτα,

— — Θεοὶ ῥᾶα ζῶντες. καί,
Τῷ ἐνί τέρενταί μάκαρες θεοὶ ἥματα πάντα. καί,
Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δαλοῖσι βροτοῖσι,
Ζῶαν ἀχρυμένοισι, αὐτοὶ δὲ τ' ἀκηδῆες εἰσιν.

αὐται γὰρ εἰσιν ὑγιαίνειν περὶ θεῶν δόξα καὶ ἀλη-
θεῖς. ἐκεῖνα δὲ πέπλασαι πρὸς ἐκπληξιν ἀνθρώπων.
πάλιν Εὐριπίδῃ λέγοντος,

Πολλοῖσι μορφαῖς οἱ θεοὶ σοφισμάτων
Σφάλλασιν ἡμᾶς κρεῖττονες πεφυκότες,

εἰ χεῖ-

sita contraria dicta apud illos euidenter sunt, meliori parti adstipulandum est: ut in his:

A. *Multis homines in rebus decipiunt Dii,
Mea proles, atque dura conciliant mala.*

B. *Dixti id, nihil quo facilius dictu est, Deos
Incusans.* item,

A. *Copia argenti, non his gaudere te decet.*

B. *Turpe profecto est, habere diuitias, nihilque praeter
ea scire.* item,

A. *Nam quid Deos te colere moriturum attinet?*

B. *At satius hoc est. nullus est pietas labor.*

Haec et horum similia dubii solutionem habent promtam: Si quidem, uti dictum est, iudicium adolescentulorum ad meliora dirigimus. Quodsi qua absurde dicta sunt, neque statim soluta, ea refutanda sunt iis, quae in contrariam partem ab eodem alibi dicta sunt: neque succensendum poetae, aut moleste is ferendus, sed ea improbanda, quae vulgato more et per iocum dicta sunt. Statim aduersus ea, quae apud Homerum exposita sunt, Deos alium ab alio deiectum et sauciatos ab hominibus fuisse, inter se discordias et odia exercuisse, ita ei occines:

*Rectius hoc aliquid poteras sermone poeta
Sentire, et multo melioribus edere verbis:*

ac sentis profecto melius, et loqueris alibi rectius haec ipsa:

Dii facilem vitam ducentes. et,
Hic sese oblectant superi sine fine beati. et,
*Hunc superi statuere modum moerore carentes
Viuenti miseris mortalibus.*

Hae enim fanae sunt et verae de Diis opiniones: ista ad animos hominum percellendos conficta. Rursum Euripide dicente,

*Multis Dii formis homines sophismatum,
Quod his potentia praestant, in fraudem agunt:*
inferre

ὃ χεῖρόν ἐστιν ὑπενεγκεῖν τὸ,

Εἰ θεοὶ τι θεῶσι φαῦλον, ἐκ αἰσὶ θεοί,

βέλτιον εἰρημένον ὑπ' αὐτῷ. καὶ τῷ Πινδάρῳ σφόδρα
πικρῶς καὶ παροξυντικῶς εἰρηκότος,

Χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν·

ἀλλ' αὐτός γε σὺ λέγεις, ὅτι

Τῷ παρ' δίκαν γλυκῇ πικροτάτα μίνα τελευτᾷ.

καὶ τῷ Σοφοκλέει,

Τὸ κέρδος ἡδὺ, καὶ ἀπὸ ψευδῶν ἄη.

καὶ μὴν σῶγε ἀκκηκόαμεν, ὥς

Οὐκ ἐξάγχει καρπὸν οἱ ψευδῆς λόγοι.

πρὸς δὲ ἐκεῖνα τὰ περὶ τῷ πλάτῳ,

Δανὸς γὰρ ἔρπαν πλῆτος πρὸς τε τὰ βατὰ
Καὶ πρὸς τὰ βατὰ. καὶ ὁπέθην πείης ἀνῆρ
Οὐδ' εὐτυχῶν δύναται ἂν, ὣν ἔρῃ, τυχᾶν.
Καὶ γὰρ δυσσῆδες σῶμα καὶ δυσώνυμον
Γλώσση σοφὸν τίθησιν εὐμορφόν τ' ἰδᾶν.

ἀντιπαραθήσει πολλὰ τῶν Σοφοκλέει, ὧν καὶ ταῦ-
τά ἐστι,

Γένετο καὶ ἄπλκτος ἐν τιμαῖσι ἀνῆρ. καί,

Οὐδὲν κακίων πτωχός, εἰ καλῶς φρονοῖ. καί, — ἀλλὰ
τῶν πολλῶν καλῶν τίς χάρις, εἰ κακόβελος φροντίς
ἐκτρέφει τὸν εὐαίωνα πλῆτον; ὁ δὲ Μένανδρος ἐπῆρε
μὲν ἀμέλει τὴν φιληδονίαν καὶ ὑπεχαλύνωσε τοῖς ἐρω-
τικαῖς καὶ διαπύροις ἐκείνοις,

Ἄπανθ' ὅσα ζῇ καὶ τὸν ἥλιον βλέπει
Τὸν κοινὸν ἡμῖν, δῶλα ταῦτ' ἰδὲ ἡδονῆς.

πάλιν δ' ἐπίσχεψε καὶ περιέσπασε πρὸς τὸ καλὸν
ἡμᾶς, καὶ τὴν θρασυτάτην τῆς ἀκολασίας ἐξέκο-
ψεν, εἰπων,

Ὅναδος

inferre expedit, quod rectius idem dixit,

Si turpe Dii faciant aliquid, non sunt Dii.

Et quum Pindarus acerbe admodum et ad irritandum accommodare dixerit,

Verum est, cuncta delendi hostis gratia agere:

Ipsius verbis ipsi respondebimus, quod dicit,

Fine voluptas acerbissimo iniusta clauditur.

At Sophocle dicente,

Suaue est lucrum, profectum etiam a mendacio:

respondebimus: At vero te ipsum audiuius dicere,

Mendacibus verbis fructum haud succedere.

Et ad ea quae de opibus protulit:

Omnia diuitiis, quamuis inuia, peruia. et,

Voti sui pauper neque compos maxime

Quum fit potitur:

Nam turpe corpus, et nullius nominis

Visu pulchrum facundia reddit, et elegans:

his multa opponet lector Sophoclea: de quibus et haec sunt:

In honore pauper etiam quin sit, nihil vetat. et,

Deterior haud est pauper, quidquam si sapit. Atque,

Nam, quae bonorum sit multorum gratia?

Auctor malorum prosperas quando fouet

Diuitias cura.

Menander quidem extulit aperte voluptatis studium, animosque vanitate impleuit, amatoria ista et seruida cantans:

Quaecunque viuunt atque nobiscum iubar

Solis vident, voluptati omnia seruiunt.

At idem nos rursus circumegit, et ad honestatem retrahit, luxuriaeque ferocitatem repressit, ita fatus,

Vt cum-

Ὁναδος αἰχρὸς βίος ὅμως, καὶ ἡδύς ἤ.

ταῦτα γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐσιν ὑπεναντία, βελτίῳ δὲ ὁμῶς καὶ χρησιμώτερα. δυοῖν ἔνθα τέτερον ἢ τοιαύτη τῶν ἐναντίων ποιήσει παράθεσις καὶ κατανόησις, ἢ παράξει πρὸς τὸ βέλτιον, ἢ καὶ τῷ χείρονος ἀποσῆσει τὴν πίσιν. ἀν δὲ αὐτοὶ μὲν μὴ διδῶσι τῶν ἀπίσως εἰρημένων λύσεις, ὁ χείρον ἐσιν ἐτέρων ἐνδόξων ἀποφάσεις ἀντιτάττοντας, ὥσπερ ἐπὶ ζυγῷ, ῥέπειν πρὸς τὸ βέλτιον· οἷον τῷ Ἀλέξιδος κινέοντος ἐνίως, ὅταν λέγῃ,

Τὰς ἡδονὰς δὲ συλίσαν τὸν σῶφρονά.

Τρῆς δ' αἰὲν αἶγε τὴν δύναμιν κεκτημένα,

Τὴν ὡς ὑλῆδ' αὖ συντελέσαν τῇ βίῃ,

Τὸ πᾶν, τὸ φαγαῖν, τὸ τῆς Ἀφροδίτης τυγχάναν.

Τὰ δ' ἄλλα προδήκας ἅπαντα χρὴ καλῶν.

ὑπομνησέον, ὅτι Σωκράτης τὸ ἐναντίον ἔλεγε, τὸς μὲν φαύλους ζῆν τῷ ἐοίειν καὶ πίνειν ἕνεκεν· τὸς δ' ἀγαθὸς ἐοίειν καὶ πίνειν ἕνεκεν τῷ ζῆν. πρὸς δὲ τὸν γράψοντα, ποτὶ τὸν πονηρὸν ἐκ ἀχρηστον ὄπλον ἡ πονηρία, τρέπον τινὰ συνεξομοιῶσαι κελεύοντα τοῖς πονηροῖς, τὸ τῷ Διογένης παραβαλεῖν ἐσιν· ἐρωτηθεὶς γὰρ, ὅπως ἂν τις ἀμύνατο τὸν ἐχθρὸν, Αὐτὸς (ἔφη) καλὸς καὶ ἀγαθὸς γένόμενος. δεῖ δὲ τῷ Διογένηι καὶ πρὸς τὸν Σοφοκλέα χρῆσασθαι. πολλὰς γὰρ ἀνδρώπων μυριάδας ἐμπέπληκεν ἀδυμίας περὶ τῶν μυσηρίων ταῦτα γράψας,

— ὡς τρισόλβιοι

Κᾶνοι βροτῶν, οἱ ταῦτα δερχθέντες τέλει,

Μολῶσ' εἰς ἄδα· τοῖςδε γὰρ μόνοις ἐκά

Ζῆν ἐσι, τοῖς δ' ἄλλοις πάντ' ἐκά κακά.

Διογένης δὲ ἀνέσας τί τοιῶτον, τί λέγεις; (ἔφη) ἡρέπτονα μοῖραν ἔχει Παταικίων ὁ κλέπτης ἀποθανών, ἢ Ἐπαμινώνδας, ὅτι μεμύηται; Τιμοθέω μὲν

*Utcunque sit incunda, si turpis fiet,
Opprobrium est graue vita.*

hae prioribus aduersantur: meliora sunt autem et utiliora. Ergo alterum horum necesse est ista contrariorum dictorum iuxta se collocatio et consideratio efficiat: aut ad meliorem partem traducet, aut fidem quoque deteriori derogabit. Sin eueniat, ut ipsi eorum, quae absurde dicta sunt, refutationem non praebeant: nihil obstat, quin aliorum probatorum auctorum contraria dicta, velut in trutina, cum his comparantes, quid rectius sit, experiamur. Veluti, cum Alexis aliquos mouet his verbis,

*Sapientis est voluptates sectarier,
Tres inter has potentia sunt praeditae,
Vere utilis quae sit vitae mortalium:
Edere, bibere, Venerisque muneribus frui.
Accessionis omnia reliqua sunt loco.*

Tenendum hoc est, Socratem contra dixisse, Malos viuere edendi et bibendi causa, bonos vitae gratia tolerandae edere et bibere. Aduersus eum qui scripsit: Contra malum esse malitiam non inutile armorum genus: quum is iubeat nos quodammodo adsimilari malis, Diogenis illud obiiciendum est, qui interrogatus, qua quis ratione vlcisci inimicum posset, respondit, si ipse quam optimus fiat. Eodem Diogene etiam contra Sophoclem utendum, qui multa hominum millia animi aegritudine afflixit, de mysteriis haec scribens:

*His qui sacris visis abeunt ad inferos
Homines, beati sunt: solis quia viuere
Contingit illic istis. turba caetera
Omni malorum generi incidit.*

At vero Diogenes quum tale aliquid inaudiuisset, quid ais, inquit, numnam melior conditio erit Pataecionis furis, eo quod sacris est initiatus, quam Epaminon-

μὲν γὰρ αἶδοντι τὴν Ἀρτεμιν ἐν τῷ θεάτρῳ, μαινάδα, θυάδα, φοιβάδα, λυσσάδα. Κινησίας εὐθύς ἀντεφώνησε, τοιαύτη σοι θυγάτηρ γένοιτο. χαρίεν δὲ καὶ τὸ τῷ Βίωνος πρὸς τὸν Θεόγγιν, λέγοντα,

Πῶς γὰρ ἀνὴρ πενὴ διδμημένος, ἔτε τι ἀπᾶν,
οὐδ' ἔρξαι δύναται, γλῶσσα δὲ οἱ δίδεται.

Πῶς ἔν σὺ πένης ὢν φλυαρεῖς τοσαῦτα καὶ καταδολεχεῖς ἡμῶν; δεῖ δὲ μὴδὲ τὰς ἐκ τῶν παρακειμένων ἢ συμφραζομένων παραλιπεῖν ἀφορμὰς πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν· ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἰατροὶ, τῆς κανθαρίδος ἔσης θανασίμῃ, τὰς πόδας ὁμῶς καὶ τὰ πτερὰ βοηθεῖν οἶοντα, καὶ ἀναλύειν τὴν δύναμιν· ἔτως ἐν τοῖς ποιήμασι, καὶ ὄνομα καὶ ῥῆμα παρακείμενον, ἀμβλυτέραν ποιῇ τὴν πρὸς τὸ χεῖρον ἀπαγωγὴν, ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ προσδιασαφεῖν, ὥς ἐπὶ τέτων ἐνιοὶ ποιῶσι,

Τῆτο νύ πε γέρας ἐστὶν οἰζυροῖσι βροτοῖσι,
Κάραδά τε κόμην, βαλίαν τ' ἀπὸ δάκρυ παρῶν,
καί,

Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ θελοῖσι βροτοῖσι,
Ζῶαν ἀχρυνμένοις.

Οὐ γὰρ ἀπλῶς ἔπε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἐπικεκλῶσθαι λυπηρὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς ἀφροσι καὶ ἀνοήτοις, ἔς δειλαῖας καὶ οἰκτρὰς διὰ μοχθηρίαν ὄντας, εἴωθε δειλὰς καὶ οἰζυρὰς προσαγορεύειν.

minondae? Timotheo sane in theatro Dianam canenti, insanam, furiosam, diuino instinctu concitam, rabiosam: Cinesias statim occinit, Talis tibi contingat filia. Elegans et illud Bionis ad Theognidem. Quum enim Theognis diceret:

*Paupertate etenim deuicta lingua ligata est,
Vt facere aut fari iam nihil ille queat.*

Bion contra: Quomodo, ait, ergo tu, pauper quum sis, tam multa nugando et garriendo nos obtundis? Neque vero eae, quae ad corrigendum dictum praebentur ex adiectis et vna pronunciatis verbis occasiones sunt praetermittendae: sed quemadmodum medici pedes ac alas cantharidis, quum quidem ipsa sit mortifera, prodesse et dissoluendi vim habere putant: sic in poematis quoque, si quod est nomen aut verbum appositum, quod efficiat, quo minus ad deterioremententiam abducamur, arripiendum est, adque explanationem adhibendum. Sicut quidam in his Homericis versibus faciunt:

*Scilicet hoc miseris mortalibus extat honoris,
Vt lacrimis malasque rigent, ponantque capillos. et,
Hunc superi statuere modum moerore carentes
Viuendi miseris mortalibus.*

Non enim simpliciter omnibus hominibus miseram vitam a Diis fatali necessitate destinata dicit, sed stultis ac imprudentibus: quos, prauitatis suae causa miserabiles quum sint, miseros solet appellare et aerumnosos.

Κ Ε Φ. ε

Ἄλλος τῶν τῶν τρόπος ἐστὶ τὰς ἐν τοῖς ποιήμασιν ὑποψίας πρὸς τὸ βέλτιον ἐκ τῆ χείρατος μεθιστάς, ὁ διὰ τῶν ὀνομάτων τῆς συνηθείας, περὶ ὃν χρὴ τὸν νέον γεγυμνάσθαι μᾶλλον ἢ περὶ τὰς λεγομένας γλῶττας. ἐκείνο μὲν γὰρ φιλολόγον καὶ ἐκ ἀηδὸς, ὅτι ἐξηγῆσθαι, κακοθανάτος ἐστίν, εἰδέναι. δάον γὰρ Μακεδόνες τὸν θάνατον καλεῖσι. καμμονίην δὲ, νίκην Αἰολεῖς, τὴν ἐξ ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας. Δρύορες δὲ πίπες τὰς δαίμονας. τῆτι δὲ ἀναγκαῖον καὶ χερίσμον, εἰ μέλλοιμεν ἐκ τῶν ποιημάτων ὠφεληθῆσθαι καὶ μὴ βλαβῆσθαι, τὸ γινώσκον, πῶς τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν οἱ ποιηταὶ χρῶνται, καὶ πάλιν τοῖς τῶν κακῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ τί τὴν τύχην καὶ τὴν μοῖραν νοῦντες ὀνομάζουσι· καὶ πότερον ταῦτα τῶν ἀπλῶς ἢ τῶν πολλαχῶς λεγομένων ἐστὶ παρ' αὐτοῖς, ὥσπερ ἄλλα πολλά. καὶ γὰρ οἶκον, ποτὲ μὲν τὴν οἰκίαν καλεῖσιν,

Οἶκον ἐς ὑπόροφον· ποτὲ δὲ τὴν ἐσίαν, Ἐδίαται μοι οἶκος, καὶ τὸν βίον ποτὲ μὲν τὸ ζῆν,

— ἀμενήνωσεν δὲ οἱ αἰχμὴν

Κυανοχαῖτα Ποσειδάων βιόταιο μεγέρας·

ποτὲ δὲ τὰ χρήματα,

βίον δὲ μοι ἄλλοι εἶδουσι.

καὶ τῷ ἀλύειν ποτὲ μὲν ἀντὶ τῆ δάκνυσθαι καὶ ἀπορεῖσθαι κέχρηται,

Ὡς ἔφαθ'· ἢ δ' ἀλύεσ' ἀπεβήσατο, τέρετο δ' αἰνῶς·

ποτὲ δὲ ἀντὶ τῆ γαυριᾶν καὶ χαίρειν,

Ἡ ἀλύεσ' ὅτι Ἴρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;

καὶ τῷ θαύζειν ἢ τὸ κινεῖσθαι σιμαίνουσιν, ὡς Εὐριπίδης,

Κῆτος θαύζον ἐξ Ἀτλαντικῆς ἀλός·

ἢ τὸ καθέζεσθαι καὶ θαύσσειν, ὡς Σοφοκλῆς,

Τίνας πόθ' ἔδρας τάδε μοι θαύσετε

Ἰκτηριοῖς κλάδοισιν ἐξετεμμένοι;

χαίρειν

CAP. V

Alius porro modus est, quo, quae in poematis suspecta sunt, in meliorem partem vertuntur, qui ex usu vocabulorum pendet: in quo magis decet exerceri adolescentem, quam in iis, quae glossae dicuntur. Nam neque inelegans quidem est et eruditum, scire, verbo ἐγγεδανῆ malam mortem afferens significari: quia Macedones δάνον mortem nominant. Sic Aeoles victoriam καμμονίην, permanendo nimirum et terendo partam. Et πόπης Dryopes, quos alii daemonas. At vero illud necessarium iuxta atque utile, si non damnum volumus. sed utilitatem ex poematibus percipere, ut cognitum habeamus, quomodo Deorum nominibus poetae utantur, itemque bonorum et malorum; et quid animae aut fati vocabulo intelligi velint: utrum scilicet haec apud eos uno tantum modo, an vero pluribus sumantur: cuius generis sunt multa alia. Nam οἶκος aliquando significat domum, ut οἶκον ἐς ὑψόροφον. aliquando rem familiarem, ἐδίεταί μοι οἶκος. Et βίος alias vitam, ἀμενήνωσεν δὲ οἱ ἀχμὴν κυανοχαῖτα Ποσειδάων βίότοιο μεγήρας. alias facultates, βίον δὲ μοι ἄλλοι ἔδουσιν. Et ἀλύειν est, ubi pro morderi et animo aestuare sumitur:

ὦς ἔφαθ'· ἢ δ' ἀλύε' ἀπεβήσατο, τέρετο δ' αἰνῶς.

alio loco pro gestire et laetitia exsultare: ut hic,

Ἦ ἀλύας· ὅτι Ἴρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;

Et θαάζειν vel moveri significat, ut apud Euripidem;

Κῆτος θαάζον ἐξ Ἀτλάντικῆς ἑλός·

vel sedere, id est θαάσσειν, ut quum Sophocles scribit,

Τίνας πόθ' ἔδρας τάδε μοι θαάζετε;

χαρίεν δὲ καὶ τὸ τὴν χρείαν τῶν ὀνομάτων συνοικεῖν τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν, ὡς οἱ γραμματικοὶ διδάσκουσιν, ἄλλην πρὸς ἄλλα δύναμιν λαμβανόντων. οἷον ἐστὶ,

Νῆ ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ θείδει.

τῷ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν· αὐτῷ δὲ τῷ ἐπαινεῖν ἀντὶ τῆς παραιτεῖσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς φαιμέν ἔχειν, καὶ χαίρειν κελεύομεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπαινὴν Περσεφόνειαν ἔνιοι φασίν, ὡς παραιτητὴν, εἰρηθαι. ταύτην δὲ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν διάκρισιν τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς μείζοσι καὶ σπεδαιοτέροις παραφυλάττοντες, ἀπὸ τῶν θεῶν ἀρχώμεθα διδάσκειν τὰς νέες, ὅτι χρῶνται τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν οἱ ποιηταί, ποτὲ μὲν αὐτῶν ἐκείνων ἐφαπτόμενοι τῇ ἐννοίᾳ, ποτὲ δὲ δυνάμεις τινὰς, ὧν θεοὶ δωτῆρες εἰσι καὶ καθηγέμονες, ὁμωνύμως προσαγορεύοντες. οἷον εὐθύς ὁ Ἀρχίλοχος, ὅταν μὲν εὐχόμενος λέγῃ,

Κλυθεῖ ἀναξ Ἥφαιστε, καὶ μοι σύμμαχος γυναικὶ
Ἴλαος γενεῖ, χαρίζεαι δ' οἷά περ χαρίζομαι

αὐτὸν τὸν θεὸν ἐπικαλέμενος δηλὸς ἐστίν. ὅταν δὲ τὸν ἄνδρα τῆς ἀδελφῆς ἠφαιστισμένον ἐν θαλάττῃ, καὶ μὴ τυχόντα νομίμῃ ταφῆς, λέγῃ, θρηῶν, μετριώτερον ἂν τὴν συμφορὰν ἐνεγκεῖν, εἰ κείνῃ κεφαλὴν καὶ χαρίεντα μέλεα Ἥφαιστος καθαροῖσιν ἐν εἵμασιν ἀμφεπονθήῃ, τὸ πῦρ ἔτιως, ἔξ τὸν θεόν, προσηγόρευσε. πάλιν δὲ ὁ μὲν Εὐριπίδης εἰπὼν ἐν ὄρκῳ,

Μὰ τὸν μετ' ἄσρων Ζῆν', Ἄρη τε Φοῖβιον,

αὐτὰς τὰς θεὰς ὠνόμακε. τῇ δὲ Σοφοκλὲς λέγοντος,

Τυφλὸς γάρ, ὦ γυναῖκες, ἐδ' ὄρων Ἄρης
Συὸς προσώπῳ πάντα τυρβάζει κακὰ,

τὸν πῆλεμόν ἐστιν ὑπακῆσαι· καθάπερ αὖ τὸν χαλκὸν, Ὀμήρῃ λέγοντος,

Τῶν

scitum est etiam vsum vocabulorum rebus subiectis aptare, quemadmodum Grammatici docent, alibi aliud significantium. Quale est,

Νῆ' ὀλίγην αἰνῶν, μεγάλη δ' ἐνὶ Φορτίᾳ θείῃσιν.

αἰνῶν enim hic ἐπαινῶν significat, id est laudare: laudare autem pro recusare ponitur hoc loco. Sicut vñtatum nobis est dicere, Bene habet, et Valeat, quum aliquid nolumus, et non accipimus. Atque sic quidem aiunt Proserpinam vocari ἐπαινήν, quasi adspernandam. Hanc ergo vocum distinctionem maioribus in rebus et magis seriis obseruantes, a diis incipimus docere adolescentulos, quod Deorum nominibus poetae vtantur aliquando, quum de ipsis iis intelligi volunt: aliquando commune vocabulum facultatibus iis tribuentes, quae ab iis profisciscuntur. In promptu est Archilochi exemplum, a quo satis liquet ipsum Deum invocari his versibus:

*Tu mea propitius vota o Rex Mulciber audi,
Adesque supplici, et largire quae soles.*

Quum autem sororis maritum, qui in mari perierat, neque legitimam sepulturam consecutus erat, deplorens, aequiore, ait, animo se eam calamitatem laturum fuisse,

*Si caput illius pulchraque membra simul
Vulcanus puris tunicis velata cremasset,*

de igne, non de Deo, loquitur. Rursum Euripides his verbis in iuramento vtens,

Non, per Iouis Martisque cruenti sidera:

ip̄os Deos nominauit. Sophocle autem dicente:

*Caecus Gradivus, vsusque expers luminum,
Confundit omnia, aper velut, mala impetu:*

intelligendum est nomine Martis bellum. Eodemque aes in illis Homeri:

Τῶν νῦν αἶμα κελαινὸν ἑυβρίον ἀμφὶ Σκάμανδρον
Ἐσκέδασ' ὀξύς Ἀρης.

πολλῶν ἐν ἔτῳ λεγομένων, εἰδέναι δὲ καὶ μνημονεύειν,
ὅτι καὶ τῷ τῷ Διὸς καὶ Ζηνὸς ὀνόματι, ποτὲ μὲν τὸν
Θεόν, ποτὲ δὲ τὴν τύχην, πολλαῖς δὲ τὴν εἰρημαμέ-
νην προσαγορεύουσιν. ὅταν μὲν γὰρ λέγωσι,

Ζεῦ πάτερ, ἴληθ' ἐν μετέωρῳ, καὶ,
ὦ Ζεῦ, τίς ἄνά φησι σὺ σωφρότερος;

τὸν Θεὸν αὐτὸν λέγουσιν· ὅταν δὲ ταῖς αἰτίαις τῶν γι-
νομένων πάντων ἐπονομάζωσι τὸν Δία, καὶ λέγωσι,

Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς αἰεὶ προΐαψ·

Διὸς δ' ἐτελείετο βολή,

τὴν εἰμαρμένην. ἔ γὰρ τὸν Θεὸν ὁ ποιητὴς οἶεται κα-
κομηχανᾶσθαι τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὴν τῶν πρα-
γμάτων ἀνάγκην ἐρῶς ὑποδείκνυσιν, ὅτι καὶ πόλεσι
καὶ στρατοπέδοις καὶ ἡγεμίσι, ἂν μὲν σωφρονῶσιν, εὖ
πράττειν πέπρωται καὶ κρατεῖν τῶν πολεμίων· ἂν δὲ
εἰς πάθη καὶ ἁμαρτίας ἐμπεσόντες, ὥσπερ ἔτοι, δια-
φέρωνται πρὸς ἀλλήλους καὶ σασιάζωσιν, ἀχρημονεῖν
καὶ ἐκταράττεσθαι καὶ κακῶς ἀπαλλᾶττειν.

Εἰμαρμένον γὰρ τῶν κακῶν βαλευμάτων

Κακὰς ἀμοιβὰς ἐστὶ καρπῶν βροτοῖς.

καὶ μὴν ὁ Ἡσίοδος τὸν Προμηθεῖα ποιῶν τῷ Ἐπιμηθεῖ
παρακελεύμενον,

— Μήποτε δῶρον

Δέξασθαι παρὰ Ζηνὸς Ὀλυμπία, ἀλλ' ἀποτίμῃ,

ἐπὶ τῇ τῆς τύχης δυνάμει τῷ Διὸς ὀνόματι κέχρηται·
τὰ γὰρ τυχερὰ τῶν ἀγαθῶν, Διὸς δῶρα κέκληκε,
πλῆττες καὶ γάμους καὶ ἀρχὰς, καὶ πάντα ὅλως τὰ
ἐκτός· ἂν ἡ κτήσις ἀνόνητός ἐστι τοῖς χρῆσθαι καλῶς μὴ
δυναμένοις. διὸ καὶ τὸν Ἐπιμηθεῖα, Φαῦλον ὄντα καὶ
ἀνόνητον, οἶεται δεῖν φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὰς ευ-
τυχίας, ὥς βλαβησόμενόν καὶ διαφθαρησόμενον ὑπ'
αὐτῶν. καὶ πάλιν, ὅταν λέγῃ,

Μηδὲ

*Quorum nunc atrum tua propter Xanthe cruorem
Flumina Mars diffudit acutus.*

Quum vero talia multa dicantur, sciendum est, memoriaeque tenendum, ipso etiam Iouis nomine aliquando ipsum Deum, nonnunquam fortunam, saepe etiam fatum nuncupari. Quum enim dicunt,

*Iupiter, a celsa genitor qui consulis Ida. et,
Te quis sapientiore se Iupiter putet?*

ipsum Iouem dicunt. Quum vero in causis euentorum Iouem nominant, et dicunt,

*Ille animas validas multas detrusit ad Orcum. et,
Consilii Iouis hic fuit exitus,*

fatum intelligunt. Non enim putat Deum poeta hominibus mala fluere: sed rerum necessitudinem recte indicat, quod scilicet fato prosperitas et de hostibus victoria destinata sit ciuitatibus, exercitibus et ducibus modestiam seruantibus: Sin vero affectibus obsecuti peccent (sicut isti secum dissident et tumultuantur), indecore agere, perturbari, et infortunium habere eodem fato eos cogi:

*Fatale namque consilia est propter mala
Mortalibus tristes rependier exitus.*

Hesiodus vero ubi Prometheus inducit fratri Epimethæo suadentem, ne a Ioue vlla dona accipiat, sed ea alio dimittat: Iouis nomen de potentia fortunæ vsurpauit. Bonis enim fortunæ tribuit appellationem donorum Iouis, opibus, coniugiis, imperiis, et omnibus in vniuersum externis bonis, quorum possessio inutilis est recte uti iis nescienti. Itaque etiam Epimethæum, hominem vitiosum et fatuum, cauere sibi iubet et metuere a rebus secundis, damno nimirum ei et exitio futuris. Iterum, ubi ait:

Μηδέποτε ἐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
Τέτλα ὀναδίσαν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἰόντων,

Θεόσδοτον νῦν τὸ τυχερὸν εἴρηκεν, ὡς ἐκ ἄξιον ἐγκα-
λεῖν τοῖς διὰ τὴν τύχην πενομένοις, ἀλλὰ τὴν μετ' ἀε-
γίας καὶ βραδυμίας καὶ μαλακίας καὶ πολυτελείας
εὐπορίαν, αἰχράν καὶ ἐπονεΐδισον ἔσαν. ἔπω γὰρ αὐ-
τὸ τένομα τῆς τύχης λέγοντες, εἰδότες δὲ τὴν τῆς
ἀτάκτως καὶ ἀορίσως περιφερομένης αἰτίας δύναμιν,
ἔχουράν καὶ ἀφύλακτον ἔσαν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ, τοῖς
τῶν θεῶν ὀνόμασιν ἐξεφραζον, ὥσπερ ἡμεῖς καὶ πρά-
γματα, καὶ ἦδη, καὶ νῆ Δία λόγους καὶ ἀνδρας εἰώθα-
μεν δαίμοινας καὶ θεῖς προσαγορεύειν· τέτω δὲ τὰ
πολλὰ τῶν ἀτόπως περὶ τῷ Διὸς λέγεσθαι δοκόντων
ἐπανορθωτέον, ὧν ἔτι καὶ ταῦτα·

Δαῖσι γάρ τε πῖθοι κατακρίσται ἐν Διὶς ἔδα
Κηρῶν ἔμπλοισι, ὃ μὲν ἐδλῶν, αὐτὰρ ὃ δαλῶν. καί,
Ορκία μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος ἐκ ἐτίλεισεν,
Ἄλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισι. καί,
— Τότε γάρ ἐκ κυλίνδετο πήματος ἀρχή
Τρῶσὶ τε καὶ Δαναοῖσι, Διὸς μεγάλῃ διὰ βελάς,

ὡς περὶ τῆς τύχης ἢ τῆς εἰμαρμένης λεγομένων, ἐν
αἷς τὸ ἀσυλλόγιστον ἡμῖν τῆς αἰτίας, καὶ ὅλως ἐ κατ'
ἡμᾶς. ὅπερ δὲ τὸ προσῆκον καὶ κατὰ λόγον καὶ εἰκὸς
ἔστιν, ἐνταῦθα κυρίως ὀνομάζεσθαι τὸν θεὸν νομίζομεν·
ὥσπερ ἐν τέττοις,

Αὐτὰρ ὃ τῶν ἄλλων ἐπεπωλῆτο εἰχρὰς ἀνδρῶν,
Ἄϊαντος δ' ἄλανε μάχην Τελαμωνιάδαο.
Ζεὺς γάρ οἱ νεμέσκα, ἄν ἀμάνονι φωτὶ μάχοιτο.

καί,

Ζεὺς γάρ τὰ μὲν τοιαῦτα φροντίζει βροτῶν,
Τὰ μικρὰ δ' ἄλλοις δαίμοσιν παρὰς ἔχ.

σφόδρα δὲ δεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις ὀνόμασι προσέχειν, κατὰ
πολλὰ πράγματα κινεμένοις καὶ μεδισαμένοις ὑπὸ
τῶν

*Nunquam pauperiem diram exitiumque animai
Exprobrare ausis homini. namque illa Deorum
Est munus.*

diuinitus datum vocat id, quod fortuna obtrigit: in-
nuens, non esse eos culpandos, qui fortunae iniuria
pauperes sunt: cum ignavia potius, socordia, mollitie
et luxu coniunctas diuitias in turpibus et vituperatione
dignis habendas. Quum enim fortunae nomen non-
dum vsurparetur, scirent autem illi, vim eius, quae
nullo ordine nullisque finibus contenta vagatur, cau-
sae validam esse, humanoque consilio euitari non pos-
se: Deorum nominibus eam extulerunt, quomodo
nos etiam res, mores, ac orationes adeo, hominesque
solemus diuinos appellare. Hac ratione corrigi de-
bent multa ista, quae absurde dicta de Ioue videntur:
vt hoc,

*Dolia namque Iouis duo sunt sita limine in ipso:
Hoc aduersa, illud sed prospera fata replerunt. Item,
Namque fidem Iupiter sacramenti ipse sefellit,
Exitium parti monstrans se voluere vtrique. Item,
Hoc tunc exitii Teucris fuit atque Pelasgis
Principium: magno sic haec statuente Tonante.*

haec, inquam, de fortuna et fato interpretabimur,
quas causas neque ratiocinando possumus adsequi,
neque omnino in nostra sunt potestate. Vbi vero
consentaneum, decorum, et probabile est, ibi proprie
poni nomen Dei iudicabimus, vt

*Priamides acies aliorum victor obibat,
Aiacem tantum vitans Telamone creatum.
Succensebat enim meliori conferere auso
Iupiter ipse manum. et,
Nam tales res curat Iupiter mortalium
Aliis minuta daemonibus tractanda dans.*

Magnopere etiam alia sunt animaduertenda vocabula,
multas ad res accommodata, et varie vsurpata a Poe-
tis.

τῶν ποιητῶν. Οἷόν ἐστι καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς. ἔπει γὰρ
 ἔ μόνον ἔμφρονας παρέρχεται καὶ δικαίους καὶ ἀγαθούς
 ἐν πράξεσι καὶ λόγοις, ἀλλὰ καὶ δόξας ἐπισηκῶς καὶ
 δυνάμεις περιποιεῖ, παρὰ τῆτο ποιῶνται καὶ τὴν εὐ-
 δοξίαν ἀρετὴν καὶ δύναμιν ὀνομάζοντες, ὥσπερ ἐλαίαν
 τὸν ἀπὸ τῆς ἐλαίας, καὶ Φηγὸν τὸν ἀπὸ τῆς Φηγῆ
 καρπὸν ὀμωνύμως τοῖς φέρεσιν. ἔκβν ὁ νέος ἡμῖν, ὅταν
 μὲν λέγωσι,

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδῶντα θεοὶ προπαύροιεν ἱθνηκαν. καί,
 Τῆσός σφιν Δαναοὶ ἀρετῇ ῥύξαντο Φύλαγμα. καί,
 Εἰ δὲ θανῶν θέμις, ὥδε θανῶν καλόν,
 Εἰς ἀρετὴν καταδυσκόμενος βίον,

εὐθὺς οἰεῖσθαι λέγεσθαι ταῦτα περὶ τῆς ἀρίστης καὶ θεο-
 τάτης ἔξεως ἐν ἡμῖν, ἣν ἐρτότητα λόγῳ καὶ ἀκρότητα
 λογικῆς συνέσεως καὶ διάθεσιν ὁμολογεμένην ψυχῆς
 νοῶμεν. ὅταν δὲ ἀναγινώσκῃ πάλιν τό, τε

Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἀνδρεσσιν ὀφείλα τε μνῆσαι τε. καὶ τό,
 — — κλέτῳ δ' ἀρετῇ καὶ κῦδος ἐπηλᾶ,

μὴ καθήσθαι τὰς πλεσίστας ἐκπεπληγμένους καὶ τεθι-
 πῶς, καθάπερ ὄνιον εὐθὺς ἀργυρίῳ τὴν ἀρετὴν ἔχον-
 τας, μὴδ' ἐπὶ τῇ τύχῃ κείσθαι τὴν αὐτῇ φρόνησιν
 αὐξεῖν ἢ κολᾶει νομίζων. ἀλλ' ἀντὶ δόξης ἢ δυνά-
 μεως ἢ εὐτυχίας ἢ τινος ὁμοίῳ τῇ ἀρετῇ κεχερῆσθαι
 τὸν ποιητὴν ἡγείσθω. καὶ γὰρ τῇ κακότητι ποτὲ
 μὲν ἰδίως σημαίεσσι κακίαν καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς, ὥς
 Ἡσίοδος,

Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἱλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθαι.

ποτὲ δὲ ἄλλην τινὰ κακῶσιν ἢ δυστυχίαν, ὥς Ὀμηρος,

Ἀῖψα γάρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγρησάσκειν.

ἔπει καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐξαπατηθεῖη τις ἄν, ἔτω τὰς
 ποιητὰς οἰόμενος λέγειν, ὥς οἱ φιλόσοφοι λέγουσι
 τὴν παντελῆ τῶν ἀγαθῶν ἔξιν ἢ κτῆσιν, ἢ καὶ τελειό-
 τητα

tis. Quo ex genere est virtutis nomen. Quia enim non prudentes modo, iustosque et bonos virtus praestit in verbis et factis, sed exultationem etiam fere et potentiam conciliat: idcirco et bonam famam et potentiam virtutis nomine afficiunt. Quomodo castaneae fructum castaneam, et nucis nucem, communicato nomine dicimus. Noster perinde adolescentulus, ubi apud Poetas legerit,

*Numina virtuti sudorem praeposuerunt. et,
Ruperunt Danai iam tum virtute phalangem. Item,
Quodsi fata iubent nunc vitam claudere morte,
Mors est pulchra quidem haec, virtuti immergere vitam.*

haec legens, statim cogitet, dici haec de praestantissimo et maxime omnium nostrorum diuino habitu, quem rationis rectitudinem, et naturae ratione praeditae perfectionem, animique consentientem secum affectionem intelligimus. Rursum haec legens,

*Virtutem Iupiter mortalibus addit et aufert. et,
— — diuitias virtus et fama sequuntur.*

non desideat, diuites cum stupore admirans atque suspiciens, quasi verò et pecunia emere virtutem possint, aut suae prudentiae incrementum decrementue in fortunae sit potestate. Verum hoc iudicet, virtutis voce pro gloriae, potentiae, secundarum rerum, aut similis alicuius rei nota poetam usum fuisse. Nam κακότητος etiam verbo aliquando malitiam et prauitatem animae designant: ut Hesiodus:

Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδὸν εἶναι ἐλέδαμ.

aliquando calamitatem et miseriam, ut apud Homerum,

Αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγρησάσκειν.

Quomodo is quoque falleretur, qui felicitatem eo modo apud Poetas accipi putaret, quo philosophis significat perfectum bonorum omnium habitum, seu possessionem.

τητα βίῃ κατὰ φύσιν εὐροῦντος, ἀλλ' ἐχὶ κατα-
 χρωμένους πολλάκις, τὸν πλέσιον εὐδαίμονα κα-
 λῆν ἢ μακάριον, καὶ τὴν δύναμιν ἢ τὴν δόξαν, εὐ-
 δαίμονιαν. Ὀμηρος μὲν γὰρ ὀρθῶς κέχρηται τοῖς
 ὀνόμασιν,

Ὡς ἔτοι χαίρων τοῖςδε κτιάτῃσιν ἀνάσσω.

καὶ Μένανδρος,

Ἐχω δὲ πολλὴν ἑστίαν, καὶ πλέσιός

Καλῆν ὑπὸ πάντων, μακάριος δ' ὑπ' ἑδνός.

Εὐριπίδης δὲ πολλὴν ἀπεργάζεται ταραχὴν καὶ σύγχυ-
 σιν, ὅταν λέγῃ,

Μὴ μοι γένοιτο λυγρὸς εὐδαίμων βίος.

καὶ,

Τί τὴν τυρανίδ', ἀδικίαν εὐδαίμονι;

Τιμῆς;

ἂν μή τις, ὥσπερ εἴρηται, ταῖς μεταφοραῖς καὶ κατα-
 χρήσεσι τῶν ὀνομάτων ἔπηται. ταῦτα μὲν ἔν ἱκα-
 νῶς περὶ τῶτων.

Κ Ε Φ. 5

Εἰκὼν δ' ἐχ' ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ὑπομνησέον
 ἐστὶ τῆς νέως, ἐνδεκνύμενον αὐτοῖς, ὅτι μιμη-
 τικὴν ἢ ποιήσις ὑπόθεσιν ἔχουσα, κόσμῳ μὲν καὶ λαμ-
 πρότητι χρῆται περὶ τὰς ὑποκειμένας πράξεις καὶ τὰ
 ἥθη, τὴν δὲ ὁμοίότητα τῇ ἀληθεῖς ἐπρελείπει, τῆς
 μιμήσεως ἐν τῷ πιθανῷ τὸ ἀγωγὸν ἐχούσης. διὸ καὶ
 κακίας καὶ ἀρετῆς σημεῖα μεμιγμένα ταῖς πράξεσιν
 ἢ μὴ παντάπασι τῆς ἀληθείας ὀλιγοῦρῃσα μίμησις
 συνεκφέρει, ὥσπερ ἡ Ὀμήρου, πολλὰ πανυ τοῖς Σταῖ-
 κοῖς χαίρειν φράσσουσα, μήτε τι φαῦλον ἀρετῇ προσῆ-
 ναι, μήτε κακία χρηστὸν ἀξιῶσιν, ἀλλὰ πάντως μὲν
 ἐν πᾶσιν ἀμαρτωλὸν εἶναι τὸν ἀμαθῆ, περὶ πάντα
 δ' αὖ κατορθῶν τὴν ἀσέβειαν. ταῦτα γὰρ ἐν ταῖς χο-
 λαῖς

fectionem et perfectionem vitae, secundum naturam prospero cursu euntis: non sentiens abuti eos saepe nomine, et, qui dives sit, eum felicem ab iis appellari aut beatum, potentiamque et famam bonam felicitatis vocabulo insigniri. Nam Homerus quidem recte vtitur appellationibus istis:

Non equidem gaudens ego possideo bona tanta.
et Menander:

*Amplae facultates mihi sunt, et ab omnibus
Dives vocor: nemo beatum me vocat.*

Euripides multum confusionis et turbarum infert, haec scribens:

*Non sit mihi vita beata, quae molesta sit. et,
Tyrannidem tanti quid iniustam facis
Beatitatem?*

nisi, ut dixi, translationem et abusum vocum spectes. Ac de his quidem satis.

CAP. VI

Hoc non semel, sed saepenumero monendi sunt adolescentales, poësin, quum argumentum ei sit ad imitandum propositum, adhibere quidem eam ornatum et splendorem rebus moribusque, quae pro argumento sumit, illustrandis: interim tamen veritatis similitudinem non dimittere, quippe quae in imitatione id habet, quo lectorem delectet atque ducat. Itaque imitatio, quae non plane veritatis rationem nullam habeat, permixta actionibus virtutum et vitiorum indicia simul profert. Talis est Homeri poësis, quae longum vale dixit Stoicis, neque virtuti vitium, neque vitio virtutem, unquam adesse censentibus, sed omnino vsquequaque insipientem peccare, sapientem recte agere.

λαῖς ἀκρόμεν· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τῷ βίῳ τῶν πολλῶν κατ' Εὐριπίδην,

Οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἰδὼν καὶ κακὰ,
'Αἶ' ἔτι τίς σύγκρασις.

ἄνευ δὲ τῆ ἀληθῆς μάλιστ' αὖ μὲν ἡ ποιητικὴ τῷ ποιῶν κίλῳ χρῆται καὶ πολυτρόπῳ. τὸ γὰρ ἐμπαθὲς καὶ παράλογον καὶ ἀπροσδόκητον, ὃ πλείστη μὲν ἐκπληξίς ἐπεται, πλείστη δὲ χάρις, αἱ μεταβολαὶ παρέχουσι τοῖς μύθοις, τὸ δ' ἀπλὲν, ἀπαθὲς καὶ ἄμυθον. ὅθεν ἔτε νικῶντας αἰεὶ πάντα ποιῶσι τὰς αὐτὰς, ἔτ' εὐημερῶντας, ἔτε κατὰρξάντας. ἀλλ' ὁδὲ τοῖς θεοῖς, ὅταν εἰς ἀνθρωπίνους ἐμπέσωσι πράξεις. ἀπαθῆσι χρωῶνται καὶ ἀναμαρτήτοις, ἵνα μηδαμῶς τὸ, τε ταραττον καὶ τὸ ἐκπλήττον ἀργῇ τῆς ποιήσεως ἀκίνδυνον καὶ ἀνανταγώνιστον γινόμενον.

Κ Ε Φ. ζ

Οὕτως ἔν τε των ἐχόντων, ἐπάγωμεν τοῖς ποιήμασι τὸν νέον, μὴ τοιαύτας ἔχοντα τὰς δόξας περὶ τῶν καλῶν ἐκείνων καὶ μεγάλων ὀνομάτων, ὡς ἄρα σοφοὶ καὶ δίκαιοι ἄνδρες ἦσαν, ἄνθρωποι τε βασιλεῖς καὶ κανόνες τῆς ἀρετῆς ἀπάσης καὶ ἐρδότητος. ἐπεὶ βλαβήσεται μεγάλα δοκιμάζων ταῦτα καὶ τεθνηπῶς, μὴ δυσχεραίνων μηδὲ ἀκῶν, μηδὲ ἀποδεχόμενος τῆ ψέγοντος αὐτὰς τοιαῦτα πράττοντας καὶ λέγοντας,

Αἶ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
Μήτε τις ἐν Τρώων θάνατον φύγοι, ὅσσοι ἔασι,
Μήτε τις Ἀργείων· νῶϊν δ' ἐνδύμεν ὅλεθρον,
Ὅφρ' οἷοι Τροίης ἱερὰ κρήδεμνα λύωμεν. καὶ
Οἰκτροτάτην δ' ἤκιστα ὅπα Πριάμοιο θυγατρὸς
Κασσάνδρης, τὴν κτεῖνε Κλυταιμνήστῃ δολομήτις
Ἀμφ' ἐμοί. καὶ

Πλάτ.

agere. Haec sane in scholis audiuntur. At in rebus
 ipsis vitaque communi, sicut Euripides sensit,

Nunquam a malo seiungitur prorsus bonum:

Quaedam sed est horum inter se commixtio.

Veritate remota poesis maxime varietate multiplici utitur. Nam animorum permotionem, utque a ratione aliena res et ab opinione videatur, (quod et ad animos percellendos magnam habet vim, et ad parandam gratiam) fabulis imitationes conciliant: quod simplex sit, id neque fabulis est, neque animo perturbando aptum. Itaque neque vincentes semper eosdem, neque perpetuo rebus secundis utentes faciunt, neque rem recte gerentes. Adde, quod ne Deos quidem, quum ii in humana incidunt negotia, affectuum vacuos et errorum sinunt esse: nec ubi poesis, periculo et aduersario de rebus sublato, otiosa plane sit, neque perturbans iam, neque percellens animos.

CAP. VII

His ad hunc modum habentibus, adducemus ad poemata adolefcentem, non illam secum opinionem de claris illis et magnis nominibus afferentem, quasi sapientes illi et iusti fuerint homines, praestantissimi-que reges, et omnis virtutis atque rectitudinis normae. Damnum enim caperet, omnia magna putans, et cum stupore admirans, nihil auditum improbens: neque admitteret reprehendentem eos, quum talia dicunt aut faciunt, quale hoc:

Sic pater ipse Deum faciat, sic caesia Pallas,

Sic Phoebus: mortem Teucrum ne quis vel Achium
Euitet. nobis detur superesse duobus,

Ut sacrata solo sternamus Pergama soli. item,

Maxima tum trepidam subiit miseratio mentem,

Quum vox Cassandrae nostras peruenit ad aures
Moeſta Clytaemnestrae nobis cum fraude necatae. et,

Mo

Παλακίδι προμυγῆναι, ἵν' ἐχθῆρας γέροντα·

Τῇ πιθόμην, καὶ ἔμειξα· καὶ,

Ζεῦ πάτερ, ἔτις σῶο θεῶν ὀλωότερος ἄλλος.

μηδὲν ἐπαινεῖν ἐδιζέδω τοιῶτον ὁ νέος, μηδὲ προφάσεις λέγων, μηδὲ παραγωγὰς τὰς εὐπρεπεῖς ἐπὶ πράγμασι Φαύλοις μηχανώμενος, πιθάνος ἔσω καὶ πανῆργος, ἀλλ' ἐκείνο μᾶλλον οἶεδω, μίμησιν εἶναι τὴν ποίησιν ἡθῶν καὶ βίων, καὶ ἀνθρώπων ἐτελείων, ἐδὲ καθαρῶν, ἐδ' ἀνεπιλήπτων παντάπασιν, ἀλλὰ μεμιγμένων πάθεσι καὶ δόξαις ψευδέσι καὶ ἀγνοίαις, διὰ δ' εὐφυΐαν αὐτὸς πολλάκις μετατιθέντων πρὸς τὸ κρεῖττον· ἡ γὰρ τοιαύτη παρασκευὴ τῷ νέῳ καὶ διάνοια, τοῖς μὲν εὖ λεγομένοις καὶ πραττομένοις ἐπαυρομένη καὶ συνενθουσιῶντος, τὰ δὲ Φαῦλα μὴ προσιεμένη καὶ δυσχεραίνοντος, ἀβλαβῇ παρέξει τὴν ἀκρίαν. ὁ δὲ πάντα θαυμάζων, καὶ πᾶσιν ἐξοικεισμένος, καὶ καταδεδαλόμενος τῇ δόξῃ τὴν κρίσιν ὑπὸ τῶν ἡρώκων ὀνομάτων, ὥσπερ οἱ τὴν Πλάτωνος ἀπομιμήμενοι κυρτότητα, καὶ τὴν Ἀριστοτέλους τραυλότητα, λήσεται πρὸς πολλὰ τῶν Φαύλων εὐχερὲς γενόμενος· δεῖ δὲ μὴ δειλῶς, μηδὲ ὥσπερ ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἐν ἱερῷ φρίττειν ἅπαντα καὶ προσκυνεῖν, ἀλλὰ Σαρσαλέως ἐδιζόμενον ἐπιφανεῖν, μηδὲν ἦττον τῷ ὀρθῶς καὶ προπόντως, τὸ ἐκ ὀρθῶς καὶ ἐπροσῆκον. οἶον, ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκκλησίαν συνάγει τῶν στρατιωτῶν νοσούντων, ἀρχάλλων μὲν ἀργῶντι τῷ πολέμῳ. καὶ μάλιστα πάντων διὰ τὴν ἐν ταῖς στρατείαις ἐπιφάνειαν αὐτῷ καὶ δόξαν· ἱατρικὸς δὲ ὢν, καὶ μετὰ ἡμέραν ἐννάτην, ἣ ταῦτα κρίνεσθαι πέφυκεν, αἰδόμενος ἐκ ἔσαν συνήθη τὴν νόσον, ἐπὶ συνεσῶσαν ἀπὸ κοινῶν αἰτιῶν, ἀνακτὰς ἐδημάγωγε πρὸς τὸν ὄχλον, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ γίνεται σύμβελος,

Ἀτρεΐδη, νῦν ἄμμι παλιμπλαγχθέντας οἶω

Ἄψ ἀπονεστήσαν,

ὀρθῶς

*Me miscere patris iussit cum pellice corpus,
In senis invidiam, quo me male suada vocaret.*

Quod suasisit, feci. item,

Non est te, Iupiter, superum damnosior ullus.

Condocefaciamus vero adolescentem, ut nihil tale laudet, neque versutus esse velit, et probabiles sectari praetextus, aut rebus malis speciosas praescriptiones excogitare. Id potius iudicet, poësin esse imitationem morum et vitarum hominum, non perfectorum aut sincerorum, aut ab omni reprehensione immunium: sed in quibus locum habeat multum perturbationum, opinionum, mendaciorum, ignorantium: quae tamen ii ob naturae bonitatem saepenumero corrigant. Hoc enim modo instructus adolescentis animus nullum ex auditione damnum sentiet, elatus atque concitatus ad ea, quae recte dicuntur aut aguntur, contraria indigne ferens ac repudians. Qui vero omnia admiratur, omniaque familiariter amplectitur, iudicio heroicorum nominum existimatione mancipato; is imprudens multis se vitiis facile obnoxium praebabit: quemadmodum iis evenit, qui curuitatem Platonis et balbutiem Aristotelis imitantur. Oportet autem eum non timide neque ut in templo superstitiose ad omnia horrere, omniaque adorare: sed adsueta audacter acclamare suo loco non minus Male hoc et inconuenienter, quam Recte hoc et decore. Verbi gratia: Militibus morbo correptis Achilles concionem cogit, vacationem belli aegre ferens, maxime quod ea suae in bello gloriae et praestantiae officeret. Atque ut erat rei medicae peritus, post nonum diem, quo iudicari talia natura fert, sentiens morbum non esse vulgarem, aut ab usitata aliqua causa profectum, surgensque ad dicendum, non populo se accommodat, sed consiliarium regi se praebet:

*Nunc equidem retro miseris erroribus actum
Atrida in patriam redituros suspicor iri.*

D

Recte

ὀρθῶς ταῦτα καὶ μετρίως καὶ περπέντως. τῷ δὲ μάν-
τεως δεδιέναι φήσαντος τὴν ὀργὴν τῷ δυνατωτάτῃ τῶν
Ἑλλήνων, ἐκ ἑτ' ὀρθῶς ἐδὲ μετρίως, ἐπομόσας μηδένος
προσπίσιν χεῖρας αὐτῷ ζώντος κῦτῃ, προστίθῃσιν,

Οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα ἄπης·

ἐνδεικνύμενος ὀλιγωρίαν καὶ περιφρένησιν τῷ ἄρχοντος.
ἐκ δὲ τῶν μαῶλον πειροζυνθεῖς, ἐπὶ τῷ ξίφος φέρεται,
σφάττειν διανοόμενος, ἕτε πρὸς τὸ καλὸν ὀρθῶς, ἕτε
πρὸς συμφέρον. εἴτ' αὐτοῖς μετανοήσας,

Ἄψ ἐς καλὸν ὥστε μέγα ξίφος, ἐδ' ἀπίθῃς
Μύθη Ἀθηναίης·

Ὄρθῶς πάλιν καὶ καλῶς, ὅτι τὸν θυμὸν ἐκκίψαι παν-
τάπασι μὴ δυνηθεῖς, ὅμως, πρὶν ἀνήκεσόν τι δεῖσσαι,
μετέστησε καὶ κατέχευεν εὐπειθῇ τῷ λογισμῷ γενομένον.
πάλιν ὁ Ἀγαμέμνων ἐν μὲν τοῖς περὶ τὴν ἐκκλησίαν γε-
νομένοις καὶ λεγομένοις ὑπ' αὐτῷ καταγέλαστος ἐστίν, ἐν
δὲ τοῖς περὶ Χρυσήϊδα σεμνότερος καὶ βασιλικώτερος.
ὁ μὲν γὰρ Ἀχιλλεὺς, ἀγομένης τῆς Βρισηίδος,

Δακρύσας ἐτάρων ἄφαρ ἔζητο νόσφι λιαδῆς.

ἔτος δὲ, αὐτὸς εἰς τὴν ναῦν ἐμβιβάζων καὶ παραδιτῆς,
καὶ ἀποπέμπων τὴν ἀνδρωπον, ἣν ὀλίγα πρόθεν εἴρηκε
τῆς γαμετῆς τῇ εὐνοίᾳ προκρίνειν, ἐδὲν αἰχρὸν ἐδὲ
ἐρωτικὸν ἐποίησε. καὶ μὴν ὁ Φοῖνιξ διὰ τὴν παλακίδα
κατάρματος ὑπὸ τῷ πατρὸς γεγόμενος,

Τὸν μὲν ἐγώ (φησι) βάλυσσα κατακτάμεν ὀξείῃ χαλκῇ
Ἄλλ' αἱ ἀθανάτων παῦσεν χόλον, εἰς δ' ἐνὶ θυμῷ
Δήμη θῆκε Φάτιν, καὶ ἐνάδην ποδῶν ἀνδρωπον,
Ὅς μὴ πατροφόνος μετ' Ἀχαιοῖσιν καλεοίμην.

Ὁ μὲν ἔν' Ἀρίσαρχος ἐξεῖλε ταῦτα τὰ ἔπη φοβηθεῖς·
ἔχει δὲ πρὸς τὸν καιρὸν ὀρθῶς, τῷ Φοῖνικος τὸν Ἀχιλ-
λεῖα διδάσκοντος, οἷον ἐστὶν ὀργή, καὶ ὅσα διὰ θυμὸν ἀν-
δρωποι τολμῶσι, μὴ χρωμενοι λογισμῷ, μηδὲ πει-
σόμενοι

Recte haec, moderate et decore. Quum autem vates dixisset, se potentissimi Graecorum iram metuere: iurans, se vivo, neminem illi manus illaturum, non recte iam neque moderate hoc adiicit,

— — *Sive ipsum Agamemnona dicas:*

ostendens, pro nihilo se ducere principem ac despiceret. Magis deinde irritatus, gladium arripit, trucidandi regis cupiditate, neque recte neque utiliter. Mox poenitentia ductus,

*Ingentem rursum vagina condidit ensē,
Parens consilio Tritonidis.*

Rursum hoc recte et praeclare, quod, quum iram omnino auertere non potuisset, eam tamen rationi obtemperare coegit, priusquam ad flagitium erumperet. Rursum Agamemnon ridiculus est in iis, quae in concione dicit atque gerit: gravitatis plus adhibet et regii decori in Chryseidis negotio, quam in simili causa Achilles. Hic enim, quum Briseis abduceretur,

Consedit lacrymans, sociis procul inde relictis:

Agamemnon ipse in naudem ponens, tradens, et amandans eam, quam ante sibi vxore sua chariorem dixerat, turpe aut amatorium nihil agit. Iam Phoenix, a patre ob pellicem diris deuotus, ait:

*Hunc ferro iugulare ego sum meditatus acuto:
Verum aliquis superum ravidam compescuit iram,
Et famae admonuit popularis. Dura vereri
Tunc animo subiit varii conuicia vulgi:
Ne patris occisor Graecos ego dicier inter
Perferrem.*

Sane Aristarchus sustulit hos versus, metuens, sed tempestiue positi sunt, Phoenice Achillem docente, quid rei sit ira, ac quae per iram homines audeant, ratione non vtentes, neque consulentibus obtemperantes.

δόμενοι τοῖς παρηγορῆσι. καὶ γὰρ τὸν Μελέαγρον ἐπεισάγει τοῖς πολίταις ἐργιζόμενον, εἴτα πραινόμενον. ὀρθῶς τὰ πάθη ψέγων· τὸ δὲ μὴ δυνακολογεῖν, ἀλλ' ἀντιτάττεσθαι, καὶ κρατεῖν καὶ μετανοεῖν, ἐπαινῶν ὡς καλὸν καὶ συμφέρον. Ἐνταῦθα μὲν ἔν ἡ διαφορὰ πρέσβηλος. ὅπερ δὲ ἀσάφεια τῆς γνώμης, διορίσειεν ἕτω πως ἐφιστάντας τὸν νέον· εἰ μὲν ἡ Ναυσικιά ξένον ἄνδρα τὸν Ὀδυσσεύα θρασυμένη, καὶ παθῆσα τὸ τῆς Καλυψῆς πάθος πρὸς αὐτὸν, ἅτε δὴ τρυφῶσα καὶ γάμων ὥραν ἔχεσθα, τοιαῦτα μωραίνει πρὸς τὰς θρασυαῖδας,

Αἱ γὰρ ἐμεῦ τοιοῦδε πόσις κεκλημένος ἦν,
Ἐυδαῖε ναυτῶν, καὶ οἱ ἄδοι αὐτόθι μέμναν,

ψεκτέον τὸ θράσος αὐτῆς καὶ τὴν ἀκολασίαν. εἰ δὲ τοῖς λόγοις τῷ ἀνδρὶ τὸ ἥθος ἐνιδῆσα, καὶ θαυμάσασα τὴν ἔντευξιν αὐτῇ πολὺν νῦν ἔχεσαν, εὐχεται τοιῷτῳ συνοικεῖν μᾶλλον ἢ πλωτικῷ τινι καὶ ἐρησιτικῷ τῶν πολιτῶν, ἄξιον ἄγαθαί. πάλιν τῆς Πηνελόπης τοῖς μνηστῆρσι προσδιαλεγομένης ἐκ ἀπανθρώπως ἐκείνων δὲ αὐτῇ χαριζομένων ἱμάτια καὶ κόσμον ἄλλον, ἠδόμενος Ὀδυσσεύς,

Οὐνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, δέλεγε δὲ θυμόν·

εἰ μὲν ἐπὶ τῇ δωροδοκίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ χαίρει, τὸν κωμωδόμενον ὑπερβάλλει μαζροπέῖα Πολίαγρον· (Εὐδαίμων Πολίαγρος ἐράνιον αἶγα πλετοφόρον τρέφων·) εἰ δὲ μᾶλλον οἴομενος ὑποχειρίβς ἔχειν διὰ τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ μέλλον, ἐ προσδοκῶντας, λόγον ἔχει τὸ ἠδόμενον αὐτῷ καὶ θαρρῆν. ὁμοίως ἐπὶ τῇ διαριθμήτει τῶν χρημάτων, ἃ συνεξέθησαν οἱ Φαίῆες αὐτῷ καὶ ἀπέπλευσαν, εἰ μὲν ἀληθῶς ἐν ἐρημίᾳ τσαυτῇ καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἀσαφείᾳ καὶ ἀδηλότῃτι γεγονώς, περὶ τῶν χρημάτων φοβεῖται,

Μήτι οἱ εἴχωνται κοίτης ἐκ νηὸς ἔχοντες,

οἰκτεί-

rantes. Nam et Meleagrum inducit ciuibus iratum, et deinde placatum: recte animi perturbationes vituperans, utque rem bonam et utilem laudans iis non obsequi, sed resistere, eas superare, ac poenitudine earum duci. Ac in his quidem manifestum est discrimen: ubi vero obscura est sententia, attento animo sic (exempli causa) distinguendum est. Si quidem Nausicaa peregrinum virum Vlysssem conspicata, eodemque quo Calypso erga eum modo affecta (quippe delicate viuens, et nuptiis matura), haec ad ancillas stulte verba loquitur,

*O utinam tali me iungant fata marito,
Hicque illi lubeat nobiscum ducere vitam:*

reprehensionem audacia eius meretur ac impudicitia. Sin ex sermone viri ingenium perspicuens, admirataque alloquium eius ita prudens, optat talem sibi potius maritum, quam nauicularium aliquem et saltatorem ciuem: admirationem meretur. Item Penelopa cum procis comiter colloquente, iisque vestimenta et alium mundum donantibus, Vlysses laetatur:

Dona quod illorum captans, animos fallebat.

Hic si Vlysses captione munerum et lucro gaudet, Poliagrū quoque infamem lenocinii causa in comœdiis superat. de quo est illud:

*Poliagrus est felix, coelestem qui domi
Opes ipsi parantem alit capram.*

Sin eo magis in sua potestate fore arbitratur, nihil tale ob spem futuri exspectantes: delectatio eius et animi confirmatio rationem habet. Rursum in numerandis donariis, quae Phaeaces una cum ipso exposuerunt, ipsique aucti sunt: si quidem hoc modo in solitudine constitutus, et adeo ignarus incertusque, quid de se factum esset, de iis tamen vere sollicitus est, ne

Abstulerint secum naui Phaeaces euntes:

D 3

mise-

οικτείρειν ἄξιον ἢ βδελύττεσθαι νῆ Δία τὴν φίλοπλῃ-
 τικην· εἰδ' (ὥσπερ ἔνιοι λέγῃσι) περὶ τῆς Ἰθάκης ἀμ-
 Φιόξων, οἷεται τὴν τῶν χρημάτων σωτηρίαν ἀπόδει-
 ξιν εἶναι τῆς τῶν Φαίακων οσιότητος, (ὃ γὰρ ἂν ἀκέρ-
 δως φέροντας αὐτὸν εἰς ἀλλοτρίαν ἐκβάλλειν χάραν,
 καὶ καταλιπεῖν, ἀποχομένους τῶν χρημάτων) ἔτε
 Φαῦλῳ τεκμηρίῳ χρῆται, καὶ τὴν πρόνοιαν ἄξιον ἐπαι-
 νεῖν· ἔνιοι δὲ καὶ τὴν ἐκθεσιν αὐτὴν, εἰ μὲν ἀληθῶς
 ἐγένετο κατεύδοντας, ψέγῃσι, καὶ Τυρρηνὲς ἰσορίαν
 τινὰ φασὶ διαφυλάττειν, ὡς ὑπνώδης φύσει τῷ Ὀδυσ-
 σέως γενόμενος, καὶ δυσεντεύκτεσ διὰ τῆτο πολλοῖς ὄν-
 τος· εἰδ' ἐκ ἧν ἀληθείας ὁ ὕπνος, ἀλλ' αἰδέμενος μὲν
 ἀποπέμψαι τὲς Φαίακας ἄνιευ ξενίων καὶ φιλοφρο-
 σύνης, μὴ δυνάμενος δὲ τὲς ἐχθρὲς λαθεῖν ἐκείνων
 συμπαρόντων, ἐχρήσατο τῆς ἀπορίας παρακαλύμ-
 ματι, κοιμωμένῳ ποιήσας ὅμοιον ἑαυτὸν, ἀποδέχον-
 ται. καὶ ταῦτα δὴ τοῖς νέοις ὑποδεικνύοντες, ἐκ ἐάσο-
 μεν Φορὰν πρὸς τὰ Φαῦλα γίνεσθαι τῶν ἡθῶν, ἀλλὰ
 τῶν βελτιόνων ζῆλον καὶ προκαίρεσιν, εὐθύς τοῖς μὲν,
 τὸ ψέγειν, τοῖς δὲ, τὸ ἐπαινεῖν ἀποδιδόντες. μάλιστα
 δὲ τῆτο ποιεῖν δεῖ ἐν ταῖς τραγωδίαις, ὅσαι λόγους
 ἔχουσι πιθανοὺς καὶ πανέργους ἐν πράξεσιν ἀδόξοις καὶ
 πονηροῖς. ὃ πάνυ γὰρ ἀληθὲς τὸ τῷ Σοφοκλέους
 λέγοντος,

Οὐκ ἔσ' ἀπ' ἔργων μὴ καλῶν ἔπη καλά.

καὶ γὰρ ἔτος εἶπεν ἦθεσι Φαῦλοισι καὶ ἀτόποις
 πράγμασι λόγους ἐπιγελῶντας καὶ Φιλανθρώπους αἰ-
 τίας πορίζειν· καὶ ὁ σύσκηνος αὐτῷ πάλιν, ἑρᾶς, ὅτι
 τὴν τε Φαίδραν καὶ προτεγκαλῆσαν τῷ Θησέϊ πεποι-
 ηκεν. ὡς διὰ τὰς ἐκείνης παρανομίας ἐραδιᾶσαν τῷ
 Ἰππολύτῃ. τοιαύτην δὲ καὶ τῇ Ἑλένῃ παρῆρσιαν
 κατὰ τῆς Ἑκάβης ἐν ταῖς Τρωάσι δίδωσιν, οἰόμενη
 δεῖν ἐκείνην μολάζεσθαι μᾶλλον, ὅτι μοιχὴν αὐτῆς
 ἔτεκε· μηδὲν ὅν τέτων κομψὸν ἡγήσασθαι καὶ πανέρ-
 γον

miseranda, immo abominanda mehercle, hominis auaritia. Quod si, ut nonnullorum fert opinio, de Ithaca ambigens, quod salva essent dona, id pro demonstratione pietatis Phaeacum accipit, (non enim sine lucro deportaturos eum fuisse in alienam terram, intactisque bonis istis relicturos) neque inepto vitur argumento, et prudentiam par est laudari. Sunt qui hanc ipsam expositionem, siquidem re vera doriniens est e naui expositus, reprehendunt, et aiunt, apud Etruscos etiamnum narrari, somniculosum fuisse Vlysses, ideoque a multis difficulter potuisse compelli. Quod si is non fuit re ipsa somnus: sed, quum et puderet eum Phaeaces sine xeniis, nullaque humanitatis officia expertos dimittere, et ipsis tamen praesentibus latere hostes non posset, somno simulato hac se difficultate expediuit, probant. Haec ergo adolescentibus demonstrantes, non patiemur eos ad prauos mores momento aliquo impelli, sed ad delectum imitationemque bonorum: statim ubique, quid laude, quid vituperatione, dignum sit, docentes. Maxime id in tragoediis adhibendum est, ubi turpibus ac prauis factis sermones accommodantur probabiles et astuti. Non enim verum prorsus est Sophocleum illud,

Non verba factis a malis veniunt bona.

Nam et ipse solet moribus peruersis, et factis prauis, rationes, quae arrideant, atque benignas excusationes applicare. Et in eadem scena versatus alter, vides, ut faciat a Phaedra porro etiam ipsum incusari Theseum, cuius scilicet iniuriis ad amorem Hippolyti fuisset adacta. Eandemque dicendi libertatem in Troadibus Helenae tribuit, quae Hecubam, ut adulteri genetricem, quam se, digniorem poena affirmet. Horum igitur nihil scitum aut callidum arbitrari adolescens

γον ὁ νέος ἐθιζέσθω, μηδὲ προσμεδιάτω ταῖς τοιαύταις εὐρεσιλογίαις, ἀλλὰ βδελυττέσθω τὰς λόγους μᾶλλον ἢ τὰ ἔργα τῆς ἀκολασίας.

Κ Ε Φ. η

Ἐπὶ πᾶσι τοίνυν καὶ τὸ τὴν αἰτίαν ἐκάστου τῶν λεγομένων ἐπιζητεῖν χρησιμὸν ἔστιν. ὁ μὲν γὰρ Κάτων ἔτι παιδάριον ὧν ἔπραττε μὲν ὁ προστάξειεν ὁ παιδαγωγὸς, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον ἀπῆται τῷ προστάγματος· τοῖς δὲ ποιηταῖς δὲ πεισέον, ὥσπερ παιδαγωγοῖς ἢ νομοθέταις, ἂν μὴ λόγον ἔχῃ τὸ ὑποκείμενον. ἔξει δὲ, ἂν περ χρησὸν ἦ· ἂν δὲ μοχθηρὸν, ἐφθίσηται κενὸν καὶ μάταιον. ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν μὲν τοιούτων τὰς αἰτίας πικρῶς ἀπαιτῶσι, καὶ διαπυνθάνονται, πῶς λέλεκται,

Μηδὲ ποτ' οἰνοχόον τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθε
Πινόντων. καί,

Ὅς δὲ κ' ἀνὴρ ἀπὸ ὧν ὀχέων ἕτερόν ἄρμαδ' ἵκηται,
Ἐγχα ὀρεζάδῃ.

τῶν δὲ μειζόνων ἀβαστανίως παραδέχονται τὴν πλὴν οἶα καὶ ταῦτ' ἔστιν,

Δελοῖ γὰρ ἄνδρα καὶν θρασύσπλαγχνός τις ἦ,
Ὅταν συναδῇ μητρὸς ἢ πατρὸς κακὰ. καί,
Μικρὸν φρονεῖν χρὴ τὸν κακῶς πεπραχότα.

καί τοι ταῦτα τῶν ἡθῶν ἄπτεται, καὶ τὰς βίβας διαταράττει, κρίσεις ἐμποιῶντα Φαύλας καὶ δόξας ἀγενεῖς, ἂν μὴ πρὸς ἑκάστον αὐτῶν εἰθισμένοι λέγωμεν, Διὰ τί σμικρὸν φρονεῖν χρὴ τὸν κακῶς πεπραχότα, καὶ μὴ μᾶλλον ἀνταίρειν τῇ τύχῃ καὶ ποιῆν ὑψηλὸν ἑαυτὸν καὶ ἀταπεινῶτον; διὰ τί δὲ, εἰάν τις πατὴρ Φαύλα καὶ ἀνοήτως γεγονώς, αὐτὸς ὧν χρησὸς καὶ φρόνιμος, δὲ προσήκει μοι διὰ τὴν ἐμὴν ἀρετὴν μέγα φρονεῖν, ἀλλὰ καταπεπληχθαι καὶ ταπεινὸν εἶναι διὰ τὴν τῷ πατρὶ ἀμα-

adfuescat, neque huiusmodi verborum commentis arideat: sed magis, quam ipsa impudica facta, orationes huiusmodi abominetur.

CAP. VIII

Expedit etiam ubique causam eorum, quae dicuntur, quaerere. Ac Cato quidem, puer etiamnum, facere, quod iussisset paedagogus, solebat: mandati tamen causam et rationem postulabat. Caeterum poetis non ita, ut paedagogis aut legislatoribus, parendum est, nisi rationem habeat, quod proponunt. Habebit autem, si sit rectum: sin prauum, inane et vacuum esse apparebit. Sed plerique acerbe causas postulant, inquiruntque, quomodo et cur dictum sit:

*Nec quum vina bibunt, super cratera tenebis
Tu cyathum. et,
A curru quicumque suo transibit in axes
Alterius, pugnet porrecta protinus hasta.*

gravioribus vero sine ullo examine assentiuntur: cuius generis est:

*Animum viri, quantumvis fortis, deiicit
Culpae patris matrisque conscientia. et,
Humili esse corde calamitosos conuenit.*

Atqui talia ad mores pertinent, vitamque turbant, iudicio absurdis opinionibus deprauato, nisi adfuescunt ad singula dicamus. Cur abiecto animo esse debet, qui passus est infortunium? Cur non potius reluctari fortunae, seque ipsum erigere, et non deiectum praestare? Cur, si, patre malo et stolido genitus, ipse bonus et prudens sim, non deceat me, propter meam virtutem, spiritus altos ducere, sed demissum esse et humilem ob patris inscitiam? Qui enim hoc modo

ἀμαθίαν; ὁ γὰρ ἔτῳς ἀπαντῶν, καὶ ἀντερείδων, καὶ μὴ παντὶ λόγῳ πλάγιον ὥσπερ πνεύματι παραδιδὼς ἑαυτὸν, ἀλλ' ὁρῶς ἔχειν νομίζων τὸ, Βλάξ ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ φιλεῖ ἐπτοῖσθαι, πολλὰ διακრυσσεται τῶν ἐκ ἀληθῶς ἐδὲ ὠφελίμως λεγόμενων. ταῦτα μὲν ἐν ἀβλαβῇ παρέξει τὴν τῶν ποιημάτων ἀκρόασιν.

Κ Ε Φ. θ

Ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀμπέλεσσι φύλλοις καὶ κλήμασιν εὐθαλῆσι πολλάκις ὁ καρπὸς ἀποκρύπτεται καὶ λανθάνει κατασκιαζόμενος, ἔτῳς ἐν ποιητικῇ λέξει καὶ μυθεύμασι περιεχυμένοις πολλὰ διαφεύγει τὸν νέον ὠφελίμα καὶ χρήσιμα· (δεῖ δὲ τῆτο μὴ πάχαι, μὴδ' ἀποπλανᾶσθαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐμφύεσθαι μάλιστα τοῖς πρὸς ἀρετὴν φέρουσι καὶ δυναμένοις πλάττειν τὸ ἥθος·) ὁ χαῖρὲν ἐς καὶ περὶ τέτων διελθεῖν ἐν βραχείσιν. ἀψάμενον τύπῳ τῶν πραγμάτων, μήκη δὲ καὶ κατασκευὰς καὶ παραδειγμάτων ὅχλον ἑῶντα τοῖς ἐπιδεικτικώτερον γράφει. πρῶτον μὲν ἐν ταῖς χρησὶ καὶ ταῖς φαύλαις γινώσκων ὁ νέος ἦδη καὶ πρόσωπα, τοῖς λόγοις πρесеχέτω καὶ ταῖς πράξεσιν, ἃς ὁ ποιητὴς ἑκατέρῳ προσηκόντως ἀποδίδωσιν. οἷον ὁ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα λέγει, καίπερ λέγων μετ' ὀργῆς,

Οὐ γὰρ σοὶ ποτε ἴσον ἔχω γέρας ὅππότε 'Αχαιοὶ
Τρώων ἐκπέσσωσ' εὖ ναυήμενον πτολίεθρον.

ὁ δὲ Θερεσίτης τῷ αὐτῷ λοιδορέμενος λέγει,

Πλῆσιν τοι χαλκῇ κλισίᾳ, πολλὰ δὲ γυναῖκες
Εἰσὶν ἐνὶ κλισίῃ ἐξάεργοι, ὥς τοι 'Αχαιοὶ
Πρωτίσῃ δίδομεν, εὖτ' ἂν πτολίεθρον ἔλωμεν.

καὶ πάλιν ὁ Ἀχιλλεὺς,

— — Αἰκέ ποθι Ζεὺς

Δῶσι πόλιν Τροίην εὐτάχουν ἐξαλαπάξαι.

ὁ δὲ

obuiam it et obsistit, neque se cuius orationi, tanquam vento, oblique impellendum exhibet, sed recte illud dictum sentit, Stultus quouis verbo percellitur: is multa neque vere neque vtiliter dicta repudiabit. Haec ergo sunt, quae poeseos auditionem innoxiam praestabunt.

C A P. IX

Iam sicut inter vitis folia ac palmites copiosos saepe fructus occultatur, subque vmbra latet: sic in dictione quoque poetica et fabulis circumfusus multa vtilia adolescentis conspectui subtrahuntur. Caeterum id ferendum non est, neque a rebus aberrandum: sed inhaerendum iis maxime, quae ad virtutem ferunt, et formandis moribus apta sunt. Itaque ex re est, de his quoque breuiter tractare, ita vt, delinatis modo rebus, longitudinem apparatusque et multitudinem exemplorum iis relinquamus, quorum ad rem demonstrandam scriptio instituitur. Principio bonas malasque personas indolesque cognitatas habens adolescens, sermonibus animum factisque aduertat, quas vtrique generi poeta decenter attribuit. Verbi gratia, Achilles ad Agamemnonem, quantumvis iratus, haec dicit:

*Non mihi quippe pares tecum tribuuntur honores
Praemiaque, Argiuis quandoque exercitus urbem
Troianam capit.*

Thersites vero, eidem conuicium faciens, sic loquitur:

*Aere tibi tua sunt multo tentoria plena
Captiuarum ingens numerus, quas urbe potiti
Eximias tibi nos aliqua damus.*

Iterum Achilles:

— — *Si Iupiter olim
Concedet muris munitam euertere Troiam.*

ὁ δὲ Θερσίτης,

“Ὅν κεν ἐγὼ δῆσας ἀγάγω ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν.

πάλιν τῷ Ἀγαμέμνονος ἐν τῇ ἐπιπωλήσει τὸν Διομήδην
λοιδορήσαντος, ὁ μὲν ἔδδεν ἀντεῖπεν,

Λίδεδαίς βασιλῆος ἐνὶ πῆν αἰδοίοιο·

ὁ δὲ Σθένελος, ἔμηνει λόγος,

Ἄτρεδν, (Φησι) μὴ ψεύδῃ, ἐπισάμενος σάφει ἅπαν·

Ἡμῖς τοι πατέρων μίγ’ ἀμείνονες εὐχόμεσθ’ ἄνα.

ἡ γὰρ τοιαύτη διαφορὰ μὴ παρορωμένη, διδάξει τὸν
νέον ἀστὴν ἡγεῖσθαι τὴν ἀτυφίαν καὶ μετριότητα, τὴν
δὲ μεγαλαυχίαν καὶ περιαιτολογίαν ὡς φαῦλον εὐλα-
βεῖσθαι. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ τῷ Ἀγαμέμνονος κατα-
νοεῖν ἐνταῦθα· τὸν μὲν γὰρ Σθένελον ἀπροσαύδητον
παρῆλθε· τῷ δὲ Ὀδυσσεύς ἐκ ἡμέλησεν δηχθέντος,
ἀλλ’ ἡμείψατο καὶ προσηγόρευσεν,

Ὅς γὰρ χωρμένοιο πάλιν δ’ ὄγε λάξετο μῦθον.

τὸ μὲν γὰρ πᾶσιν ἀπολογεῖσθαι, θεραπευτικόν, καὶ
ἐκ ἀξιοματικόν· τὸ δὲ πάντων καταφρονεῖν, ὑπερή-
φανον καὶ ἀνίητον. ἄριστα δὲ ὁ Διομήδης ἐν μὲν τῇ μά-
χῃ σιωπᾷ, κακῶς ἀνέων ὑπὸ τῷ βασιλέως· μετὰ
δὲ τὴν μάχην παρρησίᾳ χρῆται πρὸς αὐτὸν,

Ἀλλήν μιν μοι πρῶτον ὀναΐδας ἐν Δαναοῖσιν.

εὖ δὲ ἔχει καὶ φρονίμους ἀνδρὲς καὶ μάντεως διαφορὰν
πανηγυρικῶς μὴ καταλιπεῖν. ὁ μὲν γὰρ Κάλχας ἔ-
συνεῖδε τὸν καιρὸν, ἀλλ’ ἐν πλήθει παρ’ ἔδδεν ἐποίησα-
το κατηγορεῖσθαι τῷ βασιλέως, ὡς τὸν λοιμὸν αὐτοῖς
ἐπάγοντος· ὁ δὲ Νέστωρ βεβλόμενος ἐμβαλεῖν λόγον
ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα διαμαγαῶν, ἵνα μὴ δια-
βάλλειν δοκῇ τὸν Ἀγαμέμνονα πρὸς τὸ πλῆθος, ὡς
ἀμαρτάνοντα καὶ χρησάμενον ὀργῇ,

Δαίνυ δαῖτα γέρετιν· (ἔοικέ τοι, ἔτοι ἀσκέει)

Πολλῶν δ’ ἀγρομένων, τῷ πάσιαι, ὅς κεν ἀρίστην

Βελὴν βαλεῖσθαι.

καὶ

at Therfites,

Quem vel ego captum vel quisquam ducit Achaeus.

Rursum Diomedes ad Agamemnonis, exercitum ob-
euntis, conuicium nihil ipse respondet,

Nimirum reuerens venerandi iurgia regis:

Sthenelus autem, nullius homo nominis, haec regerit:

Noli, quum verum possis, rex, dicere falsa.

Nos nostris multo genitoribus esse priores

Virtute affirmo.

Hoc enim discrimen obseruatum docebit adolescen-
tem, fastus vacuitatem et moderationem animi rem
esse praeclaram: contra iactantiam et sui laudatio-
nem, vt vitium, esse vitanda. Atque hic vtile est
etiam in Agamemnonem intueri. Sthenelum non
alloquutus praeteriit: Vlysses autem non neglexit,
sed respondit, ac compellauit,

Iratum cernens, rursusque ita dicere coepit.

Seruile enim est, omnibus se velle purgare: omnes
autem despiciere, superbi est et imprudentis. Optime
vero Diomedes in pugna tacet, a rege conuicio asse-
ctus: a pugna autem libere aduersus eum loquitur,

Ante inter Danaos tu me virtute carere

Dixisti.

Expediit etiam non praetermittere discrimen viri pru-
dentis, et vatis in populi conuentu multitudinis applau-
sum captantis. Etenim Calchas, occasionis nulla ducta
ratione, pro nihilo putauit in ipsa multitudine regem
accusare, vt qui pestem populo intulisset. At Nestor
de reconciliando Achillis animo sermonem illaturus,
ne videretur Agamemnonem apud populum traducere,
vt qui per iram peccasset, ita ei suadet:

Conuiuas accerse senes: (te res ea digna est)

Collectis multis, tum, cuius caetera vincet

Consilium, pare.

atque

καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐξαποσέλλει τὰς πρέσβεις. τῷτο γάρ ἦν ἐπ' ἀνόρθωσις ἀμαρτίας· ἐκεῖνο δὲ, κατηγορία καὶ προπηλακισμός. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐν τοῖς γένεσι διαφορὰς σκεπτέον, ὧν τοιοῦτός ἐστιν ὁ τρόπος· οἱ μὲν Τρῶες ἐπ' ἵασι μετὰ κραιυγῆς καὶ θράσους· οἱ δ' Ἀχαιοὶ, Σιγῇ δεδειότες σημάντορας· τὸ γὰρ ἐν χερσὶ τῶν πολεμίων ὄντων, φοβεῖσθαι τὰς ἀρχοντας, ἀνδρίας ἅμα καὶ παιδαρχίας σημεῖον. ὅθεν ὁ μὲν Πλάτων ἐδίξεν τὰς ψόγους φοβεῖσθαι καὶ τὰ αἰχρὰ μᾶλλον, ἢ τὰς πόνας καὶ τὰς κινδύνους· ὁ δὲ Κάτων ἔλεγε Φιλῆν τὰς ἐρυθριῶντας μᾶλλον ἢ τὰς ὠχρεῖωντας· ἐστὶ δὲ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ἴδιος χαρακτήρ. ὁ μὲν γὰρ Δόλων ἐπαγγέλλεται,

Τόφρα γὰρ ἐς στρατὸν ἔμει διαμπερές, ὅφρ' ἂν ἴκωμαι
 Νῆ' Ἀγαμειμονέην.

ὁ δὲ Διομήδης ἐπαγγέλλεται μὲν εἶδέν, ἥττον δ' ἂν φησι φοβηθῆναι, μεθ' ἑτέρου πεμπόμενος. Ἕλληνικόν ἐν καὶ ἀσέειν ἢ πρόνοια, βαρβαρικόν δὲ καὶ φαῦλον ἢ θρασυτής. καὶ δεῖ τὸ μὲν ζηλεῖν, τὸ δὲ δυσχεραίνειν. ἔχεται δὲ τινος ἐκ ἀχρήστου θεωρίας καὶ τὸ περὶ τὰς Τρῶας καὶ τὸν Ἑκτορα πάθος, τῷ Αἴαντος αὐτῷ μονομαχεῖν μέλλοντος· ὁ μὲν γὰρ Λιχύλος, Ἰδομοῖ πύκτε πληγέντος εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ κραιυγῆς γενομένης, Οἶον (εἶπεν) ἢ ἀσκησίς ἐστιν; οἱ θεῶμενοι βοῶσιν, ὁ δὲ πληγεὶς σιωπᾷ. τῷ δὲ ποιητῇ λέγοντος, ὅτι τὸν Αἴαντα μετὰ τῶν ὀπλων φανέντα λαμπρόν, οἱ μὲν Ἕλληνες ἔχαιρον ὀρώντες,

Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ἐπήλυθε γυνὴ ἑκάστον,
 Ἑκτορέ τ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασεν·

τίς ἐκ ἂν ἀγάσαιο τὴν διαφορὰν; τῷ μὲν κινδυνεύοντος ἡ καρδία πηδᾷ μόνον, ὥσπερ παλαίειν νῆ Δί', ἢ σαιδιοδρομεῖν μέλλοντος· τῶν δὲ θεωμένων τρέμει καὶ πάλλεται τὸ σῶμα, δι' εὐνοίαν καὶ φόβον ὑπὲρ τῷ βασι-

atque a coena legatos emittit. Nimirum hoc erat peccati correctio: illud criminatio et contumelia. Quin et nationum discrimina sunt consideranda: quae sunt huiusmodi: Troiani ad proelium eunt cum clamore et ferocia, Achiui autem

Ductorum taciti formidine.

Nam, quod iam congressuri cum hoste duces suos metuunt, id signum est cum fortitudinis, tum obedientiae. Atque idcirco et Plato adluefacere nos vult, ut reprehensiones et turpitudinem magis metuamus, quam labores et pericula: et Cato rubentes sibi pallidioribus ehariores esse dicebat. Sua est etiam promissionibus nota: Dolon enim sic pollicetur,

*Usque adeo Graium prorsus pertranseo castra,
Donec ad Atridae nauem peruenero magni.*

At Diomedes nihil promittit: in minore tamen metu se fore ait, altero sibi adiuncto aliquo. Graecanicum proinde est et scitum, prudentia: barbaricum vero et vitiosum, audacia, et imitandum illud est, hoc adspernandum. Contemplationem quoque non inutilem habet affectio animi Troum et Hectoris cum Aiace singulari proelio congressuri. Nam Aeschylus sane, quum Isthmico certamine pugil in faciem ictum accepisset, essetque acclamatum: Quid rei, inquit, est consuetudo? Spectatores vociferantur, ictus tacet: et quum Poeta dicat, Aiace in armis cum splendore viso gauisos esse Graecos, quum

*Troum cuique graui quaterentur membra tremore,
Ipse etiam pulsum sentiret pectoris Hector:*

quis hic non miretur discrimen? quum eius, qui adibat periculum, cor tantum saliret, nimirum tanquam lucta aut cursu decertaturi: spectatorum autem quaterentur et tremarent corpora, ob beneuolen-

Βασιλέως. ἔνταῦθα δὲ καὶ τὴν τῷ κρατίστῃ πρὸς
τὸν κάκιστον διαφορὰν ἀποθεωρητέον. ὁ μὲν γάρ
Φερσίτης,

Ἐχθιστος δ' Ἀχιλλῇ κάκισ' ἦν, ἡδ' Ὀδυσῆϊ.

ὁ δὲ Αἴας, αἰεὶ τε τῷ Ἀχιλλεῖ προσφιλὲς, καὶ πρὸς
τὸν Ἑκτορα λέγει περὶ αὐτῷ,

— Νῦν μὲν δὴ σάφα ἔσσεαι οἷόν ἐστιν οἷος,

Οἷοι καὶ Δαναοῖσιν ἄριστος μετέασι,

Καὶ μετ' Ἀχιλλῆα φηξήνορα θυμολόντα.

καὶ τῷτο μὲν Ἀχιλλέως τὸ ἐγκώμιόν ἐστι· τὰδ' ἐξῆς
ὑπὲρ ἀπάντων εἰρηται χρησίμως,

Ἡμεῖς δ' αἱ μὲν τοῖσι, οἱ ἂν σέθεν ἀντιάσαιμεν

Καὶ πολέας·

ἔτε μόνον, ἔτε ἄριστον ἀποφαίνων ἑαυτὸν, ἀλλὰ μετὰ
πολλῶν ὁμοίως δυναμένων ἀμύνασθαι. ταῦτα μὲν ἐν
ικανᾷ περὶ διαφορᾷς. ἂν μὴ καὶ κείνο βελώμεθα προσ-
λαβεῖν, ὅτι τῶν Τρώων ἐαλώκασι καὶ πολλοὶ ζῶντες,
ἐδεῖς δὲ τῶν Ἀχαιῶν· καὶ τῶν μὲν ὑποπεπτῶκασι
ἐνιοι τοῖς πολεμίοις (ὥσπερ ὁ Ἄδραστος, οἱ Ἀντιμάχῃ
παῖδες, ὁ Λυκάων, αὐτὸς ὁ Ἑκτωρ δεόμενος περὶ τα-
φῆς τῷ Ἀχιλλέως), ἐκείνων δὲ ἐδεῖς· ὡς βαρβαρικῶς
τῷ ἱκετεύειν καὶ ὑποπίπτειν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὄντος· Ἑλ-
ληνικῶς δὲ, τῷ νικᾶν μαχόμενον ἢ ἀποθνήσκειν.

Κ Ε Φ. ι

Ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ ἐν ταῖς νομαῖς, ἡ μὲν μέλιττα διώκει
τὸ ἄνθος, ἡ δὲ αἰζ τὸν θαλάμιν, ἡ δὲ ὕς τὴν εἶζαν,
ἄλλα δὲ ζῶα τὸ σπέρμα καὶ τὸν καρπὸν, ἔτως ἐν ταῖς
ἀναγνώσεσι τῶν ποιημάτων, ὁ μὲν ἀπανθίζεται τὴν
ἱστορίαν, ὁ δὲ ἐμφύεται τῷ κάλλει καὶ τῇ κατασκευῇ
τῶν ὀνομάτων, (καθάπερ ὁ Ἀριστοφάνης περὶ τῷ Εὐρι-
πίδῃ Φησὶ,

Χρῶμαι γὰρ αὐτῷ τῷ σώματος τῷ στρογγύλῳ.)

οἱ δὲ

lentiam et metum, quem gerebant pro rege. Hic deprehendas etiam, quo optimus a deterrimo distet. Therſites enim

Pelidae inprimis fuit atque inuiſus Vlyſſi.

at Ajax, cum ſemper Achilli amicus fuit, tum ita ad Hectorem dicit:

*Solus tu ſoli congreſſus nunc mihi noſces,
Quales hic Danaïs præſtantes Marte ſuperſint
Præter Pelidam, qui diſſipat agmina vaſto
Robore, magnanimi cui pectus forte leonis.*

In his Achillis eſt laudatio: quæ ſequuntur, commode ſunt de omnibus dicta:

*Nos tales multi ſumus, vt concurrere tecum
Poſſit pro ſe quiſque:*

ſe neque ſolum, neque præſtantiffimum dicit: ſed qui cum multis hoc habeat, quod Hectorem ſubſiſtere queat. De discrimine hæc ſatis: niſi id quoque aſſumimus, quod Troianorum multi in poteſtatem hoſtium viui peruenerunt, nemo Graecorum. Et quod illorum multi ſupplices facti ſunt hoſtibus, vt Adraſtus, Antimachi filii, Lycaon, ipſeque Hector pro ſepultura Achillei deprecans: horum nullus: quippe barbaricum eſſe, in pugna ſupplicare: Graecanicum, pugnando vincere aut mori.

CAP. X

Cæterum, ſicut inter paſcendum apes florem, capra germen, ſus radicem, aliae beſtiae ſemen fructumue captant: ita legendis poematis alius hiſtoriam decerpit, alius elegantiae et apparatus verborum inhaeret (quomodo Ariſtophanes de Euripide ait,

Oris rotunditate eius quoniam fruor);

E

alius

οἱ δὲ τῶν πρὸς τὸ ἥθος εἰρημένων ὠφελίμως ἔχονται. πρὸς ἑς δὴ νῦν ἡμῖν ὁ λόγος ἐστίν, υπομιμνήσκωμεν αὐτοῖς, ὅτι δεινόν ἐστι, τὸν μὲν Φιλόμυθον μὴ λανθάνειν τὰ κενῶς ἰσορῶμενα καὶ περιττῶς, μηδὲ τὸν Φιλολόγον ἐκφεύγειν τὰ κατὰρως πεφρασμένα καὶ ῥητορικῶς· τὸν δὲ Φιλότιμον καὶ Φιλόκαλον, καὶ μὴ παιγνίας ἀλλὰ παιδείας ἕνεκα ποιημάτων ἀπτόμενον, ἀργῶς καὶ ἀμελῶς ἀκέειν τῶν πρὸς ἀνδρείαν ἢ σωφροσύνην ἢ δικαιοσύνην ἀναπεφωνημένων. οἷα καὶ ταῦτ' ἐστὶ,

Τυδάδη, τί κατόντε λελάσμεθα θέρδος ἀλκῆς;
Ἀλλὰγε δυνὸ πέπον παρ' ἐμ' ἴσασο. δὴ γὰρ ἔλιγχος
Ἔσσεται, ἢ κεν νῆας ἔλῃ κορυθαίολος Ἔκτωρ.

τὸ γὰρ ἐν κινδύνῳ τῷ διαφθαρεῖν καὶ ἀπολεῖσθαι μετὰ πάντων ὄντα τὸν φρονιμώτατον ὄρεῖν, τὸ αἰχρὸν δεδοικότα καὶ τὸ ἐπονείδιστον, ἀλλὰ μὴ θάνατον, ἐμπαθῇ ποιῇται πρὸς ἀρετὴν τὸν νέον. καὶ τὸ,

Χαῖρε δ' Ἀθηναίη πεπνυμένῃ ἀνδρὶ δικαίῳ,

τοιοῦτον ἐπιλογισμὸν δίδωσι, μήτε πλυσίῳ τινὶ, μήτε καλῷ τὸ σῶμα, μήτε ἰχυρῷ τὴν θεὸν χαίρεισαν· ἀλλὰ φρονίμῳ καὶ δικαίῳ ποιήσας. καὶ πάλιν τὸν Ὀδυσσεῖα φάσκειν μὴ περιορᾶν μηδὲ προλείπειν,

Οὐνεκ' ἐπήτης ἐστὶ, καὶ ἀγχίνοος καὶ ἐχέφρων,

ἐνδείκνυται μόνον εἶναι τῶν ἡμετέρων θεοφίλῃς καὶ θεὸν ἀρετὴν, εἴγε δὴ τὰ ὅμοια χαίρειν τοῖς ὁμοίοις πέφυκεν. ἐπεὶ δὲ μεγάλῃ δοκῶντος εἶναι καὶ ὄντος τῷ κρατὲν ὀργῆς, μεῖζόν ἐστιν ἢ φυλακὴ καὶ ἢ πρόνοια τῷ μὴ περιπεσεῖν ὀργῇ. μηδὲ ἀλῶναι. καὶ ταῦτα δεῖ τοῖς ἀναγινώσκουσιν ὑποδεικνύειν μὴ παρέργως, ὅτι τὸν Πρίαμον ὁ Ἀχιλλεὺς, ἐκ ἀναχαιτικὸς ὢν ἐδὲ πρῶτος, ἡσυχίαν ἄγειν κελεύει καὶ μὴ παροξύνειν αὐτὸν ἔτιως,

Μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοῖω δὲ καὶ αὐτὸς
Ἔκτορά τοι λῦσαι, διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε.

Μὴ σε γέρων ἐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐξώσω,

Καὶ ἰκέτην περ ἰόντα, Διὸς δ' ἀλίτῳμαι ἐφετμάς.

καὶ

alius vero ea, quae de moribus vtiliter dicta sunt, confectatur. Idcirco eum, ad quem hic noster sermo pertinet, admonebimus: indignum esse, si honestatis pulchrique studiosus, et, non ioci, sed doctrinae capiendae causa, poemata legens, obiter negligenterque percipiat, quae ad fortitudinem, temperantiam, aut iustitiam declamantur in iis: quum interim fabularum studiosum, quae in iis insolenter aut impendio ornate, aut orationis studiosum, quae eleganter et artificiose dicta sunt, minime lateant. Quae ad virtutem pertinent, talia sunt:

*Martia quo casu, Diomedes, pectore virtus
Excidit? huc assiste mihi. nam dedecus ingens
Hoc fuerit, naues capiat si splendidus Hector.*

videre enim, hominem prudentissimum, in mortis periculo cum tota multitudine communi constitutum, non mortis, sed turpitudinis metu duci, animo adolescentis ad virtutis studium motum afferet. Et hoc,

Gauisa est sapiente viro iustoque Minerva:
idem ratiocinari docet, quum Dea non diuite, aut formoso aliquo, aut robusto, sed prudente et iusto delectari fingitur. Rursum vbi eadem dicit, se Vlysem non destituere aut negligere,

Quod prudens animoque sagax, cordatus et esset:
indicat, nihil de rebus nostris Diis esse charum et diuinum, praeter virtutem: siquidem similia gaudere similibus solent. Porro, quum et videatur et sit magnum, irae posse moderari: maius est, cauere prudenter, ne ad iram delabamur: ac talia auditoribus non obiter sunt demonstranda. Verbi gratia, quod Priamum Achilles, homo minime lenis aut patiens, quiescere iubet, ne ab eo irritaretur,

*Irritare senex caue me, (namque ab Ioue missus
Nuntius est mihi: iamque tuum tibi reddere natum
Decreui) ne nostra tibi tentoria cano
Non sint tuta satis, violem praecepta Iouisque
Supplice te caeso:*

καὶ τὸν Ἐκτορα λῆσας καὶ περιτείλας αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἀπὴνν τίθησι, πρὶν ἡκισμένον ὑπὸ τῷ πατρὶς ὀφθῆναι,

Μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένη κραδίη χόλον ἐκ ἐρούσαστο,
Παῖδα ἰδὼν· Ἀχιλλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ,
Καὶ ἐκατακτάνει, Διὸς δ' ἀλίτητας ἰφειμάς.

τὸ γὰρ ἐπισφαλῶς πρὸς ἐργὴν ἔχοντα, καὶ φύσει τραχὺν ὄντα καὶ θυμωεῖν, μὴ λανθάνειν ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐξευλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι τὰς αἰτίας, καὶ προκαταλαμβάνειν τῷ λογισμῷ πρόβρωθεν, ὅπως ἐδὲ ἄκων τῷ πάθει περιπεσεῖται, θαυμαστῆς ἐστὶ προνοίας. ἔτω δὲ δεῖ καὶ πρὸς μέδην τὸν φίλοινον ἔχειν, καὶ πρὸς ἔρωτα τὸν ἐρωτικόν. ὥσπερ ὁ Ἀγησίλαος ἔχ' ὑπέμεινεν ὑπὸ τῷ καλῷ Φιληθῆναι προσιόντες. ὁ δὲ Κύρος ἐδὲ ἰδεῖν τὴν Πάνθειαν ἐτόλμησε· τῶν ἀπαδευτῶν τῶν ἀντίον ὑπεκκαύματα τοῖς πάθεσι συλλεγόντων, καὶ πρὸς αὐτὰ μάλιστα κακῶς καὶ ὀλιθυρῶς ἔχουσιν, αὐτὰς προϊεμένων· ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς δ' ἑμὸν ἑαυτὸν ἀνέχει θυμωμενον, ἀλλὰ καὶ τὸν Τηλέμαχον ἐκ τῷ λόγῳ συνιδὼν χαλεπὸν ὄντα καὶ μισοπάνηρον, ἀμβλύει καὶ παρασκευάζει πρόβρωθεν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ ἀνέχεσθαι κελεύων,

Εἰ δὲ μ' ἀτιμήσῃς δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ
Τετλάτω ἐν σῆθεσσι, κακῶς πάσχοντος ἐμῆο,
Ἦνπερ καὶ διὰ δῶμα ποδῶν ἔλκωσι θύραζε,
Ἦ βέλει βιάσῃ, σὺ δ' αἰσχροῶν ἀνέχῃσθαι.

ὥσπερ γὰρ τὰς ἵππους ἐκ ἐν τοῖς δρόμοις χαλινῶσιν, ἀλλὰ πρὸ τῶν δρόμων, ἔτω τὰς δυσκαθέκτους πρὸς τὰ δεινὰ καὶ θυμωεῖς, προκαταλαμβάνοντες τοῖς λογισμοῖς καὶ προκαταρτύνοντες, ἐπὶ τὰς ἀγῶνας ἄγῃσι. Δεῖ δὲ μηδὲ τῶν ὀνομάτων ἀμελῶς αἰεεῖν, ἀλλὰ τὴν μὲν Κλεάνδρου παιδίαν παραιτεῖσθαι· καταρριωνέεται γὰρ ἐστὶν ὅτε προσποιέμενος ἐξηγεῖσθαι τὸ,

lotumque et velatum Hectorem ipse currui imponit,
priusquam eum pater videret turpiter tractatum :

*Pectore ne moesto senis exardesceret ira,
Conspetto nato, corque irritaret Achillis:
Isque illum magni violans mandata Tonantis
Caederet.*

Admirandae est enim prudentiae, hominem ad iram proclivem, naturaque asperum et iracundum, se ipsum non ignorare: sed cauere sibi, et declinare causas irascendi, eminusque se ratione praemunire, ne vel inuitus in eam perturbationem delaberetur. Hoc modo et vinosus contra ebrietatem, et aduersus amorem ad eum affectum propensus, se praeparare debet. Quomodo et Agesilaus non passus est osculum sibi dari a forinso, ad se accedente: et Cyrus ne videre quidem Pantheam sustinuit; quum contra male instituti materiam suis affectibus ac tanquam fomites conquirent, ad eaque ultro se dent mala, ad quae periculose sunt propensi. At vero Vlysses non se ipsum modo iratum compescit; sed et Telemachum colligens iratum esse, et odio malorum occupatum, multo ante reſundit, continere se iubens et tolerare:

*Turpibus illi me verbis factisque per aedes
Incessent: firmo tu nostra opprobria perfer
Pectore. seu pedibus tractum me nate per aedes
Eiciant, seu missilibus manus improba adactis
Forte petent: haec tu cernens tolerare memento.*

Sicut enim equos non in cursu, sed ante cursum, fraenant: sic eos, qui difficulter continentur indignitate rerum obiecta, et iracundos, ratione occupare et temperare; atque ita demum ad certamina adducere convenit. Ne nomina quidem negligenter sunt adolescenti audienda. Ac Cleanthis quidem ludicra missa faciet, qui nonnunquam, dum se interpretem fert, nugatur, vt in his:

Ζεῦ πάτερ, ἴδῃδεν μεδῶν.

καὶ τῷ,

Ζεῦ ἄνα Δαδωναῖε·

κελεύων ἀναγινώσκειν ὕφην, ὡς τὸν ἐκ τῆς γῆς ἀνα-
θυμίζμενον αἶερα διὰ τὴν ἀνάδοσιν Ἀναδωδωναῖον ὄν-
τα. καὶ Χρύσιππος δὲ πολλαχῶς γλίσχρος ἐστίν, ὃ παί-
ζων, ἀλλ' εὐρεσιλογῶν ἀπιθάνως, καὶ παραβιαζόμε-
νος, εὐρύποτα Κρονίδην εἶναι τὸν δεινὸν ἐν τῷ διαλέγε-
σθαι, καὶ διαβεβηκότα τῇ δυνάμει τῷ λόγῳ. βέλτιον
δὲ, ταῦτα τοῖς γραμματικαῖς παρέντας, ἐκείνα μᾶλ-
λον πιέζειν, οἷς ἅμα τὸ χερίσμιον καὶ πιθανόν ἐσιν.

Οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἑδλός. καὶ,

— — Πᾶσιν γὰρ ἐπίτατο μάλιχος ἦναι.

τὴν τε γὰρ ἀνδρείαν ἀποφαίνων μάθημα, καὶ τὸ
προσφιλῶς ἅμα καὶ κεχαριτμένως ἀνθρώποις ὁμιλεῖν,
ἀπὸ ἐπισήμης καὶ κατὰ λόγον γίνεσθαι νομίζων, προ-
τρέπει, μὴ ἀμελεῖν ἑαυτῶν, ἀλλὰ μανθάνειν τὰ καλὰ,
καὶ προσέχειν τοῖς διδάσκεισιν, ὡς καὶ τὴν σκαιότητος
καὶ τὴν δειλίαν ἀμαθίαν ἔσταν καὶ ἄγνοιαν. σφόδρα
δὲ τέτοις κάκεῖνα σύμφωνά ἐσιν, ἃ λέγει περὶ τῆ
Διὸς καὶ τῷ Ποσειδῶνος,

Ἡ μὲν ἀμφοτέροισιν ὁμὸν γένος, ἢ μία πατήρ·

Ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γέγονε καὶ πλείονα ἦδαι.

Θειότατον γὰρ ἀποφαίνει τὴν φρόνησιν καὶ βασι-
λικώτατον, ἐν ᾗ τίθεται τὴν μεγίστην ὑπεροχὴν τῷ
Διὸς, ἅτε δὴ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἔπεσθαι ταύ-
τῃ νομίζων· ἐπιστῶν ἅμα καὶ τέτων ἐγρηγορότως τὸν
γέγον ἀκῆειν,

Ψεῦδος δ' ἐκ ἑρέα· μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐσί. καὶ,

Ἀντίλοχε, πρόδεν πεπνυμένε, ποῖον ἔριξας;

Ἡοχυνας μὲν ἐμὴν ἀρετὴν, βλάβας δέ μοι ἵππας. καὶ,

Γλαῦκε, τίη δὲ σὺ τοῖος ἐὼν ὑπέροπλον ἔαπας;

Ὡ πέπον, ἦτ' ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων.

ὡς ἔτε ψευδομένων τῶν φρονίμων, ἔτε κακομαχάντων
ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἔτε παρ' ἀξίαν ἐτέροις ἐγκαλάντων.
καὶ

Ζεῦ πάτερ, ἴδῃδεν μέδιον.
Ζεῦ ἄνα Διὸς υἱαί.

et,

hoc ille legi vult vno vocabulo Ἀναδιὸς υἱαί. Scilicet ita appellari acrem, qui a terra exhalando effertur, Chrysippus quoque saepenumero ieiunus est, non ludens, sed, quod nulla probabilitate dicatur, comminiscens, detorquensque verba haec, Εὐρύσπαι Κρονίδην, eo, ut sit, vi dicendi praeditus, eaque alios excedens. Praestat, his ad Grammaticos ablegatis, iis insistere, quae et utilia sunt et iuxta vero consentanea.

*Nec mi cor suavit. didici quoniam bonus esse. et,
— — Namque sciebat cunctis esse benignus.*

Fortitudinem enim discendo parari pronuncians, comitatemque et in consuetudine cum hominibus gratiam a scientia et ratione proficisci statuens, hortatur, ne nos ipsos negligamus: sed discamus, quae honesta sunt, et animum docentibus advertamus; quippe peruersitatem et timiditatem esse inscitiae et ignorantiae. Admodum his consentanea sunt, quae de Ioue et Neptuno dicuntur:

*Amborum commune genus, patria una duobus,
Sed natu Iupiter praecedit, pluraque nouit.*

Pronunciat enim, prudentiam esse diuinissimam rem et maxime regiam: in qua Iouis summam ponit excellentiam, nimirum huic virtuti reliquas quoque comitari sentiens. Adfuefacere quoque adolescentem debemus, ut et ista vigili animo audiat:

*Est sapiens: non ergo tibi mendacia dicet. et,
Antiloche, ante quidem prudens, facinus modo quale
Patrastis? nostrae virtuti dedecus addens,
Laesisti mihi equos. et,
Cur absurda adeo es tu talis Glauce locutus,
Qui mihi visus eras reliquis prudentior esse?*

Nimirum docent haec, neque mentiri homines prudentes, neque dolo in certaminibus uti, neque alios

καὶ τὸν Πάνδαρον δὲ πειθῆναι λέγων διὰ τὴν ἀφροσύ-
νην τὰ ἔργα συγχέαι, δηλὸς ἐστὶν ἐκ αὐτῶν ἀδικῆσαι τὸν
φρόνιμον ἡγόμενος. ὅμοια δ' ἐστὶ καὶ περὶ σωφροσύνης
υποδεικνύειν, ἐφιστάντα τοῖς ἔτι λεγόμενοις,

Τῷδε γυνὴ Προίτη ἐπιμνήνατο δὲ Ἄντσα
Κρυπταδὴ Φιλότῃ μιγήμεναι· ἀλλὰ τὸν ἔτοι
Πᾶθ' ἀγαθὰ φρονέοντα δαΐφρονα Βελλεροφόντην· καὶ,
Ἥδ' ἦτοι τὸ πρὶν μὲν ἀνάνετο ἔργον ἀσπὲς
Δῖα Κλυταιμνήστῃ· φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσιν.

ἐν μὲν ἔν τέτοις τῇ φρονήσει τὴν τῷ σωφρονεῖν αἰτίαν
ἀποδίδωσιν· ἐν δὲ ταῖς παρὰ τὰς μάχας κελεύσεσιν
ἐκάστοτε λέγων,

Αἰδῶς, ὦ Λύκιοι, πῶς φεύγετε; νῦν δοοὶ ἐστὶ. καὶ,
— — Ἀλλ' ἐν φρεσὶ θίδε ἕκαστος

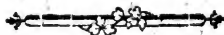
Αἰδῶ καὶ νέμειν· δὴ γὰρ μέγα νῆκος ὄρωρεν,
ἀνδρεῖς εἴκοι ποιεῖν τὲς σώφρονας, διὰ τὸ αἰδεῖσθαι
τὰ αἰχρὰ, καὶ τὰς ἡδονὰς δυναμένους ὑπερβαίνειν, καὶ
τὲς κινδύνους ὑφίστασθαι. ἀφ' ὧν καὶ Τιμόθεος ὁρμηθεὶς,
ἐκαστὸς, ἐν τοῖς Πέρσαις τὲς Ἑλλήνας παρεκάλει,

Σέβειδ' αἰδῶ συνεργὸν ἀρεταῖς δορυμάχη.

Αἰχύλος δὲ καὶ τὸ πρὸς δόξαν ἔχειν ἀτύφως, καὶ μὴ
διασοβεῖσθαι, μηδὲ ἐπαίρεσθαι τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν
ἐπαίνοις, ἐν τῷ φρονεῖν τίθεται, περὶ τῷ Ἀμφιαράῳ
γράφων,

Οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' ἔναι θίλα,
Βαδῆαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπόμενος,
Ἀφ' ἧς τὰ κενὰ βλαστάνει βαλεῦματα.

τὸ γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ καὶ τῇ διαδέσει τῇ περὶ αὐτὸν ἔση
κρατίστῃ μέγα φρονεῖν, νῦν ἔχοντος ἀνδρός ἐστι. πάντων
ἐν ἀναγομένων εἰς τὴν φρόνησιν, ἀποδείκνυται πᾶν εἶδος
ἀρετῆς ἐπιγιγνόμενον ἐκάστῃ καὶ διδασκαλίᾳ.

iniuste culpae. Idem dicens, Pandaro stultitiam in causa fuisse, ut foedus confunderet, iniustitiam abesse a prudentibus liquido ostendit se sentire. Eadem de pudicitia licet ostendere, his insistentem:

*Deperiit Proeti hunc coniux Anthea, coire
Concubitu occulto cupiens: facinus tamen illud
Nunquam cordato persuasit Bellerophonti. Item,
Principio sanæ rectum rationis ob usum
Diuina Clytaemnestra facinus tam turpe recusat.*

In his prudentiam pudicitiae causam facit. In exhortationibus porro ad proelium identidem haec ponens,

*Non pudet, o Lycii? quorsum fugietis? an estis
Sic celeres? Item,
Cordi cuique pudor sit, et indignatio iusta,
Orto tam grandi certamine.*

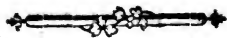
haec ostendunt, eum modestis adscribere fortitudinem, qui turpitudinis metu et voluptates vincere et pericula sustinere possint. Qua occasione etiam Timotheus in Persis non male hortatur Graecos,

Colite verecundiam, adiutricem virtutis bellicae.

Aeschylus hoc quoque prudentiae imputat, nullo fastu ad gloriam ferri, neque inolescere, aut efferrî multitudinis laudationibus, sic de Amphiarao scribens:

*Neque enim videri, sed vult esse is optimus,
Sulcûm profundum in pectore consitum gerens
Suo, veneranda consilia vnde pullulant.*

Cordati enim est hominis, sibi ipsi animoque suo, optime affecto, multum tribuere. Quum ergo omnia ad prudentiam reuocentur, ostenditur, doctrina omne virtutis genus parari.

Κ Ε Φ. ια

Η μὲν γὰρ μέλιττα Φυτικῶς ἐν τοῖς δριμυτάτοις ἀνδράσι καὶ ταῖς τραχυτάταις ἀκάνθαις ἐξανευρίσκει τὸ λειότατον μέλι καὶ χρησιμώτατον· οἱ δὲ παῖδες, ἂν ῥεθῶς ἐντρέφονται τοῖς ποιήμασι, καὶ ἀπὸ τῶν Φαύλης καὶ αὐτόπης ὑποψίας ἐχόντων ἔλκειν τὶ χρησίμον ἀμωσγῆ· πῶς μαθήσονται καὶ ὠφέλιμον. αὐτίκα γέν ὑποπτὸς ἐστὶν ὁ Ἀγαμέμνων, ὡς διὰ δωρεδοκίαν ἀφείς τῆς στρατείας τὸν πλέσιον ἐκείνον, καὶ τὴν Αἶθην χαρισάμενον αὐτῷ.

Δῶρ', ἵνα μὴ οἱ ἔποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
Ἄλ' αὐτῇ τέρποιτο μένων· μέγα γὰρ οἱ ἔδωκεν
Ζεὺς ἄφενος.

ῥεθῶς δὲ γε ἐποίησεν (ὡς Ἀριστοτέλης Φησὶν) ἵππον ἀγαθὴν ἀνδρὶ περ τοιέτῃ προτιμήσας. εἰδὲ γὰρ κυνὸς ἀντάξιος εἶδ' ὄνθ, μὰ Δία, δειλὸς ἀνὴρ καὶ ἀναλκις, ὑπὸ πλέτῃ καὶ μαλακίᾳ διερρύηκός. πάλιν αἰχίσια δοκεῖ τὸν υἱὸν ἢ Θέτις ἐφ' ἡδονὰς παρακαλεῖν, καὶ ἀναμιμνήσκειν ἀφροδιτίων. ἀλλὰ κἀνταῦθα δεῖ παραθεωρεῖν τὴν τῷ Ἀχιλλεύῳ ἐγκράτειαν, ὅτι τῆς Βρισηίδος ἔρων, ἠέσεως πρὸς αὐτὸν, εἰδὼς τὴν τῇ βίᾳ τελευτὴν ἐγγυὺς ἔσαν, ἢ σπεύδει τῶν ἡδονῶν πρὸς ἀπόλαυσιν, εἰδ' (ὥσπερ οἱ πολλοὶ) πενθεῖ τὸν Φίλον ἀπραξία καὶ παραλείψει τῶν καθηκόντων, ἀλλὰ τῶν μὲν ἡδονῶν διὰ τὴν λύπην ἀπέχεσθαι. ταῖς δὲ πράξεσι καὶ ταῖς στρατηγίαις ἐνεργὸς ἐστὶ. πάλιν ὁ Ἀρχίλοχος ἐν ἐπαινεῖται λυπεύμενος μὲν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ τῆς ἀδελφῆς διεφθαρμένῳ κατὰ θαλάσσαν, οἶνῳ δὲ καὶ παιδιᾷ πρὸς τὴν λύπην μάχεσθαι διανοόμενος. αἰτίαν μὲντοι, λόγον ἔχουσιν, εἴρηκεν,

Οὔτε τι γὰρ κλαίων ἰήσομαι, ἔτε κύκλιον

Θήσω, τερπῶλός καὶ θαλίας ἐφέπων.

εἰ γὰρ ἐκείνος εἰδὲν ἐνόμιζεν ποιήσειν κύκλιον τερπῶλός καὶ θαλίας ἐφέπων, πῶς ἡμῖν τὰ παρόντα χεῖρον ἔξει

CAP. XI

Iam quemadmodum apes a natura hoc habet, ut ex acerrimis floribus spinisque asperissimis lenissimum mel optimumque eliciat: sic pueri, in poematis recte instituti, etiam ab his, quae absurditatis et prauitatis suspecta sunt, commodi aliquid et utilitatis trahere discent. Prima fronte Agamemnon videtur auaritia ductus a diuite isto equam Aetham accepisse, ipsique militiae vacationem concessisse:

*Vna ventosum ne miles ad Ilion iret:
Sed se diuitiis, quas illi Iupiter amplas
Praebuerat, patriis in sedibus oblectaret.*

Attamen recte (ut ait Aristoteles) fecit, bonam equam tali viro praeferens. Nam neque canem, neque asinum mehercle, pretio aequat vir timidus et imbellis, diuitiis et mollitie diffuens. Rursum turpissime videtur Thetis filium ad voluptates exhortari, et rei venereae admonere. Verum hic quoque ab altera parte continentia Achillis considerata est, qui amata et ad se redeunte Briseide abstinet, quum sciret sibi finem vitae instare: neque ad voluptates fruendas festinat, neque (ut solent vulgo facere) amicum per ignauiam et intermissionem officii deplorat: sed prae luctu voluptatibus se abstinens, in agendo, et exercitum du-cendo, strenuum se praebet. Item Archilochus non laudatur, quod sororis maritum, qui in mari perierat, lugens, vino et ioco moerorem diluere cogitat. Causam tamen rationi consentaneam adducit:

*Nam neque restituam lacrymis, neque deteriorem,
Quaerens delicias vinaque, rem redigam.*

Etenim si ille censebat, se nihil mali facturum, si delicias et conuiuia sectaretur: quomodo nobis praesens

ἔξει φιλοσοφῆσι, καὶ πολιτευομένοις, καὶ προῖσιν
εἰς ἀγοάν, καὶ καταβαίνουσιν εἰς Ἀκαδημίαν, καὶ
γεωργίαν ἐφέπουσιν; ὅθεν ἐδ' αἱ παραδιορθώσεις φαύ-
λως ἔχουσιν, αἷς Κλεάνδης ἐχρήσατο καὶ Ἀντιδένης.
ὁ μὲν εὖ μάλα τὸς Ἀθηναίους (ιδῶν) δορυβήσαντας ἐν
τῷ θεάτρῳ,

τί δ' αἰσχρὸν, ἢ μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῇ;

παραβάλλων εὐθύς,

Αἰσχρὸν τό γ' αἰσχρὸν, καὶν δοκῇ καὶν μὴ δοκῇ.

ὁ δὲ Κλεάνδης περὶ τῆς πλῆττος,

Φίλοις τε δῆναί σῶμά τ' αἰ νόσος περὶ

Δαπάναισι σῶσαι,

μεταγράφων ἔτω,

Πέναις τε δῆναί σῶμά τ' αἰ νόσος περὶ

Δαπάναις ἐπιτρίψαι.

καὶ ὁ Ζήνων ἐπανορθόμενος τὸ τῆς Σοφοκλέους,

Ὅτις δὲ πρὸς τύραννον ἑμπορεύεται,

Κόνη' εἰ δ᾽ ἄλλος, καὶν ἐλευθέρους μόλη,

μετέγραψεν,

Οὐκ ἔτι δ᾽ ἄλλος, αἰ ἐλευθέρους μόλη,

τῷ ἐλευθέρῳ νῦν συνεκφαίνων τὸν ἀδελφὴν καὶ μεγαλό-
φροντα, καὶ ἀταπείνωτον. τί δὴ κωλύει καὶ ἡμᾶς ταῖς
τοιαύταις ὑποφωνήσεσι τὸς νέους ἀποκαλεῖν πρὸς τὸ
βέλτιον, ἔτω πως χρωμένους τοῖς λεγομένοις;

Τίδ' ἔτι τὸ ζηλωτὸν ἀνθρώποις, ὅτῳ

Τόξον μερίμνης, αἰς ὃ βέλεται, πέσῃ.

ἢ κ' ἄλλ' — ὅτῳ

Τόξον μερίμνης, αἰς ὃ συμφέρει, πέσῃ.

τὸ γὰρ, ἢ μὴ δεῖ, βελλόμενον λαβεῖν καὶ τυγχάνειν,
οἰκτρὸν ἔστι καὶ ἄζηλον. καί,

Οὐκ ἐπὶ πᾶσι σ' ἐφύτευ' ἀγαθοῖς,

Ἀγάμεμνον, Ἀτρεΐς.

sens conditio fieret deterior philosophantibus, rem-
publ. gerentibus, et in forum progredientibus, et in
Academiam descendantibus, et agriculturae vacanti-
bus? Itaque correctiones etiam istae vitio carent, qui-
bus Cleanthes usus est et Antisthenes. Hic enim, tu-
multuantibus in theatro Atheniensibus, ad versum hunc,

Quid turpe sit, nisi quod, qui rem tractat, putat?

subiecit hunc,

Quod turpe, turpe est: seu putes, seu non putes.

Ille versus de diuitiis,

*Quod des amicis, atque morbo languidum
Corpus reficias sumtu:*

sic immutavit,

*Quod des meretricibus, atque morbo languidum
Corpus conficias sumtu.*

Et Zeno Sophocleum illud,

*Quisquis tyranni scilicet intrat in domum,
Fit servus eius, liber etsi venerit:*

sic correxit,

Non servus ille fit, si liber venerit:

liberi nomine intelligens metu vacuum, et magnani-
mum, et infraclum. Quid vero impedit nos quoque
huiusmodi acclamationibus adolescentes in meliorem
partem vocare? sic ergo agemus:

*Hoc illud expetendum hominibus maxime est,
Si quis sagitta curae, quod vult, attigit:*

non ita nos, sed

Curae sagitta si tangit quod expedit.

Miserum enim est, nulloque modo expetendum, id
consequi, quod non expediât, quantumvis id volue-
ris. Item,

*Gaudere oportet et dolere te: pater
Neque enim, fruiturum rebus tantum prosperis,
Agamemnon, te creavit Atreus:*

immo

Δὲ δὲ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι.

μὰ Δία, φήσομεν· ἀλλὰ δεῖ σε χαίρειν, μὴ λυπεῖσθαι, τυγχάνοντα μέτρων. ἔ γάρ ἐπὶ πᾶσι σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς, Ἀγάμεμνον, Ἀτρεΐς.

Αἶ αἶ, τόδ' ἤδη θᾶπον ἀνθρώποις κακόν,
 "Οταν τις εἰδῇ τὰγαθόν, χρῆται δὲ μή·

Θηριῶδες μὲν ἔν, καὶ ἄλογον, καὶ οἰκτρὸν, εἰδότα τὸ βέλτιον, ὑπὸ τῷ χείρονος ἐξ ἀκρασίας καὶ μαλακίας ἄγεσθαι.

Τρόπος εἰδ' ὁ πᾶθων τῷ λέγοντος, ἔ λόγος·

καὶ τρόπος μὲν ἔν καὶ λόγος· ἢ τρόπος διὰ λόγον, καὶ θάπερ ἵππεὺς διὰ χαλινῶ, καὶ πηδαλίῃ κυβερνήτης· ἐδὲν ἔτως φιλόανθρωπον ἐδὲ συγγενὲς ἐχέσης τῆς ἀρετῆς ὄργανον ὡς τὸν λόγον.

Πρὸς θῆλυ νέει μᾶλλον ἢ ἐπὶ τᾶρβενκα ;
 "Οπε προσῇ τὸ κάλλος, ἀμφιδέξιος.

ἦν δὲ βέλτιον εἰπεῖν,

"Οπε προσῇ τὸ σῶφρον, ἀμφιδέξιος

ὡς ἀληθῶς καὶ ἰσόρροπος· ὁ δὲ ὑφ' ἡδονῆς καὶ ὥρας ὧδε κακῆς μετοικιζόμενος, ἐπαρίτερος καὶ ἀβέβαιος.

Φόβος τὰ θᾶκα τοῖσι σώφροσι βρετῶν,

καὶ μὴν ἐδαμῶς, ἀλλὰ

Θάμρος τὰ θᾶκα τοῖσι σώφροσι βρετῶν

φόβος δὲ τοῖς ἄφροσι καὶ ἀχαρίστοις καὶ ἀνοήτοις, οἳ καὶ τὴν παντὸς αἰτίαν ἀγαθῆς δύναμιν καὶ ἀρχήν, ὡς βλάπτουσιν, ὑφορῶνται καὶ δεδίασι. τὸ μὲν ἔν τῆς ἐπανερθώσεως γένος τοιῶτόν ἐστι. Τὴν δ' ἐπὶ πλείον τῶν λεγομένων χρῆσιν ὑπέδειξεν ὀρθῶς ὁ Χρύσιππος, ὅτι δεῖ μετὰγειν καὶ διαβιβάζειν ἐπὶ τὰ ὁμοειδῆ τὸ χρεῖσιμον. ὁ, τε γὰρ Ἡσίοδος εἰπών,

Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γέτωι κακὸς αἶη,

καὶ

immo dicemus:

*Mediocribus gaudere te rebus decet
Utentem, non dolere: nam neque
Atreus fruiturum rebus tantum prosperis
Agamemnonem creavit.*

Rursum,

*Eheu, malum mortalibus diuinitus
Venit, ut bonum videant, non utantur tamen:*

immo vero belluinum, non diuinum, est hoc malum; et brutum ac miserabile, melius videntem intemperantia et mollitie ad deterius rapi. Et

Mores mouent dicentis, haud oratio:

sane et mores et oratio; aut mores oratione, sicut equus fraeno, regitur, et naus clauo: non enim virtus aliud oratione humanius magisque familiare instrumentum habet. Tum hoc,

*Mulieribus est mage deditus quam masculis,
In utramque partem pulchritudo eum mouet:*

rectius dixisset,

In utramque partem impellitur modestia.

Non enim dexteritatis est, sed sinistri instabilisque animi, a voluptate et pulchritudine hac illac transigilam illud,

Metus Deorum hominibus adest prudentibus,

nequaquam recte: sed,

Prudentibus fiduciam afferunt Dii:

metus causa quum sint imprudentibus, ingratis, stultis, qui etiam eam vim, quae omnis boni causa et principium est, damnosam suspicantur et metuunt. Tale ergo est correctionum genus. Quomodo autem ad plures vsus vnum aliquod dictum accommodari possit, recte demonstrat Chrysippus: nimirum id ad ea, quae eiusdem sunt generis, transferendum. Sic, quod Hesiodus dicit,

Non vel bos pereat, nisi vicinus malus adsit:

id

καὶ περὶ κυνὸς αὐτὸ καὶ περὶ ὄνθ λέγει, καὶ περὶ πάντων ὁμοίως τῶν ἀπολέσθαι δυναμένων. καὶ πάλιν τῷ Εὐριπίδῃ λέγοντος,

Τίς δ' ἔστι δῆλος τῷ θανάτῳ ἄφροντις ὢν;

ὑπακχεῖον, ὅτι καὶ περὶ πόνε καὶ νόστῃ τὰ αὐτὰ εἴρηκεν. ὥς γὰρ Φαρμάκῃ πρὸς ἐν ἀρμόσαντος νόσημα, τὴν δύναμιν καταμαθόντες οἱ ἰατροὶ μετάγχσι καὶ χρῶνται πρὸς πᾶν τὸ παραπλήσιον, ἔτω καὶ λόγον κοινὸν καὶ δημοσιεύειν τὴν χρεῖαν δυνάμενον, ἢ χρὴ περισρεῖν ἐνὶ πράγματι συνηρημένον, ἀλλὰ κινεῖν ἐπὶ πάντα τὰ ὅμοια· καὶ τὰς νέας ἐδίδουν τὴν κοινότητα συνορεῖν καὶ μεταφέρειν ὁξέως τὸ οἰκεῖον, ἐν πολλοῖς παραδείγμασι ποιεμένους μελέτην καὶ ἀσκήσιν ὁζυκοίας· ἵνα τῷ Μενάνδρῳ λέγοντος,

Μακάριος ὅστις ἔσται καὶ νῦν ἔχῃ,

τῷτο καὶ περὶ δόξης, καὶ περὶ ἡγεμονίας, καὶ περὶ λόγῃ δυνάμεως εἰρῆσθαι νομίζωσι· τὴν δὲ πρὸς τὸν Ἀχιλλεῆα, τὸν ἐν Σκύρῳ καθήμενον ἐν τῷ παρεδενῶνι, γεγεννημένην ἐπίπληξιν ὑπὸ τῷ Ὀδυσσεύς,

Σὺ δ' ὦ τὸ λαμπρὸν Φῶς ἀποσβευνὺς γένεας
Ξαίνας, ἀρίστα πατρὸς Ἑλλήνων γεγώς,

καὶ πρὸς τὸν ἄσωτον οἶόν τε λέγεσθαι, καὶ πρὸς τὸν αἰχρεοκερδῆ, καὶ πρὸς τὸν ἀμελῆ καὶ ἀπαίδευτον,

Πίνας ἀρίστα πατρὸς Ἑλλήνων γεγώς,

ἢ κυβεύεις, ἢ ὀρτυγοκοπέεις, ἢ καπηλεύεις, ἢ τοκογλυφεῖς, μηδὲν μέγα φρονῶν, μηδὲ ἄξιον τῆς εὐγενείας.

Μὴ πλῆτον ἄπης· ἐχὶ θανυμίζω θεόν,
Ὅν καὶ ὁ κάκιος ἐφθίως ἐκτῆσατο,

ἐκὼν μηδὲ δόξαν εἴπης, μηδὲ σώματος εὐμορφίαν, μηδὲ στρατηγικὴν χλαμύδα, μὴ ἱερατικὸν σέφανον, ὦν καὶ τὰς κακίους ὀρώμεν τυγχάνοντας.

Τῆς δαλίας γὰρ αἰχρὰ γίνεται τέκνα·

καὶ

id et de asino, et de cane, et de omnibus, eodem modo quae perire possunt, accipitur. Rursum Euripides,

Quis servus est de morte pensi nihil habens?

hoc, intelligendum est, etiam de labore et morbo eum loqui. Vt enim medici, ad certum morbum adhibito medicamento, id facultate eius perspecta transferunt, deinde et accommodant ad quaecunque similia: sic orationem quoque communem, et quae usum suum publicare possit, non debemus vni affixam rei relinquere, sed ad omnia similia traducere, adolescentesque accurate adsuafacere multis exemplis propositis, ut celeriter communitatem istam perspiciant, sentiantque expedite, quid quo familiariter transferri possit. Vt quum Menandrum audiunt haec proferre,

Felix, opes qui cum sapientia tenet:

iudicent, hoc et de gloria itidem, et de principatu, et de facundia dictum esse. Et quibus verbis Achillem, in Scyro inter virgines sedentem, Vlysses increpat,

*Generis illustre lumen extinguens tui,
Proles parentis Graium praestantissimi,
Lanificium trahas?*

posse et prodigo dici, et turpi quaestui dedito, et fordi, et inerudito,

Potas parente natus Graiorum optimo,

aut tesseriis ludis, aut coturnices caedis, aut cauponariis, aut fenestram exerces rem, nihil magnum aut genere dignum cogitans.

Ne dixeris diuitias: non magni Deum

Facio hunc, parat facile sibi quem vel pessimus.

ergo ne gloriam quidem, neque corporis formositatem, neque vestem imperatoriam, neque coronam ex sacra festiuitate reportatam: quae omnia etiam pessimis videmus contingere. Rursum,

Etenim metus turpes progènerat liberos:

F

et

καὶ ναὶ μὰ Δία τῆς ἀκολασίας, καὶ τῆς δεισιδαιμονίας, καὶ τῆς φθόνης, καὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων ἀπάντων. ἄριστα δὲ εἰρηκότες Ὀμήρου τς,

Δύσπαρι, ἄδος ἄρισε.

καὶ τὸ,

Ἐκτορ, ἄδος ἄρισε.

(ψόγῃ γὰρ ἀποφαίνει καὶ λοιδορίας ἄξιον, ὃ μὴδὲν ἐστὶν ἀγαθὸν εὐμορφίας κάλλιον) ἐφαρμοστέον τῆτο καὶ τοῖς ὁμοίοις, κολύοντα τὰς μέγα φρονέοντας ἐπὶ τοῖς μηδενὸς ἀξίοις, καὶ διδάσκοντα τὰς νέες ὄνεις ἡγεῖσθαι καὶ λοιδορίαν, τὸ, χρήμασιν ἄρισε, καὶ δείπνις ἄρισε, καὶ παισὶν, ἢ ὑποζυγίοις ἄρισε, καὶ νῆ Δία, τῷ λέγειν ἐφεξῆς ἄρισε. δεῖ γὰρ ἐν τῶν καλῶν διώκειν τὴν ὑπεροχὴν, καὶ περὶ τὰ πρῶτα πρῶτον εἶναι, καὶ μέγαν ἐν τοῖς μεγίστοις. ἢ δὲ ἀπὸ μικρῶν δόξα καὶ φαύλων ἁδοξός ἐστι καὶ ἀφιλότιμος. τῆτο δὲ ἡμᾶς εὐθὺς ὑπομιμνήσκει τὸ παράδειγμα, τὸ τὰς ψόγας ἀποθεωρεῖν, καὶ τὰς ἐπαινέας, ἐν τοῖς Ὀμήρου μάλιστα ποιήμασιν. ἐμφασίς γὰρ γίνεται μεγάλη τῆς τὰ σωματικὰ καὶ τυχερὰ μὴ μεγάλης ἀξίας σπεδῆς νομίζειν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν ταῖς δεξιότησεσι καὶ ἀνακλήσεσιν ἐκάλως, ἐδὲ πλεσίς, ἐδὲ ἰχυρὲς προσαγορεύουσιν, ἀλλὰ τοιαύταις εὐφημίαις χερῶνται,

Διογενὲς Λαερτιάδῃ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ.

καὶ,

Ἐκτορ, υἱὲ Πριάμοιο, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντε.

καὶ,

ὦ Ἀχιλεῦ, Πηλέως υἱέ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν.

καὶ,

Διὲ Μενoitιάδῃ, τῷ μὴ κεχαρισμένῃ θυμῷ.

ἔπειτα λοιδοροῦσιν ἐδὲν ἐφαπτόμενοι τῶν σωματικῶν, ἀλλὰ τοῖς ἀμαρτήμασι τὰς ψόγας ἐπιφέροντες,

Οἶνοβαρεῖς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφιοιο. καὶ,

Ἄϊαν, νάκα ἄρισε, κακοφροδὲς.

καὶ,

Ἰδομενεῦ, τί πάρος λαβρεύεο; ἐδὲ τί σε χρεῖ

λαβραγόρην ἔμεναι.

καὶ,

Ἄϊαν ἀμαρτυπεῖς, βυγῆις.

καὶ

et vero mehercle etiam intemperantia, et superstitio, et invidia, et reliqua omnia vitia. Iam, quum optime dixerit Homerus:

Infelix Pari, praestantissime forma. et,
Hector pulcherrime:

(ostendit enim vituperio et opprobrio dignum, cui nullum pulchritudine praestantius adsit bonum) haec similibus adaptanda porro sunt, iisque reprimendi, qui se efferunt ob res nullius pretii: docendique sunt adolescentes, huiusmodi verba exprobrationes esse et conuicia, Opibus praestantissime, conuiujs, pueris, iumentis, atque adeo facundia. Oportet enim bona excellentissima sectari, inque primis rebus primum, et in magnis maximum esse. Gloria vero, a parvis rebus et vilibus parta, ignobilis est, et non magni facienda. Atque huius rei nos statim submonebunt exempla, quum vituperationes et laudationes perpendimus, maxime in Homeri poematis. Magno enim argumento sunt, corporis et fortunae bona non esse magni aestimanda. Primum in congressibus et compellationibus non formosos, aut diuites, aut robustos appellant, sed huiusmodi collaudationibus vtuntur:

Ioue nate, vaser, Laertae proles, Vlysses. Item,
O Priamo prognate, Ioui par consilio, Hector. et,
O Pelida, ingens Graiorum gloria, Achilles. et,
Diue Menoetiades, nostro gratissime cordi.

Tum in conuiciando incesant non ea, quae corporis sunt, sed vitiis reprehensiones offerunt:

Ebrie, cerui corde et vultu instructe canino. Item,
Ajax stulte, aliisque magis contendere gnare. Item,
Idomenu, quorsum blateras ita promptus? an vsquam
Te blaterare decet?
Ajax praua loquens, iactator.

καὶ ναὶ μὰ Δία τῆς ἀν-
νίας, καὶ τῷ Φθόνῳ, καὶ
τῶν ἄριστα δὲ εἰρηκί

τσέως, ἐχολὸς,
ἔμυθος λοιδορεῖ
φρονεμένη

Δύσπαρι, ἄδος
Ἐκτορ, ἄδος

(ψόγῃ γὰρ αὐτῷ

ἀγαθὸν εὖ μ

ομοίοις, καὶ

δενὸς ἀξί

καὶ λοι

καὶ τ

ἐφ

χ

Φέρειν δὲ πρῶτος καὶ σκώμματα καὶ λοι-
πὰ καὶ γέλωτας· μάλιστα μὲν τὸ τῷ Φιλήμονος
ἐχόντας πρόχειρον,

Ἡδίων δὲν, ἐδὲ μεσιχώτερον

Ἐγὼ, ἢ δύνασθαι λοιδορέμενον φέρειν.

ἀν δὲ φαίνεται τις ἐπιλήψεως δεόμενος, τῶν ἀμαρ-
τημάτων καὶ τῶν παθῶν ἐπιλαμβάνει, ὥσπερ ὁ
τραγικὸς Ἀδραστος, τῷ Ἀλκμαίῳ εἰπόντος πρὸς
αὐτόν,

Ἄνδρ' ὀκτόν κ' ἄνδρ' ὁμογενὲς ἔφες,

ἀπεκρίνατο,

Σὺ δ' αὐτόχαρ γε μητρὸς, ἢ σ' ἐγάνατο.

καθάπερ γὰρ οἱ τὰ ἱμάτια μασιγῶντες ἔχ' ἄπτον-
ται τῷ σώματι, ὅπως οἱ δυστυχίας τινὲς ἢ δυσγενείας
ὀνειδίζοντες εἰς τὰ ἐκτὸς ἐντέίνονται κενῶς καὶ ἀνοή-
τως, τῆς ψυχῆς δ' ἐθιγγάνουσιν, ἐδὲ τῶν ἀληθῶς
ἐπανορθώσεως δεομένων καὶ δόξης.

unique Vlyſſes T

ciem, non

di vitium

lens, a

gi

alu.

pe non ſit:

penes fortunam, eſt cau.

conſequuntur, qui poetis auc.

moderationem, ne cui fortunam in

exprobrent: et ad magnanimitatem, vt

non deiciantur aut perturbentur, ſed aequ

ferant ſannas, conuicia, ac riſus. Ac praefertim

dem Philemonis illud in promptu habendum:

Iucundius nihil eſt, neque muſicum magis,

Quam poſſe hominum maledicta aequo animo perpeti.

Vbi tamen dignus aliquis increpatione videbitur, vitia
eius et animi morbi inceſſendi ſunt. Sic in Tragoe-
dia Adraſtus, ab Alcmaeone his verbis laceſſitus,

Tibi, quae maritum interfecit ſuum, eſt ſoror,

reſpondit,

Matrem necaſti tu manu tua tuam.

Sicut enim, qui veſtes flagellant, ii corpora ipſa non at-
tingunt: ſic, qui fortunae aut natalium damna expro-
brant, ſtulte et incaſſum ii exteriora verberant, ani-
mam ipſam non attingentes, neque ea, quae reuera
correctione aut infectione indigent.

καὶ τέλος ὁ Θερσίτης ὑπὸ τῷ Ὀδυσσεύς, ἔχων, ἔχων,
 Φαλακρὸς, ἔκλυτος, ἀλλ' ἀκριτόμυθος λοιδορεῖται.
 τὸν δ' Ἡφαιστον ἡ τεκῆσα καὶ φιλοφρονεμένη προση-
 γόρευεuten ἀπὸ τῆς χαλότητος,

Ὅρσσο κυκλοπόδιον, ἐμὸν τέκος,

Οὕτως Ὅμηρος καταγελαῖ τῶν αἰχουνομένων ἐπὶ χα-
 λότησιν, ἢ τυφλότησιν, ἔτε ψεκτὸν ἡγόμενος τὸν μὴ
 αἰχρὸν, ἔτε αἰχρὸν τὸν μὴ δι' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τύχης
 γινόμενον. Δύο δὲ περιγίνεται μεγάλα τοῖς τῶν ποιη-
 τῶν ἐδιζομένοις ἀκῆειν, τὸ μὲν εἰς μετριότητα, τὸ
 αὐτὸς κατὰ βίον εὐροῶντας, μηδενὶ τύχην ἐπαχθῶς
 καὶ ἀνοήτως ὀνειδίζειν· τὸ δὲ εἰς μεγαλοφροσύνην αὐ-
 τὸς χρησαμένους τύχαις, μὴ ταπεινῶσαι, μηδὲ τα-
 ράττεσθαι, φέρειν δὲ πρῶως καὶ σκώμματα καὶ λοι-
 δορίας καὶ γέλωτας· μάλιστα μὲν τὸ τῷ Φιλήμονος
 ἔχοντας πρόχειρον,

Ἦδιον ἔδην, ἔδὲ μεσικώτερον

Ἔς, ἢ δύνασαι λοιδορέμενον φέρειν·

ἀν δὲ φαίνεται τις ἐπιλίψεως δεόμενος, τῶν ἀμαρ-
 τημάτων καὶ τῶν παθῶν ἐπιλαμβάνει, ὥσπερ ὁ
 τραγικὸς Ἀδραστος, τῷ Ἀλκμαίῳ εἰπόντος πρὸς
 αὐτόν,

Ἀνδροκτόνκ γυναικὸς ὁμογενὴς ἔφους,

ἀπεκρίνατο,

Σὺ δ' αὐτόχαρ γε μητρός, ἢ σ' ἐγάνατο.

καθάπερ γὰρ οἱ τὰ ἱμάτια μασιγῶντες ἔχ' ἄπτον-
 ται τῷ σώματος, ἔτῳ οἱ δυστυχίας τινὸς ἢ δυσγενείας
 ὀνειδίζοντες εἰς τὰ ἐκτὸς ἐντένοντα κενῶς καὶ ἀνοή-
 τως, τῆς ψυχῆς δ' ἐθιγγάνουσιν, ἐδὲ τῶν ἀληθῶς
 ἐπανορθώσεως δεομένων καὶ δόξως.

Denique Vlyffes Therfitae non claudicationem, non caluiciem, non gibbum exprobrat, sed promiscue garriendi vitium. Contra, Vulcanum mater blande alloqui volens, a claudicatione titulum ei tribuit,

Capte agedum pedibus mi nate.

Sic Homerus deridet eos, quos claudicationis, coecitatis, aut similibus pudet: neque vituperabile ducens, quod turpe non sit: neque turpe, cuius non penes nos, sed penes fortunam, est causa. Haec ergo duo praeclara consequuntur, qui poetis audiendis adsuescunt: ad moderationem, ne cui fortunam importune stultitiae exprobrent: et ad magnanimitatem, ut aduersis rebus non deiciantur aut perturbentur, sed aequo animo ferant fannas, conuicia, ac risus. Ac praesertim quidem Philemonis illud in promptu habendum:

*Iucundius nihil est, neque musicum magis,
Quam posse hominum maledicta aequo animo perpeti.*

Vbi tamen dignus aliquis increpatione videbitur, vitia eius et animi morbi incessendi sunt. Sic in Tragodia Adrastus, ab Alcmaeone his verbis laceffit,

Tibi, quae maritum interfecit suum, est soror,
respondit,

Matrem necasti tu manu tua tuam.

Sicut enim, qui vestes flagellant, ii corpora ipsa non attingunt: sic, qui fortunae aut natalium damna exprobrant, stulte et incassum ii exteriora verberant, animam ipsam non attingentes, neque ea, quae reuera correctione aut infectione indigent.

Κ Ε Φ. ιβ

Καὶ μὴν, ὥσπερ ἐπάνω πρὸς τὰ Φαῦλα καὶ βλαβε-
 ρὰ ποιήματα λόγους καὶ γνώμας ἀντιτάσσοντες
 ἐνδόξων καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐδοκῆμεν ἀφιστάναι καὶ
 ἀνακρῆναι τὴν πίσιν· ἔτως, ὃ, τι ἂν ἀξίον εὐρωμεν
 παρ' αὐτοῖς καὶ χρησὸν, ἐκτρέφειν χρὴ καὶ αὔξειν
 ἀποδείξεσι καὶ μαρτυρίαις φιλοσόφοις, ἀποδιδόντας
 τὴν εὐρεσιν ἐκείνοις. καὶ γὰρ δίκαιον καὶ ὠφέλιμον,
 (ἰχὺν τῆς πίστεως καὶ ἀξίωμα προσλαμβάνουσας,) ὅταν
 τοῖς ἀπὸ σκηνῆς λεγομένοις, καὶ πρὸς λύραν ἀδομένοις,
 καὶ μελετωμένοις ἐν διδασκαλείᾳ, τὰ Πυθαγόρεε δό-
 γματα καὶ Πλάτωνος ὁμολογῇ, καὶ τὰ Χίλωνος πα-
 ραγγέλματα, καὶ τὰ Βίαντος ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἀγῇ
 γνώμας ἐκείνοις τοῖς παιδικοῖς ἀναγνώσμασιν. ὅθεν ἔ
 παρήργως ὑποδεικτέον, ὅτι τὸ μὲν,

Τέκνον ἔμὸν, ἔ τοι δέδοται πολυμήτεια ἔργα,

Ἀλλὰ σύ γ' ἱμερόεντα μετέρχαιο ἔργα γάμοιο. καὶ τὸ,
 Ζεὺς γάρ τοι νεμεσᾷ, ὅτ' ἀμάνοι φωτὶ μάχοιο,

ἔδεν διαφέρειε τῷ, Γνωθὶ σαυτὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν
 ἔχει διάνοιαν ἐκείνω. τὸ δὲ,

Νήπιοι ἔδ' ἴσασιν, ὅσῳ πλέον ἤμισυ παντός. καὶ τὸ,
 Ἢ δὲ κακὴ βελὴ τῷ βελεύσαντι κακίῃ,

ταυτὸν ἐς τοῖς Πλάτωνος ἐν Γοργίᾳ καὶ Πολιτείᾳ
 δόγμασι, περὶ τῷ, τὸ ἀδικεῖν κακίον εἶναι τῷ ἀδικεῖσθαι,
 καὶ τῷ κακῶς πάχειν τὸ ποιεῖν κακῶς βλαβερώτε-
 ρον. ἐπιρρήτεον δὲ καὶ τῷ Αἰσχύλῳ,

Θάρσσε· πόνε γὰρ ἄκρον ἐκ ἔχρα χρόνον,

ὅτι τῷτό ἐς τὸ παρ' Ἐπικέρῳ θρυλλόμενον αἰεὶ καὶ
 θαυμαζόμενον, ὡς οἱ μεγάλοι πόνοι συντόμως ἐξά-
 γουσιν, οἱ δὲ χρόνιοι μέγεθος ἐκ ἔχουσιν. ὦν τὸ μὲν
 εἶρηκεν ὁ Αἰσχύλος ἐναργῶς, τὸ δὲ τῷ εἰρημένῳ παρα-
 κείμε-

CAP. XII

Enimvero, sicuti supra fidem derogare pravis et damnosis poematis docuimus, opponendis praecellorum et in republica illustrium virorum dictis atque sententiis: ita, quidquid in poesi elegans inuenimus atque vtile, demonstrationibus id et testimoniis philosophorum quasi enutrimus atque augebimus, hisque eorum inuentionem adscribemus. Iustum enim hoc est et vtile, corroborata ita et aucta fide, cum iis, quae in scena dicuntur, aut ad lyram cantantur, vel in schola discuntur, Pythagorae Platonisue decreta consentiant, et Chilonis praecepta: eodemque tendant Biantis sententiae, quo istae pueriles praelectiones. Itaque de industria ostendendum est, quod haec,

*Non mandata tibi, nata, est curatio belli:
Sint tibi coniugii suauissima munia curae. Item,
Nam tibi succenset Iupiter, quando meliori
Congrederis:*

plane eiusdem sunt sententiae cum hoc, Nosce te ipsum. Haec autem,

*Stulti nec norunt, multo praestantius esse
Dimidium toto: et,
Consilioque malo prae cunctis laeditur auctor:*

haec germana sunt iis, quae in Gorgia et De republica Plato disputat, Iniuriam inferre peius esse, quam ea affici. Et ad hoc Aeschyli,

Animo bono es, tempore summus caret dolor:

dicendum, id esse ipsum, quod apud Epicurum est tritum semper et in admiratione habitum, Magnos dolores celeriter praeterire, diuturnos magnitudine carere: quorum illud perspicue dixit Aeschylus, hoc est eius

κείμενόν ἐστιν. εἰ γὰρ ὁ μέγας καὶ σύντονος ἐ παραμένει πόνος, ἐκ ἑστὶ μέγας ὁ παραμένων, ἐδὲ δυσκαρτέρητος· τὰ δὲ τῷ Θέσπιδος ταυτί,

Ὅρᾳς, ὅτι Ζεὺς τῷδε πρωτεύει θεῶν,
Οὐ ψεῦδος, ἐδὲ κόμπον, ἃ μῶρον γέλων
Ἀσκῶν. τό δ' ἡδὺ μόνος ἐκ ἐπίσταται,

τί διαφέρει τῷ,

Πόρρῳ γὰρ ἡδονῆς καὶ λύπης ἴδρυται τὸ θῆον,
ὥς Πλάτων ἔλεγε; τὸ δὲ,

Φάσωμεν πισὸν κῦδος ἔχαν ἀρετάν,
Πλῆτος δὲ καὶ δαλοῖσιν ἀνθρώπων ὁμιλᾷ,

λεγόμενον ὑπὸ τῷ Βακχυλίδε· καὶ πάλιν ὑπὸ τῷ
Εὐριπίδῃ παραπλησίως,

Ἐγὼ δ' ἐδὲν πρεσβύτερον νομίζω
Τᾶς σωφροσύνας, ἐπεὶ
Τοῖς ἀγαθοῖς αἰὲν ζύνεσι. καὶ τὸ,
— Τιμάν τε πεπᾶσθαι,
Πλέτῳ δ' ἀρετὴν κατεργάσασθαι,
Δοκᾷ· ἐν ἐδλοῖς δὲ καθήσειδ' ἀνολβοί·

ἄρα ἐκ ἀπόδειξιν ἔχει, ὧν οἱ Φιλόσοφοι λέγεσσι περὶ
πλέτε καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ὥς χωρὶς ἀρετῆς ἀνω-
φελῶν ὄντων καὶ ἀνονήτων τοῖς ἔχουσι; τὸ γὰρ ἔγω
συνάπτειν καὶ συνοικεῖν τοῖς δόγμασιν, ἐξάγει τὰ ποι-
ήματα τῷ μῦθῃ καὶ τῷ προσωπεῖς, καὶ σπεδὴν περι-
τίθῃσι τοῖς χρησίμως λεγομένοις. ἔτι δὲ προσανοίγει
καὶ προσκλίνει τὴν τῷ νέῃ ψυχὴν τοῖς ἐν Φιλοσοφίᾳ
λόγοις· ἐρχεται γὰρ ἐκ ἀγέυτος αὐτῶν παντάπασιν,
ἐδὲ ἀνήκοος, ἐδὲ ἀκρίτως ἀνάπλεως, ὧν ἦκε τῆς μη-
τρὸς αἰὲ καὶ τίτθης, καὶ νῆ Δία τῷ πατρὸς καὶ τῷ παι-
δαγωγῷ, τὰς πλεσίς εὐδαιμονιζόντων καὶ σεβομένων,
φριττόντων δὲ τὸν θάνατον καὶ τὸν πόνον, ἀζηλον δὲ
καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ τὸ μηδὲν ἄνευ χρημάτων καὶ δόξης
αἰγόντων. οἷς ἀντίφωνα τῶν Φιλοσόφων ἀκέοντας αὐ-
τὰς

consequens. Si enim magnus et intentus dolor non permanet: qui permanet, magnus non est, neque intolerabilis. Iam illa Thespidis,

*Viden', ut ob hoc Deum sit princeps Iupiter,
Mendacio fastuque et risu quia vacat
Stulto, voluptatemque solus omnium
Ignorat:*

quidnam differt ab hoc Platonis dicto, Procul a voluptate et dolore locatum est Numen? Tum illud a Bacchylide prolatum,

*Virtuti certam dicimus esse fidem,
Diuitiae quum saepe malis mortalibus adsint:*

atque huic adfuit illud Euripidis,

*Antiquius nihil ipse temperantia
Duco, bonis quod semper adest: itemque,
Honorem consecuti, diuitias probae
Virtutis instrumenta facite: sic boni
Credimini, et vitam beatam degere
Poteritis:*

nonne haec demonstrationem habent eorum, quae de diuitiis et externis bonis tradunt philosophi, ea sine virtute nihil possessoribus prodesse? Huiusmodi ad placita philosophorum reductio et accommodatio poematum, ea fabulis personaeque exuit, facitque, ut feria habeantur, quae sunt dicta vtiliter: praeterea animus adolescentis philosophiae decretis aperit, et ad ea inclinatur. Accedit enim ad ea, neque nullo prorsus eorum gustu percepto, neque omni auditione vacuus, neque sine ullo iudicio plenus tantum eorum, quae ex matre identidem et nutrice audiuit, immo autem etiam ex ipso patre et paedagogo: qui diuitum beatitatem praedicare solent ac venerari, mortem autem et dolorem exhorrescere, virtutem sine opibus et gloria pro re despicabili et nihilo ducere. Quibus quum recla-

τὸς τὸ πρῶτον ἐκπληξίς ἔχει καὶ ταραχή καὶ θάμβος
 ὃ προσιεμένους ἐδὲ ὑπομένοντας, ἂν μὴ, καθάπερ ἐκ
 σκότους πολλὰ μέλλοντες ἥλιον ὁρᾶν, ἐθιδῶσι, καθά-
 περ ἐν νόθῳ φωτὶ καὶ κεκρυμένοις μύθοις ἀληθείας,
 αὐγὴν ἔχοντι μαλθακὴν, ἀλύπως διαβλέπειν τὰ τοι-
 αῦτα καὶ μὴ Φεύγειν. προακηκοότες γὰρ ἐν τοῖς ποιή-
 μασι, καὶ προανεγνωκότες,

Τὸν Φύντα θρηναῖν εἰς ὅς' ἔρχεται κακὰ.

Τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαυμένον,

Χαίροντας εὐφημῶντας ἐκπέμπαν δόμων.

καί,

Ἐπὶ τί δ' αὖ βροτοῖσι, πλήν δυοῖν μόνον,

Δήμητρος ἀκτῆς, κόματός θ' ὑδρηχίας;

καί,

Ἴω τυραννί, βαρβάρων ἀνδρῶν φίλη.

καί,

— — Ἡ βροτῶν τ' εὐπραξία

Τῶν τὰ ἐλάχιστα γίνεται λυπεμένων,

ἥττον ταραττόνται καὶ δυσκολαίνουσι παρὰ τοῖς φιλο-
 σόφοις ἀκρόντες, ὡς Ὁ θάνατος ἐδὲν πρὸς ἡμᾶς· καί,
 Ὁ τῆς φύσεως πλεῖστος ἄρισται· καί, Τὸ εὐδαιμον καὶ
 μακάριον ἐ χρημάτων πλήθος, ἐδὲ πραγμάτων ὄγκος,
 ἐδὲ ἀρχαὶ τινες ἔχουσιν, ἐδὲ δυνάμεις, ἀλλ' ἀλυπία
 καὶ πραότης παθῶν καὶ διάθεσις ψυχῆς, τὸ κατὰ
 φύσιν ὀρίζεσθαι. Διὸ καί, τῶν ἐνεκα καὶ τῶν προειρημέ-
 νων ἀπάντων, ἀγαθῆς δὲ τῷ νέῳ κυβερνήσεως περὶ
 τὴν ἀνάγνωσιν, ἵνα μὴ προσδιαβληθεῖς, ἀλλὰ μᾶλ-
 λον προπαιδευθεῖς, εὐμενὴς καὶ φίλος καὶ οἰκεῖος ὑπὸ
 ποιητικῆς ἐπὶ φιλοσοφίαν προπέμπηται.

mantia apud philosophos decreta audiunt, principio statim terror quidam et perturbatio ac stupor inuadit, non admittentes ea, neque perferentes, nisi, tanquam ex tenebris ad solem adspiciendum prodituri, adsuescant tanquam in adulterina luce et veritate temperatis fabulis lenem habente splendorem intueri in ista, neque reformidare. Vbi enim iam ante apud Poetas haec audiuerint aut legerint,

*Qui nascitur, lugendus est propter mala,
In quae venit: contraque, qui doloribus
Solutus, aerumnisque morte tollitur,
Cum gaudio, faustis et ille vocibus,
Domo efferendus est. et,
Nam, praeter haec duo, qua tandem mortalibus
Re sit opus? almae telluris cum frugibus,
Tum quae sitim salubris lymphæ subleuet. et,
Iò tyrannis, amica genti barbaræ. et,
Haec est enim mortalium felicitas,
Dolere, quam fieri queat, rarissime:*

haec, inquam, secum asferentes, minus perturbantur aut offenduntur apud philosophos audientes, Mortem nihil ad nos attingere: Diuitias naturae esse definitas: Felicitatem et vitam beatam non in multitudine pecuniae, aut opum mole, aut principatu potentiaque consistere: sed in vacuitate doloris, affectuum animi moderatione, animique affectione, naturae finibus res omnes circumscribente. Itaque cum propter haec, tum praedictorum causa omnium, adolescenti in lectione poetarum bona opus est gubernatione: ne sinistra suspitione occupatus, sed praecedente potius institutione formatus, placidus ita familiarisque et amicus a poesi ad philosophiam deducatur.

1011

IO. TOB. KREBSII

ANIMADVERSIONES

IN

PLVTARCHI LIBELLVM

QVOMODO IUVENI POETAE SINT

AVDIENDI

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1900

ANIMADVERSIONES

IN

PLVTARCHI LIBELLVM

ΠΩΣ ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ
ΑΚΟΤΕΙΝ

CAPVT I

Inscriptionis libelli ratio redditur. ἀκουσά) lectores. ἀκούειν intelligere. Philoxenus Poeta Dithyrambicus. Cato Maior ἀποφειγματικός. Heraclides et Aristoteli homines fabulosi. ἐνδοσιᾶν, ἐνδοσιασμός quid? ὄψον, ὀψοφάγος, ἰχθύς ἀγορεύειν quid? Interpretis lapsus. Plutarchi locus expositus. duplex amethystorum genus, eorumque usus in conuiuio. προλαμβάνειν κρίειν quid? Interpretis in ea re lapsus. leuis emendatio in Plutarchi Fabio tentata. Gorgiae dictum de Tragodia expositum. Ἐπιμέλειον ἀκρίτιον quid? locus Plutarchi paullo difficilior expositus. Epicureorum ignorantia. Plutarchi locus aliter interpunctus, ac vulgo fit.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΩΣ ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ
ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΚΟΤΕΙΝ] Ad vocem Πλα-
τάρχε subintell. ΛΟΓΟΣ, Plutarchi disputatio,
schola, libellus etc. de etc. Huiusmodi ellipses ex-
empla in talibus libellorum inscriptionibus multa con-
gessit H. Stephanus in Thes. Gr. L. T. II p. 624.

Ἀκρίτιον] Haec est inscriptio librorum, quos vidi-
mus, omnium: cuius vim ita exprimendam putamus:

De

De modo, quo iuuenis Poetas audire, legere, intelligereque debet. Grotius reddidit: *Quomodo Iuueni audienda sint.* Quae interpretatio vim τῷ ἀκρόειν hic quidem non exprimit. Non enim solam Poetarum auditionem hac inscriptione Auctorem indicare voluisse, sed lectionem quoque, intelligitur ex ipso libello, in quo saepissime ἀναγνώσεως ποιημάτων mentio fit, et ἀκρόασις cum ἀναγνώσει coniungitur. Ea de causa Plutarchus in hoc ipso libello mox ἀκρόασιν (c. 8) mox ἀνάγνωσιν (c. 10) vocat. Sic c. 1 ἀνάγνωσις est, quae mox ἀκρόασις: et c. 7 ἀβλαβῇ ἀκρόασιν dicit, quod c. 12 ἀνάγνωσιν vocat. Eod. Cap. τὰ παιδικὰ ἀναγνώσματα sunt *Lectiones Poetarum*, quorum legendorum studio Iuuenes fere tenentur. Inde eod. c. προακρόειν et προαναγινώσκειν in eadem re vt Synonyma iunguntur. Vnum autem cognoscendorum poetarum modum, qui tum maxime frequentabatur, posuit pro omnibus. Ex illius enim temporis more Poetarum aliorumque Auctorum scripta recitabantur, maximaque adeo eorum cognitio ex praelectione auditioneque comparabatur: ad quam recitationem ipse Auctor in hoc libello respexit, cum praecepit, mature iuuenum aures sapienti institutione quasi esse praemuniendas, ne quid detrimenti ex Poetarum praelectione capiant. Illa autem praelectio tunc temporis eo magis erat necessaria, quo rariores, ob immane pretium, erant libri, boni praesertim et emendati, quos sua sibi manu, qui paullo acriores in studiis essent, descripsisse, Demosthenis in Thucydide exemplum docet. Ad eundem praelegendi morem etiam Auctor in Thesei principio respexit, εὐγνωμόνων ἀκροατῶν δεησόμεθα: vbi ἀκροαταί sunt, quos hodie *lectores* vocamus. Sic apud Philon. *de Sacrif. Abel. et Cgini* P. I p. 178 Edit. *Mangaei* ἀκροαταί et ἀκρόοντες apud Polybium (vid. Glossar. Polyb. v. ἀκρόω) et in hoc ipso

ipſo libello noſtro ἀκροώμενοι ſunt *Leſtores*. Ἀκέειν autem apud Graecos non ſolum *audire*, ſed etiam *intelligere*, notare: eius rei ſexcenta fere. ſi opus eſſet, exempla aſſerre poſſemus. Philon. Lib. II Allegor. p. 68 ἔτως ἀκρίβειον, ita *intelligere debemus*: et Lib. II Legg. Sacr. Allegor. p. 73 ἀκείειν eodem ſenſu eſt, pro quo mox παραλαμβάνειν, *intelligere, percipere*. Sic apud Baſil. M. *de leg. Scriptt. Gentil.* c. 4 p. 4 ſq. Edit. Potter. ὑπακείειν et ἐπακείειν eodem ſenſu occurrunt. Et in hoc ipſo Plutarchi libello c. II ὑπακρίβειον eodem ſenſu ſumendum. Vnde ἀκοή apud Philon. T. I p. 253 eſt *intelligentia*, et apud eundem T. I p. 178 ſq. eſt *inſtitutio*, et cum τῇ ὑφ' ἡγέσει coniungitur, ibidemque ἀκοή, ἀκροατής, et ὅτα γυμνάζειν de eadem re dicuntur. Cf. Reitzius ad Lucian. T. III p. 848.

Φιλόξενος ὁ ποιητὴς ἔλεγεν] De Philoxeno, poeta Dithyrambico, qui a patria Cytherius fuit dictus, eiusque poemate δῆπνον inſcripto, paſſim Athenaeus, vt Lib. IV p. 146 et Lib. XIV p. 642, de quo quid ſit iudicandum, docet Caſaubonus Animadv. in Athen. p. 273 *Conſtat nobis*, inquit, *ex utriusque loci lectione, Poetam, mira ingenii laſciuia, conuiuium fictum a ſe, fictis vocibus, planeque inſolentibus deſcripſiſſe. Ludicra enim fuit res tota, et ridiculi cauſa ridicule a faceto Poeta deſcripta.* Huius hominis autem amoenitatem ingenii, felicitatemque in dictis proferendis, praedicat idem Athenaeus Lib. VI p. 242, vbi tradit, inter facetiſſimi ingenii homines Philoxenum fuiſſe relatum, ob eamque ingenii dictorumque elegantiam etiam poſt mortem in magno aliquo honore fuiſſe habitum: ad quem locum conferendus Caſaubonus. Dictum eius autem, a Plutarcho hic allatum, aſſert illud quidem Erasmus in Apophthegmatibus, ſententiam autem eius non exponit. Vtatur igitur lector

G

vel

vel sua coniectura, vel, si ipsi videatur, subscribat ei, a doctissimo Pottero allatae: *Suauiores nempe carnes esse eas, quae ad piscium naturam propius accedant, qualem habent volucres quaedam flumineae; pisces autem illos esse suauissimos, qui carnem firmitate et sapore maxime referant, quales sunt sturiones.*

ὦ Μάρκε Σήδαπε] Potterus, auctoritate Grotii motus, in sua Edit. exhibuit Σήδατε, cum Grotio *Sedapus* vix nomen Romanum videretur. Et sane mihi quidem in Romanorum monumentis nunquam nomen *Sedapus* occurrit: contra ea *Sedatus* saepe invenitur in Thes. Inscriptt. Gruteriano. Vide Indicem, a Scaligero in eum confectum.

ὁ Κάτων] Intelligitur Cato maior, Censorini cognomine insignitus, et Plutarcho, in ipsius vita, Φιλοσκώμων et ἀποφθγματικός dictus: Inter caetera eius dicta assert et hoc, in eius vita p. 624 Edit. Stephan. τῶν Φιληδόνων τινὰ βελλόμενον αὐτῷ συνεῖναι, παραιτέμενος ἔφη, μὴ δύνασθαι ζῆν μετ' ἀνδρώπε, τῆς καρδίας τὴν ὑπερώαν εὐαιδητοτέραν ἔχοντας, *Cum quidam voluptatum studiosus conuersari cum eo vellet, recusans dixit, se non posse consuetudinem habere cum homine, qui palato plus quam corde saperet.* Retinui in interpretatione vocem *cordis*, eodem sensu apud Latinos interdum occurrentem, ex quo Nafica ille prudens *corculum*, et egregie cordatus fuit dictus, ut apud Ciceronem est Lib. I c. 9 Disputt. Tuscul. Eundem significatum obtinet in alio eiusdem Catonis dicto pag. eadem: Cum tres legati, Bithyniam mittendi, Romae essent electi, quorum primus podagra laborabat, alter caput, ex vulnere contusioneque, concavum habebat, tertius mentis non satis compos putabatur, Cato dixisse fertur: Ῥωμαίων πρεσβείαν ἀποξέλλωσαι, μήτε πόδας, μήτε κεφαλὴν, μηδὲ καρδίαν ἔχουσιν.

Μηδὲ

Μηδὲ ἀπὸ σπεδῆς λέγεσθαι] Hanc lectionem inuenisse se in veteri quodam libro testatur Xylander, quam et ipse in interpretatione latina est secutus, etsi in textu, vt etiam in Stephan. et Potter. edit., legitur ἄγεσθαι, quod quomodo huic loco conueniat, non video: ipse sensus postulat λέγεσθαι. Ad hanc autem Plutarchi sententiam pertinet alius eiusdem locus in libello, *Cur Pythia oracula non edat carmine* p. 716, vbi docet, antiquissimum quemque Philosophum philosophicas sententias tradidisse carminibus, quo facilius iuuenes ad eas discendas allicerentur: πρότερον μὲν ἐν ποιήμασιν ἐξέφερον οἱ φιλόσοφοι τὰ δόγματα καὶ τὰς λόγους, ὥσπερ Ὀρφεὺς καὶ Ἡσίοδος, καὶ Παρμενίδης καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Θαλῆς. ὕστερον δὲ ἐπαύσαντο καὶ πέπαυνται χρώμενοι μέτρῳ πλην σῶ, Σεραπίων, διὰ σῶ δὲ αὐθις εἰς φιλοσοφίαν ποιητικὴν κάττειν, ὅρθιον καὶ γενναῖον ἐγκελευομένη τοῖς νέοις. In eandem sententiam Eustathius de utilitate fabularum apud Poetas prooem. in Homerum, Ὅμηρος διὰ τὸ πολλῶν ἐπαγωγὸν αὐτὸς μύθῳ τῇ ποιήσει παρεμπλέκων τεχνάζεται. ἵνα δελεάσας καὶ θέλξας τῶ προφαινομένῳ, δικτύῳ ὃ φασιν ἔσω λάβῃ τὰς ἐκένοντας τὸ τῆς φιλοσοφίας γλαφυρύν.

ὃ γὰρ μόνον] Locus diuersimode legitur. Xylander, Stephanus, et Potterus ita: ὃ γὰρ μόνον . . . τὰς ποιητικὰς ὑποθέσεις καὶ τὸν Ἀβαριν . . . διερχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ etc. Editio autem Aldin. et Basil. sic: ὑποθέσεις, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀβαριν . . . διερχόμενοι τὰ περὶ τῶν ψυχῶν δόγματα. Mihi quidem prior lectio, quam et sibi magis probari mihi ostendit Doctor meus longe fidelissimus IO. AVG. ERNESTI, praeferenda videtur, perpendiculari, et Heraclidem, et Aristonem fabulis fuisse deditum, vt intelligi potest ex iis, quae de utroque tradit Fabricius B. G. Vol. I p. 142 Vol. II p. 280. De Abaride consulatur

Suidae Lexicon, et Baelii Dictionar. h. v. cf. Mosheimius ad Origenem contra Cels. p. 299. Quae de hoc loco Cel. GESNERI, per litteras a me adhibiti, sit sententia, intelligi potest ex honorificâ ipsius ad me epistola, huic libello adiuncta. Sensum verborum, τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λεγομένων et τῶν μὴ δοκόντων φιλοσόφως, μηδὲ ἀπὸ σπευδῆς λέγεσθαι, omnium optime exprimit Gellius II, 29, vbi de vsu Apologorum Aesopi agit, his verbis: *quae utilia monitu suaserant, non seuerè, non imperiose, praecepit et censuit, sed, festiuos delectabilesque apologos commentus, res, salubriter et prospicienter animaduersas, in mentes animosque hominum cum audiendi quadam illecebra induit.* Sed totum illud Caput ad hunc et seqq. Plutarchi loca est legendum. Commode huc transtuleris illa Lucretii I, 935 seqq.

— *veluti pueris absinthia tetra medentes*
Cum dare conantur, prius oras pocula circum
Contingunt mellis dulci flauoque liquore,
Vt puerorum aetas improuida ludificetur,
 — — — — *deceptaque non capiatur.*

Οὐ γὰρ μόνον τὰ Αἰσώπεια μυθάρια, καὶ ὑποθέσεις] Quintilianus V, 11, 19 *Illae quoque fabulae, quae — nomine Aesopi maxime celebrantur, ducere animos solent, praecipue rusticorum et imperitorum; qui et simplicius, quae ficta sunt, audiunt, et capti voluptate facile iis, quibus delectantur, consentiunt.* Idem Lib. I, 2, 36 *Poetarum cognitio paruis gratior est.* Caeterum elegantissima voce iucundum illud et concitatum iuuenum in scriptis ficti argumenti legendis studium Plutarchus exprimit. Graecis enim eleganter ἐνθουσιᾶν dicuntur, qui ardentissimo amore studioque alicuius rei perdiscendae sunt capti, ita, vt diuino aliquo ardore inflati concitatiue videantur; et videtur Auctor huius vocis elegantia captus. In
 Catone

Catone Maiori p. 640 iuuenes, suauis Carneadis doctrina, philosophiae discendae studio incensi, *περὶ φιλοσοφίαν ἐνθουσιᾶν* dicuntur: nec aliter in Pericle p. 295, ubi Anaxagoras rem familiarem suam neglexisse dicitur ὅτι ἐνθουσιασμῷ καὶ μεγαλοφροσύνης, *studio rerum coelestium cognoscendarum captus, in earumque contemplatione totus occupatus*. In libello de Auditione p. 72 πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ καλὸν ἐνθουσιασμός: et de Fortuna Alexandri p. 590 ὁ ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἐνθουσιασμός, *studium vehemens, et diuinitus quasi immissum, virtutis*. Eodem sensu ἐνθουσιᾶν est apud Philon. de Mundi Opif. T. I p. 16. Verbum ἐνθουσιᾶν auctor noster infra sub in. c. 10 per ἐμπαθῆ πεποιθῆσαι exprimit eodem sensu. Pro eo non minus venuste adhibuit τὸ ἐπιμαίνεσθαι Lib. II de Plantat. Noë T. I p. 339 ἐπιμαίνεσθαι τῷ τῆς σοφίας κάλλει, *perquam magno sapientiae amore studioque teneri*. Eodem sensu ἐπιμαίνεσθαι est infra c. 10, ubi vide, quae notauimus. Plura afferre consulto omittimus, ne aut putidi aut ambitiosi videamur.

ὥσπερ ὅψω χρωμένους μετρίως] Ultima vox, cuius nulla ab interprete ratio habita, reddenda, *modice, modeste*; neque, quid ὅψον significet, ex latino, *obsonium*, satis intelligitur. ὅψον antiquissimis Graecis idem erat ac προσέφημα s. προσφάγιον h. e. *omne quod ad panem comeditur*, nunquam nude pro pisce adhibitum: quod si volebant indicare, dicebant ὅψον θαλάττιον. Postea, cum homines, cupidiarum studiosissimi, reliquis cibis lautioribus omnibus praeferrent pisces, insanumque pretium iis comparandis ponerent, adeo ut, quemadmodum Cato conquerebatur, pisces pluris quam bouem emerent: factum est, ut ὅψον cum de omni genere cibi lautioris, tum in primis de piscibus usurparetur, ut diserte Plutarchus Sympotiac. Lib. IV quaest. 4 docet πολλῶν ὄντων ὅψον

ὄψων, ἐκνεύνηκεν ὁ ἰχθὺς μόνον, ἢ μάλιστα γε ὄψων
καλεῖσθαι, διὰ τὸ πολὺ πάντων ἀρετῇ κρατεῖν, Cum
multa sint obsonia, piscis tamen obtinuit, ut vel solus
vel praecipue piscis obsonium appellaretur, quia prae-
stantia reliquis omnibus multo antecellat. Ex eadem
causa ἰχθὺς ἀγοράζειν dictum pro gulae luxuriae-
que deditum esse, et ὄψοφάγος de homine gulae dedito
et libidinoso. De hac re longa disputatio est apud
Plutarchum l. c. et Athenaeum Lib. VII c. 2, vbi con-
sulendus Casaubonus. Vnde ὄψοφαγία apud Philo-
nem de Agricultura T. I p. 305 sq. pro γαστριμαγία,
s. ventris inglutie, delicatarumque ciborum libidine,
ponitur: Ὅταν ὑπὸ ὄψοφαγίας καὶ ἀκράτους καὶ πολ-
λῆς μέθης ἄνθρωποι πιεθῶσιν, ἐκ ἑπὶ κρατεῖν ἑαυ-
τῶν δύνανται, Homines, multis condimentis potuque me-
rioriore contraicta crapula gravati, non sunt amplius sui
compotes. Alia in hanc rem dabit Flor. Christianus ad
Aristoph. Pac. v. 1007. Mens igitur Plutarchi est, ad-
iuvandis esse Iuvenes, ut iucunditatem et delecta-
tionem in legendis Poetis, tanquam in cibis lautiori-
bus comedendis voluptatem, mediocriter sectentur,
eaeque modice fruantur. Commode huc contuleris
locum Philonis de Congr. quæer. erudit. gratia T. I
p. 530, vbi inter alia: Τινὲς τοῖς Φίλτροις τῶν θερα-
πειῶν (h. e. earum doctrinarum, quae viam tantum
ad veram sapientiam muniunt) δελεαθέντες, ἀλιγώ-
ρισαν τῆς δεσποίνης, φιλοσοφίας, καὶ κατεγήρασαν
μὲν ἐν ποιήμασιν etc. Totus enim locus etiam ob ve-
nustatem scribendi legendus est. Caeterum haud du-
bie Perizonius memoria. male fida, deceptus est, cum
ad Aelian. V. H. Lib. XI c. 4 hunc locum laudabat,
et εὐχήμενας νέες interpretabatur, *decore gerentes se,*
bonis moribus utentes, cum sint h. l. ii; qui mode-
stiam *s. modum* servant in voluptate, ex cibo potu-
que capienda.

ἀλλ' ὅσον μᾶλλον — παραδεξάμενον] Latinus Interpres non bene partes suas agebat, cum redderet: *Quin immo auditus, quo mentem et rationem propius attingit, eo plus damni ac corruptelae affert, ea per negligentiam admissa illecebra.* Vide, annon fidelius locus exponeretur sic: *sed quo acrius auditio rationem animumque commouet, sc. maiorem vim in eum habet, eo magis auditio neglecta nocet, corrumpitque eum, qui admittit sc. voluptates, iisque aditum quasi per aures concedit.* Scilicet ἀπὸ κοινῆ repetendum est τὰς ἡδονάς. Consilio enim τὸ παραδεξάμενον repetitum est, cum respondeat superioribus, ἂν διὰ μιᾶς (πύλης) παραδεξήται τὰς πολεμίας. Hoc simili autem utitur auctor quoque Symp. Lib. VII quæst. 5. Caeterum de auditionis vi in animum pluribus Auctor disputat περὶ τῆ ἀκρόου p. 65.

εὖ μάλα παραφυλάττωμεν αὐτὰς — — ἡ τῆς παιδαγωγίας δεομένης] Eadem causa motus Quintilianus præstantissimum suum Institut. Orator. Opus inscripsit Marcello Victori. Vid. Prooem. §. 6. De Paedagogis vid. eundem Lib. I c. 7. Scilicet Paedagogi, ut hoc in tironum gratiam dicamus, apud Veteres erant vitæ et pudoris tutelæ potius, quam docendi prouinciæ, præfecti. Hodie in lautioribus priuatorum familiis iidem fere sunt priuati magistri et paedagogi: apud principes autem pueros et iuuenes maior est paedagogorum persona, quam præceptorum, cum ipsis quoque præceptoribus sint præpositi. Vid. ad c. I. Quintiliani Gesnerus.

ἅπερ ἐν ἐμοί] Ita in Xylandri, Stephani, et Potteri editione: in Aldina autem et Basil. ἀλλ', in quibus totus locus legitur sic: ἀλλ' ἐν ἐμοί, περὶ ποιημάτων εἰπόντι πρῶην, ἐπῆλθε νῦν πρὸς σε γεγραμμένα πέμψαι διενόηθην, καὶ δοκῇ σοι etc. Qui locus

Xylandro, viro graecarum litterarum gnarissimo, de mendo suspectus est, quem ex codice quodam manuscripto ita exhibet: ἄπερ ἔν ἐμοὶ περὶ ποιημάτων εἰπεῖν πρόωγν ἐπῆλθε, νῦν πρὸς σε γεγραμμένα πέμψαι διενόηθην, καὶ λαβὼν ταῦτα διέλθε: Quam lectionem, Stephano et Pottero receptam, nuper etiam Reiskio probatam, ipse sum secutus; sed aliter exponendam puto, ac fecit doctissimus Xylander, qui reddidit: *proinde quem nuper de poetis sermonem habui, eum mihi subiit in praesentia conscriptum ad te mittere.* nulla τῷ ἐπῆλθε ratione habita. redde: *Quae nuper mihi in mentem venerunt de poematibus differere, ea nunc scripta ad de mittere constitui.* ἐπελθεῖν *pro in mentem venire* saepe apud Auctores. Grotius ἐπῆλθεν reddidit *contigit*; non recte, si quid video. Scilicet in τῷ ἐπελθεῖν *pro in mentem venire* est Ellipsis, ex Aeschine c. Ctesiphont. p. 290 Edit. Wolfii ita supplenda: ἐπῆλθε μοὶ ἐπὶ τὴν γνώμην. Omnium copiosissime et diligentissime de hac loquendi ratione agit Heinsius ad Lucian. T. I p. 26. Idem ἐπελθεῖν est, quod alias παρίστασαι, de qua voce docte disputat idem Vir doctissimus ad Lucian. T. I p. 507. Quam lectionem autem Aldina et Basil. exhibet editio, ita debet exponi: *Quae igitur mihi, nuper de poetis differenti, in mentem venerunt, ea nunc conscripta ad te mittere constitui*; adeo ut indicet Auctor, se aliquando habuisse scholam seu disputationem aliquam de Poetis in eruditorum conuentu; quod interdum eum fecisse, ipse passim docet, ut in libello περὶ τῷ ἀκθεῖν p. 64, qui locus praesenti est simillimus: τὴν γενομένην μοὶ σχολὴν περὶ τῷ ἀκθεῖν, ὃ Νικάνδρε, ἀπέσταλκά σοι γραψας, ὅπως εἰδῆς τῷ πείθοντος ἐρθῶς ἀκθεῖν. Quam de audiendi ratione habui disputationunculam, eam, literis mandatam, ad te, mi Nicander, mitto, ut recte monentibus obtemperandi modum habeas

beas cognitum. Et in libello *De utilitate ex inimicis capienda* p. 149 ἀπερ ἔν εἰς τῆτο πράην εἰπεῖν μοι παρέση, συναγαγὼν ὁμῶ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι ἀπέσαλκά σοι. In libello, *Ne suauiter quidem viui posse secundum Epicuri decreta*, p. 1994 ὅσα τοίνυν ἡμῖν ἐπῆλθεν εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν (Ἐπίκτετον) ὑπὲρ τῶν φιλοσόφων, ἐγράφη πρότερον, Quae pro philosophis contra Epicurum dicenda in mentem nobis venerunt, ea iam ante conscripsimus. Eam autem disputationunculam in eruditorum conuentu fuisse recitatam, patet ex verbis statim subiectis: ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς χολῆς διαλυθείσης etc., Quoniam autem, soluto, qui disputationi interfuerant, coetu etc. Denique in libello *aduersus Colotem*, p. 2030, qui locus huic praesenti est similimus: ἃ δὲ ἡμῖν ἐπῆλθεν εἰπεῖν πρὸς Κολώτην, ἡδὲως ἂν οἱμάϊ σε γεγραμμένα διελθεῖν, Quae nobis aduersus Colotem disputare in mentem venerunt, ea existimo te cum voluptate lecturum, si perscripsero: eam autem disputationem ipsam quoque in eruditorum circulis fuisse habitam, intelligitur ex iis, quae paullo post sequuntur: ἐναγχος ἔν ἀναγινωσκομένῃς, εἰς — — παραχρὼν ἑαυτὸν ἀεροατὴν ἄχρι τέλους κόσμιον, ὡς τέλος ἔχεν ἡ ἀνάγνωσις etc., Nuper cum ea disputatio praelegeretur, vnus, cum — — ad finem vsque modestum auditorem se praeuisset, absoluta lectione inquit etc. Et sic de *Fortuna Alexandri* p. 594: quae loca huic praesenti apprime conueniunt. Quid Cel. GESNERVS de hoc loco sentiat, mihi significauit in epistola ad me missa, et huic opusculo praemissa.

τῶν ἀμεθύων καλεμένων] De hac voce Hesychius ita: ἀμέθυτος (ita enim scribendum, non ἀμέθυτος) Βοτάνη καὶ λίθος, qua duplici interpretatione doctissimus Grammaticus respexit ad duplex amethyflorum genus. Vid. ad hunc Hesychii locum Albertius, vbi H. Stephani errorem emendat. Scilicet ἀμέ-

Θυσσά non solum fuerunt lapides, quibus aliqua ebrietatis arcendae vis inesse credebatur, sed etiam pharmaca, ex variis herbis composita, quibus eandem vim tribuebant. Athenaeus Lib. I c. 25 pharmaci huius compositi genus vocat *κατασκευαζόμενας ἀμεθύσας*, quas herbas varias, inter se commixtas, comedisse homines ante conuiuia, idem tradit. Ipse auctor, quae amethystorum fuerit vis, tradit, ἃ *τινες ἐν τοῖς πότοις* (in Stephaniana aliisque male scribitur *πόνοις*) *περιάπτονται καὶ προλαμβάνειν*, quae amuleta quidam in conuiujs sibi appendunt, et contra ebrietatem se praemuniunt. Cf. de h. v. Casauboni Animadversiones ad Athenaeum p. 74. Volunt enim ab ἀ priuatio et μεθύειν vocem compositam. Aduersatur huic sententiae quidam in Symposiacis Lib. III quaest. 1: οἱ τὸν ἀμέθυσον οἰόμενοι τῷ πρὸς τὰς οἰνώσεις βοηθεῖν, αὐτὴν τε καὶ τὸν ἐπώνυμον αὐτῆς λίθον ἔτω κεκληθῆναι, διαμαρτάνειν· κέκληται γὰρ ἀπὸ τῆς χρέας ἐκάτερα, qui amethystum, cum herbam, tum cognominem eius gemmam, nomen a prohibenda ebrietate habere putant, ii errant. Vtrumque enim a colore dictum est. Vim vocis *προλαμβάνειν* non expressit Interpres, cum reddidit: *aut iis intra corpus ante sumtis accedunt*. *προλαμβάνειν* h. l. est idem ac *προκαταλαμβάνειν*, ante se praemunire, adeo vt sensus sit: *Quae amuleta quidam in conuiujs sibi appendunt, et contra ebrietatem se praemuniunt.* et statim *προκαταλαμβάνειν τὴν φύσιν αὐτῆς* h. e. consilio institutioneque sapienti animum iuuenis ita instrue, et quasi praemuni, vt a Poetarum illecebris non decipi se patiatur. Sic infra c. 10 *προκαταλαμβάνειν τῷ λογισμῷ τὰς τῆς ὀργῆς αἰτίας*, h. e. ratione praeuenire causas irascendi s. ratione occasionem irascendi vitare. Non dissimili modo infra *προκαταλαμβάνειν ἑαυτὸν τοῦ λογισμοῦ*. In Lycurgo p. 75 Leonidas dicitur *προκατα-*

καταλαμβάνων διαβολῇ τὸν Λυκῆργον h. e. ante iam calumniando in suspicionem criminum adduxisse *Lycurgum*. Et videtur Plutarchus hanc vocem quodammo-
do in deliciis habuisse: infinitis enim locis eam ab eo adhibitamprehendes: adeo ut mirum sit, Interpretem Latinum in eius interpretatione, cum multis in locis aliis, tum in nobilissima illa Poplicolae lege exponenda esse lapsum, de qua in eius vita p. 187 auctor ita: ἔγραψε νόμον, ἄνευ κρίσεως κτεῖναι διδόντα τὸν βεβλόμενον τυραννεῖν· κτείναντα δὲ, Φόνε κατὰρὸν ἐποίησεν, εἰ παράχοιτο τῷ ἀδικήματος τὴς ἐλέγχους. ἐπεὶ γὰρ ἔδυνατόν ἐπιχειρῶντα τηλικούτοις λαθεῖν ἅπαντας, ἐκ ἀδύνατον δὲ τὸ μὴ λαθόντα τῷ κριθῆναι φθάσαι κρείττονα γενόμενον, ἣν ἀναιρεῖ τὸ ἀδικήμα κρίσιν, προλαβεῖν ἔδωκε τῷ δυναμένῳ κατὰ τῷ ἀδικῶντος: ubi προλαβεῖν κρίσιν nihil aliud est, quam, poenam ab aliquo sumere, seu eum interficere, priusquam ipsum affectati regni accusaueris; id quod intelligitur ex his verbis: ἔγραψε νόμον, διδόντα ἄνευ κρίσεως κτεῖναι: et p. 200 de eadem lege, ὁ δὲ Ποπλικόλας τὸν ἐπιχειρῶντα τυραννεῖν δίδωσι ἀνελεῖν πρὸ κρίσεως, quod quid aliud significare potest, quam quod diximus?

διὰ τὸ μηδαμῶς νοθερὸν] Quia non habet ingenium stupidum, et ad perspicendum aliquid tardum. In Catone Minori p. 1393 νοθερὸς ἦν ἀναλαβεῖν καὶ βραδύς: quae verba ita adduxi, ut acutioribus diiudicandum proponerem, annon vera lectio Plutarcho reddi possit in Fabio p. 316, ubi dicit, Fabio inditum esse cognomen Ouiculae: cuius nominis impositi rationem reddit hanc: ἐτέθη δὲ πρὸς τὴν πραότητα καὶ βαρύτητα τῷ ἡθὺς ἐπὶ παιδὸς ὄντος: interpres reddidit: *Ditus est Ouicula, ex mansuetis et grauib. moribus*: quibus verbis quid sani insit, non video; Quis unquam audiuit propter βαρύτητα ἡθὺς impositum

situm esse cognomen Ouiculae, animalis placidissimi, iniuriarumque patientis? cum βαρύτης sumatur pro moribus grauib, insolentia, quin ipsa crudelitate; ut saepe apud ipsum Plutarchum v. c. in Mario p. 1041, in Pyrrho p. 711, et in ipsius Fabii vita p. 327: neque haec duo πραότης καὶ βαρύτης commode iunguntur. Quid igitur? legendum puto βραδύτητα, tarditatem ingenii; ita ut Ouiculae cognomen inditum dicatur, cum ob morum simplicitatem, tum ob ingenii tarditatem. Apud Graecos certe προβατίς βίον ζῆν proverbio dicitur de homine ingenii tardi, et ad res gerendas inepti, ut apud Aristoph. Plut. v. 923 ἀλλὰ προβατίς βίον λέγεις, εἰ μὴ φανεῖται διατρεῖβῃ τις τῷ βίῳ: vbi Schol. προβατίς βίον interpretantur μαρξ καὶ ἀνοήτης. διὰ τὸ ἀδρανὲς τῆς διανομῆς τῶν πραγμάτων. ἢ ὅτι τὰ πρόβατα μηδὲν ἐργαζόμενα ζῇ, et αἰμνοὶ τὲς τρόπους proverbialiter dicuntur homines simplices, stolidi. Vid. Suidas v. Ἄμνοι, qui, ut iam Kusterus monuit, sua hausit ex Aristophanis Εἰρήνη v. 934, vbi v. Scholia. Coniecturam meam confirmat ipse Plutarchus, cum de Fabio statim scribit: βραδέως καὶ διαπόνως δεχόμενον τὰς μαθήσεις, plane ut in altero loco de Catone: νωθρὸς ἦν ἀναλαβεῖν καὶ βραδύς.

Πελύποδος κεφαλῇ] De capite Polypodis, eiusque vi in diris visis excitandis dormientibus, tradit Auctor Symp. Lib. VIII quæst. 10 ἐς τῶν βρωμάτων ἓνια δυσόνειρα καὶ ταρακτικά τῶν καθ' ὕπνον ὄψεων, μαρτυροῖς ἐχρῶντο τοῖς τε κυάμοις καὶ τῇ κεφαλῇ τῆ πολύποδος. Cf. Athenæus Lib. VII c. 19, ibique Casaubonus.

Φαντασίας ταραχώδεις καὶ ἀλλοκότους] Sic Clemens Alexandrinus Stromatt. III T. I p. 521. Edit. Potteri tradit, fabas facere ὀνείρας τεταραγμένους. Et apud Philon. c. Flacc. est πέφρικὸς τὸ σκότος, καὶ αἱ ἀλλό-

ἄλλόκοτοι Φαντασίαι, *tremendae tenebrae, et horrendae in somno species.* Vid. Ruhnken. ad Timaei Lexicon p. 16.

τρέφειμον νέε ψυχῆς ἔνεσι] Sic Cicero literas humaniores vocat *pastum animi.* Et in Orat. pro Archia c. 7 earum studia adolescentiam *alere* contendit: quamquam ibi alii legere malunt *agunt.* Vid. Victorii Var. Lectt. Lib. XVI c. 14 et Mureti Var. Lectt. Lib. XII c. 15.

λυγρὰ αὐτοῖς χρωμένοις] Haec est lectio Xylandri et Stephani. Potterus legit, *λυγρὰ τοῖς χρωμένοις.* Caeterum hi versus ab Auctore applicantur ad callidum et varium ingenium Alcibiadis in Nicia.

Ἐνθ' ἐνὶ μὲν φιλότης] Hunc locum Homericum Ιλ. ζ v. 216 allegorice interpretatur Heraclides Ponticus in Opusc. Mythologic. Gale p. 461.

Πάρεφασις] Est *blandiloquentia*, cuius lenociniis et veluti beneficiis aliquem capere, siue potius decipere, studemus. Hanc vocem Io. Clericus in Epistolis Criticis p. 22 Edit. Amstelodam. Clem. Alexandrino, Lib. VI Stromatt. T. II p. 759 Edit. Potteri obtrudere voluit, vbi de Gentilibus ita: ὁ κατ' ἐπὶ γνῶσιν ἴσασι τὸν Θεόν, ἀλλὰ κατὰ περίφασιν, pro qua voce vltima Clericus legi vult *παράφασιν*, vt sensus sit: *Gentiles nōsse Deum non cognitione clara, sed palpatione:* quod quid sit, ego hebetior sum, quam qui videre possim. Vir doctus facile subodorari poterat, τὴν περίφασιν esse mendosam lectionem, mutandamque in *περίφρασιν*, vt in eadem re et loco simillimo est Lib. I Stromatt. T. I p. 372.

Ἐκλεψε νόον] Translate et perquam venuste Graecis κλέπτειν dicuntur, *qui quacunque arte callida alios decipiunt.* Vnde κλέπτειν νόον τινὲς dicuntur, *qui*

qui aliqua arte subdola aliquem fallunt, eiusque mentem veluti auferunt. Sic v. c. fures κλέπτειν dicuntur, qui tam callide et subdole alienas res subtrahunt, ut vel alicuius Argi oculos decipiant. Neque minus praefligiatores dicuntur oculos spectantium auferre, h. e. callida quadam ratione decipere. Vid. I. Fred. Gronovius ad Liv. VI, 15. Vnde διακλαπείς Graecis est callida quadam et subdola fraude circumventus: et κλέμματα ipsa ars callida decipiendi: unde saepe idem est, quod στρατήγημα. Neque vero Graecis et Latinis solum, sed Ebraeis etiam, haec loquendi forma usitata est. Genes. XXXI, 20, 26 Iacobus dicitur Labani cor furatus (גַּבַּל לַבָּן) h. e. eum callide et subdole decepisse. Cf. 2 Samuelis XV, 6 et XIX, 41, quod ex asse respondet huic Homérico κλέπτειν νόον, adeo, ut hoc exemplum iure inter vestigia Linguae Ebraeae in Graeca referendum videatur. Vid. praestantissima Lakemacheri Oratio De utilitate, quam e scriptoribus graecis profanis capere potest V. T. interpres, sub fin. T. I Obseruatt. Sacrarum.

ὃ γὰρ ἀπτεται τὸ ἀπατηλὸν αὐτῆς ἀβελτέρων] h. e. stupidi non sentiunt callidam ingeniosamque decipiendi artem poetices. Caeterum simile quid tradit Fabius De mendacio oratorio II, 17.

Ἀμαθέστεροι γὰρ εἰσι] Notent tirones, eam hic esse orationis partem omissam, cuius τὸ γὰρ rationem reddit. Quærebat ex Simonide nescio quis, cur quaeso (ita δὴ reddendum) solos Thessalos non decipis? Non possum, inquit Simonides, eos decipere: ingenio enim sunt stupidiori, quam qui a me decipi possint. Hoc Simonidis dictum luculenter illustrat D. Heinsius in Orat. XXIII. Sed de hoc loquendi more passim Clarkius ad Homerum. Caeterum dicti Gorgiae sensus est: Tragoedia est fallax et deceptrix, cum res fictas,

fictas, tanta veritatis specie indutas, nobis spectandas proponit, ut veras res videre nobis videamur: Poeta autem, qui hac veri specie animos hominum decipit, atque ita eorum utilitati consulit, iustior est eo, qui id non facit; et is, qui illo veri quasi spectro illud sibi patitur, plus sapere censetur eo, qui ea re non capitur. Huius dicti mentionem quoque Auctor facit in libello, *Vtrum Athenienses bello an domi fuerint sapientes*, ratione aliqua addita, pag. 620 ὁ μὲν γὰρ ἀπατήσας δίκαιότερος, ὅτι τῷτο ὑποχόμενος πεποίηκεν, ὁ δὲ ἀπατηθεὶς σοφώτερος, εὐάλωτον γὰρ ὑφ' ἡδονῆς λόγων τὸ μὴ ἀναΐδητον.

— ἢν ὁ, τε ἀπατήσας δίκαιότερος] Vox δίκαιότερος, cum e lege oppositionis τῷ σοφώτερος non respondeat, mihi de mendo suspecta est. Quidsi legas δεξιώτερος, sollertior, callidior? Nam, uti σοφὸς h. l. est sapiens, acutus, qui sentit, se fabularum ludibriis decipi: ita δεξιὸς est sollers, callidus, hac fingendi arte alios decipiendi. Miror, Criticam Reiskianam, alias saepe morosam et seueram, ad hanc vulgatam lectionem non offendisse. Sed, ne quid dissimulem, cum ipse Auctor alio loco, a nobis paullo ante laudato, in hoc Gorgiae dicto citando eadem voce δίκαιότερος utatur: nolim in utramque partem certi quid pronunciare. Iudicent acutiores! Caeterum de voce ἀπάτη lectu digna habet Doctissimus Pierfonius ad Moerid. Atticist. p. 65.

πότερον ἔν ἀνάγκῃζωμεν] Nescio quid sibi velit Guntherus, cum ad h. l. ita scribit: *Adagium est aenigmaticum, quo respicitur ad mores Epicuri, et Epicureorum, qui optima etiam scripta peruerse interpretari et in deteriore partem detorquere soliti sunt.* Plutarchi mens est haec: Num igitur ex consilio et exemplo Epicuri cogamus iuuenes, ut Poetas fugiant,
omni-

omnique studio eorum lectionem vitent? Quare autem in ea re exprimenda verbis usus sit translatis et aliunde petitis, id fecit more, ipsi quodammodo proprio, quo res saepissime describit metaphoris, ductis ab iis rebus, de quibus paullo ante est locutus. Cum enim antea quaesivisset, an aures iuuenum, tanquam sociorum Vlyssis, cera essent oblinendae, ne, quemadmodum illi Sirenum, ita hi poetarum illecebris caperentur, pergit rem verbis, a fabula Ithacensium petitis, describere, an scilicet, quemadmodum Vlyssis socii, auribus cera obductis, praeternavigauerint et effugerint Sirenes, ita iuvenes quoque Poetas, tanquam rem perniciosam, fugere debeant. Respexit igitur ad fabulam, Homero Ὀδυσσ. μ v. 170 seqq. commemoratam, de Vlysse, qui, malo alligatus, cum sociis Sirenes praeternavigabat: ex qua desumpsit haec verba: ἀκάτιον, Φεύγειν, παρεξελαύνειν, καταδέοντες. Hunc nobilissimum locum Homericum multi veterum imitando exprimere certarunt. Lucianus in Nigrino T. I p. 57 §. 20, vbi sollicitè seculi sui mores corruptos fugiendos monet, ita: Οὐ μικρὸν ἀντιχεῖν τσαύταις μὲν ἐπιθυμίαις, τοσέτοις δὲ θεάμασι τε καὶ ἀκρόμασι πάντοθεν ἔλκεσι, καὶ ἀντιλαμβάνομένοις· ἀλλ' ἄτεχνῶς δὲ τὸν Ὀδυσσεῖα μιμησάμενον παραπλεῖν αὐτά, μὴ δεδεμένον τῷ χεῖρει, δειλὸν γάρ, μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραζάμενον, ἀλλ' ἀκρόντα, καὶ λελυμένον, καὶ ἀληθῶς ὑπερήφανον, Non parum est resistere tot cupiditatibus, tot spectaculis, atque aurium illecebris, undique attrahentibus ac detinentibus; Sed oportet omnino Vlyssis exemplo praeternavigare illa, non quidem ligatis manibus, ut ille, (nam hoc formidolosum esset) neque etiam auribus cera obduratis, sed audientem et solutum, et vere animum supra haec elatum habentem. Cf. Iuliani Caesares, et Libanium ad hunc Luciani locum laudatum. Respexisse huc videtur

tur Fabius Lib. XII, 2 *Inprimis nos Epicurus a se ipse dimittit, qui fugere omnem disciplinam navigatione velocissima iubet.* Est tamen alius Plutarchi locus, ubi eadem loquendi forma occurrit, neque tamen vero est simile, cum ad eandem fabulam respexisse. In libello, ὅτι ἐδὲ ζῆν ἐστὶν ἡδέως κατ' Ἐπικερον p. 2008 Ed. Steph., cum dicere vult, Epicurum a Mathematicis valde abhorrere, discipulosque suos ab ea disciplina discenda arcere, ἀλλὰ τὲς, inquit, τὰ ἀκάτια ἐπαραιμένους φεύγειν ἀπ' αὐτῶν sc. μαθηματικῶν, h. e. illos, abreptis lintribus, fugere ab illis. De Epicureorum autem ignorantia in vniuersum multa sunt veterum testimonia. Fabius Lib. II, 17 *De Epicuro, qui omnes disciplinas fugit, nihil miror:* ubi vid. Gesnerus, ὁ πάνυ. Heraclides Ponticus in Opp. Gale p. 411 Οὐκ Ἐπικέρε φροντὶς ἡμῖν, ὅστις ἀσέμνη περὶ τὲς ἰδίης κήπας ἡδονῆς γεωργός ἐστιν, ἀπασαν ὁμῶς ποιητικὴν ὥσπερ ὀλέθριον μύθων δέλεαρ ἀφοσιόμενος, Non moramur Epicurum, voluptatis inhonestae in suis tanquam hortis cultorem, qui omnem omnino poetice, tanquam perniciosum fabularum illicitamentum, reiicit. Caeterum de voce ἄτεγκτος lectu digna habet Ruhnkens. ad Timaei Lexic. p. 178. In eodem Plutarchi libello, paullo ante laudato, p. 1995 traditur, ab Epicureis vniuersam poesin vocari ποιητικὴν τύρβην, Homeri autem poemata μαωρολογία; ipsum autem Metrodorum multa in Homeri ignominiam scripsisse. In eo libello Plutarchus ostendit, omnium liberalium artium ignorantiam contemptumque prae se tulisse Epicureos. De animo eorundem, a Poetarum lectione valde abhorrente, ipse Plutarchus, in libello paullo ante laudato, p. 2011 τῆς ἡδονῆς (ποιητῶν) ἐ μέτεσι τέτοις, ἐδὲ φασιν ἐδὲ βέλονται μετῆναι. Et paullo ante p. 2008 citat Metrodori Epicurei testimonium ex libro περὶ ποιητῶν ad ami-

H

cum

cum quendam ita scribentis: Ὅθεν μὴδὲ εἰδέναι Φά-
σκων μετὰ ποτέρων ἦν ὁ Ἐκτωρ ἢ τὲς πρώτες εἴχες
τῆς Ὀμήρου ποιήσεως, ἢ πάλιν τὰ ἐν μέσῳ, μὴ ταρ-
βήσης. Idem Epicurus, teste Gassendo in eius vita,
dixit, sapientis esse, ποιήματα ἀγνοεῖν, ἐκ αὖν ποιεῖν.

ὁρῶ τινι λογισμῷ περιστάντες] Interpres, *recta*
quadam ratione circumdantes, male! cum Aor. 2 τῇ
ἰστημι nunquam *Adiuam*, sed semper *Neutrale* aut
Passiuam, significationem habeat. In Variantt. Potteri
et Reiskii est *παραστάντες* h. e. *adiuantes*, quod ma-
gis arridet: nisi forte Plutarchus, vti τῶ καταδέον-
τες, ita τῶ περιστάντες ad notissimam de Ulyssae fa-
bulam Ὀδυσσ. μ v. 160 sqq. respexerit. Lectio vul-
gata si retineatur: non voce *circumdantes*, sed *circum-*
stantes, exprimenda est.

τὸν μαινόμενον Θεὸν — νήφοντι κολαζόμενον] Et
hanc etiam translata, atque eam perquam venustam,
loquendi rationem, tanquam ineptam et tumidam qui-
dam inter veteres Platonis obtrectatores canino dente
arrodere ausi sunt. Sed eius iustam defensionem sus-
cepit Longinus π. 55. Sect. XXXII p. 181 Ed. Tollii, ubi
obtrectatores inter alia haec: Νήφοντα Θεὸν λέγειν,
κόλασιν δὲ κρασίν, ποιητῆ τινος τῶ ὄντι ἐχὶ νήφοντός
ἐστι. *Aquam sobrium vocare Deum, temperiem vero*
castigationem: poetae alicuius, aiunt, non satis sobrii.
Ego vero aio, haec Platonis reprehendere, esse Cri-
tici minus sani. Caeterum *κρασίν* τῇ οἴνῃ est *com-*
mixtio vini cum aqua, ne homines, meracius bibe-
ntes, ebrii reddantur. *Κρασίν* in hoc loquendi genere
est *aqua*. Vid. Casauboni Animaduerss ad Athenaeum
p. 61: cf. Potterus ad Clem. Alexandrin. T. I p. 177.
Locus Platonis est de Legg. VI p. 773. Dignus est,
qui ad hunc Plutarchi locum conferatur Valkenar. ad
Eurip. Phoeniss p. 146; et de ν. *κολάζειν* Toupus in
Emendatt. in Suidam P. I p. 100.

τὴν

τὴν ποιητικὴν μερίδα] In Stephan, est ἡμερίδα, haud dubie vitio typographico, adeo, vt mirer, Reiskium hanc vitiosam lectionem exprimendam curasse, cum ἡμερίς longe aliud quid notet. Μῦσαι autem apud Veteres omnes omnino literas humaniores denotabant. Sic Μῦσική pro toto liberalioris doctrinae ambitu est apud Aristophan. in Equitt. v. 188 εἰδὲ μῦσικὴν ἐπίσταμαι, vbi Enarrator Graecus: μῦσικὴν ἐγκύκλιον παιδείαν φησί. Et apud Philonem Iudaeum cum multis aliis locis, tum de *Ebrietate* T. I p. 364 pro *universa philosophia* ponitur: vbi Mangaeus monet, hanc loquendi rationem Philonem e Platone hausisse. Ratio autem, quare μῦσική pro orbe doctrinarum ponatur, est haec, quia apud Graecos μῦσική inter doctrinas liberales referebatur. Probrio enim ducebatur, non posse *cantare*. Latini veteres hunc τῆς Μῦσικῆς significatum ampliorem voce *humanitatis* expresse-
runt, auctore Gellio XIII, 1. Omnino dignus est, qui in hanc rem consulatur Casaubonus ad laudatum Aristophanis locum, et Sylburg. ad Iuliani Caesares p. 71 Edit. Heusingeri.

τὸ γλυκὺ τῷ λόγῳ καὶ ἀγωγὸν] Τὸ ἀγωγὸν Graecis est omne, quod *delectandi alliciendique vim*, et *veluti illecebras*, habet. Eodem sensu infra c. 7 est. Sic apud Philonem multoties, et de *Ebrietate* T. I p. 387 ἀγεῖν est *alicuius rei dulcedine et voluntate tangi*. Nec minus ἐπάγεσθαι est *allicere, blanditiis ad se perducere*: vnde ἐπαγωγὰ sunt, quae vim pellacem magnamque lenocinium habent. Vid. Hemsterhusius ad Aristophan. Plutum p. 58. Et apud Philonem de *Ebrietate* αἰσθησις πρὸς ἀπάτην εὐπαρωγὸς, *Sensus, qui facile rerum externarum illecebris capi possunt*: nec minus τὸ προσάγωγόν apud Lucianum in *Iudic. Vocal.* T. I p. 262 illecebrosum, *alliciendi delectandique vim habens*. Cf. Dounaei Prae-

lectt. in Demosthen. Orat. de Pace p. 121, et Valkenarius ad Euripid. Hippolytum p. 222. Suidas παραγωγῆς ἐξαπάταις. Cf. Toup̄ii Emendatt. in Suidam P. III p. 8.

ἀλλ' ὅπερ μὲν] In Editt. Xyland. Stephan. Potteri et Reiskii locus aliter interpungitur: scilicet distinctionem, τῷ θεατρικόν a me appositam, aditunxerunt τῷ ὑλομανεῖ. Sed mihi recedendum ab iis fuit. Distinctionem enim si post τὸ ὑλομανεῖ posueris, non habebis tunc substantivum, quod τοῖς ἐξυβρίζει et ὑλομανεῖ respondeat: illud enim δρασυνόμενον, cum sine articulo sit positum, adiectivi potius, quam substantivi, vicem sustinet. Quare horum verborum quasi filum vsque ad τὸ θεατρικόν est perducendum. Ordo autem omnium verborum, paullo confusius positurum, est hic: Ὅπερ μὲν τὸ μυθῶδες αὐτῆς (ποιητικῆς) καὶ θεατρικόν, ὑφ' ἡδονῆς ἀκράτῃς πρὸς δόξαν ἀθάδως δρασυνόμενον, ἐξυβρίζει καὶ ὑλομανεῖ, ἐπιλαμβανόμενοι etc. Pro κολέωμεν autem Ald. et Basil. habent κολύμεν. Sed mihi non dubium videtur, quin Plutarchus scripserit κολέωμεν, non solum quia τῷ ὑλομανεῖ melius respondet, sed etiam quia Plutarchum eius vocis vsurpandae studiosissimum ex ipsis lectione cognoui. In hoc ipso libello κολέειν τὴν δόξαν, et sub finem κολέοντα τὰς μεγαλοφρονέοντας, in Romulo p. 61 κολέειν Ῥωμύλον, Romuli auctoritatem diminuire. Sic in Fabio p. 327, in Alcibiade p. 358 et 382, in Lucullo p. 899, et infinitis aliis locis. In hoc ipso libello c. 5, ubi τῷ κολέειν τὸ αὔξειν opponitur; et c. 11 κολέειν τὰς μέγα φρονέοντας, h. e. modestos reddere in sentiendo de se ipsis. Apud Philonem de Posteritat. Cain. κολέειν τὴν φύσιν, vt recte pro inepto ἀκολέειν emendat Mangaeus, sed idem minus recte reddit, comprimere indolentem. Reddendum erat pro orationis indole: reprimere, restringere nimium

nimum

num discendi ardorem. Quam vocem cum sciret Stephanus Plutarcho vsitatissimam, eam ob causam forte voluit in Pericle p. 307 pro καθαίροντες ex vett. Codd. κολέοντες legere. Sed id quidem sine causa, cum καθαίρειν saepe idem sit ac κολέειν: ideoque tanquam synonyma iunguntur in Poplic. p. 186 τὸν φθόρον καθαίρων καὶ κολέων. Hanc vocem reddendam putavi Callimacho Hymn. in Iov. v. 90

Αὐτοῖς ἄνῃν ἐκόλυσας, ἐνέκλυσας δὲ μενοινῆν.

pro ἐκόλυσας omnino legendum ἐκόλυσας. Sed nuper intellexi, doctissimum Arnaldum eius emendationis palmam mihi praeripuisse in Animadv. ad Callimachum p. 60. Caeterum Reiskii ingenium, in profecrendis Coniecturis fertilissimum illud quidem, sed saepe infelicissimum, pro ὕλομανεῖν legere malebat ὕθλομανεῖ, *insanit in nugas*. Enimuero vulgata nihil elegantius, nihil τῷ ἐξυβρίζειν, de quo vid. Toupii Emendatt. in Suidam P. II p. 38, conuenientius est, quod, uti Latinorum *lasciui* et *luxuriari*, eleganter de plantis et arboribus, nimia soli vbertate nimis *effrondescentibus*, adhibetur, quae frondes superuacaneae cum amputantur, venuste κολάζεσθαι dicuntur. Verbi autem ὕλομανεῖν propria sedes est in agris, qui *filuescunt, et sarmentis luxuriantur*. Vid. Strabon. Lib. XIV p. 1003. Inde eleganter transfertur ad homines *animi vitiis luxuriantes*, et ad res. Consule in hanc rem Wesselingium ad Diodor. T. II pag. 533. Quid autem Reiskii *insanire in nugas* sit, me non intelligere, fateor. Mox pro καταμιγνύωμεν Xylander e Cod. quodam mauult καταμηνύωμεν, cui non subscribo, cum hoc Verbum hic quidem nullum sensum efficiat, et recepta lectio voci κρᾶσις melius respondeat, atque Plutarchus ipse in eadem re hoc verbo utatur, ἔτω τὰς λόγους μιγνυμένους πρὸς τὸ μυθῶ-
δες,

δες, c. 6 κακίας καὶ ἀρετῆς σημεῖα μεμιγμένα ταῖς πράξεσιν, c. 7 ἀνθρώπων μεμιγμένων πάθεσι καὶ δόξαις. Pro eo est c. 2 ἐγκεράννυθαι. Caeterum in τῷ καταμιγνύωμεν subintell. τὴν φιλοσοφίαν.

ὁ μανδραγόρας] De mandragora, eiusque vi soporifera, vide Plin. H. N. Lib. XV c. 2: Interpret. Lucian. ad illa in Timon. c. 2 ὅπῃ γε καὶ ἀπὲρ ὑπὸ μανδραγόρῃ καθεύδεις. Cf. Steph. Schedias. p. 242, et inprimis Hemsterhusius ad laudatum Luciani locum.

τοῖς φιλοσοφεῖν μέλλουσιν — — ἐδιζομένους] Caue, scribendum putes ἐδιζομένους, ut voci μέλλουσι respondeat. Nam hic mos Casus variandi optimo cuique Graecorum est perfrequens. Exempla in hanc rem congeffit Sylburgius ad Pausaniam p. 931 Edit. Kühn., et Ernesti, ὁ πάνυ, ad Xenoph. Memorab. II, 2. Et hic quidem ἐδιζομένους pendet a τῷ προσφιλοσοφητέον, pro τὴς νέας προσφιλοσοφητέον, ἐδιζομένους, de quo loquendi more infra pluribus,

CAP. II

Poesis ψυχαγωγία Platoni dicta. antiquissimis temporibus pro optimis virtutis magistris habiti Poetae, σοφοί, σοφισταὶ et κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλοι ob eam rem dicti. Eratosthenis iniquum dictum de poetices utilitate. λόγος, τῷ ἔργῳ oppositum, fictio. levis emendatio in Plutarchi Coriolano tentata. πλέξαν, ῥάπταν, ὑφαίναν de qua re usurpentur? lectio Homerica contra Casaubonum vindicata. νομίζαν pro, versibus aliquid describere. Interpretis in ea voce lapsus. Locus Plutarchi foedissimo mendo purgatus. ἐπιλαμβάνειν reprehendere, πολέμοιο ταμίης quid? Interpretis in ea re error. νυκτὸς ποταμοὶ quid? Graecorum mos Infinitivum pro Imperativo ponendi. Bosii de ea re sententia conuicta. ἐναυλος, ἐναυλις quid?

ὅτι πρὸς ἡδονήν] Propterea Plato in Minoe poe-
 sin vocat ψυχαγωγίαν: quod etsi verissimum est, ta-
 men non exultandum est, Poetas solam aurium ani-
 morumque delectationem spectare, omni vtilitate, ex
 eorum lectione percipienda, neglecta. Antiquissimis
 enim temporibus Poetas optimos virtutis magistros, et
 eosdem cum Philosophis fuisse habitos, multi ex vete-
 ribus testantur. Scholiastes minor Homeri ad Ὀδυσσ.
 γ v. 266 τὸ ἀρχαῖον οἱ αἰδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπέι-
 χον. Idem tradunt Strabo Lib. I p. 10 Edit. Paris., et
 Quinctil. Lib. I c. 10, vnde σοφοὶ et σοφισταὶ sint dicti,
 vt docet Enarrator Graecus Pindari Isthmic. Ode V
 v. 36 Σοφιστὰς καὶ σοφὸς ἔλεγον τὸς ποιητὰς, vbi non
 audio Erasm. Schmidium, qui per σοφιστὰς nullos
 alios, quam Oratores, intelligit. Idem κατ' ἐξοχήν
 dicebantur διδάσκαλοι. Cf. Clement. Alexandr. Strom-
 matt. Lib. I. Itaque videat, vt multis sententiam suam
 probet Eratosthenes apud Strab. Lib. I, l. c., qui dicit,
 τὸς ποιητὰς σοχάζεσθαι ψυχαγωγίας μόνον, ἔ' διδα-
 σκαλίας, quem Strabo ipse luculentis rationibus vani-
 tatis conuincit; qui locus in hanc rem est lectu dignif-
 simus, longior autem, quam qui huc transferri possit.
 Cf. Athenaeus Lib. I c. 14, et ibi Casaubonus. Era-
 tosthenis sententiae etiam Diodorus fuisse videtur, qui
 I, 2 scribit, τὴν ποιητικὴν τέρεπιν μᾶλλον ἢ ὠφελεῖν.
 Vid. ibi Wesselingius. Caeterum cum Plato Poesin
 vocat ψυχαγωγίαν, utitur voce perquam venusta.
 Nam ψυχαγωγία, quae idem quod ψυχῆς ἀγωγή,
 est omne id, quod animum iucundo sensu tangit, alli-
 cit, et veluti blanda quadam vi capit. Clem. Alexan-
 drinus Lib. V Stromatt. T. II p. 659 de Poetis, πα-
 ραπέτασμος αὐτοῖς — ἡ ποιητικὴ ψυχαγωγία, h. e.
 delectatio. Vnde ψυχαγωγεῖσθαι, alicuius rei grato
 sensu tangi, delectari. Philo de Congr. quæer. Eru-
 dit. causa T. I p. 530 Ἐχει ἐκάστη τέχνη γλαφυρό-

τητας, ὀλκός τινας, δυνάμεις, ὑφ' ὧν ἐνίοι ψυχὰς
 γωγόμενοι καταμένεσι, quibus capti, delectati, diu-
 tius iis immorantur. Plura in hanc rem dabit Cupe-
 rus in Apotheosi Homeri p. 117 sqq. Vnde ψυχὰς
 γώγιον, vti et καταγώγιον, de locis vsurpatur, quae
 amoenitate sua nos alliciunt, et veluti ad se inuitant.
 Vid. Cuperi Observatt. II, 14.

τὸ δὲ πλαττόμενον λόγῳ] Quando λόγος ita
 ponitur, vt τῷ ἔργῳ respondeat, (quod saepe fieri do-
 cet Berglerus ad Alciphr. p. 36: Duker. ad Thucyd.
 VIII, 92: Hemsterhus. ad Lucian. Timon. c. 8 et Els-
 nerus ad Coloss. II, 2.) significat mendacium, *fiētio*;
 vnde in Nicia p. 991 λογοποιός homo mendax, qui va-
 nos rumores spargit. Neque aliud h. l. λόγος est,
 quam *fiētio*: quod ipsum etsi τῷ πλαττόμενον inclu-
 sum est, et saluo sensu τὸ λόγῳ abesse poterat; tamen,
 cum in superiori dixerit ἡ ἀλήθεια ἔργῳ, vbi ipsum
 quoque τὸ ἔργῳ omitti poterat, hic τῷ πλαττόμενον
 adiunxit τὸ λόγῳ, vt superiori τῷ ἔργῳ responderet.

Οὔτε γὰρ μέτρον — σύνθεσις] Lectu dignus
 ad hunc locum est Aristoteles de Poetica c. 1. Cf. in-
 primis de Harmonia Gesnerus ad Quinctilian. I, 10, 22.

λέξεως ὄγκος] De hac voce vide Longin. Sect.
 VIII p. 48 Edit. Toll., vbi ὄγκος cum ὑψηλῷ con-
 iungitur. Sed totus ille locus ad hunc Plutarchi vna
 cum Interpretet, consulendus est. Iudicent eruditiores,
 annon haec vox Plutarcho reddenda sit in Coriolano
 p. 415, vbi de legatis ad Coriolanum missis ita: ἐτύγ-
 χανον αὐτῷ μετ' ὅχλῳ καθεζομένῳ καὶ βαρύτητος
 ἐκ ἀνεκτῆς, inueniebant ipsum sedentem cum turba, et
 superbia non ferenda; vbi legendum puto μετ' ὄγκῳ,
 cum fastu et superbia. Sic ὄγκος pro superbia, fastu,
 in libello περὶ τῆς ἀκρίβειας p. 68.

καὶ

καὶ σύνθεσις] De hac voce dignus est, qui legatur Longinus π. ὑψ. Sect. XXXVIII p. 206 Ed. Tollii. Omnium autem copiosissime et luculentissime de hac voce exponit Cicero in Orat. c. 44, e cuius disciplina συνθέσεως partes tres sunt hae: *Compositio, Concinnitas, Numerus*. Cf. Aristoteles de Poetica c. 1.

εὖ πεποιημένη] Basil. εὖ πεπλεγμένη, voce ei rei commodissima. Graeci enim in eiusmodi rebus utuntur ῥάπτειν, ὑποῤῥάπτειν, ut Euripid. Alcest. v. 53, πλέκειν, ut in Solon. p. 146, item ὑφαίνειν, apud Homer. *Ιλιάδ.* γ v. 212

Ἄλ' ὅτε δὴ μύθος καὶ μῆδεα πᾶσιν ὕφαινον.

pro quo Casaub. in Lect. Theocrit. c. 9 legi malebat ἔφαινον, male; etsi id attulit viro cuidam docto in Observ. Miscell. Tom. I p. 121. Eodem modo apud Hesiod. Scut. Hercul. v. 28 μῆτιν ὕφαινε μετὰ φρεσίν, *consilium struebat in animo*. Neque tamen reiicienda recepta lectio. Sic apud Longin. π. ὑψ. Sect. VIII εὖ πεποιημένη λέξις, *bene composita dictio*.

Ὅθεν ὁ Σωκράτης ἐκ τινῶν ἐνυπνίων — ἀψάμενος] His verbis Plutarchi clarissimam lucem affundit Plato in Phaedone p. 46 C. Edit. Stephan. Cf. Baelius in Dictionario T. II p. 432 v. Aesop.

τὰς δὲ Αἰσώπῃ τοῖς ἔπεσι μύθος ἐνόμιζεν] Non accurate Latinus Interpres ἐνόμιζεν reddidit, *delegit*; redde, *fabulas Aesopi oratione vineta descripsit, versibus inclusit*: a voce νόμοι, qui sunt modi, seu moduli per se sumti, et ipsa quoque carmina modulata, ut docet Plutarchus de Musica, Spanhemius ad Callimach. p. 509 et d'Orville Van. Critic. p. 649. Quod autem Socrates hic fecisse narratur, idem fere tradit Auctor de Solone in ipsius vita p. 146, qui sententias Philosophorum comprehendit, inclusitque versibus,

γνώμας ἐνέτεινε φιλοσόφος, vbi ἐνέτεινε. (quo ipso verbo, vti et τῷ ποιῆν, Plato in Phaedone p. 160 lqq. de hoc Socratis studio vtitur,) eundem, quem hic ἐνόμιζε, significatum habet. Clemens Alexandr. Lib. I Strom. T. I pag. 365 Edit. Potter. de Terpandro, τὰς Λακεδαιμονίων νόμους ἐμελοποίησε, *Leges Lacedaemoniorum numerosis versibus descripsit*. Caeterum Reiskius his verbis, τὰς δὲ Αἰσώπῃ τοῖς ἔπεσι κ. τ. λ. tanquam loco male affecto, manum medicam admovit, eique suam sanitatem reddere voluit, ita legendo: τὰς δ' Αἰσώπῃ ἡμφοισμύνης τοῖς ἔπεσι μύθους ποίησιν ἐνόμιζεν, hoc sensu: *At, quas Aesopus fabulas pedestri et soluta oratione tradidisset, eas carmine vestitas poeseos nomen mereri existimabat*. Sed hoc non interpretari, sed vrere et secare in bonis auctoribus et est et habetur. Hic quidem Vir doctus, falcem Criticam intra paenulam continere poterat, cum hic locus, si quis alius, maxime sit sanus. Latinus Interpres non satis attendisse videtur ad haec: ὡς ποίησιν ἐκ ἔσαν, in quibus reddendis de suo addidit *putans*, quod nolim factum. Sunt enim accusatiui absoluti, et reddendi, *cum ea Poesis non esset, cui nihil fictionis adesset*: recte. A fingendo enim Poesis nomen traxit, vt docet Aristoteles de Poet., quo etiam pertinet insignis quidam Plutarchi locus ex libello, *Vtrum Athenienses domi, an in bello fuerint sapientiores* p. 610. Vnde apud Graecos οἱ δυνάμενοι ποιῆν et οἱ δυνάμενοι εἰπεῖν opponuntur. Apud Lyfiam in Orat. Funebri in Corinthios Socios p. 27 Edit. Taylorig οἱ ποιῆν δυνάμενοι sunt *Poetae*: οἱ εἰπεῖν δυνάμενοι autem sunt *Oratores*, vbi in hanc rem plura dabit Tavior. In hoc ipso libello Plutarchus aliquoties ποιῆν pro *fingere* adhibuit. V. c. cap. 5 ὁ Ἡσιόδους τὸν Προμηθεῖα ποιῶν, h. e. *fingens, fingendo introducens*: et c. 10 τὴν θεὸν — φρονίμῳ καὶ δικαίῳ ποιήσας.

σας. Caeterum de facultate fingendi, maxime necessaria ei, qui nomen *Poetae* consequi et iure obtinere vult, dignus est, qui legatur in Praefat. ad Valer. Flaccum, P. Burmannus.

τάδ' Ἐμπεδοκλέης ἔφη] De Empedocle inter alios consule Clem. Alexandrinum Lib. V Stromatt. T. II p. 723, vbi, quibusdam eius versibus adductis, addit: ἡ Φιλόσοφος Ἐμπεδοκλέης ποιητικὴ λέγει κ. τ. λ. Fabius I, 4, 4, vbi Grammaticam perfectam non ignorare esse philosophiae vult — — *tum vel propter Empedoclem in Graecis, tum Varronem et Lucretium in Latinis, qui praecepta sapientiae versibus tradiderunt.* Aristoteles de Poetica c. 1 τὸν μὲν (Ὅμηρον) ποιητὴν δίκαιον καλεῖν· τὸν δὲ (Ἐμπεδοκλέα) Φυσιολόγον μᾶλλον, ἢ ποιητὴν.

λόγοι εἰσὶ] *Interpres orationes sunt*; malim *sermones*, auctoritate Horatii inductus, qui Satyras suas, tanquam ab oratione pedestri non multum diuersas, *meros sermones* vocari voluit: Lib. I Sermon. IV γ. 40 seqq.

ὥσπερ ὄχημα] Scilicet versus veluti vehiculum quoddam orationis spectantur, quibus veluti vecta oratio in sublime attollitur. Vnde explicandae illae loquendi formulae apud Lucian. T. I p. 32 et 457, ad quem locum vtrumque consulendus Hemsterhusius.

προσποιῶ] In quibusdam est *προσποιεῖς*: quae lectio nullo modo ferri potest, cum constet, *προσποιεῖσθαι* forma media, nunquam actiua, *simulare* significare: de quo Kusterus in aureo de Verbis Mediis libello.

ἀλλ' ἐπιλήψεται μὲν αὐτῷ φοβημένα] Mihi hic locus de mendo est suspectus, et pro αὐτῷ omnino videtur legendum ἄλλο. Respicitur enim ad nobilissimum

mum

mum illum Homeri locum *Ιλιάδ.* υ v. 61, vbi Pluto
 timet, ne Neptunus terram eruat, tenebricosamque
 inferorum sedem detegat. Esse autem τὸ ἐπιλήψε-
 ται non ad ipsum Poetarum lectorem, vt Interpres
 Latinus putauit, sed ad alium quendam, scilicet Plu-
 tonem, referendum, intelligitur ex his sequentibus:
 ἐπιλήψεται δὲ τῷ Ἀπόλλωνος, quae verba si superio-
 ribus respondere debeant, legendum omnino, pro αὐ-
 τῷ, ἄλλος ἐπιλήψεται autem potius *reprehendet et*
quasi in ordinem rediget, quam cum Xylandro *reuo-*
cabit a metu, reddendum est. Hic vero non audio
 summum Grotium, pro τῷ Ἀπόλλωνος *χαλεπαίνον-*
τος scribi iubentem τῷ Ἀπόλλωνι *χαλεπαίνοντος*; re-
 ceptam interpretor: *sed reprehendet et in ordinem*
quasi rediget Apollinem iratum, ob Graecorum prin-
 cipem Achillem. Caue hic assentiri Interpreti Latino,
 reddenti: *aut vbi subierit Apollini irasci*: mentem
 in alia re occupatam habuerit necesse est. Caeterum
 vehementer laetor, emendationem meam ἄλλος pro
 αὐτῷ me probasse limatissimo iudicio Doctoris mei
 ERNESTI, qui, in hac re dubia a me per literas con-
 sultus, rescripsit, *cum emendas ἄλλος pro αὐτῷ recte et*
eleganter facis. Iam dudum haec formulis stanneis
 exscripta erant, cum non sine voluptate cognosce-
 bam, eandem fere huius loci emendationem in men-
 tem venisse Tollo ad Longin. Sect. IX p. 58, vbi pro
 αὐτῷ legi vult Ἀιδωνέως, sensu eodem. Sed emenda-
 tio nostra Ἀἰδός pro Αὐτῷ minus a literis recedit, quam
 Tolliana. Nec nos nostrae emendationis adhuc poeni-
 tet, licet Reiskius ad h. l. aliter senserit. Celeb. GESNE-
 RVS legendum putat ἐπιλήψεται μὲν ἂν τῷ Φοβερμέ-
 νῳ; de qua re pluribus disputat in sua ad me epistola,
 quam consulas.

ὃν αὐτὸς] Hi versus sunt Aeschyli, vt me do-
 cuit Plato sub finem Lib. II de Republ., vbi pro ὃν αὐ-
 τὸς

τὸς legitur ὁ δ' αὐτός, vti etiam in Aeschyli Fragmentt. e Tragoedia. *Ψυχασασία* p. 646 Edit. Stanleii legitur. Caeterum, cum Apollo Achilleum interfecisse dicitur, id intelligendum est de Apollinis ope, Paridi, Achilleum interfecturo, praestita: de quo Homerus *Ιλιάδ.* χ v. 359, vbi moriturus Hector, tanquam vates, haec praedicit Achilli:

Ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ἐδλὸν ἰόντ', ἐλέσσωσιν ἐνὶ Σκαιῇσι πύλῃσι.

Caeterum, hunc locum Homericum allegorice esse capiendum, monet Longinus Sect. IX pag. 59, vbi vid. Langbaenius.

παύσεται δὲ τὸν φθιτὸν Ἀχιλλέα — — δακρύων]
Interpres reddidit: *quin et extincti iam Achillis et Agamemnonis lacrymas compestet*, paullo obscurius: *redde: desinet s. parcet deslere Achillem et Agamemnonem*. Huc refero locum paullo obscuriorem Sophoclis *Electr.* 255, cum *Electra* dicit: *ἐκ ἀποπαύσομαι θρήνων*, vbi ego quidem contra omnes editt. scribendum puto *θρηνῶν*, vt sit participium, hoc sensu: *Ego nunquam lugere desinem*; *θρηνῶν* autem ibi est pro *θρηνῆσα*, quod de *Electra*, non qua femina est, aut actione aliqua feminis propria, sed de tali agitur, quae feminis cum viris est communis: qua occasione Auctores etiam de feminis loquuntur interdum genere masculino. Apud Sophoclem *Aiac.* v. 167 est *πτηνῶν ἀγέλαι* — — *ὑποδείσαντες*, quod etsi regulis Grammatices aduersari videtur: tamen nullo modo sollicitandum est. Attici enim, vti et alii, saepissime Substantiuis feminini generis addunt Adiectiuum s. Participium masculini generis. Bene ad h. l. Scholia: *δηλοῦς τῷ ἀγέλαι ἐπήγαγεν ἀρσενικὴν μετοχὴν τὴν ὑποδείσαντες πρὸς τὸ νοητόν· ἐν γάρ ταῖς ἀγέλαις ὡσὶ καὶ ἄρβενες καὶ θήλειαι*. Cf. omnino huc Eustathius

thius ad Homer. *Ιλιάδ.* ε v. 140 p. 531 Ed. Rom. Apud Aristænet. Lib. I, 1 *μελάντατοι κόραι*, vbi non erat, quare Pauus mutaret in *μελάνταται*. Vide Stolbergii Praelectt. in Sophoclis Aiac. I p. 139 et 157; inprimis autem Dukerum ad Thucyd. II, 47. Praecipue autem hoc fieri solet in Duali Numero. In Sophoclis *Electra* v. 1007 et 1009 *εὖ πράσσοντε, λαβόντε*, de Chrysothemide et *Electra*. Apud eundem in *Oedipo Tyrano*. v. 1486 *Φίλοι δακρυβρέντων*, de filiabus *Oedipi*, vbi Triclinius obseruat, e ratione grammatica dicendum fuisse *δακρυβρέσαν*, sed illud magis esse Atticum. In *Electra* v. 985 *ψυχῆς ἀφειδήσαντε* pro *ἀφειδήσασα*: v. 983 *τῷδε τῷ κασιγνήτῳ*, ὧ (quem locum in hanc rem quoque laudat Eustathius ad Homer. *Ιλιάδ.* θ v. 455), vbi *κασιγνήτῳ* de Feminis vsurpatur in Masculino, cum terminatio feminina saepe apud Homerum in vsu sit. Cf. omnino de hac loquendi ratione Clarkius ad Homer. *Ιλιάδ.* ε v. 778. Cum autem Scriptores genere Masculino de Feminis vtuntur, id fere faciunt tum, cum de Feminis, non qua Feminae sunt, aut de actione aliqua, Feminis propria, fermo est, sed vbi de iis, vt hominibus, aut actione aliqua, Feminis et Viris communi, loquuntur, vt in Sophoclis loco paullo ante adducto Tragicus de Sororibus genere Masculino vsus est, quia Chrysothemis et *Electra* ibi non vt Feminae considerantur, sed vt homines fortes, neque tam ad sexum earum, quam ad fortitudinem animi virtutemque, respicitur. Huius obseruationis ope multa Graecorum loca commodissime mihi expediri posse videntur. In Sophoclis fabula, *Electra*, v. 102 est, vti paullo ante monuimus, *ἀλλ' ἔμην δὴ λήξω θρήνων*, vbi omnino scribendum censeo *θρήνων* pro *θρήνῃσα*, ob rationem paullo ante redditam. Huc referendus alius in eadem fabula locus v. 159, Interpretibus minus recte intellectus: *κρυπταῖ*

πτῶ τ' ἀχέων ἐν ἡβᾷ. Apud Homerum *Ιλιάδ.* δ v. 22 Ἡ τοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν pro ἀκέρσα. Male ibi Aristonicus ἀκέων pro Aduerbio sumit, vt obseruat Eustathius, dignus, qui ad h. l. consulatur. Et hoc saepissime cum in Homero, tum in aliis scriptoribus graecis obseruare mihi visus sum, eos de Deabus vsurpare Masculinum genus, cum de iis non sermo est vt Feminis, sed vt Diis, aut actione aliqua, vel virtute, v. c. sapientia, potentia, Diis Deabusque communi, quod etiam Auctor vitae Homericæ obseruauit. Sic Ceres et Proserpina Athenis dicebantur τῷ Θεῷ. Vid. Valkenar. ad Euripid. Hippolytum p. 169. Et haec ipsa ratio est, quare Latini interdum Deam aliquam nominent *Deum*. Cicero Lib. I Disputatt. Tuscul. c. 47 Iunonem vocat *Deum*: et Lib. IV in Verr. c. 43 de Cerere et Proserpina *prope incubula reperiuntur DEORVM*, vbi quorundum critica manus, male hic officiosa, emendat *Dearum*, male! Sic saepe Graeci, et tantum non semper de Cerere et Proserpina dicunt τῷ Θεῷ, de quo Casaubonus ad Athenaeum p. 372. Inprimis huc facit locus Homeri *Ιλιάδ.* δ v. 57 sq., vbi Iuno potentiam suam iactitat, Ἀλλὰ χεὶ καὶ ἐμὸν θέμεναι πόνον ἐκ ἀτέλεσον· καὶ γὰρ ἐγὼ ΘΕΟΣ εἰμι. Eadem apud Herodotum Lib. I c. 31 dicitur ἡ Θεός. Eadem fere causa est, cum Auctores de hominibus muliebris sexus Masculino genere vtuntur. Plutarcho in Marcello p. 564 mulier quaedam dicitur *ικέτης*, vbi Stephanus scribendum censet *ικέτις*, sine causa. Ibi enim illa mulier non qua *femina*, sed qua *homo supplex*, consideratur. Eandem ob causam in Sophoclis Antigone v. 938 Antigone de se loquitur genere Masculino, παθόντες — ἡμαρτηκότες. In Electra v. 402 in omnibus, quos vidi, libris legitur *τιμωρέμεναι*: cum tamen Scholiae ibi diserte doceat, non *τιμωρέμεναι*, sed *τιμωρέμεναι*.

μενοι, a Sophoclis manu fuisse profectum: quod, quoniam non publici saporis erat, cum ibi de Electra sit sermo, mutari oportuit. Sed lectio τιμωρέμενοι salva est. Quam autem Scholiastes rationem eius vindicandae affert, ea est nulla. En tibi eius verba: ἀπορῶσιν ἐνταῦθα, πῶς γυνὴ ἔσα, τιμωρέμενοι, ἔπεν, ὁ πέρ ἐστιν ἀρσενικόν. Καί φαμεν, ὅτι πρὸς τὸ ὑμῖς τῷτο ἔφερον. Sed haec ratio est nulla. Aliter H. Stephanus, neque tamen melius. *Ego crediderim, inquit, illam (Electram) τιμωρέμενοι dixisse, referentem ad fratrem Orestem, sic tamen, ut illi hoc dictum veluti exciderit: praesertim quum Ὀρέστην παυσῆσαι vix speret venturum.* Miror, huic viro doctissimo veram huius rei rationem non venisse in mentem. Scilicet Electra ibi consideratur non qua femina, sed qua Heroïna fortis, quae facinus, audacius quam pro muliebri animo, erat aggressura, moechum scilicet Aegisthum matremque, Agamemnonis, patris sui, interfectores trucidatura, et tum demum animo virili moritura. Eiusdem libertatis fortitudinisque in dicendo Electrae ratio habetur v. 617, ubi de ea τηλικῶτος vsurpatur. Et hoc in locis aliis fere innumeris observare licet. Contra ea, cum Auctores de Deabus aut Feminis humanae conditionis loquuntur ita, ut ad ipsarum Sexum, actionemque aliquam, Féminis propriam, respiciant: de iis adhibent Substantiva et Adiectiva feminini generis. Haec ex reliquiis Lectionum nostrarum Sophoclearum, in tironum gratiam, huc transferre visum est. Quibus dictis subiungamus verba Auctoris vitae Homericæ p. 303 Opuscul. Gale: Σύνηδες ἦν τοῖς παλαιοῖς, χρῆσθαι τοῖς ἀρσενικοῖς καὶ ἀντὶ τῶν θηλυκῶν, ὡς κρείττοσι καὶ δυνατωτέροις. Sed totus locus in hanc rem legendus est. Cf. omnino de hoc loquendi more Valkenarius ad Euripidis Hippolytum p. 105 sq.

καὶ

καὶ γὰρ τῷτο χαριέντως εἰς τὴν νεκυάν] Fuit eum putarem, εἰς h. l. pro ἐν, more Graecis vſitatiffimo, poſitum, totumque ſenſum eſſe hunc: *Et hoc venuſte Homerus in ſua Necya dixit, quippe quae eſſet recitatio mulieris*; ſed nunc eius ſententiae me poenitet, locumque ſic interpretor: *Nam et hoc Homerus in ſuam Necyam dixit, et venuſte luſit, quippe eſſet narratio mulieris propter fictionem*, h. e. quaſi omnia illa, in Necya deſcripta, propter fictionem eſſent digna, quae mulierculis narrarentur. Verſus laudati petiti ſunt ex Homero Ὀδύσσ. λ v. 222; Νεκυῖα etiam dicta, vt docet Euſtathius ad illum librum. Eadem ſententia de hoc loco eſt GESNERI.

προσαναχρώννυνται] Turneb. et Vulcob. πρὸ-
εγκαταχρώννυνται: ſed vulgata retinenda, et ita red-
denda: *faſſam opinionem ſuam, fictionum quaſi pig-
mentis ornatam, nobis commendant*. Metaphora per-
quam venuſta, nec Plutarcho infrequens. Idem de
Discrimine Adulat. et Amici p. 89 Edit. Stephan.: de
Adulatore: αὐτοῖς (Dominorum vitiis) ἐπιτηδεύμασι
— — παραβάλλων καὶ προσαναχρωννύμενος, h. e.
mores Dominorum ſuorum induit, eorumque veluti
colorem aſſumit, quod paullo ante per ſυναφομοιοῦναι
expreſſerat. Pro eo habet συναναχρώννυμαι π. παῖδ.
ἀγωγῆς c. 6 ἵνα μὴ συναναχρωννύμενοι βαρβάροις
καὶ τὸ ἥθος μοχθηροῖς ἀποφύρωνται τι τῆς ἐκείνων
φauλότητος, ne, barbarorum et prauis moribus prae-
dicatorum contagione infecti, vitii aliquid contrahant.
Vbi Heumannus, Criticus Muſis iratis et Apolline
iniquo natus, reſcribendum συγχρώμενοι infeliciter
coniiciebat, in viam reductus ab Heuſingero, Viro
graece doctiſſimo. Quod Plutarchus in hoc loco no-
ſtro per προσαναχρώννυνται exprimit, id mox ſeq.
pag. verbis aliis, atque iis perſpicuis, declarat, his: οἱ

ποιηταί, ἣν ἔχουσιν ἀπάτην περὶ θεῶν καὶ ἀγνοίαν,
εἰς ἡμᾶς ἐκφέρουσι καὶ μεταδιδέουσι.

Ζεὺς ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης] Homer. *Ιλιάδ.* δ
v. 84 πολέμοιο ταμίης reddidit Interpres, *dispensans*
praelia: et ita scholiastes Homeri minor, *διατάκτωρ*,
δεσπότης. Et sane haec interpretatio Homeri menti
conuenit, eo loco, ubi hic versus extat: minime au-
tem eadem huc pertinet, aut consilio Plutarchi satis-
facit, quo hunc, et caeteros versus, hic adduxit. Ex-
emplis enim docere vult, Poetas saepissime peruer-
sas de Diis opiniones habere. Si igitur Plutarchi con-
silio conuenienter interpretari velimus ταμίης πολέ-
μοιο: reddendum erit *auctor*, et, vt Liuius dicit, *tur-*
bator belli, h. e. qui omnem occasionem concitandi
belli quaerit et praebet. Saepe in huius vocis inter-
pretatione Interpretes sunt lapsi. Sic pro *auctore* vsur-
patur apud Athenaeum Lib. II c. 17, cum ab Epitoma-
tore Athenaeus vocatur ὁ τῶν δειπνῶν ταμίης, quod
male Dalechampius reddidit *Coenarum censor*, quasi
scriptum fuisset *τιμητής*. ὁ τῶν δειπνῶν ταμίης est
horum conuiualium sermonum auctor et conscriptor,
qui ab eodem Lib. I c. 1 dicitur ὁ τῆς βίβλου πατήρ.
Sic apud Lucian. in Timon. c. 28 p. 141 Plutus dicitur
πάντων ἐκείνων πατήρ, h. e. *omnium istorum malorum*
auctor. Quod ad Auctoris nostri verba antecedentia
ἐπιγράψας ψυχοσασίαν attinet: de voce ψυχοσα-
σία lectu digna habet Hemsterhusius ad Lucian. T. I
p. 471, ubi Reinesii aliorumque errores castigat. Adde
Aeschyli Fragmentt. p. 646 Edit. Stanleii. Caeterum
de Poetis, peruerse de Numine diuino sentientibus, et
ea opinionis peruersitate aliorum animos corrumpen-
tibus, egregius est Plutarchi locus in Pericle p. 315,
sed longior, quam vt huc sit transferendus.

Πάλιν αἱ περὶ τὰς νεκυίας — διαθέσεις] Τερα-
τεργίαι sunt *fictiones rerum portentosarum, admira-*
tionum

tionem stuporemque excitantium. Vnde τερατολογεῖν apud Diodorum I, 73 est *portentosa narrare*; quas quidem portentosas fabulas sua utilitate non carere, idem contendit sub init. Lib. I. Διαθέσεις autem sunt *descriptiones, argumenta*. Vid. Calaubonum ad Athenaeum Lib. V c. 6. Inde διαθέσεις μυθικαί sunt *descriptiones, argumenta fabulosa, ex historia fabulosa petita*. Totus locus ita reddendus: Contra ea (ita πάλιν ob sqq. reddendum) *portentosae de manibus defunctorum descriptiones terribilibus verbis factae* — — non multos latent s. decipiunt. Nam νεκρία h. l. nihil aliud notat quam *manes defunctorum, s. fabulam de iis*. Caeterum huic Plutarchi loco simillimus est, atque adeo huc conferendus, ille Ciceronis Disputatt. Tuscul. I, 16.

νυκτὸς ποταμοί] Non sunt; quod Interpres putavit, *noctis fluvii*, sed *fluvii apud inferos*; vt apud Euripid. Hecub. initio σκίτρε πύλαι portae inferorum. Caeterum hic Pindari locus in eius Carminibus, hodie superstitibus, non legitur, nec in Fragmentt. Edit. Schmidianae vel Anglicanae adductus est. Est autem alius Pindari locus, huic simillimus, Pyth. I, 40 sqq., vbi furores Aetnae, ignes spumantis, describit, de quo. vid. Gellius XVI, 10 et Macrobius V, 17. Cf. descriptionem Virgilianam Tartarei Phlegethontis Lib. VI Aeneid. v. 550 sqq. Ερεύγεθαι autem pr. dicuntur fontes, vnde aqua promanat; vnde apud Pindarum Pyth. I, 40 ἐρεύγονται πηγαί. Translate Sol ἐρεύγεθαι dicitur, *radios emittens*, apud Apoll. Rhodium Lib. III v. 163.

Θεὸς μὲν αἰτίαν] Citat hos versus Stobaeus Serm. II Titul. *de Malitia*, et adscribit Menandro: adducit quoque eosdem Plutarchus in libello *aduersus Stoicos* p. 1957.

Μή μ' ἀκλαυτον ἄθαρπτον ἰὼν ὅπιθεν καταλείπειν] Ita edidi, vt et Aldina habet. Stephanus et Potterus legunt καταλείπης: apud Homerum quoque legitur καταλείπειν: quam lectionem etiam Reiskius secutus est. Mutauerunt sine dubio, quia non recordabantur, Infinitiuum h. l. positum esse loco Imperatiui. Saepe per ignorantiam librariorum factum est, vt constructio paullo rarior, optimo tamen cuique auctori vsurpata, a vulgatiore sit loco suo deiecta; vt in eadem re bene obseruat doctiss. Hemsterhusius ad Aristoph. Plut. v. 598. Quod enim quis putet, καταλείπειν in illo Homeri loco regi a κέλομαι antecedentis versus,

Ἐνθα σ' ἔπατ', ἀναξ, κέλομαι μνήσασθαι ἑμῶς,
Μή μ' ἀκλαυτον, ἄθαρπτον, ἰὼν ὅπιθεν καταλείπειν

in eo falleretur. Non potest καταλείπειν regi a κέλομαι propter ἰὼν, quod necessario in ἰόντα esset mutandum, cum praecedat σέ: nisi quis velit defendere illo Homericο Ιλιαδ. β 350

Φημί γάρ ἔν κατανεῦσαι ὑπερμενέα κρονίωνα — — ἀστράπτων,

sed eo non confugiendum est, cum is sit optimi cuiusque auctoris mos, vt infinitiuum pro imperatiuo, seu ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτικῆς, vt Grammaticorum filii loqui solent, ponat. Etsi autem in hoc, multisque locis aliis, commode θέλησον, μέμνησο aut simile quid subintelligi potest, tamen sexcenta alia sunt, vbi infinitiuus loco imperatiui adhibitus est ita, vt nulum horum possit subintelligi. Et ego quidem de tota ea re sic iudico: Initio Graeci videntur Infinitiuum pro Imperatiuo non adhibuisse nisi ibi, vbi commode δεῖ, χρῆ, κελεύω, θέλησον, aut simile quid, poterat subintelligi, a quo ille Infinitiuus regebatur: postea vero, vt in multis aliis loquendi formulis, ita in hac facti viden-

videntur paullo negligentiores, Infinitivumque loco Imperativi adhibuisse ita, ut nulla ex iis vocibus subintelligi posset. Nam, quod doctissimus Bosius de Elipsi Graeca p. m. 311 seqq. dicit, in omnibus locis commodissime subintelligi posse τὸ κελεύω, in eo fallitur. Commode subaudiatur κελεύω in illo Hesiodio ἀρχεῖθ' ἀμειβεσθ': et δεῖ σ. χρὴ in illo γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν, γυμνὸν δ' ἀμᾶδιαι. Commode quoque subaudiatur κελεύω in hac formula μὴ διδάσκειν τῆτο: quid autem fiet locis iis, ubi sū est adiunctum? ut apud Hesiod. Scut. Hercul. v. 95 ἀλλὰ σὺ θᾶσσον — — θρόν' ἄρμα ἔχειν. Sed video, quid et hic multi sint dicturi: subintelligendum nempe esse μνήθητι: ad cuius vocis auxilium saepe decurrendum dicit Iac. Gronov. ad Arrian. Lib. V c. 2. Est eius vocis interdum aliquis usus, fateor, sed saepe nullus. Quid enim? in illo Hesiodio Ἔργ. v. 616 ἀρότε μεμνημένους εἶναι Ὀρέας: affer ibi illud μνήθητι tuum; et videbis quam inepte. Multis locis aliis ostendi posset, Infinitivum loco Imperativi positum esse ita, ut ex vocibus, antea allatis, nulla commode possit subintelligi. Itaque fauceo illi lectioni apud Homer. *Ιλιάδ.* α v. 20

Παῖδα δέ μοι λῦσαι τε φίλην, τὰδ' ἄποινα δέχεσθαι.

Quam enim Barnesius praetulit et in textum recepit λῦσαιδε, eam videat, ut cuiquam, graecae linguae perito, probet. Longe enim aliud quid significat λῦσαι forma activa, aliud λῦσαιδε: cum hoc usurpetur de eo, qui, pretio soluto, aliquid liberandum curat, seu aliquid redimit, ut eodem loco (v. 13) Chryses dicitur λυσόμενος τε θύγατρα; λῦσαι autem de eo, qui accepto pretio, aliquid liberat et dimittit. Neque video, quid acutissimum Clarkium mouerit, ut ab illa lectione, tanquam non satis commoda, recederet.

Quam enim causam hic praetendit, non posse scilicet Infinitivum loco Imperativi positum esse, quia sequatur Nominativus ἀζόμενοι, ea non motus videtur, cum Ιλιάδ. ε v. 692 ederet

Ἄλλὰ σύ γ' αἶψ' Ἀχιλλῆϊ, θείων ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Εἰπᾶν.

Superiori illi Homerico loco valde similis est alius in Hymn. in Vener. v. 140

Εὐ δὲ ποταὶ καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα.

De hoc Infinitivorum usu pro Imperativis egerunt H. Stephanus, quamquam parum accurate, in Animadv. in lib. de Dial. p. 46 sq.; Aemil. Portus in Lex. Dor. et Ion. v. Ἀπαρέμφοτα; Iac. Gronovius ad Arrian. Lib. V p. 210, et Hemsterhusius ad Lucian. T. I p. 260, ubi docet, etiam Optativi loco interdum Infinitivum poni. Omnium disertissime de hoc Graecorum more Lesbos περὶ χημέτων. Ἰωνικὸν δὲ καὶ Δωρικὸν ὁμῶς εἰλημένων ἀπὸ τῶν κατὰ Σικελίαν Δωριέων. γίνεται δὲ παραλαμβανομένους ἀπαρεμφάτε ῥήματος ἀντὶ προστακτικῶς ἐν ταῖς τοιαύταις συντάξεσιν, ὅταν λέγη τις δός μοι τὸ βιβλίον αὐτὸ, δῆναί, φάσκει καὶ Ὅμηρος (Ιλιάδ. β v. 10) ἔλθων ἐς κλισίην Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο, Πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν· ἀντὶ τῷ ἀγορεύει. καὶ (Ιλιάδ. δ v. 66) πειρᾶν θ', ὥς κεν Τρῶες· ἀντὶ τῷ πείρα. χρῶνται δὲ τῷ ἀπαρεμφάτῃ ἐπὶ ἐνικῷ προστακτικῷ καὶ πληθυντικῷ ὁμοίως· γράφειν λέγοντες· ἀντὶ τῷ γράφετε. Ὅμηρος (Ιλ. β v. 75) ὑμεῖς δ' ἄλλοθεν ἄλλος ἐρητύειν ἐπέεσσιν· ἀντὶ τῷ ἐρητύετε. Haec paullo fusius exposuimus, partim, ut lectionis Homericæ, a nobis receptæ, rationem redderemus, partim, ut iuvenes hunc morem loquendi doceremus.

Μή μ' ἀπολέσῃς] Extant hi versus apud Euripid. Iphigen. in Aulide v. 1218, vbi pro λεύσαν legitur βλέπειν.

προσεαλωκότων] Editt. Stephan. Potter. et Reiskiana habent προσεαλωκότων. Sed ego *Basil.* fecutus exprimendum curavi προσεαλωκότων h. e. antecaptis opinionibus imbutorum. Πρὸ autem et πρὸς in Compositione sexcenties fuisse permixta, inter alios docet D'Orville ad Chariton. Lib. I c. 10.

ἔχειν ἑναυλον] Quae huius vocis sit vis, optime cognosci potest ex iis, quae scribit Auctor Etymol. Magn.: ἑναυλοι λόγοι· οἱ πρόσφατοι καὶ ταῖς ἀκοαῖς ἔτι ἑναυλέμενοι. ἑναυλον· ὃ πρὸ πολλῶ ἐνηχέμενον ἢ μνημονεύμενον, ἀλλ' ἔτι ἐνηχέμενον. αὐλὸς γὰρ πᾶν τὸ φωνὸν καὶ ἐπιμηκές· τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ τῶν ὠτῶν τόπος. Idem habet Phauorinus, qui addit haec: οἱ μὲντοι μετ' Ὀμηρον ἑναυλὸν φασὶ καὶ τὸ ἐντὸς τῆς αὐλῆς. Ὅθεν λόγος ἑναυλὸς ἀκοῇ· ὃ ἔτι ἐντὸς ὧν τῆς ἀκοῆς. αὐτὸ δὲ ἴσως καὶ παρὰ τὸν μεσικὸν αὐλὸν ἐρρέθη· ἵνα ἡ λόγος ἑναυλὸς ὃ ἔτι καταυλῶν τὴν ἀκοήν. Ex quibus intelligitur, ἑναυλον dici de eo, quo aures adhuc personant, tanquam post tibiarum sonum. Philo de Congress. quaerend. Erudit. gratia T. I p. 529: ἑναυλα μὲν τὰ λεχθέντα ὑπήχῃ, dicta aures meas adhuc personant. Apud eundem Lib. III Allegor. p. 105 de memoria: ἑναύλεις ἔχει καὶ ἐναργεῖς τὰς καταλήψεις, recentes et perspicuas perceptiones retinet. Idem c. Flacc. T. II p. 541: αἱ ἑναυλοι μνήμαι τῶν κακουργιῶν, recens adhuc est maleficiorum memoria. Apud Aeschinem c. Ctesiph. p. 301 Edit. Wolfii: ἑναυλον ἦν ἔτι τότε πᾶσιν, tunc ea vox in auribus omnium resonabat. Cf. D'Orville ad Chariton. p. 138; imprimis Ruhnkenium, Virum graece exquisitè doctum, ad Timaei Lexic. p. 73. Breuib.: Ἐναυλὸς venuste

dicitur cum de *Sermone*, quo aures adhuc personant, tum de omni re, cuius memoria adhuc recens est. Apud Lucianum T. I p. 8: ἡ Φωνὴ τῶν ἀκηθόντων ἔναυλος ἔτι, h. e. sonus eorum, quae audiuiimus, adhuc in auribus personat. Sensus igitur huius loci est: *Instruamus, doceamus iuuenem, ut semper contra haec Poetarum dicta absurda hoc in promptu habeat, hoc in animo ipsius obuersetur.* Caeterum in τῷ παρασκευάζωμεν subintell. τὸν νέον, *instruamus, moneamus iuuenem.* Eadem est sententia, quam supra exhibuit his verbis: εἰτάγωμεν (τὸν νέον) εἰς τὰ ποιήματα μηδὲν ἔτῳ μεμελετημένον ἔχοντα καὶ πρόχειρον, ὡς τὸ,

Ποῦδ' αὖ ψεύδονταί κείδοι.

ἰλιγγιῶντας] De v. ἰλιγγιῶν vid. Hesychius, et Suidas, qui, ut Kusterus ibi monuit, sua ex Enarratore graeco Aristophanis ad Acharnens. v. 581 hausit.

CAPVT III

Επισῆσαι quid? ἀντίστροφος quid? πρόσωπον quid? *Fabri emendatio in Longino reiecta. Parmenonis dexteritas in grunnitu Suis imitando. Aristophon, pictor celeberrimus: foeda macula ex Plutarcho sublata. Silanio, statuarius nobilissimus. προβάλλειν pro reicere, improbare: emendatio viri docti reiecta. Mos Graecorum, verbum ex altera orationis parte repetendi sensu diuerso. D. Lucae locus expositus. Rollini censura in Euripidem iniqua.*

Ἐτι μᾶλλον ἐπισήσωμεν] Non satis accurate Interpretes Latini; magis quoque adhuc cautum eum reddemus; neque Grotius: hoc quoque amplius sistemus assensum. Φιτάναι τινὰ est, aliquem instruere, docere; unde ἐπισάτης, magister. Sic infra c. 7: ὅπερ δὲ ἀσάφεια τῆς γνώμης,

γνώμης, διορισέον ἔτω πως ἐφιστάνας τὸν νέον, ubi idem Interpretis lapsus. Et, quod hic Plutarchus ἐπισήσῃ vocat, id mox per διδάσκειν exprimit.

ἀντίστροφος τῇ ζωγραφίᾳ] Quae huius vocis vis sit, optime intelligi potest ex iis, quae scholiastes Pindari in Introd. ad Olymp. seu περὶ τῶν καύλων τῆς στροφῆς καὶ ἀντίστροφῆς habet. Solebant scilicet Lyricorum poemata, εἰδη dicta, diuidi in tres partes, στροφὴν, ἀντίστροφὴν, ἐπῳδόν. Prima carminis pars dicebatur στροφὴ, quam cum chorus canebat, a dextra ad partem sinistram circa aram se vertebat: ἀντίστροφὴ autem altera pars, quam cum chorus recitabat canendo, a sinistra ad dextram partem se mouebat: ἐπῳδὸς tertia carminis pars dicebatur, quam vterque chorus in medio ad aram consistens cantabat. Iam ἀντίστροφὴ in eo dissimilis erat τῇ στροφῇ, quod, qui hanc cantabant, a dextra ad sinistram; qui autem illam, a sinistra ad dextram incedebant; in hoc autem ἀντίστροφὴ accurate respondebat τῇ στροφῇ, quod totidem atque eiusdem generis versus habebat, quot et quales continebat στροφή: adeo vt ἀντίστροφὴ vna ex parte τῇ στροφῇ similis esset, ex altera autem dissimilis. Ex quo factum est, vt, quod alteri non plene respondet, sed in similitudine cum alio aliquid dissimile habet, vocetur ἀντίστροφον: quae significatio hic locum habet, cum Plutarchus dicit, poesein picturae esse ἀντίστροφον, h. e. vna parte ei similem, altera autem dissimilem: quod, quomodo sit intelligendum, facile intelligitur ex iis, quae de ea re auctor tradit. Sic Aristoteles Rhetoric. I, 1 ἡ ῥητορικὴ ἀντίστροφός ἐστι τῇ διαλεκτικῇ, quod Cicero Orator. c. 32 reddidit: *Rhetorice respondet ex altera parte Dialecticae*. Dignus etiam est, qui in hanc rem conferatur Magnus Gesnerus in Encyclopaed. T. I p. 152. Eadem poeseos cum pictura comparatio habetur in Timoleonte p. 461; in libello,

Bellone an sapientia Athenienses sint celebriores p. 617; et *Symposiac.* Lib. IX quaest. 15, ubi eius dicti auctor editur Simonides. Caeterum Plutarchus hic secutus est Aristotelem, qui in arte poetica c. 2 eadem tradit; quem locum non pigeat huc transferre, praesertim cum ad seqq. Plutarchi verba rectius intelligenda faciat: Ἐπεὶ δὲ μιμῶνται οἱ μιμῶμενοι πράττοντας, ἀνάγκη δὲ τέτοις ἢ σπεδαιέας ἢ φαύλους εἶναι (τὰ γὰρ ἥδη χερδὸν αἰεὶ τέτοις ἀκολουθεῖ μοῖσις· κακία γὰρ καὶ ἀρετὴ τὰ ἥδη διαφέρουσι πάντες) ἤτοι βελτίονας, ἢ καὶ ἡμᾶς, ἢ χείρονας ἀνάγκη μιμῶσθαι, ὥσπερ οἱ γραφεῖς. Πολύγνωτος μὲν κρείττερος· Πάυσων δὲ χείρερος· Διονύσιος δὲ ὁμοίως εἴκαζε, Quoniam autem ii, qui imitantur, agentes imitantur, necesse vero est, eos aut bonos aut malos esse (mores enim ferme hos consequuntur: nam vitiositate et virtute in moribus differunt omnes) aut meliores, quam nos, aut peiores necesse est imitari. Vt ex pictoribus Polygnottus quidem meliores; Pauson vero deteriores: at Dionysius similes pingebat.

τὸ εἰκὸς] H. e. originali respondens. Lucian. in *Somnio* c. 2: βόας ἢ ἵππους — ἀνέπλαττον εἰκότως, h. e. ut eorum similitudinem perfecte referrent. Plutarcho ipsi *ἵπποι* exprimitur per *προσηκόντως*, quod idem est.

ἐναερόμυτον τῷ ὑποκειμένῳ πρόσωπῳ] Non satis accurate interpres: quatenus argumento congruit, redde: quatenus personae, cuius mores describuntur, convenit. Sic paullo post: φαῦλα φαύλοις καὶ ἀτόποις ἤθεσι καὶ πρόσωποις περιτιθέντες γράφουσιν: ibidem ἡ πρὸς τὸ πρόσωπον ὑπόψια, et multis locis aliis, in quibus πρόσωπον est persona, cuius mores et ingenium a poeta describuntur: quae si animo Fabri obuersata fuissent tum, cum apud Longinum sub finem Sect. IV legeret

geret ἀλλ' ἐδ' ἐν τοιούτων προσώπων διὰ μικροψυχίαν
καλὸν ἀχρημονεῖν: eam vocem non sollicitaturus et
pro ea προφάσεων legendum dictatoria auctoritate
pronunciaturus fuisset.

καθάπερ Παρμένων τὴν ὕν] Huius rei mentio
quoque fit in Sympos. Lib. V quaest. 1; quem locum,
huius quippe commentarium, transferre huc non gra-
vabor: τὴν Παρμένοντος ὕν ἔως ἰθαύμασαν, ὥς
παροιμιώδη γενέσθαι. καί τοι φασί, τῷ Παρμένοντος
εὐδοκιμῆντος ἐπὶ τῇ μιμήσει, ζηλῶντας ἑτέρας ἀντεπι-
δείκνυσθαι. προκατειλημμένων δὲ τῶν ἀνδράπων καὶ
λεγόντων, Εὐ μὲν, ἀλλ' ἐδὲν πρὸς τὴν Παρμένοντος
ὕν, ἕνα λαβόντα δελφάκιον ὑπὸ μάλης προσελθεῖν.
ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς ἀληθινῆς φωνῆς ἀκούοντες ὑπερφέγγ-
γοντο, τί ἐν αὐτῇ πρὸς τὴν Παρμένοντος; συναφεῖναι
τὸ δελφάκιον εἰς τὸ μέσον, ἐξελέγχοντα τῆς κρίσεως,
τὸ πρὸς δόξαν, ὃ πρὸς ἀλήθειαν, Parmenonis suem
ita admirati sunt homines, ut in proverbum abiret.
Et quidem ferunt, Parmenone ob hanc rem celebri,
quosdam idem aemulando certasse: Cumque homines
praeiudicio occupati dicerent, Bene hoc quidem, sed ni-
hil ad Parmenonis suem: quendam cum porcello, sub
axilla gestato, prodisse; et, cum vero suis grunni-
tibus homines tamen dicerent, Et hoc quid ad Parmenonis
suem? eum emissio in medium porcello arguisse, non
veritatem eos in iudicando, sed opinionem, sequi. Si
quis eandem rem versibus descriptam legere vult, ad-
eat Phaedrum Lib. V fab. 5.

Ἀριστοφῶντος Φιλοκτήτην] Guntherus in Notis
ad h. l. scribit: dubium est, utrum per Aristophontem
pictor sit intelligendus, an Comicus, qui fabulam illam
de Philoctete composuit. An Comicus aliquis de Phi-
loctetis miserrimo interitu fabulam scripserit, nescio;
illud autem scio, non esse dubitandum, quin celeberrimus

rimus ille pictor (de quo Plinius H. N. Lib. XXXV c. II) hoc loco sit intelligendus, quod me docuit Plutarchus in Sympotiac. Lib. V quaest. I, ubi de eadem re ita: τὸν γεγραμμένον Φιλοκτήτην, καὶ τὴν πεπλασμένην Ἰοκάστην, ἧς Φασιν εἰς τὸ πρόσωπον ἀργυρεῖς τι συμμῖξαι τὴν τεχνίτην, ὅπως ἐκλιπόντος ἀργυρεῖς (lege ἀνδρώπης) καὶ μαραινομένους λάβῃ περιφάνειαν ὁ χαλκεὺς ἰδόμεθα καὶ θαυμάζομεν, Philocteten pictum, et effictam Iocastam, in cuius faciem aliquid argenti admiscuisse ferunt artificem; ut aes hominis exanimati et contabescentis speciem in superficie referret, cum voluptate spectamus et admiramur.

τὴν Σιλανίωνος Ἰοκάστην] De Silanione, nobili statuario, Plinius H. N. Lib. XXXIV, 8; de Iocasta, Oedipi et matre et uxore, eiusque morte, Sophocles in Oedipo, et Euripides in Phoenissis: qui in ea re paululum a se discrepant. Sophocles enim tradit, Iocastam violentas sibi manus eo ipso temporis momento intulisse, quo cum filio suo, Oedipo, concubuisse se cognouit: Euripides contra ea, aliquot annis post eam sua ipsius manu periisse, commemorat, ob mutua bella Eteoclis et Polynicis, filiorum ipsius. Caeterum τὸ φθίνεσι spectat ad contabescentem Philoctetem, de quo apud Sophoclem in Tragoedia cognomine; qua descriptione nescio an perfectius quid fingi possit. Caeterum Delrius ad Senecae Oedipum p. 300 Edit. Gronouianae ita: *Multa noster ex Sophoclis Oedipo tyranno accepit; nonnulla etiam fortasse ex Silanionis Iocasta. Etenim in ea Tragoedia Iocastae mors, quemadmodum in hac, repraesentatur.* Magno sane errore! Haud dubie Vir doctus, cum ista scribebat: hunc Plutarchi locum in animo habuit; sed ex eo nulla ratione cognoscitur, Σιλανίωνος Ἰοκάστην fuisse Tragoediam. Primo enim, Silanio non fuit Tragicus sed Statuarius: deinde ipse Plutarchus alio loco, paullo ante

ante a nobis laudato, diserte docet, eum loqui de Iocasta, non in Tragoedia quadam introducta, sed a statuario quodam efficta, cum dicit τὴν πεπλασμένην Ἰοκάστην. Sed hunc errorem Delrius errauit cum Gyrardo et Vossio, qui ex hoc Plutarchi loco, minus curiose consulto, Silanionem fecerunt aliquem Tragicum, qui aequè minus vnquam, ac ego, Tragicus fuit. Silanio fuit celebris nominis statuario, quod hos Viros doctos et locus Plutarchi, e Symposiacis paullo ante adductus, et alius in Vita Thesei p. 5 Ed. Stephanianae docere poterat. Cf. Fabricii Bibliothec. Graeca Lib. II c. 19.

Σίσυφος ὁ φθερὺς] Cur Sisyphus vocetur φθερὺς, ignoro. Apud Homer. Ἰλιάδ. ζ v. 153 Sisyphi fit mentio, vbi de eo duplicem historiam ex Pherecyde affert scholiastes minor, multa quoque Eustathius, sed valde dubito, an Homericus Sisyphus idem sit cum hoc, qui forte in comoedia ob lasciuiam fuit exagitatus, sed ἐπέχω. — Quod ego ante XXXII annos non nisi dubia coniectura ductus hic scripseram, id Cel. Reiskius ad h. l. certissimum pronunciat, qui ita: *Sisyphus est aliquis Menandreu* e Comoedia graeca, unde *Batrachus quoque arcessitus*. Sed et haec mera diuinationo est, cum nullam auctoritatem addiderit.

προβάλλεσθαι] Fuit quidam vir doctus, qui legi mallet προδιαβάλλεσθαι, vt paullo post c. 4: Ὅμηρος προδιαβάλλει τὰ φαῦλα, et ἐν τῷ προδιαβάλλειν. Sed mihi quidem critica manus huic loco admouenda non videtur, cum ipse Plutarchus προβάλλεσθαι pro *reitere*, *improbare*, saepe vsurpet. In libello de Superstitione p. 296: προβαλλόμεθα τῆς ἑκάβης πικρίαν, quod non bene doctissimus Xylander reddidit *obiicimus*, cum reddendum esset *improbamus*, *reiiimus*, *damnamus*; et ibidem: ἡμεῖς προβαλλόμεθα τὴν

τὴν βλασφημίαν, vbi recte idem vir doctus *damna-*
nus: neque alio sensu προβάλλεσθαι τὴν κακίαν est
 apud Philonem *de Confus. Lingg.* p. 352 Ed. Francof.
 Et ita fere *proiicere* in illo notissimo Horatiano, ple-
 risque autem male accepto,

Proiicit ampullas, et sesquipedalia verba,

h. e. abiicit illa magnifica verba, procul a se reiicit, ab
 iisque abhorret: vt dudum docuit Henr. Stephanus
 Schediasm. Lib. I c. 19.

Ἐπεὶ γὰρ ἀδικεῖν χρεῖ] Notissimi hi, et semper
 fere ore Caelaris vsurpati, versus Eteocli tribuuntur
 ab Euripide Phoeniss. v. 527, de quibus disputat Io.
 Baptista Pius apud Gruterum Thes. Crit. Tom. I p.
 427. Cf. inprimis huc Valkenarius, Vir summus,
 ad Euripidis Phoeniss. p. 192, qui in hanc rem lectu
 digna habet.

τῷ μὲν δικάει] Hi versus, citati quoque a Sto-
 baeo Florileg. titulo περὶ κακίας, auctorem habent
 Euripidem, hodieque extant in fragmentis deperditae
 fabulae *Ixion* p. 473 Edit. Barnes. Apud Stobaeum
 autem praemittitur hic versus:

Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ

Τῷ μὲν δικάει κ. τ. λ.

In posteriori versu deesse videtur verbum, repetendum
 ex τῷ ἄρυσσο, hoc sensu: *Existimationem hominis*
inusti affecta; facta autem quiduis agentis sectare, ex
quibus lucrum facies. Est enim hic mos cum Grae-
 cis, tum Latinis, vt idem verbum, ex altera oratio-
 nis parte, repetant, sed sensu diuerso: ad quam rem
 viri docti non semper attendisse videntur. Apud ipsum
 Plutarchum in Mario p. 787 εἰρωνεύετο Φυγάς εἶναι,
dicebat simulate se esse profugum, vbi quidam post
 εἶναι addunt λέγων, quod non necesse est, cum illud
 ipsum

ipsum iam inclusum sit in τῷ εἰρωνεύετο, quasi dixisset εἰρωνεύων ἔλεγε. Eadem ratione locus D. Lucae a Virorum quorundam doctorum sollicitatione vindicandus est, qui est Euangel. I v. 64, ἀνεώχθη δὲ τὸ σῶμα αὐτῆς παραχεῖμα, καὶ ἡ γλώσσα αὐτῆς, quo loco quidam, cum ἀνεώχθη ad γλώσσαν referendum esse viderent, de catachresi et licentia poetica, nescio qua, cogitarunt. Alii ex quibusdam Editt. vocem διηρθρώθη inferunt; alii denique locum, interpunctione mutata, iuuandum, particulaque καὶ per etiam red-dita, exponendum esse putant. Sed quorsum istae ambages? cum διελύθη, quod τῇ γλώσσῃ proprio conuenit, in τῷ ἀνεώχθη lateat: quamquam huic loco ita quoque succurri potest, vt dicamus, duobus substantiuis adiunctum esse verbum, quod alteri tantum eorum conueniat: quod ipsum quoque optimis scriptoribus non insolens est: de quo loquendi more Vir, graece doctissimus, d'Orville in Vann. Critic. p. 212 et inprimis ad Chariton. p. 706 sqq.

τάλαντον ἢ προῖξ] Ita hos versus edendos curavi, vt primus digessit Grotius: antea enim totus locus legebatur ita, vt versus esse non appareret. τάλαντον ἢ προῖξ est ex emendatione Salmasii pro τάλαντον εἰ προῖξ. Mihi tamen sensus requirere videtur, vt post verba ἢ προῖξ distinguatur, hoc modo: τάλαντον ἢ προῖξ· μὴ λαβῶ; *Dos est talentum, non capiam?* Omnes autem hi versus ita sunt reddendi: *Lucrum est talentum: non accipiam? poterone, talento neglecto, viuere? poterone capere somnum, si talentum proie-tero? Nonne in Orco adeo (καὶν) poenas dabo, si im-pie egero erga talentum argenteum?* ita fere Grotius reddidit: quod non deferendum esse admonuit me Ce-leb. GESNERVS. Et hic quidem commodissimus est, isque maxime perspicuus, horum versuum sensus. Non itaque video, quid Doctissimum Reiskium mouerit, vt,

ut, falce critica immissa, locum ita refingi mallet: *τάλαντον ἀπροιζ μὴ λάβω; Egone talentum missum faciam, quod gratuito licet adipisci?* In eiusdem Edit. priora verba minus accurate ita exhibentur: *τάλαντον εἰ προιζ μὴ λαβών;* nullo sensu: et illud *ἀπροιζ* in emendatione temere tentata est vox, haud dubie in tota Graecia vix reperienda. Vnde autem hi versus sint petiti, huc vsque inuenire non potui. Ex Comico quodam hausti sine dubio sunt, a quo sordidissimae auaritiae tocullio introductus et exagitatus est, qui secum ipse deliberauit, an vxorem infamem ducat, sed cui talentum dos sit. Caeterum haec, aliaque multa dicta, apud Poetas occurrentia, etsi impia et detestanda sunt, tamen non tam Poetae ipsi, quam illi homini irascendum, cuius moribus conueniunt. Poeta enim describit homines, non quales esse debeant, sed quales inuenit, quoniam poesis nihil aliud est, quam *μίμησις τῶν ἡθῶν καὶ βίῶν imitatio morum et vitarum*. Imitantem autem conuenit impiis hominibus dicta impia tribuere, moribus autem et honestati a Poetis ipsis consulendum est: quod faciunt, cum saepissime personis aliis, inprimis Choro, characteris melioris, statim tribuant eam orationem, qua impia illa dicta confutantur, quod inprimis obseruamus in Euripide: ut qui v. c. illa impia verba Eteoclis in Phoenissis improbat et damnat eo dicto, quod ex persona Chori statim profert. De quo si cogitasset Rollinus, potuisset illa nota censoria supersedere, qua Tom. III de la maniere d'enseigner etc. animaduertit in Euripidem, qui, teste Seneca Epistol. 115, Bellerophonem in theatro ita de diuitiis loquentem introduxit, *diuitias summum esse hominum bonum*. Versus Euripidis in hanc rem extant in Fragmentt. deperditarum fabularum Euripidis p. 461 Edit. Barnesii, quorum primus est:

Ω χεῖρ

ᾧ χρυσὸν δεξιῶμα κίχλινον βροτοῖς.

Citat etiam Stobaeus LXXXIX. Ipse Euripides, cum Athenienses huius dicti impietate offensus videret, eos orauit, vt finem expectarent, quem magnificus iste diuitiarum praeco et laudator esset habiturus. Eodem defensionis genere Euripidem alia occasione vsum esse Plutarchus paullo post c. 4 tradit. Atheniensibus enim indignantibus, et conuiciantibus ipsum, quod flagitiosum impiumque Ixionem in scenam produxisset, ita satisfecit, vt diceret: *Enimuero non prius eum e scena abduxi, quam rotae, ob impietatem, affixum eum ostenderem.* Aequius profecto de impiis his poetarum dictis sensit vir litteratissimus Muretus, qui, cum pessimum hoc dictum: τὰ μὲν δίκαι' ἐπαίνει, τῷ δὲ κερδαίνειν ἔχῃ, ex Sophoclis Aethiopibus protulisset, non alia ratione, inquit, summum Poetam defendi posse arbitror, quam vt dicamus, eum habuisse rationem decori, et sententiam protulisse conuenientem ei personae, quae tunc loquens iudicaretur. Vide eius var. Lectt. apud Gruter. Thes. Crit. Tom. II p. 1188.

περιτιθέντες γράφει] Vox περιτιθέναι e scena petita est. Proprie enim πρόσωπον s. persona περιτίθεται. Vid. D'Orville ad Chariton. p. 389. Apud Lucian. in Timon. T. I p. 140 προσωπεῖον περιτιθέμενος ἐρασιμώτατον, indutus persona perquam amabili. Idem in Reuiuiscett. T. I p. 600 de Philosophorum antiquorum, atque eorum verorum, Simiis: ἐκ ἡγεγκα τὴν αἰχὺνὴν τῆς ὑποκρίσεως, εἰ πῖθηκοι ὄντες, ἐτόλμησαν ἡρώων προσωπεῖα περιθέδαι, h. e. ex interpretatione Graeuii: non tuli ὑποκρίσεως dedecus, si, quum Simiae essent, sumere Heroum personas ausi sunt. Et mox in eod. Libro de eadem re ὑποδεδυκέναι, τὸ χῆμα ἐνδεδυκέναι, περιθέδαι τὰ προσωπεῖα τινος vsurpantur.

K

Tης

Τῆς συγκοιμήσεως τῆ Παρίδος] De hac intemperantia Paridis in re venerea idem Plutarchus in Symp. Lib. III quæst. 6: ὁ ποιητὴς τῶν ἡρώων ἔτε γαμετῇ τινὰ μεθ' ἡμέραν ἔτε παλλακίδι συγκατέκλινε, πλὴν ἢ τὸν Πάριν δραπετεύσαντα ποιήσας καταδύομενόν εἰς τὰς κόλπους τῆς γυναικός· ὡς ἐκ ἀνδρός, ἀλλὰ μοιχῶ λυσσῶντος ἔσαν τὴν μεθημερινὴν ἀκρασίαν, *Homærus nullum Heroum neque uxori neque Concubinae concubentem interdum introducit, præterquam Paridem, ex castris effugientem in sinum mulierculæ: cum intemperantia concubitus diurni non viri, sed adulteri, amoris libidine furientis, fit.*

CAPUT IV

Κυνὸς ὄμματι quid? διακνησθαλμίζεσθαι quid? duo. *Plutarchi loca aliter interpuncta et exposita, ac vulgo fit. vera lectio Plutarcho reddita et exposita. ἐν ἧθα λεγόμενα quid? Interpretis in ea re lapsus. dicere, scribere, ἡθικῶς quid? levis emendatio in Plutarchi Pelopida tentata. Plutarchi locus difficilis expositus. ἐπιστρίψαν quid? Potteri in ea voce lapsus. Plutarchi locus in Alcibiade expositus. Opinio veterum de felicitate initiatorum. initia, τέλη, sacra Eleusinia dicta cur? Emendatio tentata. Plutarchi interpretatio duorum locorum Homericorum reiecta. κέραν et κάρεσθαι quid?*

Μηδενὸς ἐρῶσαν] Clericus in Fragmentt. Menandr. et Philemon. p. 78 pro ἐρῶσαν exhibet ὀρῶσαν, quam lectionem defendit. Sed bonus Clericus, vitio typographico, quod in Edit. Grotianam irrepserat, deceptus turpiter se dedit. Nam et ἐρῶσαν in omnibus Edit. legitur, et τὸ μηδενὸς eum docere poterat, ἐρῶσαν vnice veram esse lectionem, cum recte quidem graece dicatur ἐρᾶν, non autem ὀρᾶν, τινος. Recte igitur

igitur castigatus est a *Phileluthero Lipsienſi* (Bentleio) in Emendatt. in Menandri et Philemon. Reliquias pag. 31.

τῷ γενεῖ τέτων κέχρηται] Reiskius quarundam Edit. auctoritate inducitur pro τέτων legi vult τέτω, sine vlla necessitate, modo in τῷ τέτων subintelligas ἐμφάσεων, et nihil habebis, quo offendare.

ἀφειδῶς προέειπεν] Turnebus et Bongarsius pro ἀφειδῶς legunt ἀπεινῶς, sensu commodissimo. Sed recepta defendi potest. Basilii M. de Legend. Scriptt. Gentil. c. 12 p. 15 Edit. Grotii ἀφειδῶς πλύνων, et c. 13 p. 16 ἐμπεσὼν ἀφειδῶς. Ἀφειδῶς h. l. est immoderate, impotenter, indecore, ita, ut dignitati sacerdotis non parceret.

τὴν αὐτὴν κρίσιν ὑπειπὼν] Reiskius pro αὐτὴν inauult αὐτῆ, suum iudicium subiiciens. Caeterum ὑπειπὼν h. l. est subiungere, addere. Lucianus de Mercede Conduct. T. I p. 670 καὶ Ἡράκλεις μὴ γένοιτο ὑπειπὼν, etsi alii ibi ἐπειπὼν. Vid. Clerici Indic. ad Aeschini Dialogos v. ὑπειπὼν, qui inter caetera loca etiam illum Aristophan. in Plut. v. 998 affert. Sed v. ibi Hemsterhus.

ἢ τῷ τροχῷ προσηλώσαι] Redde: quam finxi, eum introduxi, rotae fuisse alligatum, venusta et exquisita loquendi ratione. Nam perquam eleganter aliquis facere aliquid dicitur, quod fieri vel factum esse scribit, narrat, fingit, statuit, opinatur. Thomas Mag. v. GENNA· γενᾶ ὁ Πλάτων τὸν ἔρανὸν ἀντὶ τῆς γεννητὸν λέγει: et apud Aristotelem multis locis οἱ γεννῶντες τὸν ἔρανὸν, h. e. qui dicunt, coelum esse genitum. Athenaeus XII p. 545 ἀφίησι — πρεσβευτὰς, h. e. narrat, legatos esse missos. Theophrastus π. λογοποιίας· πεζομαχία καὶ ναυμαχία
K 2 νικῶν-

νικῶντες, h. e. qui narrant victorias pedestres et nauales. Quam venustatem loquendi imitatus Liuius 44, 22 scripsit: *In omnibus circulis, atque etiam, si Dīs placet, in conuiuīs sunt, qui exercitus in Macedoniam ducant*, h. e. interprete Dukero ad h. l.: *Qui se sciri putent, ac doceant, per quas vias, et quomodo haec omnia agenda sint.* Arnobius II p. 79 *Homerus sauciat sagitta humana Venerem*, h. e. fingit, eam sagitta humana fuisse sauciatam. Vid. de hac perquam venusta loquendi ratione et Graecorum et Latinorum Commentarius Casauboni ad Theophrast. c. 8, et instar omnium magnus Hemsterhusius ad Thom. Magistr. p. 187 sqq.

κυνὸς ὄμματα] *Oculi canini*, per quos indicatur *summa impudentia*: cuius rei rationem reddit Longinus περὶ ὕψους Sect. IV: *Φασὶν ἐδενὶ ἔως ἐνσημαίνεσθαι τὴν τινῶν ἀναιδείαν, ὥς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς· διόπερ Ὅμηρος τὸν ἱταμὸν οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, Φησὶν*, h. e. ex interpretatione Tollii: *Dicunt, in nulla aequae corporis parte, ac in oculis, impudentiam stabiliri: unde et Homerus improbum et perfrictas frontis ita facit compellari: Temulente, caninos attolens oculos: unde Hesychius διακυνοφθαλμίζεται interpretatur ἀναιδῶς ἀνθίσταται.* Caeterum reprehendit ob hunc locum Plato lib. III de Republ. Homerum, sed vide Clarkium ad eum Homeri locum.

ἀλληγορίαις] Ipse tamen Longinus Sect. IX docet, saep. in Homero enarrando ad interpretationes allegoricas esse confugiendum. Huius allegoricae interpretationis ope multi ex ipsis veteribus Homerum ab impietatis suspicione liberare instituerunt, vt Proclus in HomERICA Apologia, et Heraclides Ponticus p. 412 Opuscul. Mytholog. Gale, e cuius mente Allegoria est ὁ ἅλλα μὲν ἀγορεύων τρόπος, ἕτερα δ' ὦν λέγει

λέγει σημαίνων, *modus loquendi, qui aliud dicit, aliud autem, quam quae dicit, significat*, siue, vt Auctor Vit. Homeric. (p. 313 Opuſc. Gale), ἡ ἀλληγορία. ἥ περ ἕτερον δι' ἑτέρω παρίησιν. Conf. Scholiast. min. ad Ιλιάδ. v. Inprimis autem in hanc rem lectu dignus est Longinus Sect. IX. Caeterum de v. ὑπονοίας vide Philonem T. I p. 315 et 574. Cf. Clemens Alexandrinus Lib. V Stromatt. T. I p. 359, et ibi Potterus. Ὑπόνοιαν autem optime explicat Quintilianus Instit. Orat. IX, 2. Cf. omnino huc Ruhnkenius ad Timaei Lexic. p. 144, vbi Virum Doctiss. hic Plutarchi locus non effugit.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς Ἥρας] Notent literarum graecarum studiosi, τὰ περὶ Ἥραν saepe notare ipsam Iunonem; sed τὰ περὶ τῆς Ἥρας significare, quae spectant ad Iunonem. Vid. D'Orville ad Chariton. p. 92. Hoc loco τὰ περὶ τῆς Ἥρας notat *fabulam de Iunone, ab Homero fictam*.

τὰ τῆς ἡδονῆς] Redde: *voluptas*, e Graecismo. Pro eo etiam dicere potuisset eodem sensu τὰ περὶ τὴν ἡδονήν, vt apud Chariton. Lib. I c. 8 τὰ περὶ Καλλιρόην, h. e. *Callirhoe*, ad quem locum consule Dorrivillium.

ὠφέλησεν — — ἐν ἐβλάψε] Redde: *prodesse* — — *non nocere* solet, ex genuina Aoristorum vi. Sic saepe in N. T., vbi Viri docti de Enallage Temporum, nescio qua, sc. Aoristi pro Praesenti, loquuntur, v. c. Matth. XXIII, 2 ἐκάθισαν, quod non reddendum *sedent*, sed *sedere* solent, vt Luc. I, 51 ἐποίησε κράτος, h. e. *potentiam exercere* solet: et sic mox διεσκορπίσεν — — καθεῖλε — ὕψωσε etc.: nam sic innumeris N. T. locis. Homerus Ιλιάδ. π v. 688: Διὸς νόος ἀφείλετο νίκην, h. e. *auferre* solet. Poetae La-

tini hanc Aoristorum vim interdum Perfecto Tempore exprimunt. Ouid. Lib. IV Fastor. v. 311

Conscia mens recti famae mendacia RISIT,

quod, cum non esset publici saporis, mutatum oportuit in *ridet*.

ὑπὸ τῆς τῶν ἐντέγων διχοστασίας — εἰς τὸν αὐτὸν τῶχον] Sensus est: Quemadmodum dissensio oratorum in Republica multum ad eius conservationem confert: ita Poetarum contradictiones multum prosunt ad docendos Lectores, quid reiiciendum, quidue amplectendum sit.

Αἱ δὲ τῶν ποιητῶν — — ἀνταναφέρειν τὴν πίσιν] Interpres verba ἀνταναφέρειν τὴν πίσιν reddidit: *fidem dubiam reddunt*; sed vereor, ut ἀνταφέρειν nunquam hunc significatum habeat. Plutarchus, uti alibi, ita et hic ex se ipse explicandus erat. Quid multa? Ἀνταναφέρειν τὴν πίσιν hic est *derogare, denegare, fidem* absurde dictis. Plutarchus hoc ipso Cap. idem exprimit per ἀποσῆσαι τὴν πίσιν.

Πῶς δὲ τέκνον] Hi versus, qui et nunc inveniuntur in fragmentis Euripideae Fabulae *Archelaus* inscriptae p. 457 Edit. Barnesianae, capiendi sunt ita, ut alter responsionem et confutationem prioris in se contineat. Sic cum dixerat nescio quis: *In multis rebus, mi fili, Dii homines decipiunt: Rem facilem dictu, regerit alter, dixisti, cum Deos accusas.* Laudatur hic versus quoque in libello *de Stoic. repugnantibus* p. 1928. Impio illi dicto opponi potest illud Sophocleum: Θεοὶ ψεύδοντες ἔδδεν, in Oed. Colon. 1580, et Trachin. 284: item illa Homeri, quibus ipse Iupiter grauter de hominum iniuria et impia opinione apud Deos conqueritur, Ὀδυσσ. α v. 32.

ὦ πόποι, εἶδον δὴ νῦν θεὸς βροτοὶ αἰτιώωνται!

Ἐξ ἡμεῶν γάρ φασι κακ' ἔμμενα· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
Σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μῶρον ἄλγ' ἔχουσιν.

*Papae! quantopere homines Deos accusant! Ex
nobis*

*Enim dicunt proficisci mala: illi autem ipsi suis
Vitiis praeter fatum mala patiuntur.*

similia dicta collegit Duportus in Gnomologia Ho-
merica. In vniuersum huc conferendus Longinus
Sect. IX.

χευσε σε πλήθει, τοῖσδε] Ita exhibendos cura-
vi hos versus, cum antea legeretur *τρεσδε*, nullo sensu.
Extant autem et nunc (quod virorum doctissimorum
diligentiam effugisse videtur) in fragmentis Euripideae
fabulae *Diſtyr* p. 465 Edit. Barnes. Ex versu poste-
riori, in quo prioris confutatio continetur, sermo-
nem fuisse de doctrina patet, cum ita ὁ δεινὸς alium
alloquitur: *Te decet diuitiis, non autem his rebus,
literis, gaudere*, cui alter respondet: *Turpe profe-
cto est, diuitias possidere, neque aliud praeterea scire*.
Huic dicto germanum est aliud, ipsum quoque Euri-
pideum, in fragmentis deperditae fabulae *Alcmena*
p. 449 Edit. Barnes., vbi quis de diuitiis haec magni-
fica praedicat:

Ἄλλ' εἰδὼν ἠγύναται πρὸς τὰ χρήματα,
Τὸν κάκιστον πλεῖτος εἰς πρῶτας ἄγα.

cui alius regerit:

Σκαῖόν τι χρῆμα πλεῖτος, ἢ τ' Ἀπείρια.

quem versum quoque adducit Stobaeus Titul. *Ψόγος
πλεῖτος* XCI.

Caeterum facere non possum, quin hac occasione
elegantissimos Euripidis versus in homines, quibus
Fortuna diuitias dedit, mentem autem ademit, pro-
feram, qui extant in fragmentis fabulae *Phaeton* in-
scriptae p. 499 Edit. Barnes.

Δανόν γέ τοι, πλατῶσι τῶτο δ' ἔμφονον,
 Σκαυῖσιν ἄναί· τί ποτε τέτῳ ταῖτιον;
 Ἄρ' Ὀλβος αὐτοῖς ὅτι τυφλὸς συνηρεῖται,
 Τυφλὰς ἔχεισι τὰς Φρένας καὶ τῆς τύχης;

*Res misera, verum propria diuitibus tamen,
 Bona carere mente. Quid causae rear?
 An coeca quoniam Diua largitrix opum
 Caecas alumnis efficit mentes suis?*

τί δέῃ Θεός] Ita exhibendos curavi hos versus, ut inueni apud Euripidem in fragmentis incertae Tragoediae p. 513; antea legebatur ita; ut metrum ipsum laboraret:

Τί δῆτα δᾶ σε κᾶμναν; κατθανεῖν
 Ἄμεινον. etc.

sensus autem est: Quid attinet te, hominem moriturum, colere Deos? Satius hoc est, inquit alter, neque ullus labor est Deos colere. Sed doctissimi Reiskii siue iudicio siue fastidio neque lectio neque interpretatio satisfecit, qui ad h. l. ita: *Videtur versus unus, aut saltem finis versus superioris, excidisse, et locus ad hunc modum legendus esse: σέβοντα τὸς θεὸς Τί δῆτα κᾶμναν δέῃ σε, κατθανεῖν δέον [vel χρεῖων].* Respondet alter: *Λέγ' ἄμεινον, Quid opus est te in perficiendo deorum cultu laborare, quum mori nihilominus necesse sit.* Resp. *Bona verba, amice.* Haec ille. Tuam fidem! Lector, plusne iam intelligis, quam antea? Poterat sane Vir doctus, uti in innumeris aliis locis, ita in hoc emendandi labore supersedere. Salubriorem medicinam huic loco affecto attulit Vir felicissimae facultatis criticae, Valkenarius ad Euripid. Phoeniss. p. 447, ubi pro ἄμεινον eleganter emendat Ἀγάμεμνον, et pro εὐσεβεῖν legit εὖ σέβειν, cum multum inter se differant εὐσεβεῖν et εὖ σέβειν. Vide ipsum. Eadem impia sententia, de auxilio Deorum frustra implorando, est Creontis, qui apud Sophoclem Anti-

gon.

gon. v. 789 seqq. ita loquitur de Antigone in terram defodienda: ἐκεῖ τὸν αἶδην, ὃν μόνον σέβει Θεῶν, αἰτῶ-
μένη περ τεύζεται, τὸ μὴ θανεῖν· ἢ γινώσκεται γέν,
ἀλλὰ τηνικαῦθ' ὅτι πόνος περισσός ἐστιν τῶν αἰδῶς σέ-
βειν, Ibi, in spelunca, Plutonem, quem solum colit,
orans implorabit, ne moriatur, aut potius cognoscet
ibi, laborem esse inutilem, Deos inferos colere.

τῶν Θεῶν ῥίψεις ὑπ' ἀλλήλων] Notent literarum
graecarum studiosi, Verbalia saepe adsciscere casum
sui Verbi, eandemque structuram habere. Nam ut
dicitur ῥίπτεσθαι ὑπ' ἀλλήλων: ita ῥίψεις ὑπ' ἀλλήλων.
Vid. Dukerus ad Thucyd. V, 46; VII, 50; et VIII, 21.
Inprimis autem Abreschius in Animaduers. ad Aeschyl.
p. 56 sq., qui ex utriusque linguae scriptoribus ingen-
tem exemplorum cumulum in hanc rem congeffit.

ἐν ἥθει λεγόμεναις] Non accurate Interpres: quae
vulgato more dicta sunt, redde: quae dicta sunt mori-
bus personae introductae conuenienter. ἥθος saepe de
moribus: in Romulo p. 63 ἥθει δοκιμώτατος, moribus
maxime probatus. Longinus sub finem Sect. IX hoc
vocat dicere aut scribere ἡθικῶς, h. e. moribus cuius-
que conuenienter, seu, ut Tolleius interpretatur, docta
morum imitatione. Iudicent acutiores, annon haec
vox Plutarcho sit reddenda in Pelopida pag. 534, ubi
Thebe, Alexandri vxor, fama magni animi Pelopi-
dae, in carcere seruati, permota ad ipsum dicitur in-
gressa, ὥς δὲ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ, ἅτε δὴ γυνή,
τὸ μὲν μέγεθος τῆς εἰδὸς ἐκ εὐδύς ἐν τοσαύτῃ συμφο-
ρᾷ κατεῖδεν: ubi pro εἰδὸς legendum putem ἥθει,
cum, ut mulier, in illa calamitate celsitudinem animi
non statim animaduerneret. Caeterum in hoc Plutar-
chi loco μετὰ παιδείας λεγόμενον idem est, quod su-
pra c. 2 dixerat μυθοποίημα καὶ πλάσμα πρὸς ἡδονὴν
ἡγεατῆς γεγονὸς, fictio delectandi auditoris causa fa-

εἶτα. Et hic locus doctissimo Reiskio in mendo cubare videtur, qui ad h. l. ita: *Post λεγομένοις excidit aliquid, e. c. ἀγομένους, aut τερπομένους, aut ἐφεπομένους, vel simile quid.* Mihi quidem ante XXXII annos, si quis alius, hic locus integerrimus visus est, et etiamnum videtur, ita vt hoc tibicine non opus habere videatur.

εὐθὺς εἰ βέλει] Deest hic verbum sc. *ὑπένεγκε*, ex illis, quae paullo post sequuntur, *ἔ χεῖρόν ἐστιν ὑπένεγκειν*, repetendum, hoc sensu: *statim aduersus ea, quae Homerus de Poetarum pugna refert, haec regere et profer.* Idem postea vidi in mentem venisse Reiskio, qui ad h. l.: *Post χαλεπότητας deesse videtur ὑποφέρειν δεῖ.* Longinus eo loco, quo de hac Deorum pugna eorumque mutua vulneratione exponit, ea omnia allegorice sumenda dicit, nisi in maiestatem diuinam iniurius esse quis velit. Vide ipsum Sect. IX. Nam is totus locus in eam rem est plane egregius.

πολλᾶσι μορφᾶις] Hi versus leguntur in fragmentis incertarum fabularum Euripidis p. 513 Edit. Barnes.: qui statim subiicitur versus, extat in fragmentis deperditae fabulae *Glaucus* p. 462, vbi pro *Φαῦλον* legitur *αἰχρὸν*, sensu eodem. Clericus Menandro adscripsit, et vna cum illius fragmentis aliis edidit p. 202; laudat quoque Plutarch. in libello *de Stoic. re. pug.* p. 1928.

χρὴ δὲ πᾶν] Hi versus extant apud Pindarum Isthm. IV, 81, et in Edit. Anglicana ratione metri ita positi sunt:

— — — *χρὴ δὲ πᾶν ἔρ-
δοντ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν.*

vbi v. Scholia graeca. Sequentia autem Pindari leguntur Isthm. VII, 68 hoc modo:

— — — *τὸ δὲ παρ' δίκαια
Γλαυκῷ, περὶ πᾶτα μίνα τελευτά.*

τὸ κέρδος ἡδὺ] Hi versus non leguntur in se-
ptem, quae extant, Sophoclis Tragoediis. Quibus
simile est illud eiusdem Sophoclis, ex persona Orestis
prolatum, in Electr. v. 60:

Δοῦν μὲν εἰδὲν ῥῆμα σὺν κέρδει κακόν·

quod tanquam impium recte reprehenditur apud Athe-
naeum Lib. III c. 34. Quibus meliora sunt ex eodem
Sophocle opponenda: ut in Antigōn. v. 316

Οὐκ ἐξ ἅπαντος δ᾽ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν·

Ἐκ τῶν γὰρ αἰσχρῶν λημμάτων τὰς πλείονας

Ἀτωμένους ἴδους ἂν, ἢ σεπασμένους,

Non ex qualibet re lucrum capiendum est:

Nam ex turpibus lucris plures

Damno affici videas, quam iuvare.

Praeclare etiam in eam rem Iulianus Orat. I p. 19: λυ-
σιτελές εἶδεν, ὅτι μὴ τὸ αὐτὸ καὶ καλόν, nihil utile
est, quod non idem sit honestum et iustum: ut eum
locum bene restituit Spanhemius, quem confer p. 162.
Caeterum cuiusque animo semper infixi haereant hi
Menandri versus:

Ἄδ' κρατίτεόν ἐστι τὰ ληθῆ λέγειν,

Ἐν παντὶ καιρῷ· τὰτ' ἐγὼ παρεγγυῶ

Εἰς ἀσφάλειαν τῇ βίῃ πλεῖστον μέρος,

hoc est, ex interpretatione Ioach. Camerarii,

Semper quae vera sunt loqui, optima res est,

Quodcumque tempus incidat: moneo hoc ego,

Pars maxima in quo vitae inest tutae et bonae.

Δεινὸς γὰρ ἔρπειν] Hos versus, a Grotio corre-
ctos, ita exhibuit Potterus:

Δεινὸς γὰρ ἔρπειν πλεῖστος ἐν ταῖς βαταῖς

Καὶ πρὸς τὰ βατά. καὶ ἔποτ' ἂν πίνης ἀνὴρ

Οὐδ' εὐτυχῶν δύναται ἂν ὦν ἐρᾷ τυχῶν,

Per inuia atque peruia diuitiae penetrare

Possunt: neque unquam homo pauper, etiam si

Beatus sit, ea consequi potest, quae vult.

Pro

Pro Οὐδ' εὐτυχῶν malim legere εἰδ' ἐντυχῶν; hoc sensu: *nunquam pauper*, etiam si voti sui compos factus fuerit, *consequi potest, quae vult*. Reiskio ipsi quoque ἐντυχῶν placet, qui reddit: *quantumvis appetens, in quae incidit*; quod mihi minime placet. Vir idem doctus totum hunc locum refingendum sibi sumsit, παρ' ἑμοίγε κριτῇ minus feliciter. Primi versus sententiam confirmat notissimum illud de Philippo dictum: ὅτι τὰς πόλεις αἰρεῖ τῶν Ἑλλήνων ὁ Φίλιππος, ἀλλὰ τὸ Φιλίππου χρυσίον, *Graecorum urbes capit non Philippus, sed Philippi aurum*. Plutarchus in Aemilio Paulo p. 475, et de eodem Philippo in Apophthegm. p. 310 ἡρώτησεν εἰ Φερερίον χαλεπὸν ἔτος ἐστίν, ὥστε μὴδὲ ὄνον προσελθεῖν χρυσίον κομίζοντα; Grotii emendatio vocis ἐντυχῶν in εὐτυχῶν Stobaei auctoritate confirmatur Floril. Tit. ἔπαινος πλεῖτος, vbi totus locus sic legitur:

Ξένος γὰρ ἔρκα πλεῖτος ἔς τε τ' ἄβατα
Καὶ πρὸς τὰ βατὰ. Χ' ὥπόθεν πένης ἀνὴρ,
Μὴδ' εὐτυχῶν, δύναται ἂν ὦν ἐρᾷ τυχεῖν;
Καὶ γὰρ δυσσεδὲς σῶμα καὶ δυσάνυμον
Γλώσση σοφὸν τίθησιν, εὐμερφὸν τ' ἰδῆν.

Stobaeus ibi docet, hos versus e Sophoclis fabula Ἀλεάδαμ fuintos esse. Fuit cum pro γλώσση legendum putarem ὄλβος, aut πλεῖτος, quod ipsum quoque, si in veteri aliquo libro extaret, ambabus amplexurum se esse per literas mihi significabat Celeberr. GESNERVS: sed nunc intelligo, minime ea voce hic opus esse, cum hi versus omnes, quos antea seiunctos putabam, vno orationis filo sint connectendi, et, quae in iis dicantur, ad τὸ πλεῖτος sint referenda. Sensus autem totius loci est hic: *Diuitiae per inula aequae atque peruia penetrare possunt: nec unquam pauper, nec si felix est, potest ea, quae vult, consequi. Nam Diuitiae hominem formae inuenustae, famaeque turpissi-*

pissimae et lingua disertum, et forma venustum faciunt.
 Pro γλώσση lego γλώσση. Σῶμα autem interpretor
 de homine: quamquam non ignoro de seruis fere eam
 vocem adhiberi, tamen saepe etiam de hominibus in-
 genuis usurpari constat. In quam rem multa exem-
 pla congegit Gatakerus de Stylo N. T. c. 10. Caete-
 rum ad postremos versus respexisse videtur Horat. Ep.
 Lib. I, 6 v. 35.

ἀλλὰ τῶν πολλῶν] Hi versus haud dubie petiti
 sunt e deperdita aliqua Sophoclis fabula, cum Plutar-
 chus diserte dicat, Sophoclem ex se ipso esse refutan-
 dum. Grotius reddidit:

*Multis honestis quod decus aut nitor?
 Si praua mentis consilia educunt
 Vitae creatrices beatæ diuitias.*

Ἀπανθ' ὅσα ζῆ] Hi versus Menandrei exhiben-
 tur etiam a Clerico in Fragmentt. Menandr. et Phile-
 mon. p. 264.

πάλιν δ' ἐπέστρεψε] Quidam legunt ἐπέστρεψε.
 Ego retineo ἐπέστρεψε et interpretor *conuertit et
 reduxit nos* Menander ad honestatem, s. ad rectam
 de voluptatibus sententiam. Coniiciebam aliquando
 ἐξέστρεψε, *mutauit* sc. sententiam, vt in illo Aristoph.
 Nub. v. 88 ἐκστρεφον ὡς τάχιστα τὰς αὐτῆς τρόπας,
 vbi scholiastes *μετάβαλε*, sed eius coniecturae me
 nunc poenitet. Eruditissimus Potterus ἐπέστρεψε in-
 terpretatur: *Poeta alio loco circumegit, et errantes in
 viam deduxit*; cui significatui paullo insolentiori con-
 firmando alium Plutarchi locum addit: ἐνίς δὲ πάνυ
 τὸ λεχθὲν ἐπέστρεψεν, h. e. ex ipsius interpretatione,
ex errore in sanam sententiam reduxit. Sed sine du-
 bio vir longe doctissimus locum ipsum, cum ista scri-
 bebat, non consuluit: nulla enim minus ac haec signi-
 ficatio ei loco conuenit: cuius rei diiudicandae vt fiat
 lectori

lector potestas, non grauabor locum ipsum huc transferre. Is est in Alcibiade p. 363 Edit. Stephan. Narrat Plutarchus, Timonem illum, vniuersi generis humani osorem, Alcibiadi, omni felicitatis genere tum florenti, non de via, vt facere consueuerit, decessisse, sed obuiam iuisse, salutationeque facta dixisse: *Bene facis, quod tanta incrementa potentiae capis: crescis enim in magnam Atheniensium perniciem: οἱ μὲν ἐγγέλων*, pergit Plutarchus, *οἱ δ' ἐβλασφῆμεν· ἐνὶς δὲ καὶ πάνυ τὸ λεχθὲν ἐπέσρεψεν*. Quis non ipse videt, horum verborum sensum esse hunc: *aliis hoc Timonis dictum ridiculum videbatur; alii autem eum, ob petulantem loquendi licentiam, conuiciis proscindebant; quibusdam denique, (qui altius perspiciebant, et hoc dictum tanquam omen aliquod infaustum futurae tyrannicae potestatis Alcibiadis accipiebant,) grauem cogitationem sollicitudinemque iniecit*. Quae enim esset, si doctissimum Potterum audiremus, haec oratio: *aliis hoc dictum indignum, aliis ridiculum, visum est: quosdam vero ex errore in sanam sententiam reduxit?* sed hunc ipsum Plutarchi locum in Scapulae Lexico adductum, et eodem, quo Potterus fecit, modo expositum, intellexi. Accommodatius forte interpretationi suae stabiliendae Potterus laudasset Lucian. in Timon. p. 81, et de Conscrib. Historia p. 605 sub fin.; sed *τὸ ἐπέσρεψε* notio hic requiritur, quam diximus. Eodem sensu ἀνασρέφειν apud Plutarchum de Sera Num. Vindicta est p. 65 Edit. Cl. Wyttenbachii: *σφατηγὸς ἐν δεκάδος ἀνελὼν ἓνα, πάντας ἀνέσρεψε*, h. e. *ad officium suum reducere, redigere, solet*.

[Ὁνειδὸς αἰχρὸς βίος] Adducitur hic versus a Stobaeo Titul. περὶ ἀπολασίας VI.

Τὰς ἡΐοναὶς δὲ συλλέγειν] Hos Alexidos versus, ex incerta eius fabula petitos, Grotius ita interpretatus est:

*Sapientis opus est operam deliciis dare,
Tres quarum in numero sunt pollentes maxime,
Vitae consummant quae beatitudinem,
Potare et edere et Veneris fructus carpere.
Accessionis alia habenda sunt vicem.*

Vid. Clerici Silv. Philolog. c. VII p. 251.

ὡς τρισόλβιοι] Egregius locus, qui docet, quantos fructus e sacris illis Eleusiniis in initiatos proficisci veteres crediderint. Hos versus etiam laudat Clem. Alexandrinus Lib. III Stromatt. T. I p. 518, vbi vid. Potterus. Extant de initiatorum prae aliis hominibus praestantia et felicitate multa veterum testimonia. Apud Aristophan. in Ran. v. 457 Chorus solum se beatum praedicat, quia sacris illis Eleusiniis esset initiatus,

Μύλαις γὰρ ἡμῖν Ἥλιος
Καὶ Φέγγος ἱλαρόν ἐστιν,
Ὅσοι μεμυήμεθ', εὐ-
σεβῇ τε διήγομεν
Τρόπον, περὶ τε ξένους
Καὶ τὰς ιδιώτας.

ad quem locum conferatur Illustris Spanhemius. Hos versus: ὁλβιος, ὅστις ἰδὼν ἐκείνα κοινὰ ὑπὸ χθόνα· οἶδε μὲν βίῃς τελευτάν, οἶδε δὲ Διὸς διοτὴν ἀρχαίαν, laudat quoque Clem. Alexandrinus Lib. III Stromatt. p. 518, ad quem locum Dan. Heinsius ita verba emendat: Ὀλβιος, ὅστις ἰδὼν ἐκείνα, κοῖλαν εἶς ὑπὸ χθόνα, h. e. beatus, qui cum illa (mysteria) cognouit, sub caavam terram abit, i. e. moritur. Cf. eundem Clem. Alexandrinum Lib. V Stromatt. p. 688, ibique Potterum. Adde Plutarchum π. παιδ. ἀγωγῆς c. 14 de Profectu virtut. p. 140, et Platonem in Phaedone p. 52. Reperiun-

periuntur etiamnum hi Pindari versus in eius Fragmentt. p. 49 Edit. Anglicanae. Horum sacrorum eam vim esse vulgo putabant, vt, qui iis essent initiati, maiorem cognitionem Deorum acriusque virtutis studium acceperint: vnde ea sacra τέλη, Latinis *initia*, dicuntur, quia initium vitae melioris et virtutis esse credebantur. Et profecto, si ad horum sacrorum initium respexerimus, optimo consilio instituta ea intelligemus; quamquam succedente tempore, vt fere fit, multa in iis commutata et deprauata sunt. De mysteriorum Eleusiniarum ratione vide docte copioseque disputantem Casaubonum in Exercitatt. Anti-Baronianis XVI, 43, et Disputationem elegantissimam *pro Mysteriis Eleusiniis* Io. Aug. Bachii, commilitonis olim mei et Scholastici et Academici longe mihi carissimi, ante multos annos magna cum iurisprudentiae elegantioris iactura rebus humanis acerba morte erepti. Caeterum conferendus huc Valkenarius, princeps hodie in his literis, ad Euripidis Hippolytum pag. 163.

Διογένης δὲ τὶ τοιοῦτον] Cf. huc locum Laërtii in Vita Diogenis p. 147 Edit. Anglicanae, ibique Menagium. Nam Laërtius rem aliter, ac Plutarchus, narrat.

πᾶς γὰρ ἀνὴρ] Hos Theognidis versus citat Stobaeus Titul. πενίας ψόγος XCIV.

τῆς κανθαρίδος] De Cantharide, animalculo venenato vid. Plinius XI, 35 et XXIX, 24, et Plutarchus de *Sera Numinis Vindicta* pag. 33 Edit. Wyttenbach. Caeterum verba ἀναλύειν τὴν δύναμιν, quae omnibus, quos consului, Interpretibus clara visa sunt, mihi obscura videntur. Nam neque interpretatio Xylandri: *dissoluendi vim habere putantur*, neque Grotii: *valere aiunt ad arcendam vim*

vim

vim noxiam in graecis est. Quid igitur? Legendum puto ἀναλύνει τὴν δύναμιν θανάσιμον, vt paullo ante κανθαρίδος ἔσης θανασίμῃς. Adeo vt sensus sit: *Medici putant*, pedes et alas Cantharidis habere *vim mortiferam tollendi*. Vox θανάσιμον facile ab oscitante librario omitti potuit, cum versu antecedenti adfuerit. Sed iudicent me acutiores!

τῷτόνύ πε γέρας] Videat Plutarchus, ne hoc in loco nimis curiosus, ne dicam putidus, fuerit. Primum enim ille locus non agit, vt Plutarchus vult, de miserrima vitae conditione, hominibus a Diis imposita, sed, quod vel ipsum γέρας indicat, de honoribus, quibus mortuos prosequi condecorareque solemus, quod vnumquemque ipsius Homericī loci Ὀδυσσ. δ v. 197 consideratio docebit. Deinde illam peculiarem, nescio quam, vim, quam Plutarchus τῷ εἰζυρεῖσι inesse putat, Homerum ei voci tribuisse vix crediderim, cum eo loco, vti diximus, non agatur de hominibus malis, ob vitae peruersitatem a Diis punitis, sed de mortuis, eoque honoris genere, quo cohonestare eos solemus. Idem de altero Homeri loco Ιλ. ω v. 525 sentiendum. Quod enim Plutarchus putat, voci βροτοῖσι eo consilio Homerum adiunxisse τὸ δειλοῖσι, vt indicaret, non omnibus in vniuersum calamitatem vitaeque miseriam a Diis esse destinatam, sed tantum δειλοῖσι h. e., vt ipse interpretatur, *stultis*, qui sibi peruersa viuendi ratione calamitates contrahant, in eo egregie fallitur. Nam sententia Achillis est generalis, et ad omnes omnino homines spectat, quod quisque intelliget, qui locum ipsum consuluerit. Bene ad illum locum Eustathius: τὸ δειλοῖσι, παραμυθητικόν ἐστὶ τῷ γέροντος ὡς μὴ περιβρισμένῃς ἐν τῷ, ὃ δειλὲ, ἀλλὰ προσφωηθέντος κατὰ κοινὸν ἐπιθετον δειλοὶ γὰρ ΠΑΝΤΕΣ ἄνθρωποι, ὃ ἐστὶ δέλαιοι. Quid? quod ipse Plutarchus in Consolat. ad Apollonium p.

182 hanc Achillis sententiam, tanquam generalem omnibusque omnino hominibus conuenientem, laudat. Pro *δαιλαίς* Aldin. et Basil. legunt *δολίς*, sed magis huic loco *δαιλαίς* conuenit. Caeterum notent tiro- nes vim vocis mediae in *τῷ κείρεθαι*, quae est *crines abscindere sibi*, cum *κείρειν* dicatur is, *qui crines abscindit alteri*, de quo Kusterus in aureo libello de Verbis Mediis.

CAPUT V

Γλῶσσαι quid? λαλῆν γλώσση, γλῶσσαι Κρητικῇ quid? Φιλολόγον, quid? Philologi et Grammatici iidem: eorum munus. Plutarchi locus emendatus. ἄλυσιν quid? eius usus multus apud Plutarchum: Interpretis in ea voce multiplex lapsus. ἀλυτάρχα quid? Plutarchi, aliorumque virorum doctōrum, interpretatio versus Hesiodi reiecta. doctissimi Potteri de *ἱπαινῶν* pro recusare sententia conuicta. Proserpina *ἱπαινὴ* dicta: unde denominatio desumpta. Plutarchi de ea re sententia improbata. Archilochus scripsit quoque *Elegos*: eius poema *ναυάγιον*. Interpretis Latini lapsus. Iupiter in astris est sol. προΐδπτεν quid? Plutarchi interpretatio duorum locorum Homericorum reiecta. Plutarchus et Tzetzes in Hesiodi interpretatione notati. δαιμόνιος, θεός, ἱερὸς quid? ὄρχια quid? scholiastes Homeri minor notatus. Guntheri hallucinatio. τιθίναι unde desumptum. differentia ἄθλος et ἄθλον: turpissimus Interpretis Hesiodi error. θίμα praemium certaminis. Locus Plutarchi ex Euripide constitutus, levis mutatio in eo tentata. Bruti dictum de virtute. ἀρετῇ diuersus significatus. ἡσθαί elegans notio. Graecii in eo error.

τὰς λεγομένας γλώττας] Retinuit Interpres in translatione vocem Graecam, adeo ut lectori parum illa opera sua consuluerit. In tironum igitur gratiam dicen-

dicendum, γλώσσας esse obscurarum vocum interpretationes. Γλῶσσα enim, et γλώσσημα, dicitur Graecis vocabulum vulgo incognitum, vel quia peregrinum et barbarum est, vel quia iam in desuetudinem oblivionemque hominum abiit, ut dudum docuit Casaubonus, Vir summus, ad Athen. Lib. III c. 6, apud quem Interpres Latinus γλώσσας κρητικὰς reddidit glossas iudiciarias, immani errore, cum γλῶσσαι κρητικαὶ nihil sint, nisi interpretationes vocum dialecti Creticae. Ipse Eustathius ad *Ιλιάδ.* α p. 96 γλῶσσαν interpretatur ἀπεξενωμένην διάλεκτον. Quintilianus Lib. I, 1 interpretatio secretioris linguae, quas Graeci γλώσσας vocant: et Lib. I, 8 Circa Glossemata, id est, voces minus usitatas non ultima eius professionis (Grammatices) diligentia est. Conf. Plutarch. in *Isid.* et *Osirid.* p. 669. Ex quo intelligenda D. Pauli verba 1 ad Corinth. XIV, 2 λαλεῖν γλῶσση, quod quid est aliud, quam lingua peregrina loqui? Caeterum easdem, a Plutarcho hic allatas, voces peregrinas in Glossario suo, omnis eruditionis graecae thesauro pretiosissimo, interpretatur Hesychius, etsi paullo aliter, ac fecit Plutarchus. Vid. Albertium et alios Hesychii Interpretes ad v. Πρυεδανή. Καμμονήν idem Grammaticus doctissimus interpretatur τὴν κατὰ μόνας νῆπην, vbi vid. Albertius. Eodem modo hanc vocem explicat Suidas, vbi v. Kusterus. De v. πόποι vid. Interpret. ad Hesychium.

ἐκεῖνο μὲν γὰρ φιλολόγον] Interpres huius vocis vim non assequabatur, cum reddebat: non est inelégans; redde: illud quidem est eruditionis interioris, nosse πρυεδανήν significare κακοθαύνατον. Per eruditionem autem interiorē intelligo eam alicuius doctrinae cognitionem, quam non omnes, qui perdiscendae ei operam dant, assequuntur aut assequi student; sed ii tantum, qui penitus ei cognoscendae se

tradunt, et in res paullo difficiliores obscurioresque inquirunt, de quibus alii ne cogitant quidem. aut non multum laborant: quo sensu *litteras interiores* dici constat. In studio autem cuiusdam linguae perdiscendae, de qua re hic agitur, eruditio interior cernitur in eo, ut aliquis in voces peregrinas, raras, obsoletas, et obliuionis tenebris quasi sepultas, inquirat, earum significatus eruat interpretationisque luce collustret. Cuius rei facultatem qui sibi comparauerit, ei in linguarum cognitione tribuitur illa eruditio interior, quam Plutarchus τῷ φιλολόγον denotat, quia Philologis eae sunt partes impositae. Veteribus enim Philologiae fines amplissimi fuerunt, quos hodie quorundam hominum ignorantiane dicam, an malignitas? male coerces. Philologi enim, qui iidem et erant et habebantur Critici, ut Longinus a Suida κριτικούς, a Plotino autem φιλολόγος, dicitur, (vid. Gabrielis de Petra Praefat. ad Longinum, et Langbaenii Praefat. ad eundem,) Philologi, igitur, dicebantur, qui perspiciebant, quid in quaque arte rectum, elegans, regulisque conueniens esset: quod cum nemo feliciter suscipere posset, nisi qui omnium artium facultatem sibi comparauerat, factum est, ut Philologi alio nomine dicerentur κατ' ἐξοχὴν erūditi, ut apud Sueton. de Illustribus Grammaticis, et philologia pro *eruditione*, eodem loco. Et sic φιλόλογος pro *erudito* saepe apud ipsum Plutarchum, ut in Crasso p. 899, in Symp. Lib. I quaest. 2, Lib. II quaest. 3. Neque enim solum linguae cognitionem curabant Philologi, sed alia etiam. Vnde in hoc ipso libello infra c. 10 dicitur, φιλολόγον ἐκ ἐκφεύγειν τὰ κατὰρως πεφρασμένα καὶ ῥητορικῶς philologum studiose obseruare in poetis, quae pure et ad regulas rhetorices sint dicta. Iidem φιλόλογοι dicuntur quoque γραμματικοί: De quibus Auctor paullo post ita: οἱ γραμματικοὶ διδάσκουσι τὴν χρείαν

χρεῖαν τῶν ὀνομάτων συνοικεῖν τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι. Et si enim Seneca et alii distinctum Philologum a Grammatico voluerunt, tamen vsus loquendi eorum sententiam conuincit. Qui enim humaniorum literarum doctrinam profitentur, dicuntur Philologi; at iidem etiam vocantur Grammatici: vt Callimachus ille ab Athenaeo Lib. III c. 1 vocatur Grammaticus, ob literarum humaniorum professionem. Caeterum non hodie demum insectationem quorundam Philosophorum erga Philologos esse ortam, sed diu iam fuisse, patet ex iis, quae scribit Casaubonus ad Athenaeum p. 378.

καὶ τί ψυχὴν καὶ τὴν μοῖραν νοῶντες ὀνομάζουσι] Interpres de sensu magis, quam de verbis, sollicitus fuit, cum reddidit: *quid animae aut fati vocabulo intelligi velint*; redde: *quid nomen, seu, quo vocabulo utantur, cum animum et fatum indicent s. indicare velint.* Sed vox ψυχὴ mihi est suspecta de mendo. Primo enim non video, quare commode coniunxerit cum τῷ μοῖραν. Deinde in sequentibus, vbi de his vocibus, quae diuersimode capiendae et intelligendae sunt apud Poetas, Plutarchus agit, non mentionem fieri videas vocis ψυχῆ. Quid igitur? pro ψυχὴν legendum puto τύχην: Quae vox quemadmodum commodissime iungitur tanquam synonymum τῷ μοῖραν, ita in sequentibus a Plutarcho ipso adducitur et exponitur, vbi docet, cum vocabula τύχη et εἰμαρμένη (ita enim ibi coniungit eas voces, quemadmodum h. l. τύχην et μοῖραν) nondum in vsu fuissent, Poetas eorum loco vsurpasse vocem Διὸς, eaque saepissime nihil aliud, quam τύχην aut εἰμαρμένην, intellectum voluisse. Et id ipsum est, quod h. l. dicit, *τί τύχην καὶ τὴν μοῖραν νοῶντες ὀνομάζουσι*, quo vocabulo Poetae utantur, cum FORTVNAM et FATVM intelligant s. denotare velint. Haec emen-

datio cum acutissimi ERNESTI, nuper etiam Reiskii, iudicio probata fuerit: digna mihi visa est, quae in Textum recipiatur. Sic ψυχὴ et τύχη apud Alciph. III, 13 confunditur. Cf. Abresch in Addend. ad Dilucidatt. Thucyd. p. 828, et inprimis D'Orville ad Chariton. IV, 7 p. 422, et Valkenarium, Virum Celeberr., ad Euripidis Hippolytum p. 277.

καὶ τὸν βίον ποτὲ μὲν ζῆν] Sic in Editt. Stephan. et Potteriana editur. In Reiskiana autem βίοτον, quam verissimam lectionem esse, Valkenario etiam ad Euripidis Hippolyt. p. 190 probatam, adducta Homeri exempla docent.

Κυανοχαῖτα] Locus desumptus ex Ιλιάδ. ν v. 563. κυανοχαῖτα autem non est pro κυανοχαίτης, Vocativus pro Nominatiuo, vt plerique inepte dicunt; sed est Nominatiuus, formatione petita ex lingua Aeolica et Boeotica, seu, vt aliis placet, Macedonica. Conf. Eustathium et Clarkium ad Ιλιάδ. α v. 175.

τῷ ἀλύειν] Quae de hac voce tradit Plutarchus, eadem habet Enarrator Sophoclis ad Electr. v. 139 ἀλύειν ἐν ἄλλοις δυσφορεῖν σημαίνει· ἐνίοτε δὲ, τὸ γεγηθέναι ἀπὸ τῆς ἀλέας καὶ διαχύσεως. Ὅμηρος Ἡ ἀλύεις ὅτι Ἴρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην. De eadem rescholiasites alio loco, ad Aiac. 1003, οἱ ἐν δεινῷ κατασάντες ἢ χρεῖα, καὶ μὴ εὐρίσκοντες λύσιν τέτων, ἀνω καὶ κάτω φέρονται πλανώμενοι ὑπ' ἀπορίας. ἐφ' ᾧ λέγεται καὶ τὸ ἀλύειν, ὃ γίνεται ἀπὸ τῆς ΑΛΗ ἢ πλάνη: quo loco defendi recepta lectio potest apud Synefium Lib. I de prouid. καὶ τῆς ψυχῆς τὴν ἄλην παραμυθεῖσθαι, vbi Clar. Wesselingius legi vult ἄλυν, μοετοrem: ἀλύειν pro angī, moerore confici, apud Sophocl. Oed. Tyr. v. 714 ἐμὰ γὰρ φίλα ἐν πόντοις ἀλύεσσα patria mea, ob calamitates, anxia et afflicta. Sed haud scio, an ullus scriptor aeque delectatus sit hac voce,

voce, ac Plutarchus, apud quem diuerso significato sexcenties occurrit. Quod Eustathius obseruat, cum ad hunc Homeri locum Ὀδυσσ. σ 332 ita scribit, τὸ δὲ αἰλῦσι, ἀντὶ τῆς, ἐκλέλυσται τῇ χαρᾷ. καὶ πολλὰ κρησὶς τέτρε καὶ παρὰ Πλεστάρχῳ. Et ad Iliad. σ p. 555 Edit. Rom. Πλεστάρχος κατακόρως ἔτω (scilicet pro *exultare laetitia*) κρησται τῇ λέξει. Conf. Suidam h. v. T. I p. 127, et Auctorem Etymol. Magni. Sed, quo crebrior est huius vocis apud Plutarchum vsus, eo magis mirandum, Interpretem Latinum in ea esse lapsum. In Timoleonte p. 441 αἰλῶν reddidit *torpidus*: in Pyrrho p. 717 αἰλῶντες *spatiantes*: in Sertorio p. 1052 *animo languido*: quod et multis aliis confirmare possumus, si gloriolam aliquam ex erroribus aliorum notandis captare velimus. Ex hac τῆς αἰλῦσι significatione, *exultare gaudio*, forte dicti sunt αἰλυτάρχαι, qui ludis, quorum spectaculum iucundissimum erat, praeerant, vt coniectura, valde commendabili, ductus existimat P. Faber, vir πολυμαθέστατος, in Opere suo, vere tessellato, *Agonisticon* inscripto, p. 66, etsi alia est summi Cuiacii de ea re sententia Obseruat. Lib. II c. 13, qui in hanc rem multa lectu digna habet. Caeterum in τῷ αἰλῦσι lectionem Stephani, Pottero quoque receptam, sum secutus. Aldina legit τὸ αἰλῦσι, quod sine dubio Interpres Latinus secutus est, cum redderet, αἰλῦσι pro *morderi sumitur*: τῷ κέχρηται passiuè sumto: et in Reiskiana huius libelli interpretatione ita: *Et αἰλῦσι est, ubi pro morderi et animo aestuare sumitur* (sumatur). Nempe τὸ κέχρηται passiuè sumtum videtur, vti paullo post τῷ ἐπαινεῖν ἀντὶ τῆς παραιτεῖσθαι νῦν κέχρηται. Sed commode hic subintelligi potest Ἡσίοδος, quod cum vnusquisque e. versu notissimo adducto intelligere posset: addere non necesse erat. Ego interpretor *adhibet, usurpat*, sc. Homerus, quem, etsi

non nominatum, aliquot ipsius versibus allatis innuit Plutarchus, ut paullo post in Hesiodi versu allato. Et sic paullo post legendum τῷ θοάξειν ἢ τὸ κινεῖσθαι σημαίνεσιν, Et voce θοάξειν interdum moueri indicant, intelligunt, Poetae: ubi quoque τὸ θοάξειν Aldina: male, me iudice. Sic loquitur Auctor infra: καὶ γὰρ τῇ κακότητι ποτὲ μὲν ἰδίως σημαίνει. Qui versus hic ex Sophocle laudantur, extant in Oedip. Tyran. initio.

Nῆ' ὀλίγη] Huius Hesiodi versus, ex ἔργ. καὶ ἡμέρ. 641., expositio a Plutarcho tradita, qua αἰνεῖν pro recusare ponitur, multis probatur: ipse Hesiodi Enarrator, facile doctissimus, Tzetzes interpretatur: τὴν ὀλίγην καὶ μικρὰν νῆα παραιτῶ, τῆτο γὰρ σημαίνει τὸ αἰνεῖν ἐρωνικῶς. Eadem expositio Turnebo Advers. Lib. XX c. 14 et doctissimo Pottero arrisit: cuius observatio ad h. l. est haec: *Similis est hic versus Virgiliano illi Georgic. II, 412*

— — — Laudato ingentia rura,
Exiguum colito.

Simulata verborum laudatione non rara id efferimus, quod toto pecciore improbamus: quo factum, ut verbum ἐπαινῶ (quod laudo significat) pro recusato, nolo, improbo, adhibeatur. Sic κάλλισ' ἐπαινῶ dixit Aristoph. in Ranis. Eadem loquendi forma usus Sophocl. apud Athen. ex observatione Vrsini: τὰ μὲν δὴ καὶ ἐπαινεί, τῶ δὲ κερδαίνειν ἔχει, i. e. haec quidem lauda, ista vero in lucro pone: Eodem modo Virgilius locutus esse videtur: nam latifundia improbat: et modicos illis agros praefert. Haec ille vir doctissimus. Sed videat, ut, quae exempla interpretationi Plutarchi confirmandae adduxit, aliquam vim habeant. Et quod ad Virgilianum locum attinet, haud scio an multi ita sint exposituri, ut fecit vir doctus. Mihi quidem ibi
laudare

laudare vulgatum significatum optime obtinere posse videtur: ut et Graeuio visum ad Hesiodum, ita, ut Virgiliani dicti sensus sit: *laudato quidem ingentia rura, nec contemnas: exiguum autem colito*: h. e. praefere, potiore loco habeas, quod recte et tanto cum fructu a te coli possit, ut recte Vir Illustris idemque doctissimus Heynius ad illum Virgilii locum. Nam latifundia olim Italiam perdidisse constat. Optima, atque ea certissima, huius loci Virgiliani interpretatio est Columellae de R. R. I, 3, 8, ubi videndus magnus Gesnerus. Sed quoniam loca Graeca inprimis huc faciunt, de illis videndum. Qui ex Aristophane laudatur locus, is legitur in Ranis v. 511, ubi Xanthias, cum in sui ipsius gratiam carnes esse elixas, caeterosque cibos instructos a famula, audisset, ab eaque, ut introiret, rogaretur, respondet καλῶς ἐπαίνῳ h. e. *gratias ago*. Bene ad illum locum Kusterus: *Est formula, qua utimur, cum aliquod beneficium oblatum benigne recusare volumus, uti paullo post πᾶν καλῶς*: sed is locus non magnopere ad hunc pertinet. Quem denique laudat, indicio Vrsini, Vir doctus locum Athenaei, apud eum legitur Lib. III c. 34, sed corrupte a Pottero adducitur, maleque adeo exprimitur. Apud Athenaeum enim Sophoclis versus, ex Aethiopibus desumptus, legitur sic:

Τὰ μὲν δίκαι' ἐπαίνα· τὰ δὲ κερδαίνειν ἔχῃ.

quae quis non videt sensum habere hunc:

Iustitiam quidem lauda, sed lucri facienda sis studiosus:

non, ut doctissimus Potterus voluit: *haec quidem lauda*, h. e. recusa, improba; *ista vero in lucro pone*. Qui sensus ipsius Athenaei menti contrarius esset. Ea enim loco, vnde Sophocleus versus est petitus, affert quasdam ῥήσεις ex poetis, quas ob impias, quas con-

tineant, sententias merito reprehendi posse putat. Iam vero hoc Sophocleum dictum, ex interpretatione Potteri, nihil absurdi et impii haberet, adeo ut in epte ab Athenaeo eo loco fuisset adductum. Sensus autem illius est: *Iustitiam verbis quidem esse laudandam, sed lucri causa eandem laedi tuto posse*: quomodo et alterum Theodori dictum eodem loco capiendum, qui praecipit: *πλέον ἔχειν, ἐπαινῆν δὲ τὸ ἴσον*, *Laudandum quidem esse, quod aequum sit, sed unicuique studendum, ut plus aequo sibi comparet*. Nihil igitur, si quid video, adducta a Pottero in eam rem efficiunt. Quoties ἐπαινῆν pro *recusare* legi, ita adhibitum deprehendi, ut fuerit formula eius, qui oblati beneficii gratiam facit, idque modeste et urbane recusat. Et hoc modo ἐπαινῆν pro *recusare* usurpari videtur, non simpliciter pro *improbare*, *reicere*, quo sensu capi vult Plutarchus, et Potterus in hoc Hesiodio. Addo, quod non facile simplex αἰνῆν ita sumitur, sed ἐπαινῆν, cum tamen in his rebus usum dominari constet. Si igitur dicendum, quod res est, mihi expositio haec Plutarchi arguta magis, quam vera, videtur. Itaque inter ipsos veteres fuerunt, quibus ista interpretandi ratio non arriserit; adeoque illum locum aliter exposuerunt: de qua re laudatus Tzetzes: *ἄλλοι δὲ ἔτω φασί· περὶ ναυτιλίας δὲ καὶ εἰς διάπορθμευσιν αἶνει καὶ ἐπαινῆν μικρὰν ὀλκάδα, εἰς φορταγωγίαν δὲ καὶ ἐμπορίαν τὴν μεγάλην ναῦν*. Sed nec hanc interpretandi rationem Graeca lingua admittit. Quod facile apparebit totum locum inspicienti:

Τίνη δ', ὦ Πέρση, ἔργων μνησμένος ἔσται

Ἐραίων πάντων· περὶ ναυτιλίας δὲ μάστιγα.

Ἡ δὲ ὀλίγην αἶναν, μεγάλην δ' ἐνὶ φορτία θίξαι,

Tu vero, o Persa, operum memor esto

Omnium tempestiuorum: inprimis autem navigationis.

Naui parvam lauda, magnae autem onera impone:

in

in quo quisque videt, verba *περὶ ναυτιλίας δὲ μάλιστα* non cum sequentibus esse, sed cum antecedentibus, arcte coniungenda. Me itaque non poenitet sub-
scribere sententiae Graeuii, qui haec verba commodif-
sime ita interpretatur, vt a propria eorum significatio-
ne non recedat: quem consule ad illum Hesiodi lo-
cum, quem eodem modo ante eum exposuit Muretus
in variis Lectt. apud Gruter. Thes. Critic. Tom. II
p. 1188. Caeterum quod Plutarchus sententiae suae
confirmandae de significatione τῷ ἐπαινῶν pro *recu-*
sare addit, Περσεφόνηαν s. Proserpinam dici ἐπαινὴν
pro *παραιτητήν*, id putidum et ineptum est. Quis
enim τὸ ἐπαινὴν a τῷ αἶνος *laus*, et non potius ab
αἶνος *gravis, horribilis*, deductum putet? Sine dubio
ἐπαινὴ idem est ac αἶνή h. e., vt Hesychius interpre-
tatur, δεινὴ et alio loco Ἐπαινὴ, ἐπαινετὴ, ἢ δεινὴ
καὶ φοβερά. Et Eustathius ad *Ιλιάδ.* i. p. 763 ἐπαινὴ
Περσεφόνηα, ἢ αἶνή, τετέστι δεινὴ. In Luciani *Necy-*
omantia T. I p. 469 legebatur antea ἀπεινήν Περσε-
φόνηαν, vbi recte legendum ἐπαινὴν docuit Graeuus
in Lectt. Hesiod. ad Theogon. v. 768 approbante Hem-
sterhusio, qui ad hunc Luciani locum ita: „In ratio-
ne vocis explicandae, vt fere vetustissimae, quarum
usus post Homerum pedetentim exoleuit, plurimum
habent difficultatis. Grammaticorum dissensum Scho-
liastes explicat ad *Ιλιάδ.* i. 457. Duplicem interpre-
tationem annotauit Hesych.: Ἐπαινὴ, ἐπαινετὴ ἢ
δεινὴ καὶ φοβερά: aliam Eustathius p. 1665 v. 7: Ἐστὶ
δὲ ἐπαινὴ Περσεφόνηα ἢ αἶνή, τετέστιν, ἐν σκότει
διάγσσα· ἢ μᾶλλον αἶνή, ἢ δεινὴ, πλεοναξέσης καὶ
νῦν προδέσεως, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις.“ Vide plura apud
Virum, in literis graecis principem.

καὶ χαίρειν κελεύομεν] Perquam frequens Grae-
cis formula, qua aliquid *vel recusamus, vel reiicimus,*
spernimus, parum saltem curamus. Et tamen Inter-
pretes

pretes in hac re saepe pessime sese dederunt. In Orat. Demosth. π. 5εφ. c. 50 ἐβρώθαι φράσας πολλά καὶ Κιρραίοις καὶ Λοκροῖς, quod Interpres reddidit: *Quum interea Cirrhaeis et Locrensisbus multa ad salutem spectantia dixisset.* Poteratne insulsius? Reddendum erat: *cum Cirrhaeos et Locrenses nihili fecisset, nihil curasset, sed suas sibi res habere iussisset.* Apud eundem in Orat. π. παραπρεσβ. c. 11 p. 180 Ed. Broocke: Ἐβρώθαι πολλά φράσας τῷ σοφῷ Σοφοκλεῖ, quod reddendum: *Sapiente Sophocle multum valere iusso, s. eius auctoritate susque deque habita.* In hoc ipso Plutarchi libello c. 6: ἡ Ὀμήρου (ποίησις) πολλά πάντα τοῖς Στωϊκοῖς χαίρειν φράζεσθαι, *Talis est Homeri poesis, Stoicorum placita non curans.* Sed haec ὅσα κόνις.

εἰ κείνῃ κεφαλῇ] Ex his versibus apparet, Archilochum praeter Iambos puros, de quo Horatius A. P. v. 79, scripsisse etiam Elegos: quod intelligi quoque potest ex eiusdem versibus, ab Athenaeo Lib. XIV c. 6 adductis. Hi praesentes autem versus non dubium est quin petiti sint ex poemate ναυάγιον inscripto, et in obitum mariti sororis ipsius, in mari perditum, composito: cuius poematis mentionem facit Longinus Sect. X. Caeterum de Archilocho v. Baelii Dictionar. h. v.

Μὰ τὸν μετ'] Non recte Interpres: *Non, per Iouis Martisque cruenti fidera; redde: Per Iouem, qui est in astris, et Martem caedum auctorem.* Sed in Edit. Valkenarii redditum est: *Non per regentem siderum cursus Iouem Martemque laetum caede,* vide ibi de formula iurandi Μὰ τὸν Virum doctissimum doctissime disputantem. Locus extat in Phoeniss. v. 1013. Scholiastes *per Iouem in astris intelligit solem;* vide eum ad h. l. et ad v. 1.

τυφλός

τυφλὸς γὰρ] Citantur hi versus quoque in Amatorio p. 1347.

πάντα τυρβάζει κακὰ] Xylander reddidit: *confundit*, minus accurate. Reddendum erat: *quavis mala excitat*, vt dudum docuit H. Stephanus in Thes. Gr. L. in Indice P. II p. 130.

καθάπερ αὖ τὸν] In Ald. et Basil. legitur αὐτὸν, male. Xylander, Stephan., Potterus et Reiskius habent αὖ τὸν, quod recepi, sed aliter expono ac fecit Interpres, cum reddidit: *eodemque aes in illis Homeri; redde: quemadmodum contra ea per τὸν Ἄρη intelligendum est ferrum*. Saepe in hoc ipso libello haec particula ita occurrit: v. c. cap. 6 περὶ πάντα δ' αὖ καθαρῶς τὸν ἄσειον, h. e. *contra ea*. Philo de Mund. Opif. p. 12 Edit. Mangaei: ὁ μὲν τὰ νοητὰ, ὃ δ' αὖ τὰ αἰσθητὰ βλέπει, h. e. *hic contra ea sensibilia cernit*. Diserte sic apud Sophocl. in Antigon. v. 204 Longinus Sect. VIII ἐκπαράλληλς coniungit αὖ πάλιν.

πολλὰς δ' ἰφθίμους] Virgilius hunc locum aliquoties imitatus est: Aeneid. IX, 527

— — demiserit Orco. et,

Multa virum dimittit corpora morti. Aeneid. X, 662.

Quaë omnia, vt dudum vidit Clarkius, potestatem τῆς προίαψε non exprimunt. Est enim προίαπτειν αἰδιδι praematurae et acerbae morti aliquem tradere, quod dicitur de iis, qui interficiuntur in aetatis flore, certe ante tempus id, quod ex corporis viriumque conditione attingere viuendo potuissent. Bene scholiastes minor interpretatur: πρὸ τῆς εἰμαρμένης ἔπεμψεν. Eustathius ad h. l. p. 17 τὸ προίαψεν ἦγεν μετὰ βλάβης εἰς αἰὸν πρὸ τῆς δέοντος ἔπεμψεν, ὡς τῆς πρὸ προθέσεως καιρικόν τι δηλώσης. Huius verbi vim optime expressit Antigone Sophoclea, cum, iam viva
in

in terra defodienda, haec de se ipsa diceret: *κάτεμι εἰς ᾧδε, πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίῃ*, h. e. *in Orcum descendo s. morior, priusquam vitae meae terminus, a fato destinatus, adest.* Εἰμαρμένη quid de sententia Gentilium sit, docet Cicero de Divinat. I, 55. Quod autem Plutarchus et h. l., et in libello *de Stoicorum repugnantibus* p. 1929, etsi ibi ex sententia Chrysippi, *Διὸς βελήν* exponit *εἰμαρμένης βελήν*, id vereor, ut multis probet. Acutissimo certe Clarkio non satisfecit, qui dicit, Homerum eo loco non esse philosophatum, sed id tantum indicare voluisse: *mala et plura multo et maiora, quam praevideri potuerint, ex ista Imperatorum contentione esse orta.* Recte quoque doctissimus Ienius de hac re *in Observatis in stilo Homeri* iudicat: *sapienter ac graviter mala publica ad diuinam Homerus refert providentiam.* Et profecto haec Plutarchi expositio nimis longe petita videtur. Ut enim nihil dicam de eo, durum videri dictum *εἰμαρμένης βελήν* s. *fati consilium*: non video necessitatem ullam, quae nos cogat a propria τῷ Διὶ significatione recedere. Quod enim Plutarchus dicit, non in ea fuisse Homerum sententia, ut Deos calamitatum humanarum faceret auctores, id nihil valet. Teucer ille Sophocleus in *Aiac.* 1006, postquam multorum hominum calamitates enumerauerat, addit: *ἐγὼ μὲν ἔν καὶ ταῦτα καὶ τὰ πάντ' αἰὶ φάσκαμι' ἂν ἀνθρώποισι μηχανᾶν Θεὸς*, h. e. *Ego igitur haec et alia omnia hominibus accidere consilio diuino iudico*; vbi schol.: *καλῶς τὸ φάναι, πάντα κατὰ γνώμην Θεῶν γίνεσθαι· εἰσὶ γάρ τινες ἑτεροδοξῶντες.* Et quae tandem impietas est, si dicamus, Iouis consilium de hominibus, ob scelera puniendis, euentum suum habuisse? Et nonne Plutarcho alia Homeri loca obuersabantur, in quibus causam humanorum malorum Diis tribuit? Nonne Poeta Ὀδυσσ. ψ v. 222 tradit, Hele-

nam

nam ad pessimum facinus perpetrandum a Deo quodam fuisse impulsam?

Τὴν δ' ἤτοι εἶξα Θεὸς ὥρρεν ἔργον ἀσπίς.

Idem sentiendum de interpretatione Plutarchi versus Homericæ, qui paullo post adducitur:

Ὅρκια μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος ἀν' ἐτέλεσεν,
Iupiter ea, quæ iureiurando quasi promisit, non
præstitit;

vbi Κρονίδης accipit de fato s. fortuna. Sed cui hæc interpretatio non inepta videatur? Ipsa res suadet, vt de Ioue ipso interpretemur. Et ita auctor ipse intellexisse videtur alio loco, Sympos. Lib. IX quaest. 13. Quid autem mirum est, Diis a Poetis tribui vitia? Cum enim Poetae non ignorarent, eos esse Deos non φύσει, sed θέσει, atque adeo illos Deos olim fuisse homines, quid impedit, quo minus credamus, iis interdum vitia humana tribui? *Ιλιάδ. θ v. 19 seqq.* Ioui summa potentia tribuitur, sed eidem eodem loco praescientia, immo praesentissima rerum scientia, denegatur. Quod ob eam, quam diximus, causam non mirum aut ridiculum videri debebat Doctissimo Iensio in Obseruat. in stilo Homeri, vt recte monuit vir doctus, qui eius libelli censuram egit in Actis Erudit. Lips. ad Annum MD CC XLV, Mens. Ianuar. p. 19. Quidni igitur dicamus, calamitates hominibus a Diis fuisse immixtas, ita tamen, vt sua sibi peruersitate homines contraxerint? Et sic esse de ea re iudicandum, patet ex iis, quibus Homerus Iouem, de perversa hominum opinione conquerentem, inducit *Ὅδυσσ. α 32*

ὦ πόποι, ὅτεν δὴ νῦν θεὸς βροτοὶ αἰτιώωνται.

Ἐξ ἡμῶν γὰρ φασὶ κακὰ ἔμμεναι. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
Σφῆσιν ἀταδάλισιν ὑπὲρ μῆρον ἄλγε' ἔχουσιν.

Conf. scholiasten minorem ad *Ιλιάδ. ω v. 527.*

εἶμαρ

εἰμαρμένον γὰρ] Hi versus sunt Menandr. p. 206 Ed. Clerici: leguntur quoque in Fragm. Eurip. p. 483 Ed. Barnes. Laudat quoque Stobaeus Sect. V p. 63. Menander colorem duxit e notissimo illo Hesiodio *Ἔργ. κ. Ἡμέρ. v. 265* Ἡ γὰρ κακὴ βεβλή κ. τ. λ., ut etiam vidit Wyttenbachius, V. Cl., ad Plutarch. de S. N. V. p. 48.

κακομηχανᾶσαι τοῖς ἀνθρώποις] Reiskius mallet κακὰ μηχανᾶσαι, qua de causa, nescio.

καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτὸς] Τὰ ἐκτὸς sunt omnes res externae, fortunae bona, quorum possessio in potestate nostra non est: mox pro eo est εἰ καὶ ἡμᾶς.

Μηδέποτε ἐλομένην] Versus sunt Hesiodi in *Ἔργ. v. 717, 718*: nec in huius loci interpretatione Plutarchus assensum meum obtinebit. Quod dicit, *πενίην μακάρων δόσιν αἰὲν ὄντων* idem esse ac *τυχερὸν*, id nimis argute expositum mihi videtur. Poetam enim per *μακάρες αἰὲν ὄντας* intellexisse *τύχην*, credat Iudaeus Apella, non ego. Quidni dicamus, paupertatem a Diis vni et item alteri esse immissam bono consilio? secundum illud incerti Poetae apud Stobaeum Florileg. Tit. XCV

Πενία γάρ ἐστιν ἡ τρόπων διδάσκαλος,
Paupertas enim morum magistra.

Idque ipsum Hesiodus indicare voluisse videtur v. 42

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποις,
Occultarunt enim Dii victum hominibus,

s. vitae sustentandae modum, ne otio diffuerent, sed labore optimarumque artium cultura victum sibi compararent. Caeterum superiorem Hesiodi locum eodem quo Plutarchus, modo exposuit Tzetzes.

μετὰ — — μαλακίας καὶ πολυτελείας ἀπερίαν] Pro ἀπερίαν dudum legendum conieci εὐπείριαν,

εἶαν, abundantiam, diuitias, sensu id non tam postulante, quam *flagitante*. Postea, indice Reiskio, cognoui, *εὐπορίαν* esse in *Aldina* et *Bafilienfi*. Itaque mihi religio non fuit, hanc lectionem, vt verissimam, in Textum recipere.

δαμονίους καὶ θεούς] *De Genio Socratis* p. 1046 *ἱεροὶ καὶ δαιμόνιοι ἄνθρωποι* de iis, qui moribus sunt placidis animoque omnium commotionum experti. Apud Epictetum c. 15 s. 21 Diogenes et Heraclitus, et alii similes, *θεοὶ τε ἦσαν καὶ ἐλέγοντο*, et diuini erant et dicebantur; vbi doctissimus Wolfius: *Insolenter utique et imperite: quam enim infinito interuallo vel praestantissimus homo ab extrema diuinitatis umbra abest!* Sed immerito reprehenditur Epictetus. Vir doctus, cum ea scribebat, non recordabatur, si homines dicantur *θεοὶ* s. *δαμόνιοι*, iis vocibus eum essetribuendum significatum, vt indicent homines caeteris multum virtute vitaeque sanctitate praestantes: de qua re elegans est obseruatio Clerici Art. Critic. Tom. I p. m. 147. Cf. Abreschii Animaduers. ad Aeschylum p. 215 sq. Sed hic significatus tritior est, quam vt exemplis confirmari debeat: neque tamen satis caute ii agunt, qui ex harum vocum significatione illa D. Lucae Act. VII, 20 *ἀσείος ἦν τῷ Θεῷ* ab Hebraismi suspicionem liberare volunt: sed de ea re alio tempore, si Deus dederit, commodius. Illud autem forte non omnibus cognitum, homines in quacunque liberali arte prae caeteris excellentes dici quoque *ἱερός*. Apud Nostrum in libello *de Exilio* p. 1073 de Homero: *τὸ δὲ ἱερὸν καὶ δαιμόνιον ἐν μέσσοις πνεῦμα*. Plato, qui saepissime Longino et tantum non omnibus *θεός* dicitur, ab Athenaeo Lib. XV *ἱερώτατος* vocatur. Apud Epitomatorem Athenaei in Argumento Daphnus Ephesius medicus vocatur *ἱερός τὴν τέχνην καὶ κατὰ ἡθὴν* in arte sua et virtutibus excellens; non, vt Inter-

M

pres,

pres, diuinos honores ob artis suae peritiam meritis.
Cf. Casaubonum ad illum locum p. 6.

Δοιοὶ γὰρ τε] Desumpti hi versus ex *Ιλιάδ.* ω v. 527, vbi pro δειλῶν legitur κακῶν. Coniiciebam itaque aliquando pro δειλῶν legendum esse δεινῶν. Sed nunc video, id necesse non esse. Nam eadem est τῆ δειλὸς significatio; in Carmin. Pythagor. λόγοι δειλοί τε καὶ ἐδδλοί et sic saepissime. Quomodo autem hic Homeri locus sit intelligendus, docet Auctor in libro *de Exilio* p. 1065, et *de Tranquillitate Animi* p. 841: Siue potius docet, quomodo diuerso sensu accipi et applicari possit.

Ὀρκία μὲν Κρονίδης] Apud Homer. *Ιλιάδ.* η v. 69. Latinus Interpres reddidit:

Namque fidem Iupiter sacramenti ipse fefellit.

Et certe h. l. τὰ ὄρκια iusiurandum s. fidem, iureiurando quasi confirmatam, significat. Falleretur autem, qui hanc significationem eius vocis propriam, et ὄρκια idem ac ὄρκος, esse putaret. Et tamen ipsi Enarratores Graeci in eo versantur interdum errore; vt Scholiastes minor ad haec *Ιλιάδ.* γ v. 245:

Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ Θεῶν φέρον ὄρκια πιστά.
Ἄρνε δὲ, καὶ εἶπον εὐφρονα καρπὸν ἀρέρης,

scribit: ὄρκια πιστά. τὸς πιστὸς ὄρκος τῶν Θεῶν. Similiter Latinus Interpres: *Praecones per urbem Deorum ferebant foedera firma*; immani errore: quasi foedera Deorum per urbem ferri possent, et quasi non ipse Homerus per ἄρνε δὲω satis dilucide indicasset, quid per ὄρκια intellectum vellet. ὄρκιον proprie est *victimam*, quae ob foedus faciendum, idemque sanctius confirmandum, caeditur; inde frequens illa loquendi ratio: ὄρκια τάρμνειν, *victimam caedere ob foedus ineundum*. Sic in eodem Homeri loco paullo post v. 268

ἀτάκῃ

— — — ἀτὰρ κήρυκες ἄγαυοί·
 Ὅρκια πιστὰ Θεῶν σύναγον·

vbi melius idem Scholiastes: Ὅρκια· τὰ πρὸς ὄρκους.
 Erudita est de ea re observatio D. Heinsii in Crepund.
 Silianis p. m. 10.

αὐτὰρ ὁ τῶν ἄλλων] Locus extat *Ιλιάδ.* λ 540.
 Apud Homerum autem post primum hunc versum
 alius subiicitur, a Plutarcho hic omissus: tertius autem;
 a Plutarcho laudatus, apud Homerum non legitur,
 certe non eo loco, laudatur tamen ab Aristotele Rhe-
 tor. ad Theodect. Lib. II, sed pro νεμέσα habet νεμέ-
 σητε. Quam lectionem hic exhibui, in omnibus,
 quos consului, libris inueni; eaque videtur commodis-
 sima. Quare ne hariolando quidem assequi possum,
 quid doctissimum Potterum mouerit, vt hunc versum,
 tanquam male affectum, duplici ratione sanare vo-
 luerit: vel

Ζεὺς γὰρ τοι νεμέσα, ἂν ἀμάνωνι φωτὶ μάχοισι. vel,
 Ζεὺς γὰρ τοι νεμέσα, ὅ, τ' ἀμάνωνι φωτὶ μάχοιτο.

quare pro οἱ substituit τοι? forte metri causa? τὸ γὰρ
 breue esse ratus, cum hic sit producendum? atqui vel
 sic producitur, ob sequentem litteram adspiratam: de
 qua re passim Clarkius ad Homerum.

Ζεὺς γὰρ τὰ μὲν] Hi versus sunt Tragici, no-
 scio cuius, quos nullibi inuenire potui: iis autem, quo-
 ad sententiam, simillimum est illud Callimachium
 Hymn. in Iov. v. 72:

Ἄλλα τὰ μὲν μακάρεσσιν ὀλίγοσιν αὖθι παρῆκας,
 Ἄλλα μέλαν ἐτέροισι· σὺ δ' ἐξέλειο πτολιάρχει
 Αὐτὴς·

vbi παρῆκας idem, quod h. l. παρὲς ἑᾶς.

κατὰ πολλὰ πράγματα] Reiskius induci vult
 τὸ πράγματα, cum κατὰ πολλὰ per se sit multis mo-
 M 2 dis:

dis. Posse quoque legi, addit, *κατὰ πολλὰς τρέπας*. Sed Vir doctus in legendis scriptoribus graecis fastidiosi stomachi fuerit necesse est, cui nihil fere recte dictum videretur. Nam, quod τὸ πρᾶγματα deleri iubet, id ne minima causa cominotus fecit; quae vox si non adesset: mente tamen subintelligenda esset. Quod autem pro *κατὰ πολλὰ πρᾶγματα* Plutarcho *κατὰ πολλὰς τρέπας* obtrudi vult: id vero est pro auctoritate Dictatoria agere, et in Auctoribus vrere et secare, non interpretari. Nam emendatio *κατὰ πολλὰς τρέπας* nimis longe a vulgata recedit, et si haec lectio a Plutarchi manu profecta esset: nihil aliud notaret, quam quod *κατὰ πολλὰ πρᾶγματα*.

ὥσπερ ἐλαίαν] Non audiendus Guntherus, qui in Notis ad h. l. scribit: *Φέρει* sc. *uictores*. Poteratne infelicius? quasi non adiectum τὸ τοῖς ipsum docere potuisset, *Φέρει* non tertiam pers. pluralis, sed Dativum participii, esse, subintelligendumque *δένδρεϊς*. Sensus est: *quemadmodum oliuae et fagi fructum nominibus iisdem, quibus horum fructuum arbores nominant* sc. Poetae.

ὁ νέος ἐν ἡμῖν] Caue putes, scribendum esse ἡμῶν. Nam cultissimi scriptores *Dativum*, qui pendet ab intellecto verbo Substantiuo, aliquando ita ponunt, ut *Genitiui* vicem obtinere videatur. In Argumento Plut. Aristoph. ὁ τῷ χρεμύλῳ θεράπων, h. e. ὁ ὢν τῷ χρεμύλῳ θεράπων. Vid. ibi Hemsterhus. et cf. Lucae VII, 12.

τῆς δ' ἀρετῆς] Versus est Hesiodi in ἔργοις καὶ ἡμέρ. 289. Insignis elegantia in voce ἔθηκαν, desumpta e certaminum ratione. Proprie enim βραβευταὶ s. certaminum praefecti ἀθλα s. praemia τιθέναι dicuntur. Hesiod. v. 656 in Oper. et Dieb.:

τὰ δὲ

τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλά ᾿Αθλ' ἔθεσαν παῖδες, quod male Interpres Latinus reddidit: *praedeliberata multa certamina instituerunt*, ubi, quot verba, tot paene errores. Primum ἄθλον non est *certamen*, quod significat ἄθλος, sed *praemium certaminis*. Ammonius de differ. vocum: ᾿Αθλος καὶ ἄθλον διαφέρει. Ἀρσενικῶς μὲν γὰρ τὸν ἀγῶνα δηλοῖ, ἐδετέρως δὲ τὸ ἔπαθλον. Cf. Graevius ad Luc. Soloec. T. II p. 731 Ed. Graev. Deinde προπεφραδμένα non sunt *praedeliberata*, sed *proclamata*, ut recte exposuit doctissimus Tzetzes προκεκηρυγμένα. Denique ἔθεσαν non est *instituerunt*, sed *posuerunt*. Ipse Plutarchus in Symposiacis Lib. V quæst. 2 sub finem: ἀνηρέθη δὲ καὶ παισὶ πεντάθλοις σέφανος τεθείς. Vnde θέμα ipsum *praemium in certamine victoribus propositum*; de quo vir πολυμαθέςατος Pet. Faber in Agonistico p. 281. Sensus igitur dicti Hesiodi est: *Dii virtutem, tanquam praemium aliquod, multo labori posuerunt, quod sine multo studio et opera auferri nequit*. Huic dicto simile est hoc Sophocleum in Electr. 948 πόνος τοι χάρις ἐδὲν εὐτυχῆ: et apud Dionem Cassium Lib. L p. 430 in praeclara illa Augusti ad milites oratione: τῶν μεγίστων ἄθλων μεγίστος καὶ τὸς ἀγῶνας ἄξιον ποιῆσαι, pro maximis praemiis maxima etiam certamina subire convenit.

Εἰ δὲ θανέιν] Ita edendos curavi hos versus, cum ante exhiberentur, ut versus esse non appareret; unde autem hi versus petiti fuerint, diu ignoravi, tandem deprehendi Euripidis esse, et extant adhuc in fragmentis deperditarum incertarumque Euripidis fabularum p. 514 Edit. Barnef.; sed quis interpretem latinum intelligit?

Quodsi fata iubent nunc vitam claudere morte,
Mors est pulchra quidem haec, virtuti immergere vitam.

Ego quidem putem, καταδύσασθαι βίον esse *deponere vitam, eis ἀρετήν, ob virtutem, ut sensus sit: gloriose et cum virtutis fama mori*. Sic eis eodem sensu est apud Lycurg. c. Leocrat. p. 186 Edit. Taylor.: *εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐτελεύτησαν, ob communem patriae salutem occubuerunt*. Quidsi pro καταδυσσάμενες legamus καταλύσαμενες? Ita enim Euripides in eadem re hoc verbo vitur p. 515 Edit. Barn. κατ' ἀποθανεῖν εἰς τὴν ἀρετὴν καταλύσονται τὸν βίον: et in Supplic. v. 1004 καταλύσας ἔμμοχθον βίον. Δ autem et Λ facile inter se permutantur: vid. Canter. de ratione emendandi Graecos Auctores. Sic v. c. in Lucian. Necyomantia T. I p. 483 pro καταδύεσθαι quaedam Editt. habent καταλύεσθαι. Sed, cum lectio recepta satis commodè exponi possit, nolim aliquid emendare. Apud Philonem de Cherubim T. I p. 140 Edit. Mangaei ἐνδύεσθαι τὴν Φυγὴν αἰδῖον est *in aeternum exfulare*. Cf. Casaubonus ad Theophrast. p. m. 351. Vide, quae Celeberr. GESNERI sententia de hoc loco sit, in ipsius ad me Epistola. Caeterum aliter de virtute sensit Brutus, qui, pro libertate patriae moriturus, usurpavit illud Herculis: ὦ τλήμων ἀρετῇ, λόγος ἄρα ἦδα, ἐγὼ δὲ ὡς ἔργον σὲ ἤσκην: cuius meminit Auctor in libello περὶ δεισιδαιμον. p. 286, et Dio Cassius p. 356

ὦ τλήμων ἀρετῇ, λόγος ἄρ' ἦδ', ἐγὼ δὲ σε
ὦς ἔργον ἤσκην· σὺ δ' ἄρ' ἐδάλευς τύχην,

O misera virtus, nomen inane; te quidem tanquam rem colebam; at serua tu fortunae eras.

Ζεὺς δ' ἀρετὴν] Est versus Homeri *Ιλιάδ.* v. v. 242, ubi Pseudodidymus ἀρετὴν quoque exponit εὐδαιμονίαν, ἀνδρίαν: et Eustath. p. 1206 τὴν ἀνδρίαν, ἢ τὴν ἀρχικὴν ἐξουσίαν. Laudat hunc locum Homeri Theophilus ad Autolyc. L. II p. 108 Ed. Wolfii.

πλέτω

πλάττω δ' ἀρετῇ] Versus est Hesiodi in Oper. 313, vbi Tzetzes: εἰσὶν αἱ πρῶται καὶ γενικαὶ ἀρεταί, ἀνδρεία, φρόνησις, σωφροσύνη, καὶ δικαιοσύνη· ἀλλὰ καὶ τὸ κάλλος, καὶ τὸ τάχος, καὶ τὸ περιβλέπεσθαι, καὶ ἕτερα μυρία τοιαῦτα, ἀρεταῖς ἐκάλουν οἱ παλαιοί, h. e. quatuor sunt virtutes praecipuae, fortitudo, prudentia, modestia, et iustitia; praeterea etiam pulchritudinem, celeritatem, dignitatem, et alia eiusmodi innumera, ἀρετῆς nomine Veteres denotabant. Caeterum eleganter auctor dixit: μὴ καθῆδω τῆς πλεξίς ἐκπεπληγμένος, ne admiratione diuitum percussus et defixus sedeat. De verbi ἦδαι elegancia Graevius in Lectt. Hesiod. cap. II, vbi tamen haec verba v. 480 ἦμενος ἀμήσεις minus accurate ita interpretatur: tempore messis, cum alii occupantur et exercentur in demetendis et congerendis frugibus, otiosus eris, nihil habebis, quod agas. Hanc interpretationem vereor, vt graeca admittant: ego interpretor otiose demetes, non habebis, cur festines, cum tibi, etiam non festinanti, breui messis absolui possit, ob raras segetes. Iis contra ea, qui segetem copiosam habebant, quam celerrime festinandum esse suadet Columella Lib. II c. 21.

ἢ τινος ὁμοίς τῇ ἀρετῇ κεχεῖνθαι τὸν ποιητὴν ἠγείδω] Interpres reddidit: iudicet, poetam virtutis nomine usum esse pro gloriae, potentiae — — aut similis alicuius rei nota, minus accurate! Reddendum erat: aut pro aliqua re, virtuti simili. Dativus ἀρετῇ pendet ab ὁμοίς.

Ἐχω δὲ πολλὴν ἐσίαν] Hi versus in Fragmentis Menandri et Philemon. hodie non inveniuntur.

Μή μοι γένοιτο] Citat hunc versum Stobaeus Titul. ψόγος πλάττει XCI.

τί τὴν τυραννίδα] Locus desumptus ex Phoenissis v. 552, ubi Iocaste Eteoclem ita alloquitur:

Τί τὴν Τυραννίδ' ἀδικίαν εὐδαίμονα,
Τιμᾶς ὑπέρει, καὶ μέγ' ἤγησας τόδε;

Quid tyrannidem, beatam iniustitiam, honoras supra modum, et magni facis hoc?

CAPVT VI

Plutarchi locus aliter expositus. ἀμαθής, ἀσπός quid? ἀσπᾶ ea naturae bona, quae hominem commendabilem reddunt. χαλαρά, χαλασθήριον quid? Plutarchus expositus. μεταβολαί quid? ποίκιλον quid? Guntheri in ea re error.

ἐνδεικνύμενον αὐτοῖς] Vulcob. δεικνυμένους, male. Quomodo huius loci structura expedienda sit, vid. ad cap. 7.

τῆς μιμήσεως] Horum verborum sensum Latinus Interpres non est assecutus: quippe quae in imitatione id habet, quo lectorem delectet atque ducat; neque rationem ullam habuit τῶ ἐν τῷ πιθανῷ, redde: cum imitatio delectationem habeat in probabili, h. e. cum res imitetur et describat ita, ut earum naturam exprimere et referre videatur: πιθανὸν h. l. est idem, quod paullo ante ἀλήθειαν dixerat. Eadem haec est sententia, quam auctor supra c. 2 sic expressit: ψεῦδος ἐν ποιήμασι μεμιγμένον πιθανότητι ἐκπλήττει, h. e. fictio verosimili accedens permouet. Sequentia verba ἀλλὰ πάντως μὲν ἐν πᾶσιν ἀμαρτωλὸν εἶναι τὸν ἀμαθῆ duplici modo exponi possunt: primum ita, ut ἀμαθῆς dicatur homo, vitiorum sordibus inquinatus; ut ex Stoicorum sententia is, qui vitiis sit deditus, nihil honestatis habeat: contra ea, qui virtute praeditus

tus sit (ἀσείος), nihil vitii admixtum habeat: quae interpretatio commendatur Plutarchi verbis antecedentibus, hoc tribuentis Stoicis: μήτε τι φαῦλον ἀρετῇ προσεῖναι, μήτε κακία χρησόν. Et ἀμαθὴς saepe Graecis dicitur homo *impolitus*, *vastis inhumanisque moribus*, vt docet Casaubon. ad Athen. p. 391; ἀσείος contra ea erit honestatis virtutisque studiosus, vt saepissime in hoc libello haec vox occurrit, cum τῷ φαύλῳ opponitur. Sic apud Philon. pag. 352 et 392 Edit. Francf. ἀσείος est *virtutis studiosus*, et opp. τῷ φαύλῳ, h. e. *improbo, vitiis dedito*. Sin autem, quod malim, τὸν ἀμαθῆ exponeris *stultum, insipientem, nullo doctrinae cultu politum*: vt ἀμαθία pro *inscitia* est in hoc ipso libello cap. 8, et II ἀχάριστοι iunguntur τοῖς ἀφρόσι καὶ ἀνοήτοις: hoc, igitur, sensu si ἀμαθῆ sumseris, ἀσείος dicendus erit *sapiens*, quo sensu χεριέντες dicuntur, vt obseruat Casaubon. ad Athen. p. 4. Sic χαριέστατοι apud Isocrat. in Panathen. p. 234 B sunt *eruditissimi*. Neque vero hoc solum sensu ἀσείος Graecis dicitur, sed etiam is, qui praeditus est illa virtute, quam Latini *urbanitatem* vocant. Vide magni Ernesti Clav. Ciceron. v. *urbanitas*, et quem ibi laudat Victorium. Paullo aliter ἀσείος in Timoleonte p. 431: αὐτὸν ἡ φύσις ἐξέφερεν ἀσεία καὶ τακοσμῶν καὶ συναύξων, h. e. *ea autem natura bona, quae hominem commendare gratiamque aliorum conciliare possunt, laudando amplificabat*; ibi ἀσεία opponuntur τοῖς ἀμαρτήμασι. Recte ibi reprehendit doctissimus Xylander Interpretem Latinum, qui τὰ ἀσεία ad facetias retulerat: neque tamen scio, an idem vir doctus eo loco satis accurate verba D. Lucae Act. VII v. 20 Μωσῆς ἦν ἀσείος τῷ Θεῷ exposuerit. Scilicet Viri docti in his Lucae verbis mire argutati sunt. Consultum fuisset, vsui loquendi, qui in lingua dominari solet, obsequi, e quo verba: Μωσῆς

ἦν ἀσείος τῷ Θεῷ, nihil aliud notant, quam *Moses erat formosissimus*, quod luculentissime apparet ex aliis locis, ubi Mosis praestantissima pulchritudo celebratur, qui sine Ebraismo et pure graece de eadem re scripserunt. Sic in Epist. ad Ebraeos XI, 23 Moses dicitur ἀσείον παιδίον, loquendi ratione graeca. Iosephus egregiam Mosis formam praedicans Antiq. II, 9, 7 παῖδα μορφῇ θεῖον, h. e. *puerum forma venustissimum*, vocat. Philo de Congress. quaer. Erudit. causa p. 443 Edit. Francf. ἰδόντες δὲ αὐτὸ ἀσείον ὄν, *cum vidissent, hunc puerum esse formosissimum*, non addito τῷ Θεῷ. Plura in hanc rem dedimus in Obseruat. Flavian. ad hunc Actorum locum p. 194 sq.

Ταῦτα γὰρ ἐν ταῖς χολαῖς] Guntherus putat, *χολαῖς* h. l. esse locum ipsum, quo disputationes habentur, qui locus in Lucullo p. 949 dicitur *χολασήριον*. Quidni pro ipsis Philosophorum scholis accipiamus? quo sensu saepius occurrere constat. Caeterum iidem Euripidis versus, qui adhuc extant in fragmentis deperditae fabulae, *Aeolus* inscriptae, apud ipsum Euripidem plenius ita leguntur;

Οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐδῶ καὶ κακῶ,
 Ἄλλ' ἔτι τις σύγκρασις, ὡς ἔχον καλῶς.

Et sic aliquoties ab ipso Plutarcho laudantur, v. c. in *Iside* et *Osiride* p. 657, de *Tranquillitate animi* p. 842.

ἀνευ δὲ τῆ ἀληθείας μάλιστα μὲν (pro μὲν Reiskius legi iubet γε, sine omni causa, si quid video) ἡ ποιητικὴ τῷ ποικίλῳ χρηταὶ καὶ πολυτρόπῳ] Haec verba sic reddenda puto: *Poesis, veritate neglecta, inprimis utitur fictione et varietate rerum, τῷ ποικίλῳ pro fictione sumto*. Sequentia verba αἱ μεταβολαὶ παρέχουσι τοῖς μύθοις Interpres Latinus non cepisse videtur, cum reddidit, *imitationes fabulis conciliant animorum perturbationem*. Non hic Plutarcho sermo est

est de imitatione Poetarum, sed de varietate, cuius magnam esse vim dicit in hominum animis cum delectandis tum percellendis. μεταβολαί sunt commutationes et fictiones variae, quibus Plutarchus magnam vim animorum et delectandorum et perturbandorum tribuit; quod indicant sequentia: ὅθεν ἔτε νικῶντας αἰεὶ πάντα ποιεῖσι (ποιηταί) αὐτὰς, ἔτ' εὐημερῶντας, ἔτε κατορθῶντας. Ordo verborum est hic: αἱ μεταβολαί γὰρ παρέχουσι τοῖς μύθοις τὸ ἐμπαθεῖς καὶ παράλογον καὶ ἀπροσδόκητον, ὃ πλείστη μὲν ἐκπληξίς ἐπεταί, πλείστη δὲ χάρις. Nam commutationes conciliant, afferunt, fabulis aliquid, quod animi commotionem excitet, rationi vix expectatum, quodque praeter omnem opinionem accadat, quam rem multum admirationis, multum gratiae, sequitur. Ita locus reddendus et intelligendus. Verba autem τὸ δ' ἀπλῆν, ἀπαθεῖς καὶ ἄμυθον, reddidit idem Interpres ita, vt non intelligam: quod simplex fit, id neque fabulis est neque animo perturbando aptum: neque dilucidius summus Grotius: Nam, quod uniforme est, id vero nec affectus ciēt, nec fabulae conuenit. Acceperunt igitur τὸ ἄμυθον, ac si esset praedicatum (quod dicitur) τῷ ἀπλῆν, non commode; referendum est et coniungendum cum τῷ ἀπλῆν: ἀπλῆν καὶ ἄμυθον ἀπαθεῖς sc. ἐστὶ: qualem verborum ponendorum confusio- nem innumeris locis in Plutarcho deprehendi. Sensus est: Nam, quae narratio uniformis est, s. nullas rerum commutationes subitas proponit, neque fabulis permixta, nullam commotionum animi concitandarum vim habet. Quam commode autem τὸ ποικίλον Poesi in fingendis rebus occupatae conueniat, vel ex superioribus apparet, in quibus iuuenes ita alloqui Poesin c. 2 iubet Auctor: ὦ μυχάνημα, σφιγγὸς αἰολώτερον etc., vbi αἰολον idem quod hic ποικίλον. Caeterum, quod hic Plutarchus dicit, non veritatem, sed fictionem fabu-

fabulosamque narrationem habere animorum permovendorum viam, id supra c. 2 ita expressit: Poetas multa fingere, ὅτι πρὸς ἡδονὴν ἀκοῆς καὶ χάριν (ἣν οἱ πλεῖστοι διώκουσιν) αὐτῆς ἡγετοντα τὴν ἀλήθειαν τῷ ψεύδει, quia putant ad iucunditatem delectationemque aurium veritatem minus accommodatam esse, quam fictionem. Ex quibus intelligendum est, quid sentiendum sit de interpretatione Guntheri, qui ad hunc locum scribit: τὸ ποικίλον h. l. est stilus poeticus variis verborum coloribus pictus et ornatus. Neque ultima verba ἵνα μηδαμῶς — γινόμενον Interpretem recte cepisse, hac interpretatione sua ostendit: nec ubi peris, periculo et aduersario de rebus sublato, otiosa plane sit, neque perturbans iam, neque percellens, animos, quod quis intelligit? Reddendum erat: ne unquam perturbandi obstupefaciendique vis poeseos cesset, absit, cum non fingit pericula et aduersarios. Haec verba spectant ad illa: ὅθεν ἔτε νικῶντας κ. τ. λ.

CAPUT VII

Guntheri hallucinatio: μετατιθέναι quid? τραυλότης balbuties, quod linguae vitium? Budaens notatus. Plutarchus ex se ipso illustratus. Veterum ritus in recitationibus acclamandi. κρίνειναι, κρίσειν, ἡμέτερον κρίσιμην s. κρίτικὴν quid? duplex Plutarchi lectio exposita. ἄμους pro ἡμῶς et ἡμῶς. ἄκαν θυμῷ quid? Homerus aliquot versibus ab Aristarcho priuatus. Aristarchi duo. Locus Plutarchi aliter expositus. Constructio verbalium s. Nominum positionis exposita. Interpretis multiplex in ea re lapsus. Scholiastis Sophoclis sententia non satis firma. πάθος πάχαν πρὸς τι quid? Poliager lentus maritus. Homeri defensio contra Aristotelem suscepta. ἀπορίαν παρακάλυμμα quid?

μεγά-

μεγάλων ὀνομάτων] Et hic bonus ille Guntherus humaniter errauit, cum μεγάλα ὀνόματα capienda esse dicit de magnis poetis, Homero et Hesiodo, cum de magni nominis personis, a poeta introductis, intelligenda sint, quod apparet, cum ex verbis statim subiectis τοιαῦτα πράττοντας καὶ λέγοντας, tum ex sequentibus, ubi eadem ὀνόματα μεγάλα auctor vocat ὀνόματα ἡρωϊκά. Pro μὴ δυσχεραίνων, μηδὲ ἀκέων Potterus ex emendatione Grotii exhibuit καὶ δυσχεραίνων κ. τ. λ.

Μὴ δυσχεραίνων, μηδὲ ἀκέων, μηδὲ ἀποδεχόμενος] Reiskius ita legi et interpungi vult: καὶ μὴ δυσχεραίνων, μὴ ἀκέων δὲ, μηδ' ἀποδεχόμενος, sola coniectura ductus. Sed e recepta etiam lectione commodus sensus elici potest. Haec autem verba μηδὲ ἀποδεχόμενος τῷ ψέγοντος αὐτὸς, quam lectionem in omnibus, quas consului, nupera etiam Reiskiana, Editt. inueni, mihi de mendo suspecta est. Nam ἀποδέχεσθαι c. Gignendi casu Personae paullo insolentius mihi dictum videtur. Mihi quidem exemplum non, nisi vnum, ni memoria, interdum male fida, fallat, occurrit in Isocratis Orat. c. Euthynum p. 403 Edit. Stephan. hoc: Ἐνθυμέσθαι δὲ χρεὶ, εἰ ἀποδέξεσθαι τῶν τὰ τοιαῦτα λεγόντων. Nam alia, quae H. Stephan. in Thes. Gr. L. T. I p. 956 in hanc rem laudat, fidei dubiae videntur. Cf. Suidas h. v. T. I p. 272. Melior igitur mihi alia lectio, Reiskio laudata, τὸς ψέγοντας, videtur.

Μηδὲ παραγωγὰς] Interpres reddidit *praescriptiones*, quod quid sit, ego non intelligo. Παραγωγὰς h. l. sunt *speciosae, sed falsae et deceptrices, excusationes dictorum turpium*. Stephanus quidem in Thesauro Gr. L. T. I p. 81 hunc significatum τῆς παραγωγῆς attingere neglexit. Cum autem παράγειν inter

inter alia denotet *aliquem quocunque modo circumvenire et decipere*: παραγωγή commodè de cuiuscunque generis fraude accipi potest. Hesychius παραγωγῇ ἀπάται, vbi v. Albertius. Caeterum Reiskius pro παραγωγὰς τὰς εὐπρεπεῖς legendum coniicit παραγωγὰς πρὸς τὸ εὐπρεπές, coniectura minus felici, saltem non necessaria. Nam παραγωγῇ εὐπρεπεῖς sunt excusationes deceptrices, honesti autem speciem habentes. Verba denique πιθάνος ἔσω καὶ πανῆργος, quoad sensum et structuram, referenda sunt ad illa μηδὲ, hoc ordine: μηδὲ πιθάνος ἔσω καὶ πανῆργος — — προφάσεις λέγων, μηδὲ παραγωγὰς — — μηχανώμενος, ita, vt hoc Participium modum exprimat, sensusque huius loci sit hic: *Adfuscat adolescens huic rei, vt nihil eiusmodi laudet, neque probabilis et inepte callidus sit vel in specie aliqua praetextenda, vel in excusationibus deceptricibus, honesti autem speciem habentibus, afferendis.* Interpres Latinus, qualemcunque sensum expressisse contentus, de graecis parum sollicitus fuit.

ἐδ' ἀνεπιλήπτων παντάπασι] Vox ἀνεπιλήπτως elegantissima, atque ea e palaestra petita. Scilicet pugiles interdum alteram corporis partem nec caestibus, nec clypeo, nec aliis, quibus pugnabant, armis munitam habebant, aduersarioque eo consilio obiciebant, vt, cum hic inferret ictum, declinato corpore eum eluderent, maiorique impetu in aduersarium irruerent: quod Latinis *latus dare* et *arma auocare* dicebatur, de qua re fuse disputat SALMASIUS ad Histor. Augustam T. I p. 213 Edit. Hakianae. Haec autem aduersarium eludendi ars Graecis dicitur σέφισμα, item φιλοσοφία, vt docuit πολυμαθέςατις ille FABER in Agonistico Lib. I, 15. Pugiles autem, vna tantum corporis parte tecti, altera autem non satis muniti θατέρω (sc. μερίδι) ληπτοί, vna corporis
partē

parte captu faciles, et isti excipiendo expositi dicebantur. Contra ea εἰς τέρῃ ληπτὸς ἢ ἀνεπίληπτος dicitur ab utraque corporis parte satis munitus, neque adeo aduersarii petitionibus expositus; et translate homo tam prudens, et in rebus agendis tam cautus, ut non facile circumueniri et decipi possit; denique homo sanctae vitae, et ab omni criminum suspitione liber, in quo ipsa Inuidia et Maledicentia non inuenit, quod accusare possit. Vnde intelligi potest, quo sensu Paulus 1 Timoth. III, 2 ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον esse velit; ad quem locum in Obseruatt. Flauian. p. 351 pluribus in hanc rem disputauimus.

μετατιθέντων] Vox elegantissima, desumpta ex ludo XII scriptorum: cum enim quis calculum, ita positum, ut poeniteret, retractaret, inque locum alium conferret, μετατιθέναι dicebatur; in quam rem pluribus dicebamus in Obseruatt. Flauianis ad Galat. I, 6 et ad Ebraeos VII, 12.

πᾶσιν ἐξοικεῖσθαι] Sensus est: Qui autem omnia, quae dicuntur, admiratur; suumque assensum facile tribuit, et antecapta quadam opinione (τῇ δόξῃ) capi iudicio et corrumpi se patitur ab Heroum nominibus, is, quemadmodum illi, qui curuitatem Platonis aut balbutiem Aristotelis imitantur, insciens se multis vitiis captu facilem praebebit. Verbis ἐξοικεῖσθαι πᾶσιν quam vim Auctor tribuerit, in fine h. c. 7 docet, ubi in eadem re ita: μηδὲν τέτων κομψὸν ἡγεῖσθαι, et προσμειδῆν ταῖς τοιαύταις εὐρεσιλογίαις. Sic οἰκεῖσθαι apud Clem. Alexandrin. Lib. IV Stromatt. T. I p. 630 occurrit. Vox τραυλότης recte reddita est balbuties, sed eadem male exposita a Gunthero germanice stotternd. Quid enim τραυλότης sit, optime ex loco quodam Plutarchi in Alcibiade p. 350 intelligi potest; ubi, cum τραυλότης Alcibiadis meminisset, addit:

addit: μέμνηται δὲ καὶ Ἀριστοφάνης αὐτῇ τῆς τραυ-
 λότητος, ἐν οἷς ἐπισκιάπτει Θέωρον. Εἴτ' Ἀλκιβιά-
 δης εἶπε πρὸς με τραυλίσας, Ὅλας Θεώλον. Ex quo
 loco apparet, τραυλότητα id esse linguae vitium, cum
 quis literam ρ pronunciare nequeat: eadem vis est vo-
 vocis latinae *balbus*. Cicero lib. I de Orat. tradit, *De-*
mosthenem ita balbum fuisse, ut eius artis, cui stude-
ret (Rhetoricae), primam literam pronunciare non pos-
set. Et in secundo libro Ep. X ad Div., cum Hirrum
 exagitare vellet, scripsit: *de Hillo, balbus enim sum.*
 Non igitur erat, quare Budaeus et alii negarent, τὸν
 τραυλὸν *balbum* latine esse dicendum, cum ea vox
 graecae amicissime respondeat.

δεῖ δὲ μὴ δειλῶς ὥσπερ ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἐν ἱερῷ
 Φρίττειν καὶ προσκυνεῖν] His verbis forte respexit
 Auctor ad morem misellorum hominum, supersti-
 tione captorum, qui etiam in templis, ubi alii ab omni
 iniuria et timore securi sedent, contremiscunt, et prae
 horrore omnia adorant. Cui rei confirmandae illu-
 strandaeque insignem auctoris nostri locum ex egre-
 gio libello de superstitione pag. 289 afferre iuvat: ἐστὶ
 δέλω Φεύξιμος βωμὸς, ἐστὶ καὶ ληστῶν ἀβέβηλα πολ-
 λὰ τῶν ἱερῶν. καὶ πολεμίους Φεύγοντες, ἀν' ἀγάλα-
 τος λάβονται ἢ ναῦς, θαρρῶσιν· ὁ δὲ δεισιδαίμων ταῦ-
 τα μάλιστα φρίττει, καὶ φοβεῖται καὶ δέδοικεν, ἐν
 οἷς φοβέμενοι τὰ δεινότατα τὰς ἐλπίδας ἔχουσι· μὴ
 ἀποσπᾶν τὸν δεισιδαίμονα τῶν ἱερῶν. ἐνταῦθα κολά-
 ζεται καὶ τιμωρεῖται, *Arae sunt, ad quas confugere*
tuto servus possit: multa sunt, quae a latronibus non
violantur templa, et qui hostem fugit, simulacrum aut
fanum tenens, animum recipit. Superstitiosus haec
 maxime timet, et expauescit, in quibus spem habent
 repositam, qui in metu sunt extremorum malorum.
 Noli auellere superstitiosum; ibi enim punitur: et p.
 296 ὁ δεισιδαίμων μισῶν θεὸς καὶ φοβέμενος, ἐχθρὸς
 ἐστὶ.

ἔστι· καὶν δέδιδε καὶ προσκυνῇ καὶ θύῃ καὶ κάθηται,
 ὁ θαυμαστός ἐστι, *Superstitiosus, qui Deum odit et me-*
tuit, eius est inimicus: neque mirum est, quod eos ti-
mens adorat, ac sacris veneratur, et ad templa affidet.

ἐπιφωνεῖν] Respicit hac voce Auctor ad morem
 illum veterum in Recitationibus, ἐπιδείξεις et ἀκροά-
 σεις Graeci vocant, in quibus assensum suum non so-
 lum silentio attento, corporis aliquo gestu, et vultu,
 sed secunda etiam acclamatione ὁρῶς, εὖ, ὑπέρευν,
 et, vt Auctor h. l., πρεπόντως, significabant; quam
 adprobationis significationem Graeci ἐπισημασίαν et
 ἐπισημαίνεσθαι dicunt, vt Theophrastus περὶ κολακ.
 Plutarchus in libello *de se ipso sine inuidia laudando*
 p. 964 οἱ δὲ ῥητορικοὶ Σοφισαί, τὸ θεῖως καὶ τὸ δαιμο-
 νίως καὶ τὸ μεγάλως ἐν ταῖς ἐπιδείξεσι προσδεχόμενοι,
 καὶ τὸ μετρίως καὶ τὸ ἀνθρωπίνως προσαπολύεσι.
 Ex hoc more illustrandus locus in Act. Ap. XII v. 22
Vox Dei non hominis. Cf. Casaub. ad laudatum Theo-
 phrastii locum, et imprimis Ferrarium de Acclamatio-
 nibus veterum.

ἢ ταῦτα κρῖνεσθαι πέφυκεν] , Horum verborum
 optima interpretatio est petenda ex Hippocrate; lib. I
 Epid. κρῖσις medicis dicitur ἡ ὁξυρόσπος μεταβολὴ νο-
 σήματος, h. e. omnis morborum subita mutatio siue
 ad salutem siue ad mortem facta. De die Critico ele-
 gans Philonis locus est de *Mundi Opific.* T. I p. 29,
 vbi de praestantia, nescio qua, numeri septenarii dis-
 putat: ἃ τε βαρεῖαι νόσοι σωμάτων, καὶ μάλιστα ὅταν
 ἐκ δυσκρασίας τῶν ἐν ἡμῖν δυνάμεων πυρετοὶ συνεχεῖς
 ἐπισκῆψωσιν, ἐξ ὁδομῇ μάλιστα πῶς ἡμέρᾳ διακρίνον-
 ται. Δικάζει γὰρ ἀγῶνα τὸν περὶ ψυχῆς, τοῖς μὲν
 σωτηρίαν ψηφίζομένη, τοῖς δὲ θάνατον, *Graues mor-*
bi corporum, praesertim si ex mala temperatura virium
in febres continuas incidimus, septimo fere die iudi-

N

can-

cantur. Hic enim in tali vitae certamine aliis salutem, aliis mortem, decernit. Galenus lib. III de crisi docet, κρίσεως vocem e foro esse desumptam et ad medicorum artem translatam: qua notione apud Hesiod. Ἔργ. v. 35 διακρινώμεθα νῆκος Ἰθάησι δίκαις: etsi sunt, qui eam e re militari ductam dicant, propter magnam af-finitatem inter κρίσιν νόσος et κρίσιν μάχης. κρίνεσθαι saepe est *praelio decernere*; apud Homerum v. c. Ιλ. β v. 385, quem locum et doctissimus Potterus iam attulit,

— συγερῷ κρινώμεθ' Ἀρηϊ.

apud Plutarchum in Romulo p. 52 μάχην κράτεράν ἐμαχέσαντο κρίσιν ἔλαβῶσαν, h. e. *pugnabant praelio ancipiti, siue victoria in neutram partem vergente.* Inde ἡμέρα κρίσιμος s. κριτική dies, in quo ista κρίσις s. morbi subita mutatio fieri solet.

ἔδημαγωγῆ πρὸς τὸν ὄχλον] Hanc lectionem habet Xylander: quam si sequaris, hunc sensum habebis: *Achillem orationem suam non ad populum direxisse, sed ea Agamemnoni salutare consilium dedisse;* quae interpretatio confirmatur loco ipso Homeri Ιλ. α v. 59 sq. In Ald. et Basil. legitur ἔδημαγωγῆ τὸν ὄχλον, quae lectio habet sensum hunc: *Achillem tanquam virum prudentem, dignitatisque Agamemnonis consulentem, moderate et sapienter consilium Agamemnoni dedisse, quomodo pestis propellendae remedium inueniri possit: non autem orationem suam auribus populi accommodasse, in eaque in Agamemnona, tanquam praesentis calamitatis auctorem, esse inuectum:* quod post fecit Calchas, qui, cum in conuentu populi prodisset, aperte dicere non dubitauit, pestilentiae Graecorum esse auctorem Agamemnonem; qui eo nomine infra c. 9 a Plutarcho reprehenditur, eo loco, ubi iubet obseruare discrimen viri prudentis, et populi applausum captantis in dicendo: ὁ μὲν γὰρ Κάλχας ἔσυν-
είδς

εἶδε τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐν πλήθει παρ' ἑδὲν ἐποίησατο κατηγορεῖσθαι τὴν βασιλείᾳς, ὡς τὸν λοιμὸν αὐτοῖς ἐπάγοντος: Etenim Calchas, occasionis nulla ratione habita, pro nihilo putauit, in ipsa multitudine, regem accusare, ut qui populo necem intulisset. Et statim subiicit prudentis viri, Nestoris scilicet, exemplum, qui, cum in concione Agamemnoni suadere vellet, uti cum Achille in gratiam rediret, caute in ea re versatus fuerit, ne Agamemnonem apud populum traducere videretur. Eandem prudentiam Achillis, Agamemnonis dignitati consulentis, hic laudare videtur Plutarchus: adeo ut lectionem Aldinam commodè seruari posse putem. Caeterum ἄμμε, cuius Interpres nullam rationem habuit, si numero duali sumas, referendum ad Achillem et Agamemnonem, *utrumque nostrum cum exercitibus esse rediturum credo*: Sin autem in plurali ex ἡμεῖς et ἡμεῖς conflatum, ut scholiastes quoque Aeolice factum scribit, assentiente Clarkio, ad omnes in vniuersum est referendum.

ἀψ' ἐς κελεὸν] De hoc et similibus locis Auctor disputat fusius in Camillo p. 415 sqq.; et Homerum a quorundam reprehensione vindicat. Locus est amplior, quam qui huc transferri possit, dignus tamen, qui legatur. Caeterum quod paullo post auctor dicit: μεταστῆσαι καὶ καταχεῖν τὸν θυμὸν, εὐπειδῇ τῷ λογισμῷ γεόμενον, id Graecis alias brevius dicitur εἶπεν θυμῷ, ut apud Sophocl. in Antig. 730, vbi nescio quare id neget doctissimus Stephanus, quem ad illum locum vide: in sacris literis dicitur τόπον διδόναι τῇ ὀργῇ.

τὴν ἄνθρωπον] H. e. *Briseiden*, quod cur paullo rarius dictum visum sit Vigero de Idiot. Gr. L. p. m. 55, non video. Sic infra c. 10 est ἡ Θεὸς Minerva. Alia in hanc rem dabit Hoogeveen. ad Viger l. c. Cf. Toupil, Viri Celeb., Emendatt. in Suidam P. I p. 13:

ἐρωτικὸν] Neminem, opinor, haec lectio offendat. Sed stomachi Reiskiani non erat, qui pro ἐρωτικὸν legendum coniiciebat βωπικόν, h. e. *sordidum, humile, plebeium*. Sed hic quidem Vir doctissimus manum intra paenulam continere poterat.

καὶ μὴν ὁ Φοῖνιξ] Quae fabula hic a Plutarcho tangitur, est ap. Hom. *Ιλιάδ.* i. v. 448. Qui autem versus ex eo laudantur, eos in hodiernis Editionibus frustra quaesiveris, excepta Barnesiana et Wettsteniana, quia, ut auctor tradit, sublatis sunt ab Aristarcho. Intelligitur autem Aristarchus is, qui floruit temporibus Ptolemaei Philadelphi, quem Aelianus aliquo loco tradit habuisse aures Homeri carminibus diiudicandis et agnoscendis ita assuetas, ut, quem ipse reprobasset, Homeri versus non haberetur. Cf. Suidas v. Ἀρίσταρχος et Baelii Diction. h. v.

ὅπερ δὲ ἀσάφεια] Hic Interpres Latinus partes suas non bene gessit, cum reddidit: *Vbi vero obscura est sententia, attento animo sic (exempli causa) distinguendum est*. Est in his verbis elegantissima loquendi ratio, Plutarcho familiarissima, quam Interpres neque hoc loco, neque in multis aliis, est assecutus. Verba enim: διορίζεον ἐφιστάντας τὸν νέον, ita capienda sunt, ac si scripsisset: δεῖ ἡμᾶς, τὸν νέον ἐφιστάντας, εἶτω πὺς διορίζειν. Eodem modo supra locutus est c. 6 ἐκείνο δ' ἔχ' ἀπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ὑπομνησέον ἐς τὰς νέας ἐνδεικνύμενον αὐτοῖς, quae verba, qualicunque modo exprimere contentus, sic Interpres reddidit: *Hoc non semel, sed saepenumero, monendi sunt adolescentes, τῷ ἐνδεικνύμενον αὐτοῖς plane neglecto; neque id intellexit Guntherus, qui ἐνδεικνύμενον passim ibi sumit, reddendumque putat: ostensum, demonstratum*. Belle profecto, et nollem factum: ἐκείνο ὑπομνησέον ἐς τὰς νέας dictum est pro δεῖ τινα ὑπομνή-

μιμή-

μιμνήσκειν τῆς νέης, ἐνδεικνύμενον αὐτοῖς, *debet aliquis non semel, sed saepe, iuuenes monere hoc, ut eos doceat etc.*; et sic sub finem fere huius libelli c. II ἐφαρμοστέον τῷτο καὶ τοῖς ὁμοίοις, καλέοντα τῆς μέγα Φρονέοντας ἐπὶ τοῖς μηδενὸς ἀξίοις: vbi idem Interpres lapsus est, cum reddidit: *haec similibus porro adaptanda sunt, iisque reprimendi, qui se efferunt ob res nullius pretii*: Tu vero interpretare ita, ac si scriptum esset: δὲ τινὰ ἐφαρμόξεν τῷτο καὶ τοῖς ὁμοίοις καλέοντα τῆς κ. τ. λ., *Debet aliquis haec accommodare rebus similibus, reprimens s. ut reprimat eos, qui se ob res nullius pretii efferunt*. Similis locus in libro περὶ παίδων ἀγωγῆς aequè male ab interprete acceptus: δοτέον τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν πόνων ἐνθυμεμένους, h. e. δεῖ ἡμᾶς δὲναί τὴν ἀναπνοὴν ἐνθυμεμένους. In libello de sui ipsius laude, non longe ab initio, ὅθεν ἔδὲ τῷ Ὀμηρικῷ Σθενέλῃ παντάπασιν αἰτιατέον, τὸ Ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι μεμνημένους τῷ etc. idem est, ac si dixisset: ἔ δὲ ἡμᾶς αἰτιάων μεμνημένους τῷ etc., *Non decet nos reprehendere — recordantes illius etc.* Hanc autem loquendi rationem paullo fusius exposui, quoniam non solum a latino Plutarchi Interprete, sed ab ipso etiam Grotio eam non satis perceptam esse ex eius interpretatione intellexi: ut enim de aliis locis taceam, id vel hic praefens docet: *docendus est iuuenis distinguere hunc in modum; confer eam cum graecis, et cognosces falsam*. Totus igitur locus mihi sic latine reddendus videtur: *Vbi autem de animo cuiusdam aut sententia non satis constat, oportet nos, qui iuuenem instruimus, hoc modo exponere s. definire, scil. quis animus aut sententia cuiusdam fuerit. ἐφιστάμεναι h. l. non est attento animo aliquid facere, ut Interpres sensuit, quod eum vel adiecta vox νέον docere poterat, sed instruere, docere: hoc sensu supra c. 3 legitur ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπιτήσωμεν αὐτόν*

αὐτὸν sc. νέον; a qua notione ἐπιστάτης dictus: et sic infra p. 328: ὁμοία δ' ἐστὶ καὶ περὶ σωφροσύνης ὑποδεικνύειν ἐφιστάμενα τοῖς ἔτω λεγομένοις; *Similia etiam de modestia licet Praeceptorem ostendere inueni his dictis.* διορίζειν autem h. l. est *exponere, definire, pronuntiare, quomodo dicta aut facta, a Poetis commemorata, quae cum in malam tum bonam partem interpretari quis possit, sint accipienda et intelligenda.* De aduerbialibus s. verbis positionis, vt vocantur, quale est διορίζεον, audiendus est enarrator Sophoclis ad Aiac. v. 1164: τὸν δ' ἐστὶν ἔχ' Ἰαπτέον· ἦγεν, ἐκ ἄξιόν ἐστι Ἰαπτέον τόνδε· Ἰαπτέον, κοινῶς, Ἰαπτέον ἐστὶν, Ἀττικῶς· οἱ γὰρ Ἀττικοὶ ἀπὸ τῆ συνήθους αἰεὶ καὶ χθαμαλῆ τὸν λόγον ἐπαίροντες, ἐπεὶ εὖρον ἐν τῇ συνηθείᾳ τὸ Ἰαπτέον, τὸ ποιητέον, καὶ τὰ τῆς ἀκολαθείας ταύτης, χωρὶς προδότης τινὲς λεγόμενα, προστιθέασιν αὐτοῖς τὸ ἐστὶν, ὃ συνυπηκέτο ἔξωθεν παρὰ τοῖς κοινοῖς, ἵνα καινότερον τὸν λόγον ἐργάσωνται. Cf. Celeb. Hemsterhuis ad Aristoph. Plut. v. 1086. Ex hac igitur Scholiaetae obseruatione Attici his verbis positionis ποιητέον, Ἰαπτέον, λεκτέον etc. adiungunt ἐστὶ, quod alii Scriptores subaudiendum omittunt. Et profecto sunt apud Sophoclem, vt de hoc vno nunc dicam, loca, vbi τὸ ἐστὶ additur, in Electr. v. c. 344 τῶν κρατέντων ἐστὶ παντ' ἀκρεσία, vbi Sch. Ἀττικῶς, ἀντὶ τῆ ἀκρεσίᾳ τέττις, ἄξιόν ἐστιν ὑπακῆσαι κατὰ πάντα τῶν ἀρχόντων: in Aiac. 1270 ἀρκτέον τὰς ἐστὶν: et sic in aliis apud eundem locis. Sed non pauciora inueniuntur, vbi Sophocles ex hac scholiaetae obseruatione non locutus videtur, in Aiac. 824 ἔχ' ἰδρυτέον: 868 ἀρκτέον τὸ πρῶγμα: et sic in Oedip. Tyr. v. 1191, 1453, 1457: paulo aliter Sophocl. in Aiac. v. 472 πῆρα ζητητέα pro πῆραν ζητητέον, vt apud Nostrium paullo post ψεκτέον τὴν ἀκολασίαν. Attice igitur locutus est supra Plutarchus; ὑπομνητέον ἐστὶ τὰς νέας,

νῆες, et locis multis aliis. Sic etiam in Multitudinis numero. Lucianus in Timon. T. I p. 161 c. 48 εἰς ἔτι πισευτέα τῶν νῦν ᾄδον, huius aetatis hominum nulli fides est habenda. Verba sequentia παθῶσα τὸ τῆς Καλυψῆς πάθος πρὸς αὐτὸν (Ὀδυσσεύς) interpretor Nausicaa amore erga Ulyssē erat incensa, quem admodum Calypso erga eundem; Siue potius cum hisdem, quibus Calypso, amoris flammis incensa esset. de qua re apud Homer. Odyss. η v. 245. Elegans est loquendi ratio πάχεν πάθος πρὸς τι, alicuius rei amore, desiderio, incendi; in Lylandro p. 794 βέλονται Σπαρτιάται ἐξ ἀρχῆς πάχεν τι τὰς παῖδας αὐτῶν πρὸς δόξαν, cupiunt Lacedaemonii iuventutem suam a prima aetate cupidine gloriae incendi: quam sententiam quodammodo expressit, etsi paullo obscurius, Cicero lib. I de Offic. c. 19 *Vt enim apud Platonem est, omnem morem Lacedaemoniorum inflammatum esse cupiditate vincendi*: h. e. omnes Lacedaemoniorum mores, omnia instituta, spectare eo, ut iuvenes inflammantur cupiditate gloriae et vincendi.

εὐδαίμων Πολιάγρος] Videntur hi versus desumpti ex Comoedia quadam, in qua iste Poliager, lentus maritus, fuit exagitatus, quod uxorem suam, *Capram* h. l. dictam, aliis certo pretio in noctem concesserit. Quod colligitur ex Aeliano V. H. V, 8, ubi hunc hominem in theatro exagitatū coniunxit et opposuit Socrati, ita tamen, ut dicat, hunc magnitudine quadam animi Comici conuicia contempsisse, illum autem ob eandem rem mortem sibi ipsi consciuisse. Doctissimus Leisnerus, ὁ νῦν ἐν ἀγίοις, in Prolusione de Cornu Copiae de hoc loco ita: „Videtur mihi poeta vetus uxorem Poliagri, qui eam aliorum libidini exponere, acceptisque multiplicis generis muneribus prostituere, consueverat, cum Cornu Copiae comparare, atque hoc fere dicere: *Felix est Poliager*, utpote qui

vxorem alit, quae ei est instar *Cornu Amaltheae*. —
 — Poeta prouerbum, ad praedicandam alicuius felicitatem comparatum, per malignitatem quandam mordacius torquet in turpitudinem mariti infamis, vxorem suam aliis nunc hac re, nunc alia, mercedis loco accepta, in noctem concedentis. Haec ille Vir doctissimus, et olim mei amantissimus, verissime scripsit. Cf. Hesychius v. Οὐρανίη αἴξ, ibique Interpret. Caeterum acutissimum Perizonium ad Aelianum l. c. nihil in hoc Plutarchi loco offendit: offendit autem Reiskium, qui ad h. l. ita: “ F. versus sunt Senarii, sic constituendi: εὐδαιμονεῖ Πολιάγρος Οὐράνιον ὅσσαν αἶγα πλετοφόρον τρέφει. Sed nescio, an Vir doctissimus in metro constituendo semper felix fuerit. Hoc scio, falcem Criticam huic loco non fuisse immittendam.

λόγον ἔχει τὸ ἡδόμενον] Redde: *laetitia eius probabilem, honestam, causam habet*. Caeterum, quam hic tangit Plutarchus expositionem munerum, in Vlysssem collatorum, de ea vid. Homerus *Ὀδυσσ.* v v. 116 sqq.

αἰ συνεξέθηκάν] Quae hic Plutarchus affert Vlyssi atque adeo Homero ipsi defendendo, ea quoque dicta sint contra Aristotelem, qui lib. I de Poetica Homerum grauiter reprehendit, quod Vlysssem descripserit eum, qui ad Ithacam perlatus, somnoque correptus, a Phaeacibus vna cum donis Alcinoi fuisset expositus. Suscepit etiam Homeri defensionem contra Aristotelem Guiljelm. Canterus Nov. Lectt. Lib. V c. 14 in Thef. Grut. Crit. Tom. III p. 628. Cf. Baellii Dictionar. voc. Alcinoüs.

εἰ δ' — — περὶ τῆς Ἰθάκης — ἄξιον ἐπαινεῖν] Sensus huius loci paullo obscurioris est: *Sin autem (ut quidam dicunt) de Ithaca dubius et anceps putat, incolumitatem munerum esse documentum humanitatis Phaeac-*

Phaeacum (neque enim eos se in alienam terram sine lucro s. praemio deportaturos ibique relicturos fuisse, cum a muneribus abstinuerint) *neque inepto argumento utitur, et cura eius digna est, quae laudetur.* Quid auctor voce ἀκερδῶς innuat, mox luculentius his verbis declarat: αἰδέμενος ἀποπέμψαι τὸς Φαίακας ἄνευ ξενίων καὶ φιλοφροσύνης.

ἐχρήσατο τῆς ἀπορίας παρακαλύμματι.] Gro-
tius reddit: *rebus perplexis velamentum hoc inuenit,*
malim: usus est hac ratione difficultatis remouendae.
Sic in Pericle p. 280 ἐ μὴν ἔλαθε ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ
παρακαλύμματι χρώμενος. Παρακάλυμμα saepe
est *praetextus, species.* Apud Iosephum Antiq. VII,
II, 7 Φόνις παρακάλυμμα est *caedis praetextus,* paul-
lo ante πρέφασις dicebatur. Apud Philonem de Con-
fus. Lingg. T. I p. 423 παρακάλυμμα αἰδικημάτων,
praetextus maleficiorum. Eidem Philoni in Libro
Quis rer. diuin. haeres T. I p. 479 hanc vocem dudum
reddendam putavi, vbi etiam Mangaei Editio exhibet
τὸ Φιλίας παράκομμα, quod redditum: *fucatum spe-*
cimen amicitiae, quod ne machinulis quidem adhibitis
e graecis extorferis. Tu vero meo periculo lege:
παρακάλυμμα, species amicitiae, amicitia simulata.

ἀλλὰ τῶν βελτιόνων ζῆλον καὶ προαίρεσιν] Ver-
bum deest, quod ad haec refertur; quare ἀπὸ κοινῆ
ex ἀποδιδόντες repetendum ἐνδύσσομεν, aut simile
quid, hoc sensu: non patiemur iuuenes ad prauos mo-
res impetu quasi ferri, sed iis indemus cupiditatem
studiumque virtutum, si iis statim ostenderimus, quae
laudanda, quae vituperanda, sint. Sic olim putabamus.
Sed nunc videtur simplicius et melius esse, si ἀπὸ κοι-
νῆ repetamus γίνεσθαι, hoc sensu: *non patiemur, ve-*
hementem inclinationem ad prauos mores fieri, sed fieri
s. accendi amorem et studium bonorum.

ἐκ ἑς' ἀπ' ἔργων] Obscure Interpres reddidit: *Non verba factis a malis veniunt bona.* Sensus est: actiones malae non possunt nominibus et excusationibus honestis defendi. Nam ita mox Auctor ipse animi sui sententiam explicat his verbis: καὶ γὰρ ἔτος εἰώθεν ἡδεσι φαύλοις καὶ ἀτόποις πράγμασι λόγους ἐπιγελῶντας καὶ φιλανθρώπους αἰτίας πορίζεν. Citat hunc versum quoque Stobaeus Titul. περὶ σωφροσύνης. His verbis ὁ σύσκηνος αὐτῷ, ab Interprete redditis *et in eadem scena versatus alter*, intelligitur Euripides, quia in eadem, qua Sophocles, scena Tragoedias suas docuerat. Et Phaedrae quidem et Thefei mentionem facit in Hippolyto, Helenae autem in Troadibus. Caeterum σύσκηνοι proprie dicuntur *militēs, qui sub iisdem pellibus tendunt*, quo sensu est apud Ioseph. Lib. V Antiq. c. I p. 293 Edit. Hauercamp. Reiskius pro λόγους ἐπιγελῶντας legi vult vel ἐπισκεῖς, vel εὐγενεῖς, vel εὐλόγους. Sed hae coniecturae omnes a vulgata ἐπιγελῶντας nimis recedunt. Equidem fateor, me verbum ἐπιγελῶν, rebus tributum, quantum recorder, nunquam inuenisse: sed φιλανθρώπος, rebus tributum, Reiskius in legendis Auctoribus graecis longe versatissimus, forte aequè minus inuenit, neque tamen ad eam vocem offendit. Ego quidem ita puto: quemadmodum apud Latinos *res aliqua arridere* recte dicitur: ita non video, quare non ἐπιγελῶν eodem sensu graece dici possit, cum constet, Latinos innumeris vocibus eundem significatum tribuisse, quem similes graecae habeant. Quid? quod mox in hoc ipso cap. est προσμεριδιᾷ ταῖς εὐρεσιλογίαις.

τὴν τε Φαίδραν] Nihil sequitur, quod particulae τε respondeat. Nam sequens καὶ huc non pertinet. Nihil varietatis hic inueni: et miror, hunc locum Reiskii falcem criticam effugisse. Si quid mutandum:

pro τε legam γε, cum conslet, has particulas a Librariis saepe fuisse permixtas. Sed ne hoc quidem necesse putem, cum τε in medio periodi saepe otiosum sit, vt docet D'Orville ad Chariton. p. 419.

CAPUT VIII

Feliciſſima Catonis Minoris indoles. Sententia obſcuri diſti Heſiodci expoſita. quatuor ſententiae de ambiguo Homeri loco. Plutarchus correſtus. ἐπιτοῖδα, κτήσις quid? levis correſtio in Plutarcho tentata.

ὁ μὲν Κάτων] Quis intelligatur Cato, docet nos ipſe Plutarchus alio loco, ſcilicet Cato Minor, vulgo Vticenſis cognominatus; de qua re in ipſius vita haec p. 1394: τῷ μὲντοι παιδαγωγῷ τὸν Κάτωνα πείθεσθαι μὲν λέγουσι, καὶ ποιεῖν ἅπαν τὸ προſταττόμενον, ἐκάς δὲ τὴν αἰτίαν ἀπαιτεῖν, καὶ τὸ, Δίατι πυνθάνεσθαι. Feliciſſimam iuuenilis animi indolem! quam o ſi agnoſcerent, omnique ſtudio alerent omnes, quibus iuuenum animi integri ad honeſtatem doctrinamque formandi committuntur; neque illas erectae indolis ſcintillulas, ex curioſis rerum interrogationibus emicantes, extinguerent, cum multi nescio quam iuuenilem petulantiam reprehendendamque curioſitatem in iuuenibus mutare, caſtigare, eorumque cupiditatem ſciendi odioſo illo: *quid illud ad te, puerule?* reprimere iure ſe poſſe, putant. Felices illos adoleſcentulos! qui formandi iis creduntur, qui honeſtam illam rationis, de quacunque re reddendae, cupiditatem fovēt, alunt, magisque nutriunt: quam felicitatem obtiſſe eidem Catoni tradit Plutarchus eo ipſo loco: καὶ γὰρ ἦν χαρίεις ὁ παιδαγωγὸς αὐτῷ, καὶ λόγον ἔχων τῷ κονδύλῃ προχερότερον, *Præceptorem enim habe-*

habebat humanum et prudentem, qui ad rationem addendam promptior erat, quam ad verberandum.

[*ἀν μὴ λόγον ἔχῃ τὸ ὑποκείμενον*] Redde: *nisi res tradita, propofita, aliquam rationem honestam habet.*

[*μηδέ ποτ' οἶνοχόον*] Sic Xylander et Stephanus; Potterus autem *οἶνοχόονην*. Quis sensus huius Hesiodi praecepti in Operibus v. 744 sit, a multis est nimis curiose, seu, ut Plutarchus dicit, *πικρῶς*, quaesitum. Enarrator Hesiodi Proclus interpretatur allegorice: *μὴ προκρίνετ τὸ ἴδιον τῷ κοινῷ, μὴ δὲ τὸ μέρος τῷ ὅλῳ*. Interpres Plutarchi reddidit: *Nec cum vina bibunt super cratera tenebis tu cyathum*: adeo ut sensus Hesiodi sit, poculum s. cyathum non quiescere debere, ne mora inter bibendum fiat; quam legem illi, qui largius se vino invitare volebant, sibi ipsi dedisse videntur: et confirmat hanc interpretationem Plutarchus ipse in *ἐπὶ τὰ σοφῶν συμποσίῳ* pag. 271: *Ἐῶσαι τὰ πολλὰ τὴν οἶνοχόον ἀτρέμα κείδαι κρατῆρος ὑπερθεῖν. ὅπερ ἀπηγόρευσεν Ἡσίοδος ἐν τοῖς πίνειν μάλλον ἢ διαλέγεσθαι δυναμένοις*. Sed videtur hoc praeceptum referendum esse inter alios ritus superstitiosos, de quibus Hesiodus in antecedentibus. V. Clericum ad illum locum.

[*ὅς δ' ἐκ' ἀνῆρ*] Huius dicti *Ιλιάδ.* δ v. 306 ambiguitatem, tanquam studio affectatam, laudi dat Homero Eustathius: quo iure, nunc non disputo. Quaduplici autem modo, auctore Eustathio, exponi potest. Primo, ut Nestor iubeat, ne is, qui hostilem currum in pugna ceperit, in eo spolio abducendo tempus terat, sed in pugnando aduersus hostes pergat. Secundo, ne quis, ex suo curru excussus et commilitonum alicuius conscendens, equos sibi non cognitos regere velit, sed hasta pugnet. Tertio, ut iubeat, si quis, de curro suo deiectus, commilitonum cuius-

dam

dam velit ascendere, commilitonem istum excipere et porrecta hasta adscensum iuuare. Quarto, ut iubeat, si quis, curru suo forte excussus, alterius velit conscendere, commilitonem istum hasta porrecta repellere, ne conscendat, et commilitonem, de curru iam pugnantem, impediatur. Harum interpretationum omnium censuram agit acutissimus Clarkius, ipseque ultimam sequitur, ἐγχαίρει ὀρεζάδω, hasta porrecta repellat, quod et illis optime congruere putat, quae sequuntur, ἐπειὴ πολὺ φέρτερον ἔστως, satius est, ut pereat, qui de curru suo excussus fuerit, quam ut commilitones in pugnando inturturbet. Cui et ego subscribo, cui etiam magnus Ernesti, cum ad eum locum nihil monuerit, videtur subscripsisse.

Δελοῖ γὰρ ἄνδρα] Versus est Euripidis desumptus ex Hippolyto v. 424, qui sequitur μικρὸν φρονεῖν, eundem auctorem habet, et hodie extat in fragmentis deperditae Fabulae Alcibiades inscriptae p. 44 Ed. Barn., ubi cum altero sic legitur:

Ταπεινὰ γὰρ χερὶ τὰς κακῶς πεπραγότας
 Λέγειν· ἐς ὄγκον δ' ἐκ ἄνω βλέπειν τύχης,
Demissa fari cladibus pressos decet,
Non pristinae respicere fortunae decus.

Primum versum Δελοῖ γὰρ ἄνδρα κ. τ. λ. Laërtius etiam in Vita Bionis p. 109 Edit. Anglicanae ita tamen, ut pro θρασύσπλαγχος exhibeatur θρασύσομος, affert, ubi totus hic locus ita citatur: τὴν δύσσειβειαν (vere et eleganter Menagius emendat δυσγένειαν) ποιητὸν ἔλεγεν εἶναι σύνεικον τῇ παρῆησίᾳ.

Δελοῖ γὰρ ἄνδρα, καὶ θρασύσομός τις ἦ.

Eosdem versus laudat Plutarchus π. παιδ. ἀγωγ. c. 1, ubi vid. Doctiss. Heusingerum, inprimis Valkenarium, in graecis literis facile Principem, ad Euripidis Hippolytum p. 209.

φιλα

Φιλῆ ἐπτοῖδαι] Haec lectio debetur ingenio Xylandri; antea enim vitiose legebatur πεποιῖδαι. Idem dictum occurrit in libello περὶ τῆ ἀκρίειν p. 70 tribuiturque Heraclito, vbi quoque inepte legitur παιδεύεσθαι pro ἐπτοῖδαι. Verbum πτοῖδαι in vniuersum notat quancunque animi commotionem, atque eam paullo vehementiorem, s. quancunque animi commotione paullo vehementiori tangi, adeo, vt de admiratione, cupiditate, amore, timore etc. vsurpetur. Auctor noster in Sylla p. 833 Edit. Stephan. de Pompeio ἐπτοῖτο τὴν γνώμην πρὸς τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον, quod non reddendum, vt Xylander fecit, ad bellum Mithridaticum animum adiecit, sed, vehementi cupiditate flagrabat imperii in bello Mithridatico obtinendi. Philo de Virtut. T. II p. 585: Ἐπτοημένον δ' ἔν καὶ ἀπογέμενον αὐτὸν (Ἀγρίππαν) θεασάμενος, h. e. cum Caius Agrippam magno timore percussus animoque trepidum cognouisset. Idem in Lib. de Congressu Quarend. Erudit. causa T. I p. 531 inter alias commotiones animi nobis connatas refert τὰς πτοίας, h. e. timores. Theodoretus, Suicero in Thes. Eccles. T. II p. m. 932 laudatus, τὰς σαρκικὰς I Cor. III, 1 interpretatur περὶ τὸν βίον ἐπτοημένους, h. e. rerum humanarum nimis cupidos, quod docent sqq. καὶ κεκηνοτάς περὶ τὰ δοκῶντα λαμπρά. De v. βλάξ, quae mox sequitur, vid. Hesychius et Suidas, imprimis Doctissimus Ruhnkenius ad Timaei Lexicon p. 44 sq. Vititur autem hac voce Plutarchus interdum, vt in libello de virtutibus mulier., cum dixisset, Eryxonem liberaliter obtulisse alicui vnam aliquam noctem, addit: ἦν ἔν ταῦτα πρὸς ἡδονὴν τῷ Λαάρχω καὶ παντάπασιν ἀναπτοηθεὶς πρὸς τὴν φιλοφροσύνην γυναικός. Vititur et Plato in Phaedone: Οὐ χαδυμπτέον, μηδὲ ὀρτυγοκοπεῖν, μηδὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐπτοῖδαι, h. e. harum rerum leuium amore captum esse; et laepe apud eundem

dem Platonem ἐπτοῖσθαι περὶ τὰς ἡδονὰς, *voluptatum libidine captum esse*, quae loca ex eo attulit Henr. Stephanus Schediasm. Lib. II c. 12: et sic apud eundem in Cratylo ἡ τῷ σώματος πτόησις καὶ μανία, eodem sensu, quo accipi vult hanc vocem Stephanus apud D. Petrum i Epist. III v. 6 μὴ φοβέμεναι μηδεμίαν πτόησιν. Sed haec vocis notio ibi locum non habet. Rectius idem vir doctus πτόησιν in hoc Petrino loco interpretatur per *pauorem*. Scilicet sensus Apostoli est: *Vxores praestent officium suum ita, ut nullo metu coactae id faciant, atque adeo sponte et liberaliter, ut explicabamus in Obseruatt. Flauian. ad h. l. p. 400, ubi hunc τῆς πτοήσεως et πτοίας significatum multis exemplis e Iosepho confirmauimus. Caeterum, ut hoc obiter dicamus, verba καὶ μὴ φοβέμεναι μηδεμίαν πτόησιν arctissime coniungenda sunt cum illis v. 5 ὑποτασσόμεναι κ. τ. λ.; illa autem Ὡς Σάρξ — ἀγαθοποιῶσαι nota παρενθέσεως includenda. Quo facto, omnis difficultas tollitur.*

πολλὰ ἐπικρέσεται] Interpres reddidit: *repudiabit*, et sensus id tantum flagitat. Sed, an ea sit τῷ ἐπικρέσθαι vis, dubito; mihi certe non occurrit, ubi hunc significatum obtineret, pro *impellere* autem et *incitare* saepe legi. Facere non possum, quin doctioribus iudicandum proponam, an non legendum sit διακρέσεται, *rem aliquam a se repellere*, quod sensus requirit; quae vox eo sensu Plutarcho est vsitatissima. Sic in Sylla p. 869 τὰς δὲ ἀπειλεῖ διακρεσάμενος, *hos autem minis a se repellens*. In libello de superstitione p. 293 ὁ δεισιδαίμων διεκρέσατο τὰς βοηθῶντας, *superstitiosus repellere a se solet, qui auxilium ferre volunt*, multisque locis aliis.

CAPUT IX

Πάχεν τί quid? Ἀποπλανᾶσαι negligere. Ἐμφύειναι quid? ἔχειρόν ἐστι per λιτότητα. Plutarchi inconstantia in censura versus Homerici. Lectio Plutarchi contra virum doctum defensa. πανηγυρικός quid? Catonis maioris dictum de hominibus pallidis. Guntheri magnus error. Stobaeus e Plutarcho emendatus. ποιητής κατ' ἔξοχην Homerus.

Ἐπεὶ δὲ] Huius periodi prima pars s. πρότασις vno orationis filo vsque ad τὸ ἦθος est perduenda, cuius ἀπόδοσις est ἔχειρόν ἐστι, hoc sensu: Quoniam autem, sicut inter — — non inutile erit de his breviter exponere; quod cum non obseruaret Interpres Latinus, ex vna periodo duas fecit, non bonas.

δεῖ δὲ τῷτο μὴ πάχεν] Xylander reddidit: Caeterum id ferendum non est, neque haec interpretatio Reiskium, alias delicatum et fastidiosum, offendit, cum graecis verbis nullo modo respondeat. Grotius reddidit: id vero minime admittendum est, quam ipsam quoque interpretationem in graecis frustra quaeras. Hi viri docti non animaduertunt, orationem non infinitam, sed finitam, esse, Subiectumque statuendum τὸν γέν. Putet forte quis, facillimum esse ad reddendum: hoc autem iuuenem facere non oportet, sensu satis commodo, modo certum et extra omnem dubitationem esset, τὸ πάχεν Graecis interdum idem esse, quod ποιῆν vel πρῶττεν. Equidem non ignoro, Budacum in Commentariis Gr. L. p. m. 109 sq. exempla attulisse, quibus efficeret, τὸ πάχεν Graecis interdum idem esse, quod agere, facere. Sed H. Stephanus in Thes. Gr. L. T. III p. 63 sq. horum exemplorum veluti censuram egit, ostenditque, in iis τὸ πάχεν alio atque eo commodo sensu accipi posse. D. Heinsius, qui saepe

saepe argute magis, quam vere, interpretatur, mirifice sibi placet in expediendo illo Horatiano Carmin. I, 3, 25: *Audax omnia perpeti Gens humana ruit*, hoc Graecismo, e quo *omnia perpeti* explicat *quiduis agere et suscipere*. Vid. eius Not. Horatianas ad h. l. Sed haec interpretatio neque Baxtero, neque magno Gesnero probata est, qui ad illum Horatii locum ita: *Nempe ait Heinsius*, h. l. *perpeti esse agere, ut πάχειν pro ποιεῖν ponatur, quod nec de Graeco verum esse arbitror*. Mirari igitur subiit, Kusterum ad Aristoph. Nub. v. 234 huic Heinsii interpretationi suffragari potuisse, ubi multus est in exemplis congerendis, quibus efficiat, τὸ πάχειν interdum idem esse quod ποιεῖν, in qua re me quidem ἐμόψηφον non habet. Nam notissimae illae Graecorum formulae, τί πάθω; τί πάθοιμι; rem non conficiunt. Quomodo igitur verba Plutarchi reddenda, mihi in allem dici. Cum autem sciam, Graecis aliquem πάχειν τὶ dici, qui hoc vel illo modo comparatus sit, qui hac vel illa natura et indole sit, ut apud Aristophan. Plut. v. 551 ἔχ' ἐμὸς τῷτο πέπονθεν βίος, mea vita non sic comparata est, ubi bene Kusterus: „*Elegans Atticismus*. — — Attici enim qualemcunque alicuius rei proprietatem vel naturam per verbum πάχειν exprimere solent. Sic infra Nub. v. 234 πάχει δὲ τῷτο τὰ κάρδαμα, Haec enim est natura nasturtii, hoc igitur cum sciam, putem, haec Plutarchi verba: δὲ δὲ τῷτο μὴ πάχειν sc. τὸν νέον, ita commode, linguaeque et rei conuenienter, reddi posse: ita autem iuuenem non comparatum, non ea indole, esse oportet. Sed hanc interpretationem doctiorum iudicio submitto. Sequitur mox: μηδὲ ἀποπλανᾶσθαι τῶν πραγμάτων. Interpres: neque a rebus aberrandum, quod quis intelligit? Reddendum erat: neque has res (τῶν pro τέτων) viles, et ad mores fingendos idoneas, iuuenem negligere oportet. Quod hic

O

Auctor

Auctor ἀποπλανᾶσθαι dixit, id paullo post ipse per παρερᾶν exprimit. Ἐμφύεσθαι autem τοῖς πρὸς ἀρετὴν φέρει eleganter est tenaciter inhaerere dictis, ad virtutis studium facientibus, eiusmodi dicta studiose amplecti, sectari, vita et moribus exprimere. Sic c. 10 sub init.: ἐμφύεσθαι τῷ κάλλει — τῶν ὀνομάτων, quo loco ἐμφύεσθαι, ἀπάνδιζεσθαι et ἔχεσθαι τινος, vt συνώνυμα, ponuntur. Quod denique sequitur ἐχέρων ἐστίν, per λιτότητα dictum et ita reddendum est: *perquam utile et salubre est*, quod Auctor ipse mox per χρησίμων ἐστίν, nec non εὖ ἔχει, exprimit. Eadem λιτότης in his verbis Paullinis Ebraeor. XIII, 17 est: ἀλυσιτελὲς ὑμῖν τὸτο, quod reddendum: *hoc vobis noxium, perniciosum, est*. Potterus Interpretem Latinum reprehendit, qui verba: ἀψάμενον τύπω τῶν πραγμάτων, *delineatis modo rebus reddiderat*: iniuste profecto. Nam haec interpretatio huic loco aequae commodae convenit ac Potteri, qui reddi vult: *Descriptione minus exacta, quaeque sit rudiori Minerva*. Quod autem dicit Plutarchus, se de his breviter tantum et summam exponere velle, exemplorum autem multitudinem relinquere τοῖς ἐπιδεικτικώτερον γράφουσιν, id non assecutus videtur Interpres, cum reddidit: *quorum ad rem demonstrandam scriptio instituitur*; mihi ita exponenda verba videntur: *prolixitatem, exemplorumque congeriem relinquam iis, qui doctrinae suae ostentandae causa scribunt*: satis enim notum, ἐπιδεικτικὸν dici, quicquid ingenii doctrinaeque causa ostentandae suscipiatur, vt apud Longin. Sect. VIII, 9 τὰ ἐπιδεικτικά, vbi vide Langbaenium et inprimis Cresollium in Th. Sophistarum. Eleganter quoque dixit auctor in Lucullo p. 910: ἄτε δὲ μὴ θεατρικῶς, μηδὲ ἐπιδεικτικῶς Λακέρως πολεμῆντος, h. e. quippe qui non ad ostentationem et ambitum bellum gereret.

δῶσι.]

δῶσι.] Ita Xylander et Stephanus: Potterus autem scribendum contendit δῶσι, cum hoc sit Ionicum pro δῶ, illud autem 3 plur. ἄορ. β subiuñctiui modi.

Ἀτρεΐδῃ μὴ ψεύδε'] Quod hic reprehendit Plutarchus Sthenelum, quod Regi obloqui ausus fuerit, deque laudibus suis magnifice locutus, in eo sibi constare non videtur. In libello enim *De sui ipsius laude sine invidia* p. 959 de hoc ipso Sthenelo, eiusque oratione: ὅθεν ἐδὲ τῷ Ὀμηρικῷ Σθενέλῳ παντάπασιν αἰτιατέον, τὸ,

Ἡμεῖς τοὶ πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεσθ' εἶναι, μεμνημένους etc.

πάλιν τῷ Ἀγαμέμνονος] Subintell. ἦθος, ut sub initium huius cap. additum est.

ἐκ ἡμέλησεν δηχθέντος] Hanc vocem, quae Indice Reiskio in Vulcob. abest, neglexit Interpres; recte: non neglexit reprehensum, verba, quae paullo post sequuntur, πάλιν δ' ὅγε λάζετο μῦθον reddita sunt: rursusque ita dicere coepit; melius: *retractavit s. mutavit priorem sermonem suum*: quod vox πάλιν indicat, ut in παλινωδία. Bene ad illum Homeri locum *Ιλιάδ. δ v. 357* Scholiastes minor: εἰς τὸ ἐναντίον ἔτρεψε τὸν λόγον· ψάγον γὰρ εἰπὼν, νῦν ἔπαινον λέγει.

πανηγυρικῷ] Fuit quidam vir doctus, cui haec lectio non probaretur; legendum itaque mallet κατηγεγυρωμένῳ, h. e. *pecunia corrupti*: cui coniecturae commendandae nullam addidit auctoritatem. Sophocles autem me docuit, tribui interdum hoc epitheton vatis in eorum ignominiam. In *Antigon. v. 1089* Tiresias a Creonte vocatur κατηγεγυρωμένος, h. e., ut Scholia exponunt, ἀργύρῳ πεισθείς: et hoc crimen, quasi vates, pecunia corrupti, saepe in dicendo non veri amorem, sed populi auram, sequerentur;

obiicit Creon omnibus Vatribus in eadem Fab. v. 1065
 τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος. Conf. v. 1074
 et Oed. Tyran. v. 396. Etsi igitur haec emendatio
 aliqua specie sese commendat: tamen, quare recipia-
 tur, non video: cum et multum a πανηγυρικῷ rece-
 dat, et lectio recepta sensum habeat commodissimum.
 Litteratissimus Grotius τὸν μάντιν πανηγυρικὸν inter-
 pretatur *vatem se ostentantem*; quem vocis significatum
 confirmare possum ipsius Plutarchi auctoritate: in Lu-
 cullo p. 905, vbi mulier quaedam dicitur σοβαρὴ καὶ
 πανηγυρικὴ, *fastuosa et se iactans ostentans*; in eadem
 vita p. 906 exercitus vocatur λαμπρὰ καὶ πανηγυρι-
 κή, *splendidus et ambitiosus*, h. e. ad ostentationem
 magis, quam ad vsum, comparatus: quas copias Am-
 mianus Marcellinus vocat *ambitiosas*, vnde in Sym-
 posiac. Lib. V quaest. 5 πανηγυριάρχος *solemnis pom-
 pae praefes*. Magis tamen mihi arridet Xylandri in-
 terpretatio: *vates multitudinis applausum captans*;
 quo sensu haec vox occurrit in Nicia p. 959 φιλο-
 τιμία πανηγυρικὴ, *studium popularis aurae captan-
 dae*, et Hermogeni Lib. II c. 10 dicendi genus πα-
 νηγυρικὸν est *comparatum ad applausum auditorum
 obtinendum*.

ὁ δὲ Κάτων] Meminit huius dicti in Vita Cato-
 nis Maioris p. 624 τῶν νέων ἔφη Κάτων, χαίρειν τοῖς
 ἐρυθρίῳσι μᾶλλον, ἢ τοῖς ὠχρεῳσι. Eiusdem dicti Ca-
 toniani mentio fit in ἀποφθέγμ. p. 350 et περὶ δυσω-
 πίας p. 938. Eodem modo Caesar in Vita Antonii
 p. 1686 dixit: μὴ δεδιέναι τὰς παχέας τέττας καὶ κο-
 μήτας, ἀλλὰ τὰς ὠχρεὰς καὶ λεπτὰς ἐκείνας. Βρε-
 τον καὶ Κάττιον ἀποδεικνύμενος: et in ἀποφθέγμ.
 idem Caesar, cum admoneretur, vt ab Antonio et
 Dolabella sibi caueret, dixit: ἔ τέττας δεδιέναι τὰς
 βαναύσους καὶ λιπῶντας, ἀλλὰ τὰς ἱχνεὺς καὶ ὠχρεὰς
 ἐκείνας, δείξας Βρετον καὶ Κάττιον: de quo dicto Io.

Bapt.

Bapt. Pius apud Gruter. Thef. Crit. Tom. I pag. 425. Simile dictum est apud Ciceronem de Antonio macilento.

ἔχεται δὲ τινος] Interpres reddidit: *habet etiam quandam contemplationem*, sed hoc in graecis non est. Nam ἔχεσθαι τινος longe aliud quid notat, vt cap. 10 sub init. Hanc lectionem, quamquam in omnibus, quas consului, Editionibus inueni, tamen de mendo suspectam habeo. F. legendum ἔχει δὲ τι ἐκ ἀχρήστου θεωρίας τὸ κ. τ. λ., *habet etiam hoc aliquid considerationis non inutilis etc.* Iudicent acutiores!

ὁ μὲν γὰρ Αἰσχύλος] Ego totum locum sic interpretor: *Nam Aeschylus, pugile quodam, ludis Isthmicis, in vultum percusso, vociferationeque (a spectatōribus misericordia commotis) facta, qualis res, inquit, exercitatio est, s. quantum valet exercitatio! Spectatores clamant, percussus autem tacet; et cum Homerus dicit etc.* Nunc iuuat audire, quid ad h. l. scribat Guntherus: *Introducitur Aeschylus gloriosus: quis autem hic Aeschylus fuerit, non constat; apparet autem ex h. l., quod pugil quidam in certamine Isthmico, et forsan quidam Corinthius, fuerit.* Belle profecto! et nollem factum. Quis vnquam haec Plutarchi verba, vel parum attentus, considerauit, quin intellexerit, Aeschylum non esse pugilem ipsum, sed alium quendam, a pugile percusso diuersum? Quis autem intelligendus sit Aeschylus, non sollicitè quaerendum est, cum per hoc nomen, nude et sine aliqua distinguendi nota positum, semper sit intelligendus nobilissimus ille Tragicus, vt saepe in hoc ipso libello. Huius dicti multi Veterum mentionem faciunt. Ipse Plutarchus in libello: *Quomodo quis se ipsum in virtute proficere sentiat* p. 137: Αἰσχύλος μὲν γὰρ Ἰδομῆϊ θεώμενος ἀγῶνα πυκτῶν, ἐπεὶ πληγέντος ἑτέρου τὸ

θεατρὸν ἐξέκραγε, νύξας Ἴωνα τὸν χῆον, ὁρᾷς, ἔφη
 οἷον ἢ ἀσκησίς ἐστιν; ὁ πεπληγὸς σιωπᾷ, οἱ δὲ θεώ-
 μενοι βοῶσι: quem locum si consulisset Guntherus,
 facilius perspexisset, Aeschylum a pugile percusso esse
 discernendum. Commemoratur eadem res, tanquam
 assiduitatis exemplum, a Stobaeo: cuius locus, vnius
 vocis macula foedatus, ex Plutarcho est purgandus:
 inprimis enim verbis: Αἰχὺλος ἐν Ἰδμᾷ ἀγῶνα ὁρῶν
 τακτὸν, quisque videt ex Plutarcho legendum πυκτῶν.
 Sequentia autem: τῷ δὲ ποιητῇ λέγοντος, perspicui-
 tatis maioris causa reddidi *et cum Homerus dicit*: eum
 enim hic indicari non solum subiecti versus, ex Il. η
 v. 215 petiti, sed ipsum nomen ποιητῆς, sine certi Poe-
 tae denominatione positum, docet: ποιητῆς enim κατ'
 ἐξοχὴν dicitur Homerus: ita saepe apud vnum Lon-
 ginum v. c. Sect. VIII, II, 8, Sect. IX, II, 19, Sect. X,
 II, 7. Confirmat disertè Aristoteles Lib. X politico-
 rum de Homero scribens: Ὅμηρος μέντοι πάντων κο-
 ρυφαῖος, ὁ κατ' ἐξοχὴν ποιητῆς λεγόμενος: Cf. Eu-
 stathii παραφρασεῖς in Homer. p. 4 Edit. Rom. Non
 pigebit, huc transferre locum Lycurgi ex Orat. c. Leo-
 crat. p. 223 Edit. Taylori, unde iuvenes cognoscant,
 in quam magna dignitate hic Poetarum Pater olim
 fuerit habitus: Βέλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν Ὅμηρον πα-
 ραχέειναι ἐπανῶν· ἔγω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέ-
 ρες σπιδάειν εἶναι ποιητὴν, ὥς νόμον ἔθεντο, καὶ
 ἐκάστην πενταετηρίδα τῶν παναθηναίων, μὲν τῶν ἄλ-
 λων ποιητῶν παραψάλλειν τὰ ἔπη· ἐπιδείξιν ποιέμενοι
 πρὸς τὰς Ἑλλήνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προ-
 ῖεντο· εἰκότως, *Volo autem et vobis Homeri quasdam*
exhibere admonitiones. Adeo enim putarunt patres no-
stri honestum esse poetam, ut legem sancirent, per sin-
gula quinquennalia Panathenaeorum festa solius huius,
prae aliis, poetae carmina esse concinenda; Graecis ita
argumentum praebentes, ut pulcherrima opera, idque
merito,

merito, seligerent etc. Caeterum, qui hic dicitur vehementis cordis motus et pulsatio in Hectore, non fuit signum timoris ob instantem pugnam, sed indicium nimiae cupidinis certamen ineundi victoriamque ex eo reportandi. Quam laudis arrectam cupidinem vehementemque animi commotionem Virgilius Lib. V, 137 descripsit ita, ut nihil excellentius in eo genere fingi possit.

ἀποδεωρεῖν]. Comparando cognoscenda est differentia: ita reddere malum, quam Interpretes Latini: *Hic deprehendas etiam, quo optimus a deterrimo distet.* Eodem sensu ἀποδεωρεῖν et παραδεωρεῖν infra est cap. II.

μετὰ πολλῶν ὁμοίως δυναμένων ἀμύνασαι] Ἀμύνασαι non est, quod Interpretes vult, *contra Hectorem subsistere*, sed *semetipsum contra aliquem defendere, iniuriam a se ipso propulsare*, ut dudum Kusterus de V. M. docuit. Aequè minus recte antecedentia καὶ μετ' Ἀχιλλέα reddita sunt: *propter Peliden*, quod contra omnem linguae rationem est. Reddendum erat: *etiam post Achillem; etiamsi ab Achille discesseris*, adeo, ut Homerus indicet, inter Graecos non vnum esse Achillem, qui Troianis par sit, sed praeter eum multos alios, ut e sqq. patet.

CAPUT X

Περὶ τῆς αἰδομένης quid? Praesentis Temporis usus. καί τις quid? turpis menda ex Plutarchi Numa sublata. πῶς non facile alia lingua exprimendum. ἐπιμαρτυρεῖται. Plutarchi locus duplici modo expositus. Timotheus. Amphiaræus. emendatio in Aeschyli loco tentata. difficilis Plutarchi locus levissima mutatione expositus. Grotii emendatio in eodem reiecta. φρόνησις omnium virtutum Regina.

Ὡς περ ἐν ταῖς νομαῖς — — καὶ τὸν καρπὸν] Simile illud Senecae: *Non est, quod mireris, ex eadem materia suis quemquam studiis apta colligere. In eo prato bos herbam quaerit, canis leporem, ciconia lacertam etc.*

ἀπανθίζεται τὴν ἰσορίαν] Venuſte Lucianus in Piſcatore T. I p. 575: αὐτὰ γὰρ ἃ Φημι ταῦτα, πόθεν ἄλλοθεν, ἢ παρ' ὑμῶν παραλαβὼν καὶ κατὰ τὴν μέλιτταν ἀπανθισάμενος ἐπιδείκνυμι τοῖς ἀνθρώποις, h. e. *arum instar delibo flores vestros.* Cf. idem in *de Merced.* Cond. p. 698.

περιείλας] Vox in ea re est vſitatiffima, quam omnem curam, quam pollinctores cadaueribus adhibent, indicatur, vt membra collocare, vngere, faciem componere, fasciis obuoluere, vestes pretioſas induere: vt docet Ampliff. Cuperus Obseruat. Lib. II c. 9.

ὑπομιμνήσκωμεν αὐτοῖς] Leg. αὐτὰς, vt etiam Vulcob. habet.

μὴ παιγνίας, ἀλλὰ παιδείας ἕνεκα] Reiskius ad h. l.: *Vocabulum non est. Legendum igitur aut παιδιᾶς aut παιγνίων.* Sed tu vid. Suidam T. III p. 65 et H. Stephan. Thes. Gr. L. T. IV p. 91.

Ὡς περ ὁ Ἀγησίλαος — — Φιληθῆναι προσιόντες] Quam rem hic strictim tangit Plutarchus, eam copiosius tradidit in Agesilai vita T. II p. 1100 sq. Ed. Stephanianae. Facit huc locus Xenophontis in Memorabil. Socrat. I, 3, 11 sqq.: ὦ τλήμων, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τί ἄρ' οἶες παθεῖν καλὸν Φιλήσας; ἄρ' ἐκ αὐτῶν μάλα δῆλος ἀντ' ἐλευθέρου εἶναι; — — ἐκ οἶδα, — ὅτι τὰ Φαλάγγια, ἐδ' ἡμῶν βολιαῖα τὸ μέγθος ὄντα, προσαψάμενα, μόνον τῷ σώματι, ταῖς τε οὐδαίς ἐπιτρίβει τὰς ἀνθρώπων, καὶ τῷ φρονεῖν ἐξίσησι; Legant iuuenes totum illum locum.

ὁ δὲ Κῦρος — — ἐτόλμησε] Plenius de hac re exponit Xenophon K. II. Lib. V c. 4 p. 264 sq. Edit. Thiemii.

τῶν ἀπαιδευτῶν — — συλλεγόντων] Reiskius ad h. l.: *Parum absum ab eo, ut credam, ποιῶν deesse post ἀπαιδευτῶν.* Nescio, quid viro docto in mentem venerit, cum Plutarchi verba sint clarissima, et, quorsum retulerit illud ποιῶν, diuinando assequi non possum.

Ζεῦ πάτερ Ἰδιδεν μεδέων καὶ τὸ] Haec verba omnia Reiskius deleri voluit: quare, ego nescio: et forte ipse nesciuit.

σκαϊότητος] Interpres reddit *peruerfitatem*: obscure. σκαϊότης, quia verbis superioribus προσφιλῶς ἄμα καὶ κεχαρισμένως ἀνθρώποις ὁμιλεῖν opponitur, non dubium, quia h. l. significet *mores inconditos et inhumanos in consuetudine cum aliis hominibus*; quod vitium conuenit ἀγροικία, de quo Theophrastus. Senfus est: *rusticitatem* (ita breuitatis causa loquor) *et timiditatem proficisci ex ignorantia et imperitia.* Ceterum vox ἄγνοια male, me iudice, Plutarchi libros etiam adhuc obsidet in Numa pag. 121, quem locum transferre huc non grauabor, ut doctioribus de recepta lectione et coniectura mea potestas iudicandi fiat: ὡρίσθη δὲ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις ὑπὸ τῷ βασιλέως Αἴγνοια, ἐν ἣ τὴν μὲν πρώτην δεκάετιαν, ἃ χρὴ δρᾶν, μανθάνουσι· τὴν δὲ μέσσην, ἃ μεμαθήκασι, δρῶσι· τὴν δὲ τρίτην, ἑτέρας αὐταὶ διδάσκουσιν, his Vestalibus virginibus definita est ignorantia per triginta annos: *in prima oportet eas discere, quae facienda sunt: in altera peragunt, quae didicerunt: in tertia denique alias, idem munus sacrum aliquando obituras, instruunt.* Quid? Numa triginta annos in ignorantia versari voluit Vestales? λῆροι, λῆροι! Legendum puto

ἀγνείαν, *sanctimoniam, castitatem*; in qua re mirifice coniecturam meam confirmat Dionysius de Vestalibus haec tradens: χρόνον τριάκοντα ἔτη μένειν αὐτὰς ἀναγκαῖον ἀγνῶς γάμων, *Has necesse per triginta annos manere puras a nuptiis*. Possis etiam legere ἀγνίσια, quod idem est ac ἱερουργία, *functio sacra*: qua voce utitur ipse auctor, cum facit mentionem Vestalium καθιερωμένων ταῖς μεγίσταις ἀγνίσιας. Sed mihi ipsi magis prior coniectura placet, quia vna tantum litera ab ἀγνοία recedit, et loco Dionysii confirmatur. Caeterum verba ὡς καὶ τὴν σκαϊότητα — ἔσαν sensum paullo obscuriorem reddunt. Notent igitur iuvenes, esse Accusatiuos Absolutos, ita vt ὡς ἔσαν positum sit pro ὅτι ἐστὶ. In simili re Auctor hoc ipso cap. utitur Genitiuis c. ὡς: ὡς ἔτε ψευδομένων τῶν Φρονίμων, *cum prudentes non mentiantur*. Scilicet τὸ ὡς Participiis additum saepe eleganter abundat. Et hac ratione dicebamus quondam expediendum esse locum Petrinum 2, I, 3, in quo Viri docti ob structuram multum difficultatis sibi inuenisse visi sunt: Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως — — δέδωκεμένης, quod reddendum: *Cum vobis potentia diuina omnia ad vitam et pietatem concefferit, τῷ δέδωκεμένης*, ex vsu cultissimorum scriptorum, Actiue sumto. Illud ὡς autem non, vt b. Wolfio, aliisque visum est, *quandoquidem, quoniam*, reddendum est (cum huius Coniunctionis notio iam in Participio inclusa contineatur), sed eleganter abundat. Pluribus in hanc rem ad illum locum disputauimus in Obseruat. Flavian. p. 403.

Ω πέπρον] Male Guntherus exponit: *O amice*. Notent tirones, hanc vocem ex earum esse numero, quae neque in latino, neque forte in vlllo alio, sermone exprimi possunt: vide de hac re Clericum in Art. Crit. Tom. I p. m. 133. In Pelopida p. 527 δαίμονιες Interpres Latinus reddidit *fortunate*, quod illi loco mini-

minimè conuenit; neque melius in Sylla p. 481 ὡς μακάρισ, cum reddidit *o beati*: de hac voce omnino consulendum, quid scribat Auctor in Iside et Osiride pag. 643.

τῷδε γυνὴ Προίτη ἐπεμήνατο] Huius vocis vim non satis expressit Grotius, cum reddidit: *Illius uxor erat, quae Proeti Antea petebat Concubitus tacitos*. Ἐπιμαίνεσθαι est *perdite amare, cum furore aliquid studere consequi*, quod Graeci alias dicunt ἐπιβαλχεύειν ἐπὶ τινί: de quo Casaubonus ad Athenaeum p. 238. Sic Philo de Abrahamo p. 376 Edit. Francof. hoc verbo utitur de vehementi Parentum amore erga sero natos: τοῖς ὀψιγόνοις ἐπιμεμήνασι πῶς οἱ τοκῆες, *Parentes sero natos perdite fere amare solent*. Ἐπιμαίνεσθαι vsurpatur quoque de infano amore erga res inanimatas, ut apud Callimach. Hymn. in Cerer. v. 30 θεὰ δ' ἐπεμαίνετο χάρω, ubi Illustr. Spanhemius legi malebat ἐπεμαίετο, cuius coniecturae ipsum postea poenituit, quem vide ad illum locum.

Φρονήσαι] De hac voce singulare quid adnotat Schol. Soph. ad Aiac. v. 1178: quia scilicet φρόνησις pro veris hominum diuitiis habeatur, factum esse, ut stultus diceretur ἀνολβος, h. e. pauper, veris diuitiis carens; vide eum ipsum.

ἀνδρεῖς ἔοικε ποιῆν τὰς σώφρονας] Interpres reddidit: *haec ostendunt, eum modestis adscribere fortitudinem*: non accurate. Sensus est: *videtur Poeta, eos, qui honesti turpisque sensu tanguntur, facere, existimare, fortes*. Ita enim τὰς σώφρονας reddere placuit, Grotius reddidit *temperantes*, quod huic loco conuenire non videtur. Sequentia verba ἀφ' ὧν καὶ Τιμόθεος ὁρμηθεὶς frustra quaeres in interpretatione latina. Mihi verba duplici modo exponenda videntur, aut sic: *quibus rebus commotus atiani Timotheus non male*

male adhortatur Graecos, aut, quod malim, a quibus rebus, verecundia scilicet et indignatione iusta, exorsus s. cohortationis suae initium faciens etiam Timotheus non male adhortatur Graecos. Verbum ὀρμᾶσαι c. ἀπὸ pro diuersa loci indole diuersimode reddendum est, quod vno et item altero exemplo, in tironum gratiam, docebimus. Lucianus in Somnio T. I p. 10 ἀπὸ τῶν τοιούτων ὀρμώμενος, a quibus initiis profectus. Iosephus Antiquitat. VI, 8 T. I p. 331 Edit. Hauercomp. ἀφ' ἧς (ἐξουσίας) ὀρμώμενος, quae potestate subleuatus, elatus. Lib. XIII, 8, 4 ὅφ' ὧν ὀρμώμενος, quibus opibus adiutus, sed ibi pro ὅφ' haud dubie legendum ἀφ', vt iam Cocceius ibi coniecit, vt apud eundem Lib. III eiusd. Oper. c. 10 ἀφ' ὧν κινήσεις, quibus causis motus. Apud Epictet. in Enchirid. c. 42 ἀπὸ τέτων ὀρμώμενος, h. e. his instructus, animo ita paratus, vbi Illustris Heynius alia in hanc rem dabit. Caeterum huius Timothei eiusque fabulae, Persae inscriptae, mentio quoque fit in Philopoe. p. 663. Conf. Suidam, ibique Kusterum.

περὶ τῆς Ἀμφιαράου] De hoc passim scholia Sophoclis ad Electr. v. 840, et Oed. Colon. v. 1379, et multi alii. Qui versus Aeschyli laudantur, extant in ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας v. 598; alter versus, qui eodem quoque modo legitur in libello de utilitate ex inimicis capienda p. 152, metro laborat: pro αὐλάκα enim legendum ἄλοκα, vt apud Soph. Oed. Tyrann. 1235 ἄλοκες; apud Euripidem in Fragmentis deperditae fabulae Menalippe p. 480 Edit. Barnes. ἄλοκα etiam in Edit. Stanleii exhibetur, qui ibi consulendus. Cf. Abreschii Animaduers. in Aeschyl. p. 114 sq. Caeterum in versu tertio pro ἀφ' ἧς in Aeschylo legitur ἐξ ἧς. De Amphiarao et his Aeschyli versibus v. Baelii Dictionar. v. Amphiar.; Inprimis Ruhnkenius, Vir doctissimus et secundum Valkenarium in literis graecis hodie

hodie facile princeps, ad Timaei Lexicon. p. 42 sq. Et sic ipse Plutarchus hunc versum alibi laudat in ἀποφθεγμα. p. 326, et in Aristide p. 586, vbi tradit, cum hi versus Aeschyli in theatro fuissent recitati, omnes omnium oculos in vnum Aristidem fuisse coniectos, quasi huic vni optime conuenirent: ibi legitur sic:

Βαθῆαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρκύμενος·

quae lectio est recipienda, si metri integritati consulere volumus, etsi in hoc quoque est aliquid insolens, quod in regione pari tribrachys pro iambo occurrit: cuius rei exempla, etsi raro, tamen inueniuntur. Nisi forte legendum, pro ἄλοκα, ὦλκα, quod extat apud Homerum *Ιλιάδ.* ν ν. 707: ὦλκα enim contractum est ex ἄολκα per metathesin, vt Eustathius scribit ad laudatum Homeri locum; ἄλοξ autem est idem ac φροντῖς: deriuatur enim ab ἀλέγειν, *curare, deliberare*, auctore Eustathio. Cf. eundem ad *Ὀδυσσ.* σ p. 1851.

πάντων ἔν ἀναγομένων εἰς — διδασκαλίας] Loculus difficilis, neque ab vilo, quod sciam, expeditus: de mendo eum esse suspectum ob illa ἐπιγινόμενον ἐκάσῃ καὶ διδασκαλίᾳ, viri docti iam dudum viderunt, atque adeo emendare eum studuerunt. Fuit Vir quidam doctus, qui ante τὸ ἐκάσῃ subintelligi volebat διὰ aut ἔνεκα. Sed, quomodo hac ratione sensus integritati consulatur, ego quidem non video. Quae enim haec loquendi ratio: ἀποδείκνυται πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἐπιγινόμενον δι' ἐκάσῃ καὶ διδασκαλίᾳ, ostenditur, omne genus virtutis comparari per vnumquemque et doctrinam? ne dicam, paullo insolentius esse locutum Plutarchum, si in his rebus διὰ omisisset. Grotius pro ἐκάσῃ legit ἐκ σπεδῆς, quae emendatio adeo arrisit Pottero, vt in textum recipere non dubitaret; et sic quoque locum citat Perizon. ad Aelian. Lib. II c. 31. Sed non erat profecto, quare tantum huic

huic coniecturae tribueret, vt eam, tanquam verissimam, in textum adoptaret, cum non solum a vulgata nimis longe discedat, sed etiam sensui non multum adiumenti conferat. Mihi quidem certissima lectio Plutarcho reddi posse videtur vel leuissima mutatione. Pro ἐκάσῃ enim lego ἐκ λόγῃ; pro ἐκ λόγῃ autem oscitantem librarium facile scribere potuisse ἐκάσῃ facile concedet, qui literarum in his duabus vocibus maximam similitudinem considerauerit. In libro Plutarchi MSto fuit ΕΚ ΛΟΓΟΥ, ex quo, quid negligenti librario facilius fuit, quam ΕΚΑΣΤΟΥ facere? quam facile potuit in τῷ Λ lineolam transversam ponere, quo facto Λ commutatum est in Α. Lambda autem et cum aliis literis v. c. cum Delta, de quo Sigon. Emendat. Lib. II, 56 in Grut. Thes. Crit. Tom. II p. 303, et cum Α vt h. l. fuisse confusum docet Canterus de ratione emend. Graec. Auct. pag. 22. Sigma autem, cuius antiqua forma fuit haec: C, facile potuit mutari in O. Deinde ipse sensus vocem λόγῃ, indigne eiectam, reuocare videtur. Haec enim verba continent quasi conclusionem, ductam ex iis, quae Auctor paullo ante dixerat, scilicet τὴν ἀνδρείαν ἀποφαίνων μάθημα, καὶ τὸ προσφιλέως ἅμα καὶ κεχαρισμένως ἀνθρώποις ὀμιλεῖν, ἀπὸ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ καὶ ΚΑΤΑ ΛΟΓΟΝ γίνεσθαι νομίζων, προτρέπει, μὴ ἀμελεῖν ἑαυτῶν, ἀλλὰ ΜΑΝΘΑΝΕΙΝ τὰ καλὰ, καὶ προσέχειν τοῖς ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΙΝ etc. In antecedentibus Auctor confirmauerat, prudentiam in se omnes reliquas virtutes comprehendere, siue, vt ipse dixerat, τῇ Φρονήσει τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐπέσθαι: hanc ipsam porro Φρόνησιν, complexum quasi caeterarum virtutum omnium, discendo comparari posse contenderat: nunc tandem totam eam disputationem concludit ita: *Cum igitur caeterae virtutes omnes referantur ad unam Φρόνησιν s. prudentiam, et ea sola*

com-

comprehendantur; haec autem ratione et disciplina comparari possit: ostenditur s. sequitur, omne genus virtutum comparari ratione et doctrina. Quod igitur supra dixerat, virtutem aliquam γίνεσθαι ἀπὸ ἐπισήμης καὶ κατὰ λόγον, id h. l. ita expressit: πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἐπιγινόμενον s. ἐπιγίνεσθαι ἐκ λόγου καὶ διδασκαλίας. Sed, quo maiorem auctoritatem coniectura nostra accipiat, ostendamus, Plutarcho hoc esse vſitatissimum, vt has duas voces coniungat: in Coriolano p. 390 dicit, ex studio humaniorum literarum homines nullum maiorem fructum auferre, quam hunc, ἐξημερῶσαι τὴν φύσιν ὑπὸ λόγου καὶ παιδείας, h. e. vt mores ratione et doctrina humaniores fiant. In eadem vita p. 401 de Coriolano, τὸ πρῶτον ἐγκεκραμμένον ἐκ ἔχων ὑπὸ λόγου καὶ παιδείας; in Themistocle p. 205 φύσει χρώμενος ἄνευ λόγου καὶ παιδείας. In libello, *An virtus doceri possit*, disputat contra eos, qui dicebant, virtutem esse ἀδίδακτον καὶ ἄλογον, quod idem est, ac si dixisset, virtutem ἐκ ἐπιγίνεσθαι ἐκ διδασκαλίας καὶ λόγου. In libello *de Genio Socratis* p. 1029 χαρακτηῖρα παιδείας καὶ λόγου περιβάλλεσθαι. Hanc emendationem probasse me vtrique Doctori meo, GESNERO ET ERNESTI, et postea etiam Reiskio, vehementer laetor. Morus autem, Vir Celebris, atque is graece exquisitè doctus, in Libello *Animaduers.* ad Longin. p. 27 mauult legere ἐκαστὴ τῇ διδασκαλίᾳ, hoc sensu: omnis virtus omni tempore et loco (omnis omnino) succedit institutioni s. ex ea gignitur, vt nequeat esse virtus, nisi μάθησις praeceſſerit. Scilicet Vir optimus dubitat, an graece dicatur ἐπιγίνεσθαι ἐκ τινος, sed haec dubitatio me quidem non mouet, cum constat, Praepositionum in Compositis vim saepe esse nullam, adeo vt ἐπιγίνεσθαι ἐκ τινος idem sit, quod simpliciter γίνεσθαι ἐκ τινος. Caeterum facile cuiquam apparet, Plutarchum h. l. locutum esse
de

de quatuor illis virtutibus, quae regiae dicuntur, nempe ἀνδρεία, δικαιοσύνη, σωφροσύνη, καὶ Φρόνησις: quod autem dixit earum omnium esse praestantissimam τὴν Φρόνησιν, in hoc consentit cum Platone, qui in tertio de Legg. p. 688 nominat Φρόνησιν πρῶτην τὴν τῆς Συμπάσης, ἡγεμόνα ἀρετῆς. Cf. huc Clemens Alexandrin. T. I p. 471. Philo T. I p. 56 fontem harum quatuor virtutum cardinalium facit ἀγαθότητα et σοφίαν. Quomodo autem hae quatuor virtutes sint vna, et, cum vna sit, quomodo quatuor dicantur, disputat idem Lib. II de legg. p. 669. Conferatur huc Plutarchi locus περὶ τύχης p. 169 de Φρονήσει. In libello, *an virtus doceri possit*, de Φρόνησει, quam eandem esse ac ἀρετὴν ex eo loco patet, de ea igitur Φρονήσει ita: ἄνευ Φρονήσεως τῶν ἄλλων τεχνῶν ὄφελος ἔδεν ἕτε ὄνησις ἐστίν: et paullo post de eadem αὕτη ἡγεμὼν καὶ κόσμος ἔσα πασῶν. In eo autem a diuino viro Auctor discessit, quod contenderat, Virtutes has discendo comparari posse. In Protagora enim ex persona Socratis disputat contra Sophistas, qui virtutem doctrinae non indocilem esse contendebant: deque tota ea re disputat ita, vt dicat, Virtutem neque doctrina tradi, neque meditatione comparari, neque a natura dari, sed a solo Deo donari posse; quam in rem conf. Maxim. Tyr. Diff. XXII.

CAPVT XI

Ἀντίκα, Θαλία quid? Accusatiui absoluti. Laidis scomma in Euripidem. Lectio vera Plutarcho reddita. Stephani μνημονικὸν ἀμάρτημα. ἔμπορεύεσθαι pro simplici contra Sophoclis scholiasten. ζῆλος, ζηλωτὴν, ζηλῶν Atticis quid? Interpretis Latini in ea voce lapsus. Plutarchus expositus. leuis emendatio tentata. Plutarchus correctus. ἀμφιδέξιος quid? Locus Plutarchi aliter expositus et interpunctus ac vul-

go fit. τὰ θᾶα quid? ἀχάριστοι quid? *versus* Euripideus aliter expositus, ac vulgo fit, eaque interpretatio confirmata. ἄφροντος idem quod ἄφοβος. Ὁρτυγοκόπος ludus sordidus. Plato emendatus. Midias cognomine Ὁρτυξ. ἱεραιτικὸς τέφανος.

μέλι χρησιμώτατον] Reiskius mauult χρηστότατον aut χρησιμώτατον, quae coniectura mihi placet.

ἐκτρέφονται τοῖς ποιήμασι] F. legendum ἐντρέφεται, ut supra, quod vñtatius; mox in his: καὶ ἀπὸ τῶν φαύλης καὶ ἀτόπης ὑποψίας ἐχόντων ἔλκειν τι χρήσιμον, τὰ ἔχοντα ὑποψίας φαύλης καὶ ἀτόπης sunt, quae speciem habent dictorum prauorum vel absurdorum.

αὐτίκα] Male Interpres Latinus: *prima fronte*. αὐτίκα h. l. est *verbi causa*. Et sic saepe apud Platonem, Xenophontem, Philonem et alios, quod non viderunt saepissime Interpretes. Exempla eius rei ex Aristophane suppeditat Kusterus in Indice Aristophanis. Cf. Ruhnkenius ad Timaei Lexicon p. 40.

Κλεάνδρος] Omnino legendum Κλεάνθης, ut iam acutissimus Grotius vidit: neque dubitauimus hanc lectionem certissimam in Textum recipere.

Θαλίας] Θαλία priscis Graecis dicebantur conuiuia lautiora, quia ad ea homines conueniebant in honorem Deorum. Docuit id me Athenaeus Lib. II c. 3 Θαλίας ὀνόμαζον, ὅτι θεῶν χάριν ἡλίζοντο καὶ συνήσαν· τῷτο γὰρ ἐστὶ τὸ, δαῖτα θάλειαν, h. e. θαλίας vocabant, quia in honorem Deorum congregabantur et conueniebant: illud enim est (quod apud Homerum saepe occurrit) δαῖτα θάλειαν conuiuium omnibus rebus abundans: exinde pro quibuscunque epulis lautioribus. Cf. ipsum Plutarchum in Symp. Lib. IX quaest. 15; Graev. Lectt. Hesiod. ad v. 115 Oper., et Bisettum ad Aristoph. Nub. v. 308.

P

ἀκα-

ἀκαδημίαν] De huius vocis scribendae ratione, vtrum sc. ἀκαδημία an ἀκαδήμεια sit scribendum, disceptat Camerarius in problematibus, insertis Thes. Crit. Grut. Tom. IV p. 146.

ὁ μὲν εὖ μάλα] Recepi lectionem Xylandri, Stephani et Potteri ὁ μὲν ἰδὼν, quae vox in Aldina et Basil. abest, et saluo sensu abesse potest: neque est dubium, quin τὸ ἰδὼν inseruerint, quia alias verborum integritati aliquid deesse putarunt: atqui sensus est saluus: sunt enim h. l. accusatiui absoluti, sensus autem: *Et Antisthenes quidem, vsus est correctione, Atheniensibus in theatro ob haec, quid turpe sit, nisi quod, qui rem tractat, putat? tumultuantibus alludendo sic commutans.* Παραβάλλον hic est quod paullo post μεταγράφων, ita vt non opus fuerit inferere τὸ ἰδὼν. Praeterea nescio quid insolens habere mihi videatur haec loquendi ratio: Ἀντιθένης ἰδὼν — — παραβάλλον. Si autem accipias accusatiuos absolutos ita ordinem verborum institues: Ὁ μὲν Ἀντιθένης (ἐχρήσατο τῇ παραδιαρθώσει) εὖ μάλα τὰς Ἀθηναίους — — παραβάλλον εὐθύς. Quemadmodum autem neque caeteri Viri docti, neque eruditissimus Stephanus obseruauit, accusatiuos h. l. esse absolutos: sic idem in Sylla p. 855 οἰκιστῶν et προερχόμενος in accusatiuos mutari vult: male. Nam ibi sunt nominatiui absoluti. Lectionem Aldinam secutus videtur Xylander, cum reddidit tumultuantibus Atheniensibus. Caeterum, qui turpissimi argumenti versus sine auctore adductus est a Plutarcho, auctorem habet Euripidem in deperdita fabula, cui nomen *Aeolus* est, et extat adhuc in eius fabulae fragmentis pag. 444 Edit. Barnef. Idem quoque tradit Aristophanis Enarrator ad Ranas ad v. 1523

Τί δ' αἰσχρὸν, ἢν μὴ τοῖς θεωμένοις δοκῇ;

ad quem versum ille haec: παρὰ τὰ ἐξ Αἰόλης Εὐ-
ριπίδῃ.

Τί δ' αἰσχρὸν, ἢν μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῇ;

Turpissimo hoc versu acriter pupugit et ipsius telo
quasi confodit Euripidem. Lais illa, cum turpis vitae
ab eo argueretur: quos versus, ab Athenaeo nobis con-
servatos, facere non possum, quin huc transferam ex
Lib. XIII c. 5:

Λαῖδα λέγῃσι τὴν Κορινθίαν ποτὲ
Εὐριπίδην ἰδῶσαν ἐν κήπῳ τινὶ
Πινакίδα καὶ γραφῶν ἐξηρημένον
Ἐχόντ' ἀπέκρινά φησὶν, ὦ ποιητά, μοι·
τί βεβλόμενος ἔγραψας ἐν τραγῳδίᾳ·
Ἐρρ' αἰσχροποιέ; καταπλავαῖς δ' Εὐριπίδης
τὴν τόλμαν αὐτῆς· σὺ γὰρ ἄνά τις, ἔφη, δοκᾷς
Αἰσχροποιός· ἡ δὲ γελᾶσα ἀπεκρίθη·
Τί δ' αἰσχρὸν, εἰ μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκᾷ;

Laidem narrant aliquando Corinthiam,
Euripide in horto conspecto,
Qui tabulas et stilum paratum
Haberet, eum sic allocutam fuisse: quidnam, poeta;
Cogitasti, cum scriberes in tragoedia:
Abi in malam rem, αἰσχροποιέ? attonitus Euripides
Ob eius audaciam, et tu porro, inquit, videris
Agere turpia: respondit illa subridens:
Ecquid vero turpe est, nisi, qui utuntur, sic putent?

illa verba, ob quae indignata est Lais, Ἐρρ' αἰσχροποιέ
in Euripidis Medea sunt v. 1346. Hunc Euripideum
versum commutatum et correctum fuisse Plutarchus
dicit ab Antisthene; Stobaeus autem id tribuit Plato-
ni, Titul. περὶ σωφροσύνης. Paullo post pro δαπάναι-
ναισι σῶσαι Xylander et Stephanus habent δαπάναις
ἰσῶσαι, quod etiam Reiskius exprimendum putavit,
nullo sensu. Sunt autem hi versus, quod doctorum
hominum diligentiam effugisse videtur, desumpti ex
Eurip. Electra v. 427, vbi totus locus sic legitur:

Σκοπῶ τὰ χρέμαθ', ὡς ἔχα μέγα δένος
 Εἶναις τε δέναι, σῶμά τ' ἄς νόσον πεσόν
 Δαπάναισι σῶσαι.

Apud Stobaeum Florileg. v. 89, cui titulus
 πλέττε, eodem modo legitur.

Ἔστι] Hos versus pronunciauit Pompeius
 pugnam Pharfalicam ad Ptolemaeum profectus
 est Dio Cassius Lib. XLII p. 187. Ipse Plutarchus
 in eius vita p. 1207, ubi hos versus vocat Σα-
 λμβεία, vti etiam hic Sophocli tribuit, et in
 p. 361, vt sine dubio eruditissimus Stephanus
 rita lapsus fuerit, cum Animaduers. Sophocli
 dicit esse Euripidis. Primum versum Xylander
 dicit: *Etenim tyranni si quis intrat domum;*
 vti autem ad oram ita interpretatus est: *non*
tyranno si cui negotium est: male. ἐμπορεύεται
 hic idem est ac πρεύεται, vt saepe apud Sophoc-
 lem Electra 408 ποῖ ἐμπορεύη; quo vadis? et si
 πορεύη positum esse Enarrator negat, et de pecunia
 nescio qua, vi arguitur: nam et sic alio loco Sopho-
 cles in Oed. Tyr. v. 464 ξένην ἐπὶ γαῖαν ἐμπορεύ-
 εται. Sic apud Athenaeum Lib. III c. 13 de canere
 echino πεζαί δ' ἐμπορεύονται, h. e. pedibus inceden-
 ti gradiuntur. Sed haec ὅσα λόγισ; neque admonu-
 sem, nisi virum doctissimum aliter hanc vocem ce-
 pisse intellexissem. Ad hanc dictorum correctionem
 facere non possum, quin adiciam amoenissimum De-
 monacis apophthegma, ab Anonymo gnomologo
 nobis conseruaturn: Δημίωναξ αἰτιωμένους τινὲς τῶν
 ἐταίρων αὐτῶ καὶ φήσαντος· ἐκ ἔχθρην σε τῷ ἐχθρῷ
 μὲ φίλον εἶναι· σὲ μὲν ἔν, ἔφη, τῷ φίλῳ μὲ μὴ εἶναι
 ἐχθρόν, Cum quidam familiarium cum Demonacis ex-
 postularet et diceret: non oportebat te amicum esse
 inimico meo: immo, inquit, non oportebat te inimicum
 esse amico meo; item illud Cratetis, qui huic versui:

Ταῦτ'

Ταῦτ' ἔχω, ὅσσι' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος
Τέρπν' ἔπαυον,

opposuit hunc:

Ταῦτ' ἔχω, ὅσσι' ἔμυθον, καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ Μουσῶν
Στέμν' ἰδάην,

vt Plutarchus tradit in libello *de laude sui ipsius sine inuidia* p. 968.

τόδ' ἐστὶ τὸ ζηλωτὸν] Hunc versum non intellexit Interpres Latinus, cum reddidit:

Hoc illud expetendum maxime est.

Quis enim nescit, ζῆλος et ζηλωτὸν Atticis dici *felicitatem*? vnde ζηλῶν est μακαρίζεν *felicem praedicare*, vt exponit Enarrator Graecus Sophoclis ad Aiac. v. 554, apud eundem in Electr. v. 1458 ἄζηλος θεὰ est *miserabilis adspectus*, non, vt Interpres, *spectaculum minime inuidiosum*. Adeat, si cui volupe est, Illustr. Spanhem. ad Callimach. Hymn. in Dian. v. 30, fuse de huius vocis significato disputantem. Cf. Doctissimus Pierfonius ad Moerid. Atticist. p. 169. Sensus igitur horum versuum est: *Haec est hominum felicitas, quibus desiderii quasi iacula ceciderunt eo, quo volebant*, h. e. Hominum felicitas consistit in eo, vt, quaecunque optent, consequantur: quod posterius ita fuit correctum: *immo si consequuntur, quod utile est*; τὸ ζῶν μερίμνης est *desiderium*; vt apud Sophocl. Antigon. 1096 καρδίας τοξεύματα *cogitationes*. Apud Philonem *de Congress.* Erudit. quaer. causa T. I pag. 527 ἐκτοξεύειν τὴν ἀλήθειαν est *veritatem reiicere*. Cacterum in eandem rem egregia sententia est apud Iamblichum de vita Pythag. p. 121 Ed. Kuster.: καὶ τίς ἦδη ἐπιβάντι τῷ πλοῖσι εἶπεν· ὅσα βέλκε, παρὰ τῶν θεῶν γένοιτό σοι ὦ Θυμαρίδα· καὶ ὃς εὐφημεῖν ἔφη· ἀλλὰ βελομένη μάλλον, ὅσα μοι παρὰ τῶν θεῶν γένηται, *Thymaridae nauem iam conscendenti dixit aliquis: eue-*

niant tibi, *Thymarida*, a Diis, inquit, quaecunque volueris: at ille, *Dii meliora!* respondit: quum potius malim ea, quae mihi a Diis euentura sunt.

Οὐκ ἐπὶ πᾶσι σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς,

'Αγαμέμνων', 'Ατρεΐς] Ita edidit Xylander et Stephanus: Potterus autem 'Αγάμεμνον, et sic quoque apud Euripidem legitur. Sunt enim hi versus, quod doctissimorum virorum diligentiam effugisse videtur, petiti ex Euripidis *Iphigenia in Aulide* v. 21 seqq., ubi Agamemnon cum sene quodam colloquens ita introducit, ut miserabiliter conqueratur de sua ipsius conditione, longeque beatiorum illum praedicet, qui, quamvis ignotus et inglorius, secure tranquilleque vixerit, et qui, ut ipse ait, natus moriensque ignotus manserit, quam eum, qui, reipublicae gerendae gubernaculis admotus, in magna dignitate auctoritateque sit constitutus. Cumque ille senex ipsi regereret: atqui hoc pulchrum et gloriosum est; sed hoc ipsum gloriosum, inquit Agamemnon, res admodum lubrica est, multarumque calamitatum procreatrix: cui orationi respondet senex his:

Οὐκ ἀγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστος,
Οὐκ ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς,
'Αγάμεμνον, 'Ατρεΐς.
Δᾶ δέ σε χαίρειν καὶ λυπᾶδαι.
Θνητὸς γὰρ ἔφους· κἄν μὴ σὺ θέλῃς,
Τὰ θεῶν ἔτω νεόμισται.

Laudat quoque hos versus Stobaeus Serm. CIII, ubi, quibusdam mutatis, 'Αγάμεμνον legitur, et ipse Auctor in Consol. ad Apollon. p. 179, ita ut non 'Αγαμέμνων' sed 'Αγάμεμνον habeat.

τυγχάνοντα μέτρων] - Haec lectio est omnium, quos vidi, librorum: malim tamen μετρίων, hoc sensu: decet te animo esse hilari, non tristi, si parua et suffi-

sufficientia patius fueris. Apud Euripid. in Supplic. v. 866 μέτρια δ' ἐξαρκεῖν ἔφη, de frugali victu, et in Ione v. 632 εἴη γ' ἐμοὶ ζῆν μέτρια μὴ λυπεμένῳ: eadem sententia est Philisci in diuina illa ad Ciceronem exulem consolatione apud Dionem Lib. XXXVIII p. 72: ἀποχρῆναι ἀνθρώπῳ πρὸς εὐδαιμονίαν τὸ τὰ ἀρκούντα κεκτῆσθαι νομίζω, statuo, homini ad felicitatem sufficere, ut, quae ad vitae usum requirantur, possideat. Reiskius legi malebat τυγχάνοντα κακῶν συμμέτρων, quod nimis longe a vulgata recedit, nec mutari quid necesse est.

αἱ αἱ τὸδ' ἤδη θεῖον] Versus sunt Euripidis, et hodie extant in fragmentis incertae Tragoediae p. 506 et 511 Edit. Barnesi; citat quoque Stobaeus Titul. περὶ σωφροσύνης.

τρόπος ἔδ' ὁ πάθων] Hic versus est Menandri: quod me docuit Plutarchus in libello πολιτικά παραγγέλμ. p. 1434, quod ignorasse videtur Clericus in Notis ad Menandri et Philem. fragmenta p. 218. Plutarchi locum huc transferam, quippe qui praesentem non solum magis illustrat, sed inendum etiam turpissimum ex eo tollendum docet: ἐπανορθωτέον τὸ τῷ Μενάνδρῳ.

Τρόπος ἔδ' ὁ πάθων τῷ λέγοντος, ἔ λόγος.

καὶ γὰρ ὁ τρόπος καὶ ὁ λόγος, εἰ μὴ νῆ Δία φήσει τις ὡς τὸν κυβερνήτην ἄγειν τὸ πλοῖον, ἔ τὸ πηδάλιον, καὶ τὸν ἹΠΠΕΑ σρέφειν τὸν ἵππον, ἔ τὸν χαλινόν, ἔ τως πόλιν πέθειν ἔ λόγῳ, ἀλλὰ τρόπῳ, χρωμένην, ὥσπερ οἶακι καὶ χαλινῷ τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν, Corrigamus illud Menandri:

Mores mouent dicentis, haud oratio:

etenim et mores persuadent et oratio: nisi quis ita intelligat, sicut nauim agit, non clauus, sed gubernator,

tor, *EQVES*que versat equum, non fraenum: ita a civili virtute urbem duci non oratione, sed moribus, loco fraeni aut gubernaculi adhibitis. Ex quo loco corrigendus hic, vbi in omnibus libris (excepta Edit. Potteriana, in qua, auctoritate Grotii, editur ἵππεύς) sine sensu legitur ἵππος, cum facile legendum appareat ἵππεύς. Hanc emendationem meam approbavi Doctoribus meis, GESNERO et ERNESTI, cuius suasu eam in textum recepi. Contra ea apud Diodor. XIX, 49 ἵππῆς pro ἵππας male positum est. Vid. ibi Wesselingius.

πρὸς Θῆλυ — — ἀμφιδέξιος] Putabam aliquando, ἀμφιδέξιον hic esse amoris desultorem, siue eum, qui quouis fere temporis momento amorem suum ab hac ad illam transferat: (quo sensu Seneca Suasor. I. Deilium, transeuntem a Dolabella ad Cassium, a Cassio ad Antonium, ab Antonio denique ad Caesarem, vocat desultorem bellorum civilium; et quomodo metrices, nunc militi, nunc mercatori, nunc alii, corporis sui copiam facientes, equae desultoriae, Graece περιπόλοι, περιδρομάδες, dicuntur:) quae significatio confirmari mihi videbatur sequentibus: ὁ δ' ὑφ' ἡδονῆς καὶ ὥρας ὥδε καὶ κεῖ μετακινιζόμενος, h. e. qui a voluptate et pulchritudine huc illuc agitatur: sed hanc sententiam mutare me coegit ipse Plutarchus, qui docet, praesentem hunc locum aliter, ac vulgo fit, esse et distinguendum et exponendum. Afferuntur scilicet hi versus etiam in Ἑρωτικῷ p. 1365: εἰ γὰρ ὁ μὲν Φιλήδονος, ἐρωτηθεὶς εἰ πρὸς Θῆλυ νέυει μάλλον ἢ ἐπὶ τὰ ἄρρενα, καὶ ἀποκρινάμενος, ὅπως προσῇ τὸ κάλλος, ἀμφιδέξιος, ἔδοξεν οἰκείως ἀποκρίνασθαι τῆς ἐπισυρίας, Non enim voluptatum quidam studiosus interrogatus, utrum

Ad mulieres magis inclinet, an ad mares;

cum

cum responderet: in partem utramque pulchritudo me mouet, videbatur conuenienter suae cupiditati respondisse. Vnde apparet, in hoc praesenti loco versus esse ita distinguendos, vt prior interrogationem, alter responsionem, contineat. Interrogatus quidam, maiore amore in feminas quam in masculos feratur, respondet, Vbi pulchritudo adest, aequo amore in utriusque sexus homines feror: ita enim capio ἀμφιδέξιος pro homine, qui aequali amore cum in puellas, tum in pueros, forma commendabiles, fertur. Quo fere sensu ἐπαμφοτερίζειν dicitur: de quo vid. fusc et docte disputantem Ruhnkenium, Virum Doctiss., ad Timaei Lexic. p. 78 sq. Ἀμφιδέξιος proprie dicitur de eo, qui sinistra aequae ac dextra manu expedite agere potest: quam vim haec particula in compositione plurimumque habet etiam in aliis Nominibus. In Numa p. 117 liberi dicuntur ἀμφιθαλῆς, non, vt Interpres voluit, pubescentes, sed patrimi et matrimi, s. qui utroque parente superflite florent: in Fabio pag. 318 ἀμφιδέξιος νίκη victoria dubia et anceps. Apud eundem π. παίδ. ἀγωγ. p. 134 Edit. Heusinger. ἀμφιδόξος εἰμι καὶ διχογνώμων, καὶ τῇδε καὶ ἐκεῖσε κλίνων, in diuersas distrahor sententias, et modo huc modo illuc impellor. Apud Lucian. in Reuuiusc. T. I p. 393 Edit. Graev. ὑποπτος καὶ ἀμβίβολος κριτῆς, index dubiae fidei. Venuiste apud Philon. Legat. ad Cai. T. II p. 559 Dii maiorum gentium ἀμφιθαλῆς dicuntur, quibus ibidem opponuntur ἡμίθεοι s. Semidei. De v. ἀμφιθαλῆς v. Doctissimus Ruhnken. ad Timaei Lexicon p. 19. De voc. ἀμφιδέξιος dignus est qui consulatur praestantissimus Valkenarius ad Euripidis Hippolytum p. 247.

Φόβος τὰ θεῖα] Hunc versum, Stobaeo quoque sub Titul.: περὶ σωφροσύνης citatum, nescio an satis accurate Interpres transtulerit,

Metus

Metus Deorum hominibus adest prudentibus.

Mihi quidem τὰ θεῶν h. l. esse videntur res *coelestes, naturales*: quo sensu saepe apud Xenophontem in Memorabil. Socratis occurrit, de quo IO. AVG. ERNESTI in Clauē Ciceron. in voce *diuinus*: quae significatio sequentibus φέβος τὰ θεῶν τοῖς ἀφροῖς confirmari videtur. Illae res naturales, quae in coelo accidunt, quales sunt fulgura, tonitrua, defectio solis et lunae, metum incutiunt non hominibus sapientibus, sed stultis doctrinaeque rudibus: cuius rei insigne exemplum est in vita Periclis p. 311, vbi naus gubernator ita repentina solis defectione commotus dicitur, vt omnem nauigandi curam abiicere vellet, nisi a Pericle, ea re, quippe naturali, nihil perterritus, fuisset edoctus, nihil mali eam rem portendere. Mihi autem non constat, vnde hic versus sit desumptus. Valkenarius quidem ad Euripid. Phoeniss. p. 210 Sophoclis esse arbitratur: a Stobaeo autem περὶ Σωφροσύνης Menandro tribuitur. Quodsi sic consideratur, commodissime exponi potest ita, vt correctione, a Plutarcho subiecta, nulla opus habeat, nempe sic: *Numen diuinum hominibus sapientibus est timor, et, quae timoris erga Deos fere assidua comes est, reuerentia*: vti Epicharmus apud schol. Sophocl. ad Aiac. v. 1101 ἐνθα θεός, ἐνταῦθα καὶ αἰδώς: et sic ταρβῆν sensu bono pro *vereri, venerari* apud Sophocl. Oed. Colon. v. 296. Valkenarius autem ad Euripid. l. c. alio sensu verba Plutarchi cepisse videtur, cum hanc sententiam a Plutarcho optime correctam dicat. Sed cum ignorem, vnde versus sit petitus, acquiescam in priori interpretatione, sequentibus quippe Plutarchi verbis conueniente. Ἀχάριστοι autem non sunt, vt Interpretes existimat, *ingrati*: quare enim hi socii τοῖς ἀφροῖς καὶ ἀνθρώποις adiungerentur? sed *homines rudes, ignari*, dicti exinde, quia χάριτος τινος ἔμετέχουσιν seu

seu literarum elegantiorum expertes sunt: quemadmodum οἱ χαριέντες saepe opponuntur τοῖς πολλοῖς s. hominibus plebeiis, ab elegantioris doctrinae societate remotis. Apud Athenaei Epitomatores γραμματικῶν οἱ χαριέστατοι non sunt *festissimi Grammatici*, vt Interpres somniat, sed *nobilissimi doctissimique*, vt dudum docuit summus Casaubonus ad illum locum. Caeterum per τὸ πᾶν ἀγαθὸν Plutarchus haud dubie intellexit *Numen diuinum*, quod adiectae voces αἰτία δύναμις et ἀρχή indicant.

τίς δ' ἐστὶ δῆλος] Hic versus, in fragm. incertarum Tragoediarum Euripidis p. 513 Edit. Barnes. hodie superstes, in multorum veterum Scriptis celebratur. Non solum ipse Plutarchus in Consolatione ad Apollon. p. 185, sed Philo quoque Iudaeus in Lib. *quod omnis probus liber sit* T. II p. 448, vbi recte redditum est: *Quis seruus est, mortem qui potest temnere?* vid. ibi Māgaeus, item Cl. Alexandrinus Lib. IV Stromatt. T. I pag. 586, qui huius dicti auctorem edit Heraclitum, alique eum laudant: sed eius sententia, paullo obscurior, fecit, vt ab interpretibus non vno modo acciperetur. Quot enim in locis eum laudatum inueni, tot diuersas interpretationes vidi. Et Interpres quidem Plutarchi hic reddidit:

Quis seruus est de morte pensi nihil habens?

Doctissimus Xylander in Consol. ad Apollon., posito post δῆλος signo interrogandi, ita: *Quis seruus est? qui mortem non meditatus est.* Interpres Clementis: *Quis seruus est, qui non timet mortem, precor?* vbi vid. Interpret. apud Potterum; alii aliter: quas interpretationes quemadmodum reprehendere non audeo, ita meam diiudicandam doctioribus proponere non dubito: ψεύσομαι ἢ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός;

μός: interpungendum post δῆλος puto: τίς δ' ἔστι δῆλος; τῷ θανεῖν ἄφροντις ὦν. Interpretor autem:

Quis seruius sit, qui mortem non reformidat?

h. e. quomodo is seruius dicendus sit, aut pro seruo habendus, qui mortem non timet? Eadem videtur fere esse sententia, quae in illo Senecae: *qui potest mori, non potest cogi*. Hanc meam sententiam approbasse me acutissimo iudicio GESNERI, ut ex ipsius ad me epistola apparet, vehementer laetor. Utinam et alteri Doctore meo ERNESTI! Sed eam sibi non probari mihi ostendit, aliamque, mox afferendam, liberalissime mecum communicavit. Sed ignoscat mihi singularis tua Humanitas, (loquar enim tecum, tanquam praesente, quo iucundior mihi fiat haec disputatiuncula) si et nunc, auditis rationibus tuis, probeque perpensis, interpretationi meae aliquid tribuero, eiusque defendendae patrocinium suscepero. Et primum quidem ipse praesens Plutarchi locus praesidii aliquid sententiae meae afferre videtur. Versu enim hoc allato subiicitur ὑπακχσέν, ὅτι καὶ περὶ πόνου καὶ νόσου τὰ αὐτὰ εἰρηκεν, hoc (scil. τίς δ' ἔστι δῆλος — — ὦν) etiam de dolore et morte intelligendum est. Iam interpretatio mea commodissime, nisi me susceptae defensionis amor fallit, ad has res transferri potest: *Quis seruius sit s. quomodo is pro seruo habendus sit, qui dolores, morbos, non reformidat?* Si autem verba τίς δ' ἔστι δῆλος τῷ θανεῖν ἄφροντις ὦν interpreteris, uti tu, vir doctissime, vis, *Quis est seruius: qui non de morte cogitat*: non video, quomodo ea interpretatio transferri commodè possit ad caeteras res, ad quas Plutarchus accommodari vult. Nec aliter cepit Philo Iudaeus hunc versum: quem cum loco citato attulisset; statim subiicit: ὑπόλαβε γὰρ, ὅτι ἐδὲν ἔτω δελεῶσαι πέφυκε διάνοιαν, ὡς τὸ ἐπὶ

ἐπὶ θανάτῳ δέος, ἕνεκα τῆ πρὸς τὸ ζῆν ἡμέρας: quae verba fatis, opinor, ostendunt, quomodo hunc verbum cepit. Clemens Alexandrinus denique non aliter cum intellexit eo loco, vbi de animi seruitute excutienda libertateque omni studio expetenda agit. Allato hoc dicto affert exemplum hominum eorum, qui, libero animo suo confisi, omnem grauissimarum poenarum ipsiusque mortis metum contemserunt: Ἰδῶν οἱ Φιλόσοφοι Ἀλεξάνδρῳ λέγειν τῷ Μακεδόνι, Σώματα μὲν μετάξεις ἐκ τόπου εἰς τόπον· ψυχὰς δ' ἡμετέρας ἐκ ἀναγκάσεις ποιεῖν ἃ μὴ βελόμεθα· πῦρ ἀνθρώποις μέγιστον κολασήριον, τέττε ἡμεῖς καταφρονῶμεν: et disertius mox: καὶ ἀτιμία τις περιβάλλει τῆτον (γνωσικόν) φυγῇ τε καὶ δημεύσει, καὶ ἐπὶ πᾶσι θανάτῳ, ἐκ ἀποσπαθήσεται ποτὲ τῆς ἐλευθερίας. Nonne his verbis TIBI, VIR DOCTISSIME, videtur dicere Clemens, qui non seruus, sed liber, sit, eum non reformidare ipsam mortem? quod ipsum supra dicere voluisse videtur Euripideo versiculo. Sed aduersari putas interpretationi meae ipsum Plutarchum in Consol. ad Apollonium. Ego vero aut mihi ipse nimis in hac re abblandior, aut Plutarchus mecum etiam eo loco amicissime conspirat. Agitur eo loco de conuincenda peruersa eorum sententia, qui mortem pro malo habent: in quam rem vitur duorum Poetarum auctoritate, qui multum felicitatis mortem secum afferre pronunciarunt: his subiicit: μέγα γάρ ἐστι τὸ μετὰ πείσματός τε διαβήκτως ἐπιεῖν,

Tis δ' ἐστὶ ὁστος τῆ θανάτῳ ἄφροντις ὢν; καὶ,
 "Αἰδὼν δ' ἔχων βοηθόν, ἃ τέμνω σκυῖς.

Magnum est confidenter dicere posse, quis sit seruus h. e. quomodo is non liber sit, qui mortem non reformidat, et Orcus mihi auxilio est, non exhorresco umbras s. mortem non timeo. Iudices, quaeſo, VIR ACVTISSIME, an etiam in hoc loco interpretatio mea prio-

ris

ris versus aliquid coacti et incommodi habeat, et an non posterioris sententia eam non tam admittat, quam exigat. Neque id me ex sententia mea dimouet, quod hic dicatur, *magnum esse, hoc dicere posse τῆς δ' ἔστι δῆλος* — — ὧν, quod tu inprimis sententiae meae aduersari putabas, nihil autem magni esse, id dicere posse. Mihi enim omnino aliquid magni s. magnanimi hominis esse videtur, non verbis solum, sed animo quoque consentiente, de se ipso (ita enim Plutarchum intelligendum esse docet sequens versus) dicere posse, *quomodo is s. ego pro seruilis animi homine habendus sim, qui mortem subire non timeam?* Existimas denique, VIR DOCTISSIME, interpretationem meam non admitti ab ipsa lingua; cum, ex sententia mea, ἄφροντις h. l. idem sit ac ἄφοβος, qui sine cura timoreque mortis viuit, eamque non reformidat. Est quidem is significatus paullo insolentior, fateor, sed quem ipsa συνάφεια orationis efflagitare videtur: quid? quod ipse Plutarchus φροντίζεν pro *timere, reformidare*, vsurpauit περὶ παιδ. ἀγωγῆς pag. 22 τί δὲ φροντιστέον ἡμῖν τῶν τῷ πατρὸς ἀπειλῶν; *quid autem timeamus patrum nostrorum minas?* Et quod hic dicitur ἄφροντις τῷ θανεῖν de homine, mortem non reformidante, id Sophocles simili modo, aequae tamen paullo insolentiori, dixit τῷ θανεῖν ἐ' προμηθῆς. Electra in fabula cognominis eiusdem ita inducitur v. 1083:

Οὔτε τι τῷ θανεῖν προμηθῆς
Τό, τε μὴ βλέπων ἑτοίμα,

Nec mori curans s. mortem non reformidans: quin mori est parata: quod cum quidam non intelligerent, legere maluerunt τῷ μὴ θανεῖν. Male. Bene ad h. l. Triclinius: προμηθεῖαν καὶ φροντίδα ἐκ ἔχουσα, ἤγαγεν φροντίζουσα, εἰ τεθνήσκειται· οἱ δὲ τῷ μὴ θανεῖν γεράφοντες, ἀμαρτῆς. Sic quoque est apud Iosephum

Lib.

Lib. XII Antiquit. 5, 4 ἐκ ἐφρόντιζεν αὐτῶ, eum non curabant, non timebant, opponuntur ibi iis, qui ob reuerentiam Regis auctoritati parebant. Eodem sensu est apud Isocrat. in Euagora p. 20 Edit. Lips. μὴ φροντίζειν non timere. Conf. Quintil. VIII, 5, 6. Quid igitur? Satisne graues rationes interpretationis meae attulisse videor? mihi quidem videtur: Sed in ea re non meum, sed aliorum, et TVVM inprimis, VIR DOCTISSIME, iudicium sit. Caeterum tantam in TE semper humanitatem aequitatemque perspexi, quae minime aegre sit latura, ea sentiendi libertate, quae vnicuique in his rebus concessa est, me hic esse vsum, et ipsi veritati plusculum, quam auctoritati TVAE, alioquin multum apud me valenti, tribuisse. Neque hic meus in leuiori re dissensus a iudicio TVO TVAM erga me beneuolentiam imminuet, cum scias de multis aliis, multoque grauioribus, amicissimè inter TE et me conuenire. Haec iam ante multos annos scripseram, cum non sine voluptate mea cognoscebam, hunc summum Doctorem meum postea in initiis suis Rhetorices §. 158 eodem, quo volui, sensu hoc dictum interpretatum esse.

κινῆν] Haec lectio, opinor, neminem offendat. Sed offendit Reiskium, qui malebat τείνειν aut κοινῆν. Neutrum necesse est. Nam κινῆν idem est, quod paullo ante μετάγειν, δημοσιεύειν τὴν χρεῖαν et ἐφάρμοζεν τοῖς ὁμοίοις.

ὀξυκοῖας] Reiskio iudice sola Grötiana recte dat ὀξυκοῖας.

καθήμενον ἐν τῷ παρθεναῖ] Ald. et Basil. ἐν ταῖς παρθένοις.

Μανάριος ὄσις] Versus Menandri, desumptus ἐκ τῆς Μητραγύστε; laudat quoque Stobaeus Flor. Tit.

Tit. XCH, vbi additur alter *χρηται γὰρ ἑτος εἰς αὐτοὺς ταύτη καλῶς.*

ὀρτυγοκοπεῖς] *Coturnicibus caedendis ludis.* Quod quale sit, optime docet Suidas: *Ὀρτυγοκόπος* (Kusterus mauult *Ὀρτυγοκοπία* auctoritate Polluc. IX, 7) *παιδιά τις, ἐν ᾗ Ὀρτυγας ἰσᾶσιν ἐν γύρω, ἕς τύπτει εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ μὲν ἐν τῷ γύρῳ καταλαβὼν τὸν ὀρτυγα, λαμβάνει ἐξῆς ἕς ἂν δύνηται· ὁ δὲ ἀποτυχὼν παρέχει θάτέρῳ τὰς Ὀρτυγας τύπτει, καὶ τὸτο ἄνα μέρος ποιῶσι.* h. e. *Ortygocopus est quidam ludus, in quo ponunt coturnices in gyro, - quas feriunt in caput: et qui in gyro attingit coturnicem, sumit deinceps, quas potest: qui autem non contigit, alii coturnicum caedendarum tradit prouinciam, et sic singuli per vices faciunt.* Ex hoc autem Plutarchi loco apparet, sordidum fuisse ludum, liberalique homine non satis dignum: quod ipsum quoque intelligitur ex Platonis Alcibiade II *ἐν ἄλλῃ προσμίδειαν σε δεῖ ἀποβλέποντα τὸν ὀρτυγοκόπον, καὶ τὰς τοιαύτας:* quem locum emendat Paulus Leopardus Lib. II cap. 5 Emendatt. et pro *προσμίδειαν* legit *πρὸς Μειδίαν*; vere profecto et eleganter. Nam in Alcibiade I iisdem fere verbis alloquitur Socrates Alcibiadem, vbi ea lectio disertè exhibetur: *ἐν ᾧ γὰρ, ἀλλὰ πρὸς Μειδίαν σε δεῖ τὸν ὀρτυγοτρέφον ἀποβλέπειν:* ex quibus intelligitur, hunc Midiam nimium studium in coturnicibus alendis et in eo ludo posuisse, vnde ab Aristophane in *Auibis* v. 1297. dicitur *Μειδίας ὀρτυξ*, vbi vide Scholia. De eodem ludo, hominibus ingenuis indigno, Plato in *Phaedone* εἰς *ῥαθυμητέον*, μηδὲ *ὀρτυγοκοπεῖν*, μηδὲ *πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσαι.* Conf. huc locum Aeschini contra Timarchum pag. 178 et 179. Caeterum Plutarchus in libello *Fortuna Romanorum* p. 569 tradit, ipsum Augustum cum Antonio hoc ludo tempus otiumque interdum fefellisse.

μη

μή πλεον εἶπης] Hi versus sunt Euripidis, et extant in fragmentis deperditae fabulae *Aeolus*, p. 444 Edit. Barnef.; laudat quoque Athenaeus Lib. IV, et Stobaeus Titul. περὶ σωφροσύνης.

ἱερατικὸν εἶφανον] Latinus Interpres cepit de *Corona ex sacra festiuitate reportata*. Sed, cum Plutarchus hic loquatur de insignibus, quae quibusdam hominibus sunt propria, malim interpretari de *infulis sacerdotalibus* s. *Corona sacerdotali*: et ita quoque Perizonium vidi cepisse ad Aelian. V. H. Lib. III, 3 et XII, 32. Eodem sensu apud Zosimum IV, 36 est ἱερατικὴ στολή, *stola sacerdotalis*, quae Imperatori, vt Pontifici M., a sacerdotibus offerebatur. Apud Ioseph. Lib. VI Ἀρχαιολογ. c. 14 p. 354 Edit. Hauercamp. Samuel dicitur ἱερατικὴν περιεκείμενος διπλοῖδα. Apud eundem X, 8 ἱερατικὰ στολὰ bis occurrunt.

τῷτο δὲ ἡμᾶς] Interpres, cum redderet: *atque huius rei nos statim submonebunt exempla, quum vituperationes et laudationes perpendimus*, mentem alibi occupatam habebat, redde: *Atque hoc exemplum* (paullo ante ex Homero adductum) *nos commonefacit, probe considerandas esse cum vituperationes tum laudationes in Homeri carminibus*. Sequens versus Ἰδομενεῦ etc. ex memoria a Plutarcho est adductus. Nam duos Homeri versus Ἰλιάδ. ψ v. 474 et 478 a se distinctos coniunxit commiscuitque in vnum.

τὸ αὐτὰς κατὰ βίον εὐροῶντας] Haec ab Interprete omissa reddenda sunt: *qui fausta fortuna vtuntur*, et opponuntur τοῖς χρησαμένοις τύχαις, h. e. *qui cum rebus aduersis conflitantur*. De voce Εὐροῶν et εὐροία, quae prosperum vitae cursum notant, et Stoicis quodammodo propriae sunt, vid. Wesselingius ad Diodor. II p. 156. Cf. Cl. Wytttenbachius ad Plutarch. de Sera Num. vindicta p. 14.

Q

ἡδίων

ἡδίων ἔδδεν] Laudat hos Philemonis versus quoque Stobaeus Floril. Tit. XIX adiunctis aliis duobus, cum his coniungendis:

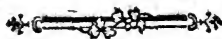
ἡδίων ἔδδεν, ἔδδεν μυσικώτερον,
 ἔστ', ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρον.
 Ὁ λοιδορῶν γάρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος
 Μὴ προσποιῇται, λοιδορεῖται λοιδορῶν,

*Suavius nihil, neque concentus ullus melior
 Est; quam posse contumelia affectum ferre.
 Qui enim conuiciatur, si is, in quem conuicia iaciuntur,
 Dissimulat se audire, conuicia audit, qui iacit.*

Ἀδραστός] De hoc vid. Baelii Dictionar. h. v.

ἀνδροκτόνῃς] Mentio fit horum versuum quoque, sed sine auctoris nomine, in libello *de utilitate ex inimicis capiendâ* p. 153; auctorem autem habent Euripidem, et hodie adhuc leguntur in Fragm. fabulae deperditae *Alcmaeon* p. 518 Edit. Barnet.

καθάπερ γὰρ οἱ τὰ ἱμάτια μασιγῆντες ἐχ' ἄπτονται τῷ σώματι] Haud dubie his verbis respexit ad morem Persarum ab Artaxerxe, Μακρόχειρ dicto, introductum, de quo ipse Plutarchus in Apophthegm. p. 302 Edit. Steph.: Πρῶτος δὲ τοῖς ἀμαρτάνουσι τῶν ἡγεμονικῶν τιμωρίαν ἔταξεν, ἀντὶ τῷ ΤΟ ΣΩΜΑ μασιγῆν, μασιγῆσθαι μὲν ἀποδυσαμένων ΤΑ ἸΜΑΤΙΑ. Cf. Ammian. Marcellinus Lib. XXX c. 8, ubi vid. Lindenbrogius. Plura in hanc rem dabit Wyttenbachius, V. C., in Animadv. ad Plutarchum *de Sera Num. vindicta* p. 109.

CAPUT XII

Μελετώμενα ἐν διδασκαλείῃ quae? αὐτός τις quid? γνώ-
 θι σαυτὸν a Cicerone latius extensum. Hesiodi di-
 cti obscuri interpretatio allata. Euripidei versus con-
 stituti. πρεσβύτατος, πρεσβεύαν quid? Interpretum
 in ea voce lapsus. Plutarchi locus conclamatus ex
 Euripide in integrum restitutus. Sententiae veterum
 de brevis vitae felicitate. Δήμητρος ἀκτὴ fruges.

ὥσπερ ἐπάνω — ἐδοκῆμεν ἀφιστάναι καὶ ἀνακρῆσιν
 πίσιν] Interpres: quemadmodum docuimus derogare
 fidem, sed docuimus non est in graecis. Reddendum
 erat: quemadmodum nobis videmur supra derogasse
 fidem, h. e. quemadmodum nobis videmur supra osten-
 disse, quomodo fides deroganda et deneganda sit.

ἰσχὺν τῆς πίσεως — προσλαμβάνεσθης] Haec verba
 παρενθέσει censeo includenda, et ita reddenda: *instum*
enim hoc et utile est (si quidem fides, quam Poetarum
dictis tribuimus, maiorem vim auctoritatemque acci-
pit), si iis etc. Quid autem per τὰ μελετώμενα ἐν δι-
 δασκαλείῳ, opposita doctrinae sententiisque Pytha-
 gorae et Platonis, sit intelligendum, Interpretes quae-
 rendum nobis reliquerunt. Mihi quidem Auctor h. l.
 omnia fere Poetarum genera comprehendere voluisse
 videtur: per τὰ ἀπὸ σκηνῆς intelligit carmina Tragi-
 corum et Comicorum: per τὰ πρὸς λύραν αἰδόμενα
 carmina Lyricorum, qui etiam μελικοὶ et μελοποιοὶ
 dicuntur: quorum carmina, in encomiis et gratulatio-
 nibus occupata, ad Cytharae s. lyrae cantum in con-
 viuiis plerumque recitabantur: per μελετώμενα ἐν δι-
 δασκαλείῳ eorum poetarum carmina, quae in scho-
 lis iuuenibus enarrabantur, ab iisque memoriae man-
 dabantur: quod de Homeri inprimis scriptis notum
 est, ut ex illa historia de Alcibiade, scholam quan-
 dam ingresso, et ludimagistro, Homerum habere se

neganti alapam infligente, vt apud Aelianum est, factis conflant: iudicent de hac re me peritiores!

Χίλωνος παραγγέλματα] De Chilonis praeceptis et Biantis sententiis vid. Diogen. Laertius in vtriusque vita, et ibi Menagius.

ἐκείνοις τοῖς παιδικοῖς] Datius regitur a τῷ αὐτῷ, hoc modo: ὅταν τὰ παραγγέλματα ἀγῇ ἐπὶ τὰς γνώμας αὐτὰς τοῖς παιδικοῖς ἀναγνώσασιν, si Chilonis praecepta nos ducant ad sententias, quae similes sunt iis, quas ex Poetarum hausimus lectione. Graecismus est elegans, quo aliquis dicitur αὐτός τινι, alteri similis: quem loquendi morem imitati quoque sunt Latini, vt docent Drakenb. ad Silium XIV v. 400 et Cortius ad Sallust. c. 20. Sic mox: τὴν αὐτὴν ἔχει διάνοιαν ἐκείνῳ, quod dictum similis eiusdemque sententiae est, cuius illud; et τὸ δὲ — ταυτὸν ἐστὶ τοῖς Πλάτωνες etc. Per τὰ παιδικὰ ἀναγνώσματα autem sine dubio Auctor ipsam Poetarum praelectionem et enarrationem, eorundemque legendorum studium, quo iuvenes tenentur, intelligit. Mox pro ὑποδεικτέον Vulcob. habet ἂν γνωστέον vel ἀναγνωστέον, quorum neutrum recipi necesse est.

γνώθι σαυτὸν] De hoc dicto contra Ciceronem, qui latius id extendit, disputat Stephanus Sched. I, 13.

νήπιοι ἐδ' ἴσασιν] De hoc Hesiodio "Erg. v. 40 multae, eaeque discrepantes, sententiae cum veterum tum recentiorum sunt. Vide Plat. Lib. III de Legg. et V de Republ.; Aristot. de Polit.; Gellium Lib. XVII; Philipp. Beroaldi Syllogem apud Gruterum Thes. Crit. Tom. I p. 313, et Graeuum in Lectt. Hesiodicis, subscribentem interpretationi Platonis et Aristotelis, dimidium scilicet, si eo moderate vtare, praestare toto, h. e. magnis diuitiis, si luxu diffluas et turpiter prodigas: quae sententia et mihi probatur; paullo aliter Cle-

Clericus ad illum Hesiodi locum. Caeterum eleganter ad hoc Hesiodium per παραδίαν allulit Sophocles in Oed. Colon. v. 1274.

Φάσωμεν πίσον] Non satis accurate Interpres: *Virtuti certam dicimus esse fidem.* Sensus est: *Contendimus, Virtutis perpetuam, neque ullo unquam tempore interituram, comitem esse gloriam:* quo pertinet egregia illa Caesaris sententia in Oratione ad milites: *ἀνευ δικαίῃς βεβαίων ἐδὲν, καὶ παραυτίκα τις κατορθώσῃ τὴν ἔχῃ:* apud Dionem p. 168; praeclare quoque Callimachus sub finem Hymni in Iouem:

Οὐτ' ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίσταται ἄνδρας αἰεῖν.

ἐγὼ δ' ἐδὲν πρεσβύτερον] Ita exhibendos curavi hos versus, vt apud Euripidem in fragmentis deperditae fabulae *Aeolus* p. 444 Edit. Barnes. inueni; antea ita exhibebantur, vt versus esse non appareret: laudat quoque Stobaeus Tit. *περί σωφροσύνης.* Οὐδὲν πρεσβύτερον autem est *nihil praestantius;* ita saepe. In *Nicia* p. 974 ἐγὼ παλαιότατος εἰμὶ, σὺ δὲ πρεσβύτατος; *Ego quidem annis tibi praesto, sed tu me praestantia, virtute, vincis.* Inde *πρεσβεύειν* apud Sophoclem in *Trachiniis* v. 1082 *maioris aestimare:* quem sensum non assecutus est Cicero interpretatione sua, si ea Ciceronis est, et non potius Accii. Apud Euripid. *Hippolyt.* v. 5 τὴς μὲν σέβοντας τὰ μὰ πρεσβεύω κρᾶττη, vbi Schol. tradit, hoc esse Atticum pro τιμᾶν; et sic in *Alcest.* v. 282. Et si autem hic significatus est frequentissimus, tamen vix dici potest, quam turpiter in ea voce reddenda saepe sint lapsi Interpretes. Apud Homerum *Ὀδυσσ.* v. 142 loquitur Iupiter ad Neptunum:

— — — χαλεπὸν δὲ κεν εἴη
Πρεσβύτατον καὶ ἄριστον ἀτιμῆσιν ἰάδαν,

h. e. *maxime venerabilem:* de quo cum quidam non cogitarent, putarunt, Neptunum hic Ioue antiquiorem

Barnes., qui apud Ciceronem prima Disputatt. Tuscul.
c. 48 ita latine redditi leguntur:

*Nam nos decebat coetus celebrantes domum
Lugere, ubi esset aliquis in lucem editus,
Humanæ vitæ varia reputantes mala;
At, qui labores morte finisset graues,
Omnes amicos laude et lætitia exsequi.*

Reiskius ad h. l.: *Hos versus aliter vertit Cicero sub
finem primæ Tusculanæ.* Laudantur quoque a Sto-
baeo Titul. ἔπαινος θανάτου CXIX, et a Clemente Ale-
xandrin. Stromatt. Lib. III p. 412 Edit. Sylburg. In
eandem sententiam Sophocles Oed. Colon. v. 1288

Μὴ φῦναι τὸν ἅπαντα νικᾷ λόγον·

vbi Schol. πάνυ ἄριστον ἀνθρώποις τὸ μὴ φῦναι· πα-
ρὰ τὸ λεγόμενον, ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν
ἄριστον: ad quod dictum alludit Scholiastes, est Theo-
gnidis v. 425:

Πάντων μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον,

Μηδ' ἐσιδᾷν αἰγῶς ὄξεος ἡελίε·

Φύντα δ' ὅπως ὤκισα πύλας Ἀΐδαο περὶ ἡμᾶς

Καὶ καὶ δὴ πάλιν γῆν ἐπαμνησάμενον·

quos versus adducit Clemens Alexandr. Lib. III Stro-
matt. T. I p. 517 et 520, ibique vid. Potterus. Conf.,
quem Gesnerus ad Quintilian. p. 240 in hanc rem lau-
dat, Sextus Empiricus Lib. III, 24 Pyrrhon. Hypo-
lypos. 232, ibique Fabricius. Plura dicta in eam rem
collegit Plutarchus in diuina illa ad Apollonium Con-
solatione, vbi etiam Midæ oratio de hominum felici-
tate, mature morientium, habetur p. 200. Caete-
rum hi Accusatiui et Infinitiui pendent a τῷ χρόνῳ sub-
intelligendo.

ἐπεὶ τί δέ] Et hi versus Euripidis sunt, qui ex-
tant in deperditæ fabulæ *Aeolus* Fragmentis p. 444,
vbi pro μόνον legitur μόνειν, sed totum locum huc
transferre non grauabor:

Ἐπὶ τί δ' αἶ βροτοῖσι, πλὴν δυοῖν μόνοιν,
 Δήμητρος ἀκτῆς, πόματος δ' ὕδρηχός;
 Ἄπερ πάρεσι, καὶ πύφυχ' ἡμῶς τρέφαν'
 Ὡς ἐκ ἀπαρκῆς πλησμονῆς· τρυφῇ γέ τοι
 Ἀλλων ἰδεῶν μηχανὰς θηρεύομεν,

*Homini quid est necesse, praeterquam duo,
 Cereale germen atque lympharum latex?
 Quae sunt parata semper, et vitae satis.
 Sed non sat illud placet: quippe incitati
 Luxu ciborum inuenta sectamur noua.*

Reiskius ad h. l.: *Si metri habenda ratio, et legibus profodiciis certa fides constat, legendum: Δήμητρος ἀκτῆς καὶ πόματος ὕδρηχός.* Mox ad verba ἡ βροτῶν τ' εὐπραξία — — λυπεμένων idem Vir doctus legendum coniicit: *μεγίστη δὲ βροτῶν εὐπραξία τῷ τὰ ἐλάχιστα γίνεται λυπεμένῳ.* Versus eosdem Auctor laudat in libello *de Stoicorum repugnantibus* p. 1918. Δήμητρος autem ἀκτὴ pro *frugibus, cibo*, desumptum ab Homero *Ιλιάδ.* v 322

Ὅς θνητός τ' εἴη καὶ αἶδοι Δήμητρος ἀκτὴν·

vbi scholia Δήμητρος ἀκτὴν exponunt τὸν σῖτον· ἐπεὶ καταπασσόμενος καὶ ἀλέμενος ἄρτος γίνεται. Cf. Valkenarius ad Euripidis Hippolytum p. 181.

τὸ κατὰ φύσιν ἐρίξασα] Reiskius: *Post φύσιν deest aliquid, e. c. εἰαυτῇ ἄρκυν vel simile.* Sed hoc intrudere non necesse est, cum facile mente subintelligi possit.

προδιαβληθεῖς] Potterus ex emendatione Dan. Tileni legit *προδιαβληθεῖς.* Bene! vt mox *προπαυδευθεῖς.*

F I N I S

INDEX

INDEX

RERV M ET VERBORVM

QVAE

IN ANIMADVERSIONIBVS

ILLVSTRANTVR

A

- A**ccusatiui absoluti 122.
 218. 226
 Ἀχάριςοι qui? 185. 234
 Aduerbia Positionis 196 sqq.
 Aeschylus 124. 213. 220
 Ἀγεῖναι 115
 Ἀγωγόν (τό) 115
 Ἀγοράζαν ἰχθῦς quid? 102
 Ἀκόντιον Ἐπικέραιον quid? 112
 Ἀκοή quid? 97
 Ἀκίαν intelligere 96
 Ἀκροαταί lectores 96
 Ἀδηγοῖν quid? 148
 Ἀδόκατος pr. *monstrosus*,
monstroso et a natura
alieno partu editus. 2)
absurdus, rationi non
consentaneus 109
 Ἀλύαν quid? 166
 Ἀλυτάρχαι quid? 167
 Ἀμαθής quid? 185
 Ἀμαθία quid? 185
 Ἀμέδυστος quid? 105
 Ἀμμε 195
 Ἀμφιδέξιος quid? 232
 Ἀμφιθαλής quid? 233
 Ἀμύνειναι quid? 215
 Ἀνακρέω· ἀνακρέαν πῖσιν quid?
 243
 Ἀναλύαν δύναμιν quid? 160
 Ἀνεπίληπτος quid? 190
 Ἀνδρωπος (ῆ) 195
 Ἀνταναφίσαν τήν πῖσιν, *fidem*
denegare, derogare, ab-
surde dictis 150
 Antiquissimi philosophi sen-
 tentias philosophicas car-
 minibus tradiderunt 99
 Ἀντίστροφος quid? 137
 Aoristorum vis 149
 Ἀπάτη quid? 111
 Ἀφαιῶς immoderate 147
 Ἀφισάνα πῖσιν quid? 243
 Ἀφροντις quid? 238
 Ἀπλῆν (τό) quid? 187
 Ἀποπλανᾶναι quid? 209
 Ἀποθεωρεῖν quid? 215

INDEX RERVM ET VERBORVM

Archilochus scripsit etiam
 Elegos 172
 Ἀρετὴ diuerso significatu 183
 Aristarchi duo 196
 Aristo, homo fabulosus 99
 Aristophanes citatus 108
 Aristophon, pictor nobilis
 140
 Aristoteles laudatus 120. 121.
 122. 123. 137. 138
 Ἀσπὸς quid? 185
 Ἀσπὸς τῷ Θεῷ quid? 177
 Ἀτεγκτος quid? 113
 Athenacus laudatus 97. 102.
 106. 108 etc.
 Ἀλλος et ἄλλον quid differant?
 181
 Auctor Etymolog. M. cita-
 tus 135. 167
 Auferre oculos quid? 110
 Ἀῦ contra ea 173
 Ἀντίκα verbi causa 225
 Αὐτός τινι quid? 244

B

Balbuties, quod linguae vi-
 tium? 191
 Bruti dictum de virtute 182

C

Callimachus citatus 245
 Cantharis quid? 160
 Casaubonus (Isaac,) lauda-
 tus 114. 115. 119. 131 etc.
 Eius emendatio in Home-
 ro reiecta 121
 Cato Maior ἀποφθιγματικός
 98. 212
 Cato minor. Eius felix in-
 doles 203
 Χᾶρον· ἔ· χᾶρόν ἐστι per λητέ-
 τητα quid? 210

Χρόνομα· τὸ κέχρηται an pas-
 siue sumatur? 167
 Cicero allegatus 131. 137. 192.
 199
 Clemens Alexandrinus cita-
 tus 108. 109. 119. 123.
 159 etc.
 Clericus (Ioh.), eius emen-
 datio reiecta 109. eius
 infelix emendatio 146
 Cor pro prudentia 98
 Cuperus laudatus 120

D

Δαιμόνιος quid? 177
 Datus pro Genituo 180
 Δαλός quid? 178
 Δανός· δανόν ἐστι, *inhonestum,*
indecorum, ineptum est 66
 Demonax, eius dictum 228
 Δημοσιεύω· Λόγος δημοσίαν
 τὴν χρεῖαν δυνάμενος, dictum,
sententia, quae ad simi-
les res utiliter transferri
potest 80
 Deus pro Dea 127.
 Δεξιός quid? 111
 Διαθέσας, *descriptiones, ar-*
gumenta 131
 Διαθέσας μυθικάς quid? *ibid.*
 Διαθέσις ψυχῆς *affectio animi*
 42
 Διακνησθᾶμαι, *quid?* 148
 Διασφᾶσθαι *effferri, insole-*
re, inani fastu inflatum
esse 72
 Dionysius Halicarnass. cita-
 tus 218
 Διορίζαν quid? 198
 Doruillius laudatus 121. 135.
 145. 166

Δύναμη·

INDEX RERVM ET VERBORVM

Δύναμα· οἱ δυνάμενοι ἀπ᾽ αὐ-
της ποιᾶν h. c. *Oratores et*
Poetae 122
Ἀνσκάδεκτος *qui difficulter*
contineri potest 68

E

Εἶπω· τὸ ἀπὸς quid? 138
Εἰμαρμίνη quid? 174
Ἐπείφειδαι quid? 225 F.
ἐντρίφειδαι
Eleusiniorum ratio quae?
160
Empedocles, de eius poesi phi-
losophica 123
Ἐμφύμας· ἐμφύειδαι· τινος
quid? 210
Ἐμπορεύειδαι quid? 228
Ἐναυλος quid? 135
Ἐνθασίαν quid? 100
Ἐνθασιασμός quid? 101
Ἐπάγειδαι, ἐπαγωγὸν quid?
115

Ἐπαινὴ *Proserpina* 171
Ἐπαινῶν quid? 168
Ἐπαρίστεος *sinister, ineptus,*
h. l. levis, inconstans 78
Ἐπεὶ δὲ *Iam*, inseruit transi-
tioni 58
Ἐπειθ᾽ αὖν quid? 104
Ἐφιστάμαι *docere* 136. 197
Ἐπιβακχεῖαν quid? 219
Epictetus contra Wolfium
defensus 177
Epicuraei. Eorum omnis do-
ctrinae elegantioris igno-
rantia, contemptusque Poe-
tarum et omnium omni-
no literarum humaniorum
113
Ἐπιδάξαι et Ἐπιδαντινὸς quid?
193. 210

Ἐπιμαίνειδαι quid? 101. 193.
219
Ἐπιφάναι, *gloria, fama,*
splendor 48
Ἐπιφωνᾶν de *acclamationibus*
193
Ἐπιστρέφειν quid? 157
Eratothenis iniquum de Poe-
tis iudicium 117
Ἐρεύνειδαι quid? 131
Ἡθός· ἐν ἧθα λεγόμενα quid?
153
Εὐρεσιλογία quid? 202
Euripides citatus 142. 168
Εὐροῶν quid? 241
Εὐσεβεῖν et εὐ σέβειν quomodo
differant 152
Εὐοχήμεων quid? 102
Eustathius allegatus 99. 125.
126. 161. 166. 167. 171. 173.
204. 221
Ἐξοικαῶν quid? 48. 191
Ἐξυβρίσαν quid? 117

F

Faber (Tanaq.), eius emen-
datio in Longino reiecta
139
Fabius Maximus, *Onicula*
dictus unde? 107

G

Galenus citatus 194
Γὰρ ponitur, omissa ea ora-
tionis parte, cuius ratio-
nem reddit 110
Gellius citatus 100. 131
Γλίχρος *putidus, ineptus,*
absurdus in aliqua re v. c.
in notationibus vocum
sectandis 70
Γλῶσσα, Γλῶσσημα quid? 163
Γλῶσσα

INDEX RERVM ET VERBORVM

Γλῶσσαι κριτικάι quid? 163
 Gorgiae dictum acutum de
 Tragoedia 110
 Grotii emendatio reiecta 124
 Eiusdem coniectura rece-
 pta 225

H

Hemsterhusius laudatus 115.
 118. 120. 123. 130. 134. 148.
 171.
 Heraclides, homo fabulosus
 99
 Heraclides Ponticus 109. 113.
 148
 Hesiodus citatus 168
 Hesychius allegatus 105. 148.
 163. 190
 Heumannus, Criticus Musis
 iratis et iniquo Apolline
 natus 129
 Heynius laudatus 169. 220
 Homerus citatus 109. 112. 125.
 127. emendatus 124. eius
 lectio vindicata 134. ali-
 ter, ac Plutarchus fecit,
 expositus 151. contra Ari-
 stotelem defensius 200
 Horatius citatus 142. 157.
 172. 209

I

Iamblichus laudatus 229
 Ἰερατικός σέφανος quid? 241
 Ἰερὸς quid? 177
 Ἰκετήριος Ἰκετήριοι κλάδοι sunt
 rami oliuae, lana obuolu-
 ti, quos supplices prae se
 ferebant 34. Dicitur alias
 ἰκετηρία, v. Enarrator Grae-
 cus ad Aristophanis Plut.
 383. vocatur etiam εἰρε-
 σιώνη.

Ἰλιγγίῃν 136
 Initia h. e. sacra Eleusinia 160
 Initiatorum felicitas iactata
 159
 Interior eruditio quid? 163
 Interpretatio secretioris lin-
 guae quid? 163
 Iocasta αὐτόχαρος 140

K

Καρδία quid? 98
 Καταδύεσθαι βίον quid? 182
 Κάεσθαι Voce Media, quid? 162
 Καλεύω χαίραν quid? 171
 Κλέμμα quid? 110
 Κλέπτειν νόον quid? 109
 Κολάζειν quid? 114
 Κολάειν quid? 116
 Κραῖσις εἶναι quid? 114
 Κρίνεσθαι et κρίσις quid? 193
 Κρίσιμος ἡμέρα quid? 194
 Κυνὸς ὄμματα quid? 148

L

Λανθάνω Cum Participio al-
 terius Verbi reddendum
 vel *clam* vel *in*scius vel
imprudens.
 Λήσεται εὐχερὲς γινόμενος, *im-*
prudens se auferri patie-
tur 48. Cf. Ebr. XIII v. 1.
 Lesbonax 134
 Λόγοι quid? 123
 Λογοποιὸς homo, *vanos ru-*
mores spargens 120
 Λόγον ἔχει *probabilem, hone-*
stam causam habet 200 et
 204
 Λόγος *fictio* 120. *ex λόγῳ* 221
 Longinus laudatus 114. 121.
 125. a Fabri emendatione
 vindicatus 139. 148
 Lucianus citatus 216

M Mz

INDEX RERVM ET VERBORVM

M

- Μὰ τὸν Δία quid? 172
 Macrobius laudatus 131
 Mandragorae vis soporifera 118
 Maximus Tyrius citatus 224
 Μελετώμενα ἐν διδασκαλίᾳ quid? 243
 Menander citatus 28. 231. 239
 Μεταβολαί quid? 147. 186
 Μετατιθέναί quid? 191
 Mos Graecorum Casus variandi 118
 Mos Graecorum Infinitivum pro Imperativo ponendi 130
 Mos Graecorum Scripta praeclegendi 104
 Mos Graecorum Substantivus femin. gen. addendi Adiectivum vel Particip. gener. masc. 125
 Mos Graecorum Verbum ex alia Orationis parte diverso sensu ponendi 142. 154. 201
 Mos loquendi veterum auctorum, quo aliquis facere aliquid dicitur, quod fieri vel factum esse scribit, narrat, fingit, statuit, opinatur 147
 Μᾶσα et Μασική quid? 115

N

- Νεκρία quid? 129. 131
 Nominativi absoluti 226
 Νομίζω quid? 121
 Νόμοι quid? ibid.
 Νωθρὸν (τὸ) quid? 107
 Novi Testamenti loca quaedam illustrata.
 Matthaei XXIII, 2 149

- Lucae I, 51 et 64 143. 149
 Act. Apost. VII, 20 177. 185
 — — XII, 22 193
 Paulli I Cor. XIV, 2 163
 — ad Galat. I, 6 191.
 — I ad Timoth. III, 2 191
 Petri Epist. I, 3, 6 207
 — Epist. II, 1, 3 218
 Ad Ebraeos VII, 12 191
 — — XIII, 17 210

Θ

- Ὁ, ἡ, τὸ· τὰ περὶ τῆς Ἡρας et τὰ περὶ τὴν Ἡραν differunt 149 τὰ τῆς ἡδονῆς voluptas ibid. τὰ ἐκτὸς quid? 176
 Ὅγκος λήξεως quid? 120
 Ὄνόματα μεγάλα quae? 189
 Ὁφον quid? 101
 Ὁφωφαγία quid? 102
 Ὁφωφάγος quid? 102
 Ὅρκια τάμναν quid? 178
 Ὅρκιον quid? 178
 Ὁρμᾶσαι quid? 220
 Ὡς Participio iunctum abundat 218
 Ὁξύκοιτα, sollertia, facultas aliquid facile perspicendi 80

P

- Paedagogi qui? 103
 Παιδιά· μετὰ παιδιᾶς λεγόμενον quid? 153
 Παιδικὰ ἀναγνώσματα quae? 244
 Πάλλιν alio loco 38 et 172. sic in Nov. Test. Ebr. I, 5.
 2) Contra ea 131 et 211
 Πανηγυρικός quid? 211 seq.
 Παραβάδω quid? 226
 Παράγων quid? 189

Παρο-

INDEX RERVM ET VERBORVM

- Παραγωγὴ 189
 Παρακαλυμμα ἀπορίας quid? 201
 Paris in re cum Helena in-
 temperans 146
 Parmeno, peritissimus imi-
 tator grunntus suum 139
 Π φασis quid? 109
 Particula τε in medio periodi
 saepe otiosa 203
 Πάχαν πάθος πρός τι quid? 199
 Πάχαναν facere notet? 208sq.
 Πατήρ αὐτοῦ 130
 Πέπων quid? 218
 Περιδρομάδες quae? 232
 Περιότης quid? 114
 Περιπόλοι qui? 232
 Περιτέλειαν quid? 216
 Περιτιθένας, vox e scena pe-
 titā 145
 Phaedrus citatus 139
 Phauorinus citatus 135
 Philemon citatus 242
 Philo citatus 97. 101. 102. 105.
 108. 119. 135 etc. emenda-
 tus 201
 Philologi qui? 164
 Philoxenus, Poeta Dithyram-
 bicus facetissimi ingenii 97
 Φρόνησις quid? 219. 222 sq.
 Φροντίζαν quid? 238
 Φύω· τίφωκε solet 193
 Pierfonius laudatus 111. 229
 Πίττω, alicui rei mente et
 cogitatione inhaerere 70
 Pindarus laudatus 131
 Πιθανόν quid? 184
 Plato citatus 114. 119. 121.
 122. 124
 Πλέω quid? 121
 Plutarchus citatus 96. 99. 101.
 102. 103. 104. 108. 113. 130
 etc.
 Plutarchus emendatus 108.
 120. 123. 153. 176
 — emendatio levis in eo ten-
 tata 207. 213. 217. 222. 232
 — a Virorum doctorum
 emendatione vindicatus
 117. 127. 153. 161. 165. 177
 — aliter expositus, ac vul-
 go fit, 116. 142. 158. 188.
 196 sqq.
 — confutatus 161. 168. 170.
 174. 176
 — sibi non constans 161.
 175. 211
 Poetae σοφοί, σοφισαί et διδά-
 σκαλοι dicti quare? 119
 Ποιῶν fingere 122
 Ποιητής κατ' ἐξοχὴν Homerus
 214
 Ποικίλον (τὸ) quid? 186
 Poliager lentus maritus 199
 Polypodis capitis vis in in-
 somniis 108
 Ποταμοὶ νυκτὸς quid? 131
 Πρεβὺς, πρεσβευαν quid? 245
 Πρό et πρὸς confusa 135
 Προβάλλειν quid? 141
 Προβατικὸς βίον ζῆν quid? 108
 Προάπταν quid? 173
 Προΐεμαι· Προΐεμαι dicuntur,
 qui semet ipsos negligunt,
 et incaute in periculum
 coniiciunt 1
 Προκαταλαμβάναν quid? 106
 Προλαμβάναν quid? 106
 Προλαμβάναν κρίσιν 107
 Προσαναχρῶννυμα 129
 Proserpina cur ἐπικανὴ dicta?
 171
 Προσωπῶν 145
 Πρόσωπον quid? 138
 Προσώψημα quid? 101
 Προσ-

INDEX RERVM ET VERBORVM

Προσφάγιον quid? 101
 Προσποιᾶσαι Voc. Med. quid?
 123
 Ψυχαγωγᾶσαι quid? 119
 Ψυχαγωγία Poësis dicta 119
 Ψυχόσκησις quid? 130
 Πτοῦσαι et πτοία quid? 206

Q

Quintilianus laudatus 100.
 103. 110. 113 etc.

R

Ῥάπτειν quid? 121
 Reiskii coniecturae reiectae
 117. 122. 144. 152. 154. 156.
 180 etc.
 Rollini inepta censura in Eu-
 ripidem 144
 Ruhnkenius laudatus 109.
 113. 135. 149. 206. 220. 225.
 etc.

S

Scholiasfes Aristophanis cit.
 108. 115. 226
 — — Euripidis citatus
 119. 137
 — — Hesiodi citatus 168.
 170. 172. 174. 183. 204
 — — Homeri citatus 119.
 130. 149. 175. 179
 — — Pindari cit. 119.
 137. 154
 — — Sophoclis cit. 125.
 166. 198. 219.
 Silanio, statuarius nobilis 140
 Simonides 110
 — Eiusdem comparatio Poe-
 seos cum pictura 138
 Sisyphus φθόρευς 141
 Σκαιότης quid? 217
 Socratis conatus Aesopi fa-
 bulas oratione vineta com-
 prehendi 8

Σῶμα pro homine 157
 Sophocles, emendatio in co-
 tentata 125. laudatus ib.
 eius dissensus ab Euripide
 140. laudatus 150. 154.
 181. 198
 Σώφρονες qui? 219
 Stobaeus citatus 131. 145. 151.
 156. 160. 176. 183. 202. emen-
 dated 214. 227. 230. 231
 Strabo allegatus 119
 Στρογγύλος· τὸ σῶμα στρογγύ-
 λον est *facundia, facultas*
expedite et ad persua-
dendum apte dicendi 64.
 Cf. Schol. Aristophanis ad
 Acharnens. v. 686.
 Suetonius allegatus 164
 Suidas allegatus 100. 108. 163.
 167
 Συνοικισίω, *apto, accommodo*
 88

Σύνθεσις quid? 121
 Superstitiosorum miseria 192
 Σύσκηνος pr. quid? 202

T

Ταμίης πολέμοιο quid? 130
 Ταβραῖν *vereri, venerari* 235
 Τέλη quid? 159
 Τερατολογαῖν 131
 Τερατολογία quid? 130
 Θαλία quid? 225
 Θᾶα (τὰ) quid? 234
 Θᾶος quid? 177
 Θέμα quid? 181
 Theodorus trochleae imita-
 tor 16
 Θαάζειν quid? 168
 Thomas Magister citatus 147
 Timotheus 220
 Τιθίσαι quid? 180

Τοῖχος?

INDEX RERVM ET VERBORVM

Τοῖχος· εἰς τὸν αὐτὸν ἀποκλά-
ναν τοῖχον proverbialiter
dicuntur qui concordēs,
unanimēs sunt, idem sen-
tiunt et volunt 24

Τραυλότης quod linguae vi-
tium? 191

Τρόφιμος· τὸ τρέφειμον τῆς ψυ-
χῆς quid? 109

Toupius laudatus 114. 116. 195

Τύχη et Ψυχὴ saepe confusa
165

Τύπος quid? 210

Τυβάζω quid? 173

V

Valkenarius laudatus 114.
128. 142. 152. 160. 166. 204
etc.

Verbalia saepe adsciscunt ca-
sum verbi sui 153

Versus veluti vehiculum ora-
tionis 123

Virgilius allegatus 131. 168.
illustratus 169

W

Wesselingius laudatus 117.
119. 130. 132. 167. 241 etc.

Wyttenbachius laudatus 158.
176. 241. 242

Y

Υλομανῆν quid? 117

Υπαπᾶν quid? 147

Υπέκκαυμα irritamentum vo-
luptatis 68

Υπόθεσις· Υποθέσεις sunt ar-
gumenta, res, quae tra-
duntur et docentur 1

Υφαίνειν μῆδεα quid? 121

Υφίσταμαι· τὰς κινδύνους ὑφί-
στασαι pericula intrepide
subire, et constanter per-
ferre 72

Z

Zeus pro τύχη, εἰμαρμένη 165

Zῆλος, ζήλωτόν, ζήλῶν quid?
229 sq.

Zῆν προσβατίς βίον quid? 108

E R R A T A

P. 28 vers. 21 leg. α: p. 30 v. 19 l. γράψαντα: p. 31
v. 3 l. haec: p. 35 v. 9 l. tolerando: p. 39 v. 31 l. cauere:
p. 69 v. 3 l. exardesceret: p. 117 v. 9 l. ἐκόλυσας: p. 136
v. 30 l. ἐφιστάνομαι: p. 137 v. 6 l. κώλων: p. 189 v. 18 l. sunt:
p. 193 v. 28 l. αἱ τε: p. 228 v. 14 l. Leunclavius. Caetera
neminem, opinor, in legendo impediunt.

L I P S I A E

EX OFFICINA BREITKOPFIA

